RADU TEODORESCU

# SECULARISMUL: O IDEOLOGIE FĂRĂ DUMNEZEU

Cugir 2017

Cuprins

# INTRODUCERE

Cartea de faţă adresează o temă care fără nici o îndoială ne priveşte pe noi toţi. Este vorba despre secularism. S-au scris multe lucruri despre secularism şi acest lucru ar putea face ca pentru unii cartea noastră să nu fie de interes. Adevărul este că trebuie să fim conştienţi că secularismul este una dintre cele mai mari probleme ale timpului nostru. Secularismul este o ideologie de viaţă care nu susţine că Îl neagă direct pe Dumnezeu dar în cele din urmă tocmai acest lucru îl face. Secularismul este un mod de viaţă fără de Dumnezeu. Pentru zilele noastre este adevărat că sunt în mare două forme prin care secularismul se manifestă: o formă pasivă şi una activă. Sunt secularişti care sunt pasivi în ceea ce priveşte ideologia lor şi evident nu doresc să promulge şi altora ideologia lor seculară şi sunt secularişti activi care vor să promoveze la cât mai mulţi ideologia secularistă. Secularismul ca şi curent ideologic a apărut mai de mult dar s-a închegat pe sine ca şi ideologie în epoca modernă sau la începutul modernităţii. El este genul de ideologie care susţine că pentru omul modern a crede în Dumnezeu este un lucru demodat. Acest fapt este aşa fiindcă credinţa în Dumnezeu este un fapt care ţine mai mult de antichitate şi de evul mediu. În zilele noastre când s-au făcut atât de multe avansări şi progrese în materie de ştiinţă şi de umanism credinţa în Dumnezeu nu mai este necesară. Ştiinţa este cea care îi oferă omului tot ceea ce are nevoie pentru a trăi în această viaţă. Acestea sunt în mare principalele puncte prin care secularismul îşi face simţită prezenţa în lumea noastră. Omul secular trebuie să ştim  că este un om fără de Dumnezeu. Mitropolultul grec Ieroteos Vlahos spunea că secularismul este „un cal troian în Biserică."[1]

De ce este secularismul un cal troian în Biserică? Este un can troain pe drept cuvânt fiindcă secularismul este cel care spune că nu trebuie să amestecăm lucrurile: viaţa civică este una şi viaţa religioasă sau credinţa în Dumnezeu este alta. Prin urmare aceste două lucruri nu au nimic în comun şi ele trebuie să fie tratate şi abordate separat. Este bine să ştim prin urmare ce este secularismul şi cum se manifestă el. Secularismul ca şi erezia este o separaţie de Dumnezeu. Această separaţie nu se face pe faţă sau direct ci ea se foloseşte de un pretext: că nu trebuie să facem nici un fel de confuzie între credinţa în Dumnezeu şi viaţa de zi cu zi. Iată cum pentru mai mulţi secularismul ajunge să câştige teren şi la fel de bine să fie popular. În vremurile noastre secularismul este popular. Modul de viaţă secularist este un mod de viaţă care merge paralel cu cel al credinţei în Dumnezeu. În mare secularismul umanist este de origine darwinistă fiindcă susţine că nu Dumnezeu este Cel care care l-a creat pe om ci omul provine din maimuţă şi este produs al evoluţiei. Prin secularism teoria evoluţionistă este încă prezentă în şcolile noastre şi este predată copiilor nostri.[2]

Secularismul este o ideologie care are foarte mulţi adepţi în zilele noastre fiindcă sunt mulţi care nu vor să fie angajaţi în credinţa în Dumnezeu. Sunt mulţi care găsesc credinţa în Dumnezeu şi modul în care se manifestă ea plictisitoare. Acest lucru fiindcă în sine credinţa nu vine să rezolva nevoile imediate ale omului. Nevoile imediate ale omului în mare se leagă de plăcerile acestei lumi. Iată cum secularismul ajunge să

1 Ieroteos Vlahos, *Secularismul. Un can troian în Biserică* (Editura Egumeniţa: Galaţi, 2004).

susţină că pe baza unei distincţii dintre viaţa religioasă a credinţei în Dumnezeu şi viaţa civică de zi cu zi a omului religia nu mai are nici un fel de semnificaţie concretă pentru existenţa omului. Secularismul are mai multe forme de manifestare şi asupra lor vom insista în rândurile care vor urma. Trebuie să ştim că omul secular este un om fără de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă omul secular este convins să poate să trăiască foarte bine fără de Dumnezeu. După cum am arătat la baza secularismului stă o mare înşelăciune: este idea că trebuie să fim ordonaţi şi nu trebuie să amestecăm religia şi credinţa în Dumnezeu în toate compartimentele vieţii. Fără nici o îndoială că acest lucru este spus de secularişti numai pentru a ajunge să îl separe pe om de Dumnezeu. În sine omul este o existenţă care se defineşte prin relaţia sau comuniunea care o are cu Dumnezeu. În secularism comuniunea cu Dumnezeu nu mai este un lucru central ci devine unu periferic. În acest sens vom demonstra în rândurile care vor urma că secularismul este înrădăcinat în ateism. Originea ultimă a secularismului este ateismul şi este bine să nu avem nici o îndoială în acest sens. Este posibil ca pentru mai mulţi titlul cărţii noastre să fie unul bombastic: cum adică să fie secualarismul o ideologie fără de Dumnezeu? În sine nici un secularist nu recunoşate că doreşte o viaţă şi o lume fără de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă seculariştii sunt conştienţi că în opinia publică ateismul este un lucru care este condamnat. Aşa se face că seculariştii au o cu totul altă modalitate de abordare a problemei: ei ne spun că nu trebuie să amestecăm problemele vieţii de zi cu zi cu credinţa în Dumnezeu. Aşa a ajuns secularismul să propovăduiască o lume fără de Dumnezeu. În spatele acestui fenomen sunt secole se istorie. Adepţii secularismului sunt cei care susţin că religia nu este un lucru important în viaţa omului fiindcă religia a făcut mai multe lucruri rele în trecut cum au fost inchiziţia, cruciadele, sectele sau superstiţia medievală.[3]

Prin urmare sunt mai multe evenimente din trecutul religiei şi al credinţei în Dumnezeu care ne face să considerăm credinţa în Dumnezeu discreditată. Deşi nu afirmă acest lucru deschis în cele din urmă secularismul susţine aceste lucruri. Omul secularizat este un om care este liber de „constrângerile credinţei în Dumnezeu." Aceasta este o sintagmă pe care o auzim în zilele noastre. Aşa se face că omul este constrâns de Dumnezeu la un mod de viaţă religios şi secularismul vine tocmai să îl elibereze pe om. Să fie lucrurile chiar aşa? Vom vedea că nu. Credinţa în Dumnezeu nu este un lucru care îl constrânge pe om la un mod de viaţă care îi îngrădeşte libertate.

---

2 Ceea ce trebuie să ştim este că secularismul este prezent în zilele noastre şi sub forma umanismului secular. Acest umanism secular a ajuns să fie o adevărată religie. El accentuiază importanţa omului şi lipsa de necesitate de a Îl căuta pe Dumnezeu. Umanistul secular este o persoană care crede că demnitatea omului este mai presus de credinţa în Dumnezeu. Umaniştii seculari sunt cei care asemenea lui Protagoras din Abdera în antichitate îl aşează pe om în centrul existenţei şi nu pe Dumnezeu. Cu alte cuvinte prin umanism omul poate duce un mod de viaţă separat de voia şi existenţa lui Dumnezeu. Umanismul este o ideologie care este mână în mână cu secularismul. Acest lucru este aşa fiindcă ambele ideologii doresc să îl scoată pe om din raţa comuniunii cu Dumnezeu. Nu poate fii vorba de comuniune cu Dumnezeu în umanism fiindcă îl el totul se redice la om şi la nevoile lui. Iată prin urmare cu secularismul ajunge să îl descentralizeze pe om de pe Dumnezeu şi să îl centreze exclusiv numai pe această lume. Secularismul evident nu crede în Dumnezeu şi nu susţine că mai există o altă lume decât aceasta materială.

3 Roşu Radu Liviu, *Familia creştină între tradiţie şi secularizare* (Cluj Napoca, 2012).

Din contră: credinţa în Dumnezeu este cea care îi conferă omului adevărata libertate. Trăim vremuri în care sunt mulţi care nu afirmă necredinţa şi ateismul lor direct ci fac acest lucru într-un mod mascat sau ascuns. Unul dintre aceste moduri este fără nici o îndoială secularismul. Prin urmare este bine să ştim că ateismul a găsit o nouă formă de a se manifesta în ziele noaste: este vorba de secularism. Evident nici un adept al secularismului nu susţine că este ateu pentru a nu ajunge să fie criticat de opinia publică. Secularismul este o ideologie care propovăduieşte un mod de viaţă care nu are nimic de a face credinţa în Dumnezeu fiindcă acest lucru spun ei îl pune pe om pe nisipuri mişcătoare. Omul modern este un om care nu mai poate să menţină aceleaşi ritualuri şi credinţe ca şi omul antic şi omul medieval. Secularismul este în acest sens văzut ca şi o eliberare de inhibiţile trecutului. Dacă omul medieval a ridicat mai multe catedrale pentru a Îl cinstii pe Dumnezeu, ei bine acest lucru nu mai este valabil şi în lumea modernă. Omul modern îşi poate face un drum şi o viaţă separate de existenţa lui Dumnezeu. Dacă în evul mediu ciuma şi holera făceau ravagii omul modern are o medicină care îl poate apăra de toate boliile din lume. Dacă omul medieval se ruga la Dumnezeu să nu moară de ciumă şi de holeră, omul modern tot ceea ce trebuie să facă este să consulte un medic din spital şi evident totul este rezolvat.[4]

Fără doar şi poate secularismul este o ideologie care se leagă de modernitate şi de timpul în care omul a ajuns să se emancipeze tehnic şi ştiinţific. Această emancipare a fost cea care a ajuns să susţină uneori că religia şi credinţa în Dumnezeu este un lucru care l-a ţinut pe om pe parcursul veacurilor ca şi într-o captivitate. Omul trebuie să aibă o viaţă care era definită de ritualurile de la biserică. A venit timpul ca omul să se elibereze de viaţa de ritual şi să ajungă la o independenţă totală faţă de Dumnezeu. Iată cum putem vedea că în spatele secularismului se ascunde ateismul. Secularismul în zilele noastre se prezintă ca şi un mod de viaţă de zi cu zi. În acest mod de viaţă de zi cu zi rugăciunile şi mersul la biserică nu mai este necesar fiindcă omul nu ajunge să câştige nimic de pe urma acestor lucruri. Secualrismul este profund înrădăcinat în mentalitatea câştigului. Omul trebuie să câştige cât  mai mult şi cât mai repede. Acest lucru ajunge să fie mai important decât credinţa în Dumnezeu. Prin urmare secularismul este un lucru care în nici un fel nu ajunge să fie conştient că existenţa omului este definită de comuniunea cu Dumnezeu. Nu putem vorbii de o comuniune cu Dumnezeu în cazul secualrismului fiindcă ea nu există. Deşi seculariştii sunt conştienţi de existenţa lui Dumnezeu se comportă ca şi cum Acesta nu ar exista. Prin urmare acest lucru ajunge să fie un mod de viaţă pentru ei. Secularismul este cel care nu susţine că

4 Este foarte adevărat că în antichitate şi evul mediu medicina era departe de ceea ce cunoaştem că este în zilele noastre. Opinia creştină este că omul este bine să ţină la sănătatea lui dar nu trebuie să facă din ea o obsesie. În secularism sănătatea devine o obsesie. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul este umanist şi reduce totul la nevoie omului. Acest lucru evident că răstoarnă o ierarhie de valori care a fost stabilită de Dumnezeu de la începuturile umanităţii. Secularismul este o ideologie care Îl exclude pe Dumnezeu din ierarhie de valori pe care a lăsat-o Dumnezeu şi acest lucru este aşa fiindcă el se îndoieişte de exstenţa lui Dumnezeu. Adevărul este că toţi seculariştii sunt conştienţi de existenţa lui Dumnezeu dar evident neagă acest lucru. La un numit nivel este adevărat că secularismul este o luptă împotriva lui Dumnezeu. Dacă omul care crede în Dumnezeu îşi dă seama că viaţa lui depinde de Dumnezeu, secularismul este cel care spune că dependenţa de Dumnezeu este un lucru la care trebuie să renunţăm. Omul nu trebuie să fie dependent de Dumnezeu ci el trebuie să fie independent. Acest lucru este aşa fiindcă se consideră că dependenţa de Dumnezeu este un lucru care nu îi face bine omului.

credinţa în Dumnezeu este nocivă ci mai mult că această credinţă în Dumnezeu trebuie evitată. Acest lucru este aşa fiindcă seculariştii sunt cei care susţin că omul poate duce o viaţă şi fără de Dumnezeu. Viaţa fără de Dumnezeu este un bun pe care cu toţii ar trebuie să ni-l împropriem în această lume după ideologia secularistă. După secularişti este bine ca Dumnezeu să rămână în cer şi să îşi vadă de treburile lui cu sfinţii şi cu îngerii şi noi să trăim aici pe pământ fără de nici un fel de legătură cu El. Este posibil ca mai mulţi secularişti să simtă cu adevărat ură faţă de Dumnezeu. Evident ei îşi vor masca această ură şi nu o vor da pe faţă. Vor face acest lucru fiindcă ştiu că în lume sunt şi oamenii cu frică de Dumnezeu care eventual ar putea în cele din urmă să condamne necredinţa şi ateismul lor. În această carte vom insista mai mult pe faptul că originea ultimă a secularismului este ateismul. Ateismul este de fapt sursa ultimă a secularismului chiar dacă acest fapt este negat de secularişti. Prin urmare este bine să ştim care sunt originile ultime ale secularismului fiindcă acest lucru este ascuns de seculariştii care încearcă în acest mod să înşele pe cât mai mulţi.[5]

Se spune că în jurul anului 160 armatele imperului roman au ajuns să ocupe Siria. La acea vreme în Siria domnea regele Antioh al IV-lea Epifanul. Deşi ţara sa Siria era ocupată de romani regele Antioh tărăgăna să se predea definitiv şi ţara pentru a câştiga timp. După mai multe negocieri cu Roma în cele din urmă de la Roma a venit un sol. Acesta s-a dus la regele Antioh şi a făcut un cerc în jurul lui pe nisip.

- Ce faci? A întrebat regele.
- Un cer pe nisip.
- De ce?
- Pentru a îţi da o lecţie
- Ce lecţie?
- Tu vrei pace ori război?
- Ce întrebare este aceasta?
- Nu vei ieşii din acest cerc până nu vrei spune ce vrei: pace sau război?

Regele a stat puţin pe gânduri şi mai apoi a spus:

- Vreau pace.

Acest lucru a însemnat că în cele din urmă regele s-a predat pe sine şi ţara lui.[6]

Întâmplarea de mai sus se potriveşte şi secularismului. Secularismul este cel care asemenea solului roman vine şi ne face un cerc în jurul nostru atunci când trăgănăm să dăm un răspuns clar dacă dorim să trăim cu Dumnezeu sau nu. În sine trebuie să ştim că în sens creştin nu putem să fim în nici un fel neutrii atunci când ne raportăm la Dumnezeu sau acceptăm să fim prietenii lui Dumnezeu şi în acest mod să devenim fii Lui sau ajungem să fim duşmanii lui Dumnezeu. Întâmplarea de mai sus cu solul roman şi regele Antioh al IV-lea Epifanie este una cât se poate de valabilă în cazul secularismului. Secularismul este unul care în primă instanţă se prezintă pe sine ca şi unul care este incert în ceea ce priveşte raportarea lui Dumnezeu. Secularismul afirmă că nu putem fi definitivi în raportul cu Dumnezeu. Ceea ce trebuie să ştim este că atunci când ne raportăm la Dumnezeu nu există cale de mijloc: suntem ori cu Dumnezeu ori cu lumea, cu Dumnezeu sau contra Lui.[7]

Secularismul este ideologia care ne spune că tot ceea ce există este această viaţă. În timp ce religia şi credinţa propovăduiesc o viaţă de apoi în care sufletele oamenilor vor ajunge să trăiască, secularismul este cel care ne învaţă că trebuie să ne raportăm

5 Charles Taylor, *A secular age* (Cambridge, 2007).

6 Iosif Trifa, *600 de istoriore religioase* (Sibiu, 19330-1938).

numai la ceea ce există în viaţa de aici. Acest fapt este aşa fiindcă ştiinţa nu este pentru o viaţă de apoi. Ştiinţa este un lucru care operează cu valori empirice şi materiale şi prin urmare viaţa de apoi nu intră în terenul ei de investigare. Aşa se face că secularismul ajunge să considere religia ca şi un pericol. Acest lucru este aşa fiindcă religia este cea care ne leagă de Dumnezeu. Pentru secularişti nu este nevoie de nici o legătură cu Dumnezeu în această lume fiindcă această lume este suficentă sieşi. Iată cum se ajunge ca prin secularism să nu mai avem de a face nimic cu Dumnezeu. Deşi nu se vorbeşte deschis ţelul secularismului este de a îl scoate pe om din sfera de existenţă a lui Dumnezeu şi a îl autonomiza în raport cu Dumnezeu. Fie că trăieşte în sat, în marile oraşe sau metropole omul modern este îndrumat de secularism să se raporteze numai la ceea ce există în această lume. În această formulare sau această ecuaţie Dumnezeu nu poate intra fiindcă Dumenezu nu ţine de această lume. Secularismul este prin urmare un lucru care îl înlănţuieşte pe om numai la această lume şi la ceea ce ţine de ea. El uită că această lume a fost creată de Dumnezeu sau atunci când îşi aduce aminte de acest lucru susţine că lumea este produsul evoluţiei. Este prin urmare adevărat că Darwin cu teoria evoluţionistă a sa a contribuit mult la apariţia secularismului. Acest lucru fiindcă Darwin a fost cel ce a susţinut că în sine lumea şi apariţia ei poate fii explicată pe o altă cale decât cea a existenţei lui Dumnezeu. După cum am arătat deşi existenţa lui Dumnezeu nu este negată în mod direct în secularism în cele din urmă bazele secularismului nu sunt fondate pe existenţa lui Dumnezeu.[8]

Este de amintit aici că secularismul este o ideologie care este specifică modernităţii şi postmodernităţii dar în sine forme de secularism au existat încă din antichitate. În această carte vom insista mai mult asupra acesteui aspect. În sine idolatria şi politeismul antic a fost o formă de secularism fiindcă acestea erau lucruri care afirmau existenţa a mai mulţi dumnezei. Oricum cea mai puternică mişcare seculară o întâlnim în zilele noastre. Sunt mulţi care ne învaţă că viaţa noastră nu trebuie să se lege de Dumnezeu fiindcă acest lucru mai mult o îngreuiază. Viaţa cu Dumnezeu este văzută de secularism ca şi o povară. Omul trebuie să renunţe la această povară care este alcătuită din Biserică, credinţă, ritualuri, dogme şi sfinţenie. Fără doar

7 Acest gen de afirmaţii este unul contetat de secularism. Adevărul este că secularismul este orientat în spre această lume şi nu prea vrea să aibă de a face cu Dumnezeu. Secularismul este ideologia care propovăduiesc o lume care să trăiască separat de Dumnezeu sau individual faţă de Dumnezeu. Pentru acest lucru secularismul este o ideologie care se opune creştinismului ortodox. Acest lucru este aşa fiindcă Domnul Iisus Hristos a spus că: „cine nu este cu Mine este contra Mea” (Matei 12, 30). Prin urmare nu putem să fim într-o stare de neclaritate în ceea ce Îl priveşte pe Dumnezeu. Faţă de această chemare secularismul are o atitudine de indiferenţă. Ceea ce propovăduieşte secualrismul pentru mulţi este indeiferenţa faţă de Dumnezeu. Adevărul este că sunt mulţi care sunt indiferenţi faţă de Dumnezeu fără să fie secularişti. Prin urmare ceea ce ne spune secularismul este că nu trebuie să fie combativi la adresa lui Dumnezeu ci trebuie să fim indiferenţi faţă de Dumnezeu. În sine indiferenţa faţă de Dumnezeu este la fel de bine tot o formă de ateism fiindcă Dumnezeu nu ne vrea indiferenţi faţă de El. Dumnezeu ne-a creat pentru a ne face să fim conştienţi că El este Cel care ne-a dat viaţă. Dacă Dumnezeu ar fii fost indiferent faţă de noi evident că El nu ne-ar mai fii creat. Iată prin urmare reversul indiferenţei faţă de Dumnezeu. La fel cum noi suntem indiferenţi faţă de Dumnezeu prin secularism şi Dumnezeu ar putea să fie indiferent faţă de noi.

8 Graeme Smith, *A short history of secularism* (New York, 2008).

şi poate să în secularism nu există noţiunea de sfinţenie. Dacă creştinismul ortodox ne spune că trebuie să ducem o viaţă în sfienţenie sau mai bine spus o viaţă care să fie pe placul lui Dumnezeu în secularism acest lucru nu mai este actual. Pentru secularism viaţa omului de la sat este o viaţă care trebuie să fie alcătuită numai de munca pe ogor şi de diferite distacţii locale şi prin urmare fără de biserică. Pentru secularism viaţa omului de la oraş trebuie să fie alcătuită numai din munca în economie şi de viaţa de familie şi fără nici o biserică. Prin urmare este foarte adevărat că secularismul nu mai lasă loc nevoi de credinţă şi de religie a omului. În cele din urmă secularismul este cel care ne zice că religia este un lucru compromis. Sunt mai multe religii care nu se înţeleg una cu alta. Cum mai poate fii atunci credibilă credinţa în Dumnezeu? Cum să mai ai o religie când iudaicii nu vor să audă de musulmani, hinduşii de creştini şi budiştii de zoroastrieni? Toate aceste fapte ne spun că nu putem să avem încredere în religie şi prin urmare secularismule este cheia problemei. Nu mai trebuie să fie în nici un fel interesaţi de credinţă şi de religie. Este mult prea multă animozitate în lumea religiei. Pentru acest lucru afirmă seculariştii că religia şi credinţa în Dumnezeu este un lucru compromis.[9]

Cartea de faţă este o invitaţie pe care o adresăm cititorului de a analiza secularismul dintr-o perspectivă creştin ortodoxă. Pentru mulţi acest lucru este un exerciţiu inutil fiindcă se consideră că nu poate venii nimic bun din creştinismul ortodox. Creştinismul ortodox este credinţa care este profund conştientă de existenţa lui Dumnezeu şi de faptul că omul trebuie să se raporteze la Dumnezeu dacă este posibil în tot ceea ce face. La sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, călugării de la Muntele Athos îşi ridicau întrebarea: cum trăiesc şi cum vorbesc cei desăvârşiţi? Răspunul pe care l-au găsit călugării de pe Muntele Athos a fost că cei desăvârşiţi voebesc şi face numai ceea ce le este dat lor de Dumnezeu. Ei bine tocmai acest lucru este ignorat şi trecut cu vederea de secularism: că tot ceea ce facem trebuie să se raporteze la Dumnezeu. În acest sens în secularism nu există idea sau noţiunea de păcat. Acest lucru fiindcă nu se consideră că păcatul este un lucru care ne separă de Dumnezeu. Ceea ceea ce este cel mai trist este că secularismul şi modul lui de viaţă este unul care ne duce la separaţia de Dumnezeu. Pentru marea majoritate a oamenilor acest lucru pare să fie o prostie. Nu şi pentru adepţii secularismului. Dacă în mod natural omul tânjeşte după comuniunea cu Dumnezeu în secularism nici nu se pune probleme unei tânjiri după Dumnezeu. Acest lucru fiindcă se consideră că Dumnezeu nu merită atenţia omului. Mai mult decât atât, au fost secularişti şi umanişti secualri care

9 Trebuie spus că secularismul nu este atât de mult o ideologie ci mai mult un mod de viaţă. În lumea modernă secularismul provine foarte mult din materialism. Materialismul şi secularismul sunt două ideologii care sunt cât se poate de legate una de alta. Acest lucru fiindcă ele se axează pe această lume care nu mai este văzută ca şi creaţie a lui Dumnezeu ci mai mult ca şi un produs al evoluţiei. Iată cum secularismul îi fură lui Dumnezeu un atribut constitutiv: acela de a fii creator. O lume fără un creator este fără doar şi poate o utopie. Umanismul secular este cel care afirmă acest lucru. Lumea nu a fost creată de Dumnezeu şi ea nici nu are nevoie de Dumnezeu pentru a exista fiindcă poate exista fără de Dumnezeu. Tot ceea ce este lumesc este prin urmare secular. Să fie şi răul din lume un lucru secualar? La această întrebare secularismul rămâne fără de răspuns fiindcă el nu ştie care este originea răului. La fel de bine secualrismul este cel care face să nu se mai vorbească de Dumnezeu fiindcă existenţa lui Dumnezeu nu poate fii dovedită ştiinţific. Evident acest lucru este fals fiindcă în sine omul prin conştiinţa sa ştie de existenţa lui Dumnezeu.

au fost de părere că Hristos şi credinţa Sa sunt periculoase pentru om. Un secularist era de părere că înseşi prezenţa crucii în spaţiul public este un pericol. De ce susţinea el acest lucru? El susţinea că nu este bine ca crucea să fie prezentă în spaţiul public fiindcă ea este un îndemn la sadism. Acest lucru este aşa fiindcă în sine crucificarea lui Hristos a fost un exemplu de sadism. Prin expunerea crucii în spaţiul public evident că acest lucru poate fii interpretat ca şi un îndemn la sadism. Iată prin urmare care a fost perceţia crucii văzută de un secularist. Este adevărat că secualrismul visează la o lume în care omul nu va mai avea nici un fel de legătură cu Dumnezeu şi v-a fii eliberat deplin de comuniunea cu El. Pentru noi cei care suntem creştini ortodocşi acest lucru este poate cea mai mare absurditate. Trebuie însă să ştim că nu toţi sunt creştinii ortodocşi şi sunt mulţi care nu văd lucrurile prin prisma creştinismului ortodox. Această carte îşi propune să evalueze secularismul din perspectiva creştinismului ortodox.[10]

## CAPITOLUL 1

## ORIGINILE POLITEISTE ALE SECULARISMULUI ŞI EVOLUŢIA SA ULTERIOARĂ

Pentru a ajunge să găsim originile secularismului trebuie să facem o incursiune în istorie şi mai ales în istoria Romei antice. Ştim din istorie că Roma antică la fel ca şi multe alte popoare a fost păgână şi se închina la mai mulţi dumnezei. La Roma era obiceiul ca la 100 de ani să aibă loc ceea ce romanii denumeau ca şi *ludi saeculares* sau jocurile seculare care erau sărbătorite prin aducerea de jertfe în cintesta zeilor [mai ales ai zeilor infernului Dies Pater şi Proserpina]. Aceste jocuri aveau loc timp de 3 zile şi trei nopţi. Este adevărat că termenul de secularism provine de la secol dar nu de la secol în orice sens ci mai mult de la faptul că sărbătorile seculare erau făcute prin jertfe aduse în cinstea zeilor. La fel de bine *saeculum* sau trecerea în alt secol se mai sărbătorea şi prin piese de teatru. Ceea ce merită atenţia noastră este că jocurile seculare de la Roma erau făcute în cinstea a doi zei ai infernului după romani Dies Pater şi Proserpina. Cum se face că aceşti zei ai infernului erau invocaţi în jocurile seculare? Să fi fost cu adevărat aceştia dumnezei? Pentru a da un răspuns la această întrebare este bine să facem o incursiune în trecutul Bisericii şi să menţionăm un fapt care a avut loc în viaţa Sfintei Tatiana. Sfânta Tatiana a fost o creştină care s-a aflat în profundă luptă cu idolii şi idolatria lumii antice. Sfântul Tatiana a considerat că închinarea la idoli este o înşelăciune diavolească. Aşa se face că ea a fost dusă de păgâni să se închine zeului Apolo care avea o statuie la Roma. Sfânta Tatiana s-a rugat la Hristos şi povestea ne spune că statuia lui Apolo a căzut la pământ, s-a sfărâmat şi din ea s-a auzit un urlet. După mai mulţi acest urlet a fost urletul celui rău sau a diavolului care se ascundea în acel idol. Unii spun că ar fii văzut ca şi o umbră care a plecat din acel idol. Povestea cu Sfântul Tatiana s-a repertat şi când a fost dusă în faţa zeiţei Artemis pentru a se închina. Prin rugăciune la Hristos statuia s-a sfărâmat singură şi din nou s-au auzit urlete ca şi cum cineva ar fii fost alungat din acel loc.[11]

Prin urmare este bine să ştim care este originea termenului secularism. Termenul de secularism nu vine de la secol cum ar crede unii ci mai mult de la sărbătoriile păgâne romane care erau dedicate la doi zei destul de misterioşi: Dies Pater şi Proserpina. Cine să fie aceşti doi zei misterioşi ai sărbătorilor seculare? Ni se spune că erau două zei ai iadului. Să existe zei ai iadului? Sfinţii Părinţi şi Biblia ne spun că iadul

10 Vladimir Lossky, *Introducere în teolgia creştin ortodoxă* (Editura Sofia: Bucureşti, 2006, reeditare).

este format numai din diavoli. Iată cum lucrurile se leagă: cei doi aşa zişi zei pe care îi venerau romanii cu ocazia sărbătorilor seculare nu erau zei ci diavoli. Ştim că dorinţa diavolului a fost de a lua locul lui Dumnezeu sau mai bine spus el s-a voit pe sine dumnezeu. Acest lucru a atras şi pe alţi îngeri din ceruri să dorească a fii dumnezei. Iată cum povestea devine cât se poate de clară: Dies Pater şi Proserpina nu erau zei ci diavoli pe care romanii îi venerau prin jertfe aduse pe altarele lor. Unele surse ne spun că atunci când Sfânta Tatiana s-a rugat în faţa statuiei zeului Apolo după ce statuia s-a sfărâmat cei care erau acolo au putut să îl vadă pe diavol cu a fugit ruşinat prin văzduh. După unii ar fii fost ca şi o umbră. Este foarte clar că cei care se închinau la idoli se închinau de fapt la diavoli care veneau şi puneau stăpânire pe idolii care le erau consacraţi. Deşi pare ciudat pentru unii dacă dorim să găsim originile secularismului le vom găsii aici în Roma antică prin sărbătorile închinate în cinstea idolilor. Pentru unii acest lucru nu poate fii acceptat dar nu putem să prezentăm realitatea altcumva decât este ea. În Roma antică secularismul însemna închinare la idoli. Trebuie să ştim că închinarea la idoli aducea cu sine şi alte lucruri: nu exista nici un fel de normă morală sau de moralitate în ceea ce priveşte închinarea la idoli. Idolatria era imorală şi nu avea nici un fel de îngrădire. Pare ciudat şi greu de acceptat pentru seculaştii din zilele noastre dar în cele din urmă trebuie să afirmăm că secularismul are o origine păgână, idolatră şi politeistă. Cum se face că marea majoritate a seculariştilor din zilele noastre susţin că secularismul este o invenţie numai a timpului nostru? Acest lucru este fals. Secularismul în forma lui incipientă a existat în antichitate. El era trăit ca şi idolatrie şi politeism. De ce spunem acest lucru? Spunem acest lucru fiindcă idolatrii ştiau că există numai un singur Dumnezeu şi ei întorceau spatele acelui Dumnezeu. Aşa se face că s-a născut idolatria. Idolatria a fost în lumea antică un fel de secularism, fiindcă ea propovăduia o viaţă fără de Dumnezeu. Din moment ce nu exista un singur Dumezeu este foarte adevărat că idolatrii se îndepărtau de acel Dumnezeu.[12]

Pentru noi cei de azi este foarte greu să ne dăm seama de faptul că idolatria a fost o închinare la diavoli fiidncă diavolilor le erau atribuite nume străine care făceau credibil cultul lor în faţa maselor largi de oamenii. Din exemplul pe care l-am dat din viaţa Sfintei Taiana putem vedea că idolii nu au fost simple imaginaţii ale antichităţii ci au fost statui încărcate de prezenţe diavoleşti. Sfinţii lui Dumnezeu ca Sfânta Tatiana au făcut acest lucru cât se poate de evident. Cum se face că la rugăciunile Sfintei Tatiana s-a putut vedea că un diavol a ieşit din statuia care era închinată zeului Apolo? Acest lucru evident nu poate să ne lase indiferenţi. Trebuie să ştim că sărbătorile seculare

---

11 Este de amintit aici că creştinismul a denumit idolatria ca şi închinare la demoni. Avem motive să credem că cei care au susţinut idolatria în antichitate erau conştieţi că există demoni şi nu numai atât ei au ajuns să îi trateze ca şi pe Dumnezeu. Idolatria era un păcat în sens creştin fiindcă există numai un singur Dumnezeu. Idolatrii susţineau că există mai mulţi Dumnezeu şi evident aceşti dumnezei erau idolii. Este de amintit aici că cei mai versaţi idolatrii nu susţineau public că se îanchină la diavoli ci ascundeau acest lucru prin diferite denumiri pe care le dădeau idolilor: Zeus, Neptun, Jupiter, Ra, Minerva, Moloh, Afrodita sau Artemis. Prin urmare acestea erau denumuri pe care idolatrii le acordau diavolilor pentru a îşela pe cât mai mulţi. Este adevărat că mulţi antici nu erau conştienţi de faptul că idolii erau diavoli. Am arătat mai sus prin exemplul din viaţa Sfintei Tatiana că „zeii” ideolilor nu suportau numele lui Hristos. Acest lucru ne spune că cu adeăvrat ei nu erau zei ci mai mult diavoli.

12 Richard K. Fenn, *Beyond the idols: the shape of a secular society* (Oxford, 2001).

după cum erau ele practicate în Roma antică nu au fost în nici un fel sărbători fără de implicaţii idolatre. Ele erau sărbători care au fost închinate idolilor. Mulţimile erau chemate să mulţumească ideolilor că au mai trecut 100 de ani. Iată prin urmare că secular este un termen care nu se leagă de noţiunea de secol ci mai mult de noţiunea de idolatrie. Acest lucru ar trebuie să le dea de gândit adepţilor secularismului din zilele noastre. Seculariştii din zilele noastre sunt de părere că nu există nici o legătură dintre sărbătorile seculare din Roma antică şi ideologia seculară din zilele noastre. Să fie lucrurile chiar aşa? Atât păgânii antici cât şi seculariştii moderni susţin că nu vor să aibă de a face cu Dumnezeu sau mai bine spus că Dumnezeu trebuie exclus din viaţa omului. Idolatrii susţineau că ceea ce trebuie să umbple viaţa omaneilor este credinţa în idoli. Credinţa în idoli s-a demonstrat că este o credinţă falsă şi care în cele din urmă ajunge să îi preamărească pe diavoli. Mai mult decât atât, diavolii ajuns să ia locul lui Dumnezeu.[13]

În evidenţa faptelor pe care le-am prezentat mai sus este bine să ştim că pentru antichitate idolatria a fost un mod de viaţă secularist. Era un mod de viaţă în care idolii ţineau locul lui Dumnezeu. Aşa se face că nu mai era nevoie de Dumnezeu. Ceea ce pare greu de crezut pentru urechea postmodernă: este că atât idolatria cât şi secularismul aveau unul şi acelaşi scop: o viaţă fără de Dumnezeu. Locul lui Dumnezeu în idolatrie era ocupat de dumnezei sau mai bine zis de mai mulţi dumnezei. În antichitate acest lucru a fost o realitate care a cuprins aproape toate popoarele pământului. Exceţie poate că au făcut evreii care se închinau la un singur Dumnezeu. Totuşi, acest Dumnezeu recunoscut de evrei era o minoritate. Iată prin urmare cât se jos a putut cădea umanitatea: idolii au ajuns să ia locul lui Dumnezeu şi omul prin idolatri era complet secularizat. Ceea ce trebuie să ştim este că această situaţie nu a durat în istorie numai câţiva ani ci secole întregi. Totuşi Dumnezeu s-a milostivit de om şi a voit să îl scoată din întunericul idolatriei. Este adevărat că oamenii simplii şi fără de multe cunoştinţe religioase şi teologice credeau că idolii sunt cu adevărat mai mulţi dumnezei. Alternativa de a te închina la idoli era mult mai ispititoare: în timp ce evreii se închinau la un singur Dumnezeu, păgânii se închinau la mai mulţi dumnezei. Acest lucru evident că era o minciună fiindcă nu pot să existe mai mulţi dumnezei dar ceea ce trebuie să ştim este că mai multe popoare au fost prinse în această minciună şi au ajuns să îşi chivernisească viaţa după ea. Privit în sensul duhovnicesc secularismul modern nu este nimic mai mult decât o *neo-idolatrie*. Aceiaşi diavoli care au incitat spiritele în antichitate la politeism acum incită spiritele la a duce o viaţă fără de Dumnezeu şi la a

---

13 După cum putem constata aparent între idolatrie şi secularism nu există nici un fel de legătură. Acest lucru este numai aparent. Cel mai probabil atât idolatria cât şi secularismul sunt ispirate de aceiaşi diavoli. Evident în cazul secularismului modern diavolii şi-au schimbat tactica şi modul de a opare dar scopul lor este acelaşi: a îl face pe om să ducă o viaţă fără de Dumnezeu. La fel de bine de la sfinţi ştim că diavolii doresc să ia locul lui Dumnezeu, ei doresc să instaureze o nouă ordine în lume: este vorba de răutatea absolută. Acest lucru este deziderat ultim al diavolilor. La fel cum în antichitate diavolii s-au ascuns sub diferite nume de idoli în zilele noastre ei se ascund sub chipul umanisimului secular şi al evoluţionsimului. Omul trebuie să evolueze şi în cele din urmă să ia el locul lui Dumnezeu. Acest lucru îl va putea face dacă va lucra şi dacă v-a fii în comuniune cu diavolii. Diavolii sunt aceiaşi dar lucrărirle lor sunt diferite. În epoca noastră ei nu ne mai tentează prin idoli şi idolatrie ci mai mult prin secularism şi un mod de viaţă secular care nu are nici un fel de legătură cu Dumnezeu. De fapt acesta este şi scopul diavolilor: să ne ducă cât mai departe de Dumnezeu.

trăit fără de nici o moralitate profundă. Este adevărat că cei mai mulţi seculariştii nu gândesc secularismul ca şi o neo-idolatrie fiindcă ei ţin cont de condiţiile în care trăieşte omul. Ei prin urmare sunt cei care sunt de părere că omul nu trebuie să fie deloc preocupat de probleme legate de credinţă şi de morală. Tot ceea ce are el nevoie este să ducă o viaţă în care să nu îi lipsească nimic în plan material. La fel de bine omul nu trebuie să se dea înapoi de la nici o plăcere pe care i-o rezervă viaţa. Aceasta este tot ceea ce trebuie să facă omul.[14]

Este de amintit aici că sărbătorile seculare s-au ţinut la Roma până în momentul în care în urma decretului lui Constatin imperiul s-a creştinat. După încreştinare este de reţinut faptul că nimeni nu a mai dorit să sărbătorească seaculum. Ceea ce deducem de aici este că dacă sărbătorile seculare ar fii fost o sărbătoare care nu era legată de păgânism ci se rezuma numai la sărbătorirea a 100 de ani ca interval temporal, această sărbătoare ar fii supravieţuit eventual şi în creştinism. Se ştie de exemplu că mai multe sărbători au fost încreştinate de creştini. Una dintre cele mai cunoscute sărbători creştine care a fost încreştinată de creştini a fost Rosalia tot o sărbătoare romană a florilor şi care a fost primită de creştini ca şi Cincizecimea sau Pogorârea Duhului Sfânt. Este de reţinut că sărbătorilor seculare nu au fost descreştinate. Acest lucru este evident: sărbătorile seculare erau închinate diavolilor din iad. Trebuie să menţionăm acest lucru deşi el este mai greu de acceptat: nu există în istorie nici un fel de sărbătoare creştină care să corespundă sărbătorile seculare ţinule de păgânii de la Roma. Prin urmare originile secularismului trebuie să fie căutate şi găsite în jertfele idolatre din Roma antică. Faptul că nu găsim nici un correspondet creştin pentru sărbătorile seculare care erau ţinute la Roma în antichitate ne spune că aceste sărbători au fost cu adevărat inspirate de duhurile răutăţii. Este bine să ştim acest lucru fiindcă seculariştii din zilele noaste nu cred într-o lume a duhurilor. Ca şi creştini ortodocşi ştim că există o lume a duhurilor şi sunt mai multe duhurile malefice. Sfânta Tatiana a fost una dintre multe sfinte care a demonstrat acest lucru şi este bine să îl ştim şi să îl avem în vedere. Ceea ce putem vedea este că în faţa sfinţilor lui Dumnezeu şi a oamenilor care se rugau lui Hristos idolii nu au putut să îşi ţină identitatea ascunsă şi în cele din urmă au fost demascaţi. Aceiaşi diavoli care în vechime inspirau antichitatea la idolatri în zilele noastre ajunge să îi inspire pe oamenii la secularism. Este adevărat că în zilele noastre idolii nu se mai numnesc Apolo, Afrodita, Artemis, Diana sau Jupiter ci se numesc: dorinţa de averi şi bani, dorinţa de plăcere nelimitată, lăcomia la mâncare, dorinţa de cât mai multă putere, dorinţa unei vieţi fără o morală serioasă, sexualitatea fără de nici un fel de îngrădire, spiritul de război, goana după faimă şi celebritate cu orice preţ sau dorinţa de răzbunare. Aceste lucruri ne sunt cunoscute nu? Sunt realităţile lumii noastre de azi.[15]

Iată prin urmare că odată cu creştinarea imperiului roman sărbătorile seculare au fost date uitării. Este adevărat că au fost date uitării dar nu în întregime. S-au găsit şi nostalgici după timpurile păgânismului politeist. Unul dintre cele mai cunoscute exemple a fost împăratul Iulian Apostatul. Nu putem să trecem atât de uşor peste această schimbare de situaţie pe care a a adus-o creştinismul în imperiul roman. Dintr-o dată idolii care erau promovaţi cu atâta încredere au fost reduşi la tăcere. Totuşi, secularismul avea să fie acum trăit sub alte forme. Una dintre cele mai cunoscute forme era că deşi imperiul se creştinase lumea trăia într-un timp profan. Despre diferenţa dintre sacru şi profan sau făcut foarte multe consideraţii şi nu vom insista asupra lor. Ceea ce trebuie să ştim este că în secolul al IV-lea înceştinarea mai multora a fost

14 Philip Kitcher, *Life after faith: the case for secular humanism* (Yale, 2014).

numai o formalizate. Deşi lumea îşi spunea creştină marea majoritate a ei trăia în timpul profan. Ce este acest timp profan sau mai bine zis acest timp secular de care vorbim şi care a început să apară în secolul al IV-lea? Acest timp secular şi acest timp profan a fost un timp un timp în care omul nu ţinea cont de ceea ce spunea Biserica ci continua să trăiască după propriile legi şi profte. Timpul profan era un timp care exploata la maxim plăcerile pe care le oferă această lume fără de a ţine cont Hristos. Timpul secular pe care a început să îl trăiască omul din secolul al IV-lea a fost un timp care a ajuns să se concretizeze pe lupte oarbe pentru putere şi supremaţie politică, pe ura duşmanilor, pe supremaţia imperiilor peste ţările mai slabe sau pe barbarism. Se ştie că în istoria medivealǎ a existat foarte mult vandalism şi barbarie. Acest lucru este ceea ce determina viaţa în timpul secular timpul secular era un timp la vandalilor şi al barbarilor. Era un timp a celor care deşi ştiau de Hristos îşi defineascu viaţa prin război, cucerire şi jefuire.[16]

O veche poveste ne zice că la un moment dat un mare învăţat şi-a chemat ucenicii cărorea le-a spus:

- V-am adunat aici pentru a îmi răspunde la o întrebare fundamentală.
- Ce întrebare?
- Care este cel mai roditor lemn din lume?
- Este lemnul mărului.
- De ce? A întrebat învăţatul.
- Fiindcă din el se face gem şi dulceaţă.
- Răspunsul este incorect.
- Este lemnul bradului, a răspuns un alt ucenic
- De ce?
- Fiindcă din ele se face sirop şi pomul de crăciun.
- Răspunsul este incorect.
- Este lemnul curmalului.
- De ce?

---

15 Pentru mai multă lume pare poate prea exagerat să spunem că aceiaşi diavoli care în antichitate îi inpsirau pe oamenii la închinarea la idoli îi ispiră la secularism şi la o viaţă fără de Dumnezeu. Trebuie să ştim că tot ceea ce nu instră sub raza de acţiune a lui Dumnezeu intră în sens duhovnicesc sub raza de acţiune a diavolului sau a celui rău. Acest lucru nu poate fii negat. Mulţi spun că acest fapt este prea mult. Cum se poate una ca aceasta? Să fie Dumnezeu atât de îngust? Dumnezeu nu este îngust ci noi suntem ie care prin secularism îngustăm posibilatea de a ajunge la El. Scopul vieţii noastre pe pământ este să ajungem să fim în comuniune cu Dumnezeu. Nu există un deziderat mai mare pentru om de a fi în comuniune cu Dumnezeu. Ei bine secularismul vine şi ne spune că în cele din urmă comuniunea cu Dumnezeu nu este un lucru esenţial. Este esenţial care omul să fie procupat de sine însuşi şi să nu se mai gândească la nimic altceva. Să ne aducem aminte că Biblia ne spune că în grădina radiului cel răul sau diavolul a reuşit să îi facă pe primii oamenii să cadă în păcat prin a centraliza persoana lor: deşi Dumnezeu interzise primilor oameni cunoaşterea diferenţei dintre bine şi rău, diavolul a fost de „părere” că din contră, această cunoaştere îi va face dumnezei. Iată şi aici un fel de chemare la secularism. Nu mai este nevoie de Dumnezeu fiindcă tu poţi să ţii locul lui Dumnezeu prin tine însuţi.

16 Michele Renee Salzman, *Making of a Christian Aritocracy: social and religious change în the Western Roman Empire* (Harvard, 2004).

- Fiindcă din el se face pâine, lapte şi haine.
- Răspunsul este incorect.
- Atunci care este cel mai roditor lemn din lume? A întrebat nedumrit un ucenic.
- Este lemnul crucii lui Hristos.
- De ce?
- Fiindcă el este cel care dă tot ceea ce trebuie vieţii noastre trupeşti şi pământeşti. El este lemnul prin care câştigăm mântuirea.

Ucenicii s-au bucurat foarte mult de înţelepciunea învăţătorului lor.[17]

Am spus întâmplarea de mai sus pentru a atrage atenţia asupra unui lucru fundamental: viaţa omului nu trebuie să fie una profană sau mai bine zis una seculară ci ea trebuie să se îndrepte întotdeauna în spre Dumnezeu. Acest fapt trebuie să fie bine ştiut. Cu cât suntem mai aproape de Hristos şi de Dumnezeu cu atât mai mult ne descoperim adevărata noastră vocaţie: acea de a fii în comuniune cu Dumnezeu.[18] Prin urmare în termeni generic secularismul este o ideologie care în plan duhovnicesc este necoviă fiindcă ajunge să ne descralizeze. Omul este o fiinţă care este chemată să îl poarte pe Dumnezeu în sine. Acest lucru a fost spus în vechime de Sfântul Apostol Pavel care ne mărturisea că „trupurile noastre sunt temple ale Duhului Sfânt." Prin urmare cu cât omul se secularizează mai mult nu numai că el se desparte de Dumnezeu ci la fel de bine el se desparte şi de sfinţenie. Nu există nici un fel de sfinţenie în secularism fiindcă în secularismul după cum este el trăit în zilele noastre totul este material şi totul este invidiaulism şi egoism. Trebuie prin urmare să ştim că deşi lumea s-a creştinat sau mai bine zis o mare parte a lumii antice s-a creştinat modul de viaţă secularist a continuat să existe în continuare. El nu a fost unul care s-a manifestat prin jertfe aduse idolilor ci mai mult prin vandalism. Lumea medievală este plină de vandali şi de barbari. Au fost mai multe popoare barbare care nu au făcut nimic altceva decât să trăiască prin a îi jefui pe alţii. Acest mod de viaţă a fost într-un anume fel un mod de viaţă secular care mergea paralel cu învăţătura creştină. Vandalismul este un lucru care evident a ţinut în timpul evului mediu de starea de a fii secular. Secularismul a primit o nouă dimensiune: el a trecut de la închinarea la idoli la vandalism. În evul mediu se cunoscut mai multe exemple de vandalism şi acest lucru evident este un fapt care ne spune că vandalismul a fost tot un fel de fenomen secular. La fel de bine barbaria este un lucru pe care înceştinarea a ajuns să îl aducă în actualitate. În timp ce lumea se încreştinase şi religia de stat devinise creştinismul una dintre formele de manifestare ale secularismului a fost barbaria care se manifesta prin cruzime şi jefuirea celor care trăiau civilizat. Iată prin urmare un lucru pe care trebuie să îl evidenţiem. Barbaritatea a fost o trăsătură care a

17 Iosif Trifa, *600 de istoriore religioase* (Sibiu, 19330-1938).

18 Nu putem nega că nu există crucea lui Hristos şi pentru noi creştinii ortodocşi crucea este unul dintre cele mai mari simboluri. Ea este cel care ne deschide unii spre alţii şi mai ales ne deschide în spre Dumnezeu. În timp ce prin cruce omul se deschide spre Dumnezeu după cum Hristos s-a deschis faţă de noi la fel de bine secularismul este o ideologie care ne închide faţă de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul este cel care ne spune că nu trebuie să Îl punem pe Dumnezeu în centrul vieţii noastre. Secularismul este nu numai o închidere faţă de Dumnezeu ci la fel de bine el este şi o dovadă de mândrie. Este mândrie secularismul fiidncă el ne spune că nu avem nevoie de Dumnezeu şi că în această lume ne putem „descurca" şi fără de Dumnezeu. Adevărul este că avem nevoie de Dumnezeu şi este bine să ştim acest lucru. Secularismul nu este în nici un caz o ideologie care ne deschide în spre Dumnezeu.

caracterizat evul mediu. Barbarii evident erau în cele mai multe situaţii încreştinaţi formal şi uneori nici măcar atât. Ei aveau ca scop a jefui comunităţile de creştini şi a fura cât mai mult de la oameni nevinovaţi.[19]
Evul mediu a fost cel care a adus cu sine o altă înţelegere a secularismului. Acest lucru s-a manifestat prin faptul că aderenţa la creştinism era una formală şi că în cele din urmă deşi omul trebuie să recunoască Biserica ajungea să trăiască într-un fel de inerţie religioasă. Acestă inerţie era un lucru care se baza în marea majoritate a cazurilor prin faptul că omul simplu nu trebuie să se roage sau să postească prea mult fiindcă acest lucru le revenea preoţilor. Este adevărat că în evul mediu nu întâlnim sub nici o formă termenul de secularism. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă secularismul a fost un lucru care pentru mare majoritate a fost uitat fiindcă a ţinut de păgânism. Nu mai era la modă să fii secular fiindcă a fii secular însemna să te închini la idoli. Totuşi, în evul mediu exista mentalitatea seculară. La fel de bine, evul mediu a fost cel care a dat naştere vandalismului. Vandalii au fost în sens iniţial un popor migrator care pe unde mergea jefuia şi fura tot ceea ce îi stătea în cale. În lumea medievală vandalismul a ajuns să fie un fel de mod de viaţă secular care a fost îmbrăţişat de mai multă lume fiindcă el nu era în nici un fel în acoard cu normele creştine. Vandalismul este un lucru care în evul mediu s-a manifestat prin faptul că cei care îl practicau nu mai ţineau cont de nimic din jurul lor. Aşa se face să vandaţii practicau un mod de viaţă secular care evident că se baza pe distrugere. Este de amintit aici că turcii otomai la un anumit nivel au fost vandali. Când au ocupat Constantinopolul la anul 1453 ei au vandalizat oraşul pe care aveau mai apoi să îl transforme în capitala imperului. Se spune că mai mulţi soldaţi truci au luat veşnimntele preoţeşti şi arhiereşti din catedrala Sfânta Sofia din Istanbul şi le-au îmbăcat pe caii lor. Vadalismul şi barbaria au fost lucruri cât se poate de obişnuite în evul mediu. Fie că a fost practicată de persoane private sau de grupuri vandalismul fără doar şi poate a fost un fel de existenţă seculară care evident nu ţinea cont de preceptele creştine.[20]

Începând cu epoca Sfântului Constantin cel Mare ştim că o bune parte a lumii locuite s-a încreştinat şi şi-a dat seama de ceea ce înseamnă să duci un mod de viaţă creştin. Cu mici excepţii lumea şi-a dat seama că păgânismul nu a fost un lucru bun ci mai mult a ţinut în întuneric umanitatea. Acest lucru pe bună dreptate fiindcă cei care

19 Victor Santo, *Victor of Vita: history of the Vandal Persecution* (Liverpool, 2006).

20 Faptul că în evul mediu vandalismul a fost un mod de viaţă secular evident poate să surprindă pe unii şi să pe alţii să îi facă să afirmă că acest lucru nu este adevărat. Exemplele istorice sunt mult prea mult. Deşi vandalii au fost un popor migrator, evul mediu a oferit un fel de modă de a fii vabdal. S-au vadalizat de mai multe ori biserici creştine, locuinţe, teretorui agricole, sau femei prin viol. Este adevărat că termenul de vadal există şi în zilele noastre însă el nu mai are conotaţiile medievale. A fi un vadal în zilele noastre înseamnă a fi un om rău. Adevărul este că lucrurile nu au fost departe de a fi aşa şi în evul mediu. Popoarele barbare au fost cele care au dus un război direct cu cele civilizate. În sens ultim vadalismul era o luptă cu lumea civilizază a evului mediu. Acest lucru a fost foarte mult definţia pe care secularisul a primit-o în evul mediu: a fura şi a jefui pe alţii. Este bine să avem aceste lucruri în vedere fiindcă sunt mulţi care consideră că nu a existat nici un fel de legătură dintre vandalism şi secularism în evul mediu. Adevărul nu este acesta. Vanadalul medieval ca şi secularistul modern nu este un om interesat de creştinism şi nici de dorinţa de a duce o viaţă creştină. Priuorităţile vandalului medieval au fost legate foarte mult de setea de a îi domina pe cei din jur.

slujeau păgânismului slujeau la diavoli. Totuşi în evul mediu s-a simţit un fel de nevoie de a revenii la modul de viaţă păgân. Acest lucru avea să se concretizeze prin ceea ce cunoaştem în zilele noastre care şi Renaştere. Ce a fost Renaşterea? Renaşterea a fost o mişcare culturală care a existat între secolele al XIV-lea şi al XVII-lea. Părinte fondator al Renaşterii a fost considerat Francesco Petrarca. Cel mai probabil Renaşterea a început în Florenţa în Italia. Ea a fost posibilă şi pe fondul căderii Constantinopolului. Ceea ce trebuie să ştim este că Renaşatrea a venit cu multe lucruri bune: dezolvtarea ştiinţei, a erudiţiei, a academiei sau a artelor. Ceea ce puţin ştiu este că foarte mulţi renaşcentişti au fost interesaţi la fel de bine de magia antică a păgânismului. Aflaţi între pereţii reci ai catedralelor gotice, medievalii au ajuns să se simtă străini de Dumnezeu care le vorbea într-o limbă latină în timpul slujbelor, îi pedepsea cu chinuri în infern dacă păcătuiau şi la fel de bine nu îi salva când epideiile de ciumă ajungeau să facă ravagii prin Europa. Aşa se face că mai mulţi renaşcentişti au ajuns să fie interesaţi de păgânismul antic. Pe baza acestui pâgânism care evident a fost umanist renaşcentiştii au ajuns la concluzia că sfinţii din biserici nu trebuie pictaţi îmbrăcaţi ci dezbărcaţii fiindcă în cele din urmă acest lucru este cel mai umanist lucru pe care trebuiau să îl facă. Este foarte adevărat că multe dintre creaţiile artistice renaşcentiste au fost puternic impregante de un element erotic. Eroticul a ajuns să fie considerat un lucru bun fiindcă era umanist să fie aşa. Renaşterea a adus cu sine în evul mediu din nou în chestiune problema secularismului. Acest lucru mai ales în Occident. Occidentul abdicase de mult de la credinţa că împăraţii şi regii trebuie să se închine în faţa papei care era vicarul lui Dumnezeu [vicarus Christi] pe pământ şi urmaş direct al Sfântului Apostol Petru. Eşecul papalităţii a fost pentru renaşcentişti văzut ca şi eşecul lui Hristos şi a întregului creştinism. Renaşcentiştii au fost dezgustaţi de faptul că papa şi cardinalii săi erau pe aceiaşi mână cu regii şi împăraţii europeni care erau dornici de putere şi plini de ambiţii politce. Se simţea nevoie unui nou secularism, se simţea nevoia de a nu mai avea nimic de a face cu Dumnezeu fiindcă Dumnezeu înşelase aşteptările medievalilor. Acest lucru era numai aparent. Nu trebuie să atribuite păcatele oamenilor lui Dumnezeu.[21]

Ceea ce mai toată lumea ştie este că în evul mediu a existat un interes profund în spre ocultism. Acest lucru a ajuns să fie condamnat mai ales în Occident. Ocultismul a fost într-un anume fel un fel de mişcare seculară în evul mediu fiindcă el ajungea să meargă în paralel cu ideologia generică pe care au promovat-o prelaţii Bisericii. Prin urmare este bine să ştim că acest lucru a făcut pe unii istorici să denumeacă evul mediu ca şi un veac al întunericului. Acest lucru fiindcă Biserica a jucat un rol de inchizitor în facerea medievală. Inchiziţia a fost un produs al evului mediu care a condamnat mai mulţi suspecţi la arderea pe rug. Iată cum s-a creat un fel de nemulţumire în rândul maselor de credincioşi care au simţit că aştepătrile le sunt înşelate. La fel de bine pe lângă inchiziţie evul mediu a mai adus cu sine şi cruciadele care au fost un fel de război planificat îmnpotriva musulmanilor pentru a scoate de sub stăpânirea acestora Israelul pământul în care s-a născut Domnul Iisus Hristos. Cruciadele au fost un lucru care la fel de bine a adus în conştiinţa medievalilor occidentali idea că Biserica le-a înşelat aşteptările. Acest lucru a fost aşa fiindcă Biserica Catolică a fost cea care le-a cerut creştinilor catolici să meargă la luptă împotriva musulmanilor. Era greu de acceptat pentru urechea occidentală că Biserica a devenit un fel de instigatoare la război. Iată cum au părut foarte multe nemulţumiri în rândul occidentalilor. O primă mare izbugnire în acest sens a avut loc în occident în anul 1789 odată cu revoluţia franceză. Atunci s-a

21 Ioan Petru Culianu, *Eros şi magie în Renaştere 1484* (Editura Nemira: Bucureşti, 1994).

pus problema ca religia să nu mai joace un rol atât de important în viaţa publică. Revoluţionarii francezi au fost dezamăgiţi de relaţiile pe care regii Franţei le-au avut cu papalitatea care a susţinut inchiziţia. Se simţea nevoia unui alt mod de gândire. La fel de bine este important să amintim aici că în această perioadă în occident lumea a devenit orientată în spre materialism. Acest lucru a fost aşa fiindcă papalitatea, una dintre cele mai cunoscute instituţii ale evului mediu a ajuns să ceară ca toţi regii şi împăraţii Europei să fie supuşi ei.[22]

Revoluţia franceză a fost un eveniment care a ajuns într-un anume fel să ridice din nou stindardul idealului secularist. Acest lucru a fost aşa fiindcă revoluţia stătea pentru: egalitate, fraternitate şi libertate. Revoluţionarii francezi nu au uitat faptul că regii Franţei au stat sub ascultatea papalităţii şi acest lucru nu putea să rămână indiferent. Aşa se face să în occident s-a creat un fel de stare de nemulţumire faţă de biserică. Vom vedea în rândurile care vor urma că acest lucru a avut consecinţe nefaste pentru Biserica Catolică. Iată prin urmare o mişcare de anvegură în occident care a început să susţină secularismul. Omul trebuia să se separe de Biserică ce fusesese aservită monarhilor francezi. Revoluţia franceză nu a fost seculară în esenţa ei dar idealurile ei au fost într-un anume fel seculare. Lumea franceză a început să uite de binele pe care Biserica l-a făcut şi au început să apară tot mai multe voci care susţineau că nu mai este nevoie de Biserică în viaţa socială. Aşa se face că revoluţionarii francezi au început să susţină idealuri noi care erau departe de credinţă şi de religie. Pentru a îşi manifesta nemnulţumirea faţă de Biserica Catolică revoluţionarii francezi au luat o prostituată, au dus-o în catedrala Notre Dame pe altar şi au proclamat-o zeiţa raţiunii. Revoluţia franceză a început să fie centrată în jurul unui ideal cât se poate de puternic: idealul raţionalităţii. Raţiunea trebuia să fie de acum încolo cea care se v-a afla în mijlocul atenţiei omului simplu. Acest accept pe raţiune era fără nici o îndoială un fel de idea secular. Deşi revoluţionarii francezi nu au fost conştienţi de acest lucru, ceea ce doreau ei a fost foarte mult instituirea unei societăţi seculare. Secularismul a ajuns să câştige teren în Franţa prin revoluţia franceză. Acest lucru s-a întâmplat în special din cauza unei mari neînţelegeri: păcatele clericilor nu au fost şi păcatele Bisericii. Biserica prin sine nu poate păcătui fiindcă ea a fost instituită pe pământ de Domnul Iisus Hristos care a fost fără de nici un păcat. Este foarte adevărat că secularismul pe care au început să îl promoveze revoluţionarii francezi nu a fost identic cu cel al idolatrilor romani din antichitate dar unele paraele pot fi găsite între cele două feluri de

22 Pentru mai mulţi istoriei evul mediu este cea mai întunecată perioadă a lumii. Acest lucru ne spun ei că s-a datorat în special Bisericii Catolice care prin inchiziţie a ţinut lumea în întuneric. Dacă evul mediu a fost cu adevărat o perioadă a întunericului este un lucru greu de precizat. Acest lucru este aşa fiindcă evul mediu a avut şi lucruri bune. Unul dintre acestea a fost naşterea şi propăşirea spăiritalităpţii creştin ortodoxe de sorginte bizantină. Imperiul bizantin a fost un imperiu care a existat în evul mediu. El a fost un imperiu care a susţinut credinţa creştin ortodoxă. Este foarte adevărat că în imperiul bizantin s-au născut mulţi sfinţi care au putut să îşi atingă potenţialul duhovnicesc. Dintre cei mai cunoscuţi sfinţi bizantini este bine să denumim pe Sfântul Grigorie Palama, Sfântul Nicolae Cabasila, Sfântul Fotie cel Mare, Sfântul Maxim Mărturisitorul sau Sfântul Teodor Studitul. Aceste lucruri ne spun că evul mediu nu a fost în sens real o perioadă de întuneric. S-au găsit şi lumini în evul mediu mai ales în lumea bizantină. Evident sunt mulţi istorici care neagă acest lucru fiindcă susţin ei că imperiul bizantin este mult prea mic raportat la lumea întreagă medievală. Ceea ce trebuie să ştim este că imperiul bizantin a fost un imperiu care a ajuns la apogeul său în evul mediu.

secularism. Creştinismul nu mai era un lucru în care revoluţionarii francezi să aibă încredere. Se simţea nevoia unui alte mentalităţi decât cea creştină. Această metalitate avea să fie mentaliztatea seculară.[23]

Un al pas în spre secularizare l-a făcut lumea odată cu revoluţia industrială. Această revoluţie a avut loc în secolul al XVIII-lea. Au fost mai mulţi care au considerat că viaţa nu mai poate fii la fel ca şi mai înainte fiindcă s-au schimbat condiţiile de viaţă ale omului. Dacă până acum omul în mare trăia din agricultură dintr-o dată s-au creat mai multe maşini cum a fost motorul cu aburi care au ajuns să schimbe condiţiile de muncă ale omului. Aşa se face că omul a ajuns să se emanicipeze. Pentru mulţi fără de nici o îndoială că revoluţia industrială a însemnat intrarea într-o nouă epocă. Această epocă era o epocă care s-a definit pe sine prin muncă şi prin concentrarea asupra faptului de a face o viaţă mai bună. Pentru umanitate a fost un mare pas faptul că a trecut de la munca predominat agrară la una industrială. Omul industrial era un om care la un anumit nivel nu mai simţea foarte mult nevoia de religie după cum a fost ea simţită de omul medieval. Revoluţia industrială evident nu a fost în nici un fel o mişcare seculară dar s-au găsit mai mulţi care să susţină că omul industrial era un om în definitiv secualrizat. El nu mai tăria numai din agricultură ci a ajuns să îşi găsească surse adiacente de existenţă. Unii evident au înţeles greşit faptul că religia nu cerea toată atenţia omului ci la fel de bine îi oferea libertate. Problema libertăţii religioase a fost un lucru cât se poate de greu înţeles de cei care au trăit în timpul revoluţiei industriale. Omul în sine pentru mulţi nu mai trebuie să fie preocupat în special de religie şi de credinţa în Dumnezeu fiindcă acum s-au găsit şi alte lucruri care să intre în aria de interes al omului. Dintre cele mai mari descoperiri ale revoluţiei industriale din secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea este bine să amintim: telegraful prin fir, locomotiva, fotografia, oţelul, dinamita, dinamul, automonilul, becul sau cinematograful. Aceste lucruri au creat în conştiinţa multora un fel de mentalitate seculară. Această mentalitate îi spunea omului că el nu trebuie să fie concetrat numai pe religie şi pe ceea ce oferă religia şi credinţa în Dumnezeu ci la fel de bine omul trebuie să se concetreze mai mult asupra lumii materiale. Omul putea să îşi facă o viaţă bună şi frumoasă aici pe pământ fără de ajutorul lui Dumnezeu.[24]

Revoluţia industrială a fost o perioadă de timp care a lăsat să apară un fel de tedinţă secularistă în lume. Deşi revoluţia industrială a început în Anglia care a fost o ţară creştină, au fost mulţi care au susţinut că la această revoluţie s-ar fii putut ajunge mult mai repede dacă religia şi Biserica nu ar fii ţinut lumea în evul mediu în întuneric. Omul industrial era un om care acum îşi putea face singur un destin în lume şi nu mai avea nevoie de ajutorul lui Dumnezeu. Este foarte adevărat că în evul mediu religia şi Biserica pentru masele largi de oamenii au fost mai mult un fel de superstiţie. O astfel de superstiţie a fost faptul că atunci când afară este furtună şi tunete era un semn că diavolii s-au unit şi au mare putere. Acest lucru este numai una dintre superstiţiile medievale. Omul medieval a fost educat să vadă diavoli în tot locul. Odată cu revoluţia industrială omul nu mai vedea diavoli în tot locul ci acum era chemat să îşi facă un destin propriu care să nu mi depindă de Biserică. Este adevărat că diavolii există şi încearcă să ne facă rău, dar acest lucru nu înseamnă că el şi ajung să controleze toată viaţa omului. Prin urmare, omul industrial a fost un om care trebuia să se elibereze de prejudecărţile medievale şi să îşi croiască un drum singur şi liber. Acest lucru evident că a fost greşit înţeles. Creştinismul în sine nu are nimic de a face cu superstiţia. Totuşi

23 Ioan Lăncrănjan, *Încercări de reabilitare a gândirii creştine medievale* (Editura Anastasia: Bucureşti, 2001).

superstiţia a jucat un rol mare în viaţa medievalilor. În secolul al XVIII-lea şi al XIX-lea idustria a devenit pentru mulţi nu numai o metodă de dezinhibare ci la fel de bine şi o metodă de secularizare. Acest lucru a fost aşa fiindcă aceştia nu au atribuit deloc lui Dumnezeu progresele în materie de industrie ci exclusiv capacităţilor intelecuale ale omului. Omul industrial nu mai trebuia să fie un om religios sau un om care să aibă o legătură cu Dumnezeu. În faţa lui se iveau orizonturi la care el nu se mai gândise mai înainte. Aceste orizonturi promiteau un fel de „elan prometeic"  care eventual l-ar fii putut elibera pe om de constrângerile morale ale religiei. Iată cum un revoluţia industrială s-a transformat dintr-un lucru lăsat de Dumnezeu pentru binele omului într-un proces lent de secularizare. Acest proces lent de secualrizare îi spunea omului că dacă v-a avansa industrial în cele din urmă va ajunge să ducă o viaţă fără Dumnezeu şi numai pe cont propriu.[25]

Secularismul a fost o ideologie care a variat pe parcursul istoriei. În unele situaţii ei a fost prezent mai puternic în timp ce în altele mai slab. Ceea ce se poate reamrca este că în toate epocile istoriei au existat tendinţe de secularizare. Este adevărat că aceste tendinţe au avut însuşiri care au ţinut de timpul istoric în care au avut loc dar acest lucru nu trebuie înţeles ca şi un fel de încercare de a omogeniza secularismul. Secualrismul este o ideologie care istoric a variat dar care a existat constant în istorie. Începând cu antichitatea şi termimând cu timpurile noastre secularismul a fost o ideologie care nu l-a negat pe Dumnezeu pe faţă dar a continuat să susţină că omul poate să trăiască şi fără de Dumnezeu. Este greu de crezut că cei care au dorit o viaţă fără de Dumnezeu au ajuns să se grupeze istoric în secularism. Secularismul este un nume generic pe care îl dăm celor care nu doresc să trăiască cu Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă ne spun secularişti că viaţa cu Dumnezeu în comun duce la apariţia religiei organizate. Ceea ce trebuie să ştim este că omul secular este un om care nu are nici un interes în credinţa în Dumnezeu. El a căutat în istorie să ducă o viaţă separată de existenţa lui Dumnezeu. Este adevărat că sunt mai mulţi care au realizat acest lucru fără să fie pe faţă secualari. În epocile istorice în care au fost mai mulţi care au dorit să ducă o viaţă fără de Dumnezeu aşa se face că a apărut secularismul. Deşi a variat ca şi formă de exprimare şi de organizare în istorie secularismul a fost cel pe care l-au

24 Revoluţia industrială a fost cea care a adus în centrul atenţei omului maşina. S-a şi ajuns la o concepţie care susţinea că *maşinismul* este viitorul omului. Au fost mai mulţi în aceste intervale de timp care au susţinut că în sine omul este o maşină. Nu este o maşină ca şi oricare alta ci mai mult o maşină însufleţită. Evident că acest gen de gândire şi de mentalitate este unul eronat. Omul a putut să facă descoperiri industriale fiindcă aşa i-a fost lăsat de la Dumnezeu. Ceea ce trebuie să ştim este că sunt două categorii prin care este văzută viaţa omului: una care susţine că omul trebuie să se dezvolte pe sine şi viaţa sa independent de Dumnezeu şi alta care susţine că în cele din urmă Dumnezeu este Cel care oferă dezvoltare omului. Trebuie să ştim că nu numai omul are un plan cu lumea din jurul lui ci la fel de bine şi Dumnezeu are un plan cu lumea. Teologia creştin ortodoxă ne spune că Dumnezeu a conferit lumii o menire şi duce la îndepinire această menire care i-a fost conferită lumii prin pronia sau prin purtarea Sa de grijă. Prin urmare toate evenimentele istoriei omului sunt lucruri care au loc din voia lui Dumnezeu. La fel de bine trebuie spus că Dumnezeu respectă voia liberă a omului şi pentru acest lucru în istorie se pot vedea mai multe războiaie şi neînţelegeri armate. Acest lucru nu înseamnă că Dumnezeu este vinovat pentru eşecurile omului.

25 Dumitru Popescu, *Hristos, Biserică, Societate* (EIBMBOR: Bucureşti, 1998).

aplicat oamenii fără de Dumnezeu. Fără de Dumnezeu este posibil orice. Acest lucru este aşa fiindcă seculariştii cred că Dumnezeu îngrădeşte libertatea omului. Pentru secularişti este greu să te ţi de un cod de precepte care te leagă de Dumnezeu.[26]

Revoluţia industrială a însemant unul dintre resorturile care a ţinut foarte mult de apariţia modernităţii. În modernitate omul a ajuns al concluzia că religia pe care o venerase în evul mediu este un lucru demodat. Este un lucru demondat să posteşti, să te rogi, să mergi la biserică, să te spovedeşi şi enumerarea ar putea continua. De ce sunt demodate aceste lucruri? Aceste lucruri sunt demodate fiindcă ele au ţinut de evul mediu. Omul medieval era un bun creştin care făcea tot ceea ce prevedea creştinismul. Omul modern trebuie să facă tot ceea ce ţine de industrie şi tehnică. Viitorul lumii şi al umanităţii nu este în nici un fel religia creştină ci este eliberarea de toate contrângerile morale pe care acestea le-a adus în evul mediu. Evul mediu a încercat să aducă pe cât mai mulţi la biserică, modernitatea trebuie să aducă pe cât mai mulţi la secularism. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul este un garant al evoluţiei şi al avansării omului. Aceste lucruri sunt cele care au ajuns să definească modernitatea. Să fie lucrurile chiar aşa? Secualrismul este foarte adevărat că Îl subestimeză pe Dumnezeu. Dumnezeu se face pe Sine cunoscut şi înţeles în funcţie de capacitatea celui cu care intră în legătură. Acest lucru nu ţine cont de timp şi de spaţiu. Seculariştii sunt cei care ne spun că nu poate fi acelaşi Dumnezeu care a fost în comuniune cu omul medieval şi care acum este în comuniune cu omul modern. Evident acest lucru este fals. Dumnezeu se adresează prin sfinţii Săie fiecărei epoci în care a trăit omul. Omul modern la fel de bine ca şi omul medival poate să fie în comuniune cu Dumnezeu. Nu trebuie să uităm acest lucru deşi secularismul ne face să nu mai gândim corect. Secularismul a privit din cele mai vechi timpuri legătura omului cu Dumnezeu ca şi una care l-a constrâns pe Dumnezeu. Prin legătura Sa cu Dumnezeu seculariştii cred că omul nu mai este liber. El devine într-un anume fel „dependent” de Dumnezeu. Să fie lucrurile chiar aşa? Cu siguranţă că nu. Dumnezeu nu îl face pe om dependent de Sine ci mai mult îi conferă omului adevărate libertate. De ce spunem acest lucru? Spunem acest lucru fiindcă înseşi idea sau conceptul de libertate a fost creat de Dumnezeu. În cele din urmă fără de Dumnezeu nu am ştii ceea ce este adevărata libertate. Acest lucru este bine să îl ştim şi să îl avem în vedere. Libertatea este un lucru care ajunge să fie tergiversată când devenim secularişti. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul este un lucru care

26 Secularismul este cel care găseşte viaţa religioasă şi credinţa în Dumnezeu ca fiind irelevantă. El ajunge să se lege exclusiv de această lume şi de posibilităţile de viaţă pe care le oferă această lume uitând că în sine această lume a fost creată de Dumnezeu. Seculariştii doresc o lume fără de Dumnezeu, o lume care să fie liberă de „constrângerile morale ale religiei.” Privit în această persepctivă secularismul este foarte adevărat că este hidos. Cine nu ar fi cel care nu doreşte să ducă o viaţă cu Dumnezeu? Seculariştii cu siguranţă că da. Trebuie spus că pentru tineri şi pentru cei care sunt mai fragezi secularismul este cu adevărat un pericol. Aceasta fiindcă aceştia sunt mult mai uşor ademeniţi la un mod de viaţă secular. De ce să mergi duminica la biserică să te rogi pe când poţi să stai să te odihneşti? De ce să ţi sărbătorile creştine pe când sunt atât de multe sărbori necreştine pe care le poţi ţine: 1 mai ziua muncii, ziua naţională, 1 iunie ziua copilului sau hallowen-ul? Iată cum uşor uşor tinerii sunt atraşi în a gândii într-un mod secularist. În această mentalitate secularistă lor le este spus că pot trăi şi fără de Dumnezeu.

ne rezumă numai la această lume şi la fel de bine de face dependenţi de tot ceea ce ţine de lumea materială.[27]

Se spune un tânăr şi un bătrân discutau la un moment dat despre viaţa creştină.

- Eu nu înţeleg un lucru, i-a spus tânărul bătrârnului.
- Ce anume?
- Cum este chemat să trăiască un creştin în această lume?
- Un creştin trebuie să trăiască în această lume dar să nu fie din această lume.
- De ce?
- Fiindcă Hristos a spus că „voi în lume sunteţi, dar nu sunteţi din lume" (Ioan 17, 11).
- Ei bine au asta nu o înţeleg.
- Este simplu.
- Cum adică să trăieşti în această lume dar să nu fi din ea?
- Tu ai văzut că apa mării este sărată?
- Da.
- În apa mării sunt mai mulţi peşti. Peştii sunt săraţi?
- Nu.
- Ei bine, la fel cum peştele stă în apa mării care este sărată şi nu este şi el sărat la fel şi creştinul trebuie să trăiască în această lume dar să nu se contamineze cu ceea ce este lumesc.
- Acum înţeleg ce vrei să îmi spui.[28]

Am spus diacuţia de mai sus pentru a atrage atenţia asupra unui lucru care este extrem de important. Lumea noastră nu este o lume care merge după voia lui Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă în Dumnezeu există numai virtute. În lumea noastră sunt multe lucruri care nu au nimic de a face cu Dumnezeu. Poate cel mai bun exemplu sunt viciile. Viciile lumii nu sunt pe placul lui Dumnezeu şi acest lucru este considerat de lume ca fiind un lucru firesc.[29]

Prin urmare este foarte adevărat că secularismul este un lucru care îl ţine ancorat pe om numai în această lume şi nu îi permite să Îl caute pe Dumnezeu. După mentalitatea seculară dacă Dumnezeu nu se descoperă instantaneu omului, acesta nu mai trebuie să Îl caute. Creştinismul este în acest sens cât se poate de antisecualrist.

27 Roger Coles, *The secular mind* (Princeton, 1999).

28 Iosif Trifa, *600 de istoriore religioase* (Sibiu, 19330-1938).

29 Lumescul este o ideologie care ajunge să fie extrem de bine în acord cu secularismul. Secularismul este lumesc şi nu este niciodată orientat creştin. Acest lucru fiindcă secularismul crede că în sine creştinismul nu poate să îl ajute pe om. De-a lungul secolelor elementul lumesc i-a spus omului să trebuie să le elibeteze de îngrădirile religiei şi a credinţei în Dumnezeu pentru ca în acest fel omul să ajungă să îşi realizeze potenţialul. Prin urmare secularismul trebuie să ştim că este ceea ce sfinţii părinţi denumesc ca şi „duhul lumesc." Acest duh lumesc este un duh care oscilează. El este unul care îl face pe om să creadă că este singurul care este în controlul destinului sau a vieţii sale. Evident duhul lumesc nu este un duh care caută să se racordeze pe sine la voia lui Dumnezeu. Duhul lumesc este duhul secularismului. Este un duh care se dă în vânt după faimă şi celebritate, după bani şi averi, după plăceri şi destrăbălare sau după dorinţa de putere şi capacitatea de a îşi domina semenii. Dacă este să vorbim despre un „duh al secularismului" fără nici o îndoailă că acesta este duhul lumesc.

Acest lucru este aşa fiindcă creştinismul susţine că omul nu trebuie să se lase condus de lume. Omul trebuie să fie condus de credinţa în Dumnezeu sau mai bine spus de Dumnezeu. Secularismul am putut vedea că a avut un trecut păgân. Acest duh păgân care a însufleţit secularismul este un lucru care ne face să fim cât se poate de nepăsători la credinţa în Dumnezeu. Dacă am spune că cei care inspiră secularismul sunt diavoli acest lucru ar putea să fie scandalos pentru mai mulţi. Cum se poate ca diavolii să fie cei care instigă pe om la secularism? Ce are de a face secularismul cu diavolii din iad? Secularismul este inspirat de entităţile diavoleşti care doresc să îl despartă pe om de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă diavolii sunt duşmanii lui Dumnezeu. Aceiaşi diavoli care i-au inspirat pe păgânii romani la jocurile seculare sunt şi cei care inspiră lumea din zilele noastre la un mod de viaţă fără de Dumnezeu. Este duhuri diavoleşti ne şoptesc în gânduri că este demodat să fie creştin, este demodat să mergi la biserică şi să te rogi, este demodat să îşi faci rugăciunile de dimineaţă şi de seară şi la fel de bine este demodat să te spovedeşti şi să te împărtăşeşti. Omul secular este un om care are un destin separat de Dumnezeu. El este foarte mult destinul lui Faust al lui Goethe care a ajuns să pactizeze cu cel rău pentru tinereţe. Sunt mai mulţi care sunt de părere că secularismul ne propune tocmai un destin faustic, un destin în care acceptăm lucrarea celui rău asupra noastră. Este bine să ştim că lumea în sine a fost de mai multe ori seculară deşi de secularizeze se vorbeşte mai nou numai în modernitate. Lumea a fost secularizată de fiecare dată când a ajuns să considere păcatul un lucru obişnuit. Păcatul este în secularism nu un lucru care ne separă de Dumnezeu ci mai mult o realitate obişnuită.[30]

Un alt mod prin care s-a manifestat interesul pentru secularism al omului a fost pe parcursul timpului ocultul. Există o lume al ocultului care operează forţe magice. Acest lucru este bine să fie ştiut fiindcă sunt mulţi care nu sunt conştienţi de ocult şi nici de modul în care se manifestă. Ocultul l-a pasionat pe om în mai toate epocile istoriei. Fără doar şi poate că există o legătură dintre ocult şi secularism. Acest lucru este aşa fiindcă ocultul este într-un anume sens ezoteric. El se adresează numai celor care au ajuns la un anumit grad de iniţiere. Iniţiere în ce? Iniţiere în magie. Magia este un lucru care ne spune că există puteri ale întunericului care pot fii contactate. Diavolii sunt cei care ajuns să fie contactaţi prin magie. Ştim că scopurile diavolilor nu au fost niciodată binevoitoare faţă de om şi de umanitate. Diavolii au fost cei care în antichitate i-au ţinut pe oamenii în întunericul închinării la idoli şi i-au separat de Dumnezeu. Ca şi duşmani ai lui Dumnezeu diavolii sunt cei care la fel de bine doresc să ne facă şi pe noi să fim separaţi de Dumnezeu. Acest lucru fiindcă în ei nu mai există nici un fel de bunătate. Noţiunea de bunătate este complet străină de diavoli. Prin urmare diavolii sunt cei care au inventat ocultismul şi la fel de bine ei sunt şi cei care inspiră secularismul. Secularismul în zilele noastre se manifestă prin modă, prin muzică, prin picturi, prin cinematografie, prin arte. Toate acestea ne spun că în realitate noi putem să ne croim în această lume un drum independent de Dumnezeu. Asemenea lui Faust al lui Goethe omul modern nu mai are nevoie de Dumnezeu fiindcă a ajuns să cunoască tot ceea ce este necesar pentru a se descurca pe cont propriu. Aceste idei au dus la apariţia la mai multe mişcări oculte dintre poate cea mai cunoscută este masoneria. Masoneria a început să existe undeva în jurul anului 1717 şi a fost iniţiat o frăietate arhitecţilor. Aceştia nu sau mulţumit numai cu simple idei de arhitecturi ci au început să adopte şi elemente din ocultism. Fiindcă la origine francmasonii au fost arhitecţi au

30 Kondrad Lorenz, *Cele opt păcate capitale ale omenirii civilizate* (Editura Humanitas: Bucureşti, 2001).

ajuns să îl denumească pe Dumnezeu ca şi Marele Arhitect. În cele din urmă francmasoneria a ajuns să împrumte unele elemente din satanism. Este de menţionat aici că mai toate mişcările oculte sunt cât se poate de seculare. Ele nu vor să aibă de a face nimic cu creştinismul şi nici cu Biserica uneori poziţionându-se ca şi inamicii lor.[31]

Prin urmare este foarte adevărat că ceea ce doresc să ne înveţe seculariştii este o lume fără de religie şi fără de credinţa în Dumnezeu. Acest lucru ei nu îl spun direct ci se folosesc de mai multe metode pentru a ne aduce la această realitate. Este bine să ştim că nu putem să fim şi secularişti şi la fel de bine să avem şi credinţă în Dumnezeu. Vedme cum în mai multe situaţii secularismul s-a identificat cu mişcări oculte cum sunt : Servitorii Luminii, Mişcarea Zorii Aurii, Oro Aurum Solis, Illuminati, Fraternitas LVX Occulta sau Templul lui Set. Toate aceste organizaţii oculte sunt susţin ideologii care nu au nimic de a face cu Dumnezeu şi nici cu credinţa în Dumnezeu. Seculariştii autinci când vine vorba de Domnul Iisus Hristos neagă că el ar fii fost fiul lui Dumnezeu. Acest lucru fiindcă seculariştii sunt necreştini. În unele situaţii seculariştii au ajuns să susţină că ceea ce doreşte Biserica şi creştinismul este o dominare a lumii de tip medieval. Aşa se face seculariştii au ajuns să considere că Biserica trebuie să fie scoasă din viaţa socială. Un pas important în acest sens a fost făcut în jurul anului 1863 în România când a avut loc ceea ce istoria denumeşte ca şi „secularizarea averilor mănăstireşti." S-a ajuns la concluzia că mănăstirile creştin ortodoxe deţin mult prea multe proprietăţi şi aceste proprietăţi au ajuns să fie trecute în proprietatea statului. Acest lucru a fost aşa fiindcă mănăstirile erau deţinute de căugării greci care le cheltuiau veniturile pentru ei şi nu pentru români. Avem de a face aici cu ceea ce am putea denumii ca şi un „conflict de interese." Acest lucru este aşa fiindcă statul român de la acea vreme a ajuns la concluzia că mănăstirile deţin prea mult pământ arabil. Acest lucru trebuie să ne ridică semne de întrebare dacă cu adevărat adevăraţii călugări ortodocşi au avut interese în teritoriile agricole. Acest lucru este aşa fiindcă călugării creştin ortodocşi sunt cei care au depus un vot al sărăciei. Prin urmare trebuie să ştim că secualizarea este un lucru care a avut multe lucruri de obiectat modului de viaţă creştin ortodox în unele cazuri fără să aibă motive serioase. Scopul secularismului este fără doar şi poate să ne separe de Dumnezeu. După cum am arătat în rândurile de mai sus secularismul a variat în istorie dar în mai toate epocile ei au existat unele voci care au susţinut cauza lui. În timpurile noastre moderne şi postmoderne acest lucru devine din ce în ce mai evident şi vizibil. Trebuie să ştim care este scopul ultim al

31 După cum am spus, ocultul se leagă foarte mult de magie. Acest fapt este contestat de cei care susţin secularismul. Aparent nu există nici un fel de legătură dintre magie şi secularism. Trebuie să ne aducem aminte că la originile sale secularismul păgân era profund acorat în magie. Magia este invocarea ajutorului duhurilor necurate. Sunt mai multe mişcări oculte care ajung să considere că în cele din urmă secularismul este o ideologia care este deschisă spre toate credinţele religioase în mod egal. Sub pretinsul dreptului de egalitate secularismul ajunge să primească doze puternice de ocultism sau de ce să nu o spunem direct de magie. Prin urmare este bine să ştim care este metoda prin care secularisul ajunge să îşi impună punctul de vedere. Ea este una care se leagă de ocultim şi de magie şi evident nu doreşte să aibă nimic de a face cu creştinismul. Secularismul se îndrudeşte cu ocultul acest lucru oricât de mult ar fii negat de cei care sunt susţinători ai lui. Secularismul în cele din urmă doreşte o lume eliberată de Dumnezeu. Este exact ceea ce doresc şi puterile demonice. Aceste afirmaţii nu sunt pentru mulţi mult prea categorice dar ele sunt adevărată. Sunt mai mulţi părinţi duhovniceşti care au ajuns să experimenteze acest fapt.

secularismului. La fel de bine nu trebuie să fim confuzi şi sceptici în ceea ce priveşte dezideratele lui.[32]

## CAPITOLUL 2

## SECULARISMUL ÎN CONTEXTUL PLURIRELIGIOS

Trăim într-o lume în care există mai multe religii. Dintre cele mai cunoscute religii ale lumii amintim: hinduismul, budismul, şintoismul, iudaismul, taoismul sau zoroastrianismul. La fel de bine în mai toate aceste religii sunt mai multe secte. Este clar că pentru secularişti religiile nu se înţeleg una cu alta. Cum se face că deşi există un singur Dumnezeu sunt mai multe religii? Acest lucru este posibil să fie explicat. Trebuie să ştim încă din capul locului că Dumnezeu l-a creat pe om liber. Fiind o fiinţă liberă omul poate opata să slujească lui Dumnezeu sau să trăiască fără de Dumnezeu. Viaţa fără de Dumnezeu este ţelul secularismului. Atunci cum se face că sunt atât de multe religii? Trebuie să ştim că Dumnezeu respectă libertatea omului. Fiind creat de Dumnezeu omul este o fiinţă liberă care poate sau nu poate să trăiască cu Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă dacă omul nu ar avea libertate el ar fii un robot: ar executa mecanic nişte comenzi care îi vin din exterior. Omul nu este robot şi acest lucru este bine să fie cunoscut.[33]

Este foarte evident că trăim într-o lume plurireligioasă. De la religiile animiste şi totemiste ale antichităţii şi până la creştinism totul ne spune că în această lume sunt mai multe opţiuni religioase. Să fie toate religiile adevărate? Cu siguranţă că nu. Din moment ce există un singur Dumnezeu nu pot să fie mai multe religii şi la fel de bine nu pot să fie mai multe credinţe în Dumnezeu. Dacă există un singur Dumnezeu de ce nu intervine Dumnezeu în istoria religiilor şi să îi aducă pe toţi oamenii la o singură credinţă în El? După cum am spus Dumnezeu respectă libertatea omului. Omul este o fiinţă liberă care poate opta să ducă o viaţă cu Dumnezeu sau o viaţă fără de Dumnezeu. Prin urmare Dumnezeu nu constrânge pe nimeni să aibă credinţă în El. Acest lucru este mai greu de înţeles dar nu este în cele din urmă imposibil. Libertatea pe care o are omul este cea care în cele din urmă ajunge să îi determine şi modul de viaţă pe care îl va duce. Seculariştii ne spun că ei nu au timp să i-a în considerare toate

32 Erich Fromm, *A avea sau a fi* (Editura Trei, 2013).

33 Desptre robotizarea omului s-au scris mai multe lucruri. Sunt mulţi care sunt de părere că viitorul omenirii nu va aparţine omului ci roboţilor. Acest lucru este aşa fiindcă omul ajunge să de randament total atunci când este robotizat sau când trăieşte ca şi un robot. În mijlocul marilor aglomeraţii industriale omul ajunge să se robotizeze. El este ca şi o mică piesă într-un mare angrenat corporatist care trebuie să funcţioneze după cum o cer regulamentele. Omul robotizat este un om fără de Dumnezeu, este un om secularizat care îşi dedică toată viaţa slujirii societăţii de consum. Robotizarea omului este un lucru care este dorită de mulţi mari magnaţi ai lumii care urmăresc cât mai mult câştig şi cât mai mult progres tehnic. Trebuie să ştim că omul secular este un om robotizat: este un om care execută comenzi fără să îşi ridice semne de întrebare dacă ceea ce execută este bine sau rău. Acest lucru de fapt într-un anume fel îl urmăreşte şi secularismul. Secularismul este unul care prevede că viitorul va fii o lume robotizază. O lume robotizată este o lume care nu îşi mai ridică semne de întrebare în ceea ce îl priveşte pe Dumnezeu şi existenţa Sa.

credinţele religioase ale omului şi trebuie să se concentreze în spre ceea ce este necesar pentru om. Ceea ce trebuie să ştim este că nici un om nu este obligat să ajungă secularist. Omul ajunge să fie secularist sau respinge să fie secularist din propria lui alegere. Prin urmare secularismul înseşi nu poate fii impus cu forţa. Seculariştii sunt cei care ne spun că nu putem să avem încredere în religie fiindcă sunt mai multe religii. Cum să poţi vorbii de religie şi de nevoie pe care ea trebuie să le implinească omului dacă sunt mai multe religii? Mai poate să fie lumea religiilor o lume credibilă? Răspunsul este da. Deşi sunt mai multe religii şi mai multe credinţe trebuie să ştim că omul poate să îşi dea seama dacă acestea sunt adevărate sau nu. Omul poate face acest exerciţiu prin mintea cu care a fost înzestrat de Dumnezeu. Prin urmare, este bine să ştim că deşi sunt mai multe religii în lume acest lucru nu este o scutire a secularismului de a se raporta la religie. Ca şi oricare dintre noi şi seculariştii trebuie să fie conştienţi că în lumea noastră sunt minciuni şi adevăruri. Seculariştii sunt cei care ne spun că faptul că sunt mai multe religii este un lucru care ne vorbeşte despre compromiterea religiei. Să fie chiar aşa? Vom vedea că lucrurile nu sunt chiar aşa. Ceea ce trebuie să ştim este că secularismul este un lucru care consideră că pluralismul religios este un lucru care face compromisă credinţa în Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul nu ia în considerare libertatea omului. Omul este liber în această lume să crededă în orice dumnezei doreşte. Acest lucru nu înseamnă că dumnezeul în care crede El este şi Dumnezeul adevărat. Despre acest lucru Dumnezeu l-a averizat pe Sfântul prooroc Moise când pe Muntele Sinai a primit tablele legii. Una dintre primele porunci pe care le-a primit Moise a fost: „Eu sunt Domnul Dumnezeul Tau; sa nu ai alti dumnezei afara de Mine.”[34]

Lumea religiei este din nefericire una pluralistă. Sunt mulţi care consideră că aşa şi trebuie să fie. De ce să fie o singură religie? De ce să nu fie mai multe religii? După cum ştim religie înseamnă a restabilii o legătură care a fost pierdută la un moment dat. Prin urmare în sens etimologic religia este o reconectare a omului cu Dumnezeu. De ce spunem că religia este o „reconectare” a omului cu Dumnezeu. Deşi acest lucru nu este conştientizat de toţi prin căderea primilor oamenii Adam şi Eva în păcat se consideră că legătura omului cu Dumnezeu s-a rupt. Aşa se face că imediat după Adam şi Eva unul dintre primele lucruri care l-a preocupat pe om a fost cum poate să refacă legătura pierdută cu Dumnezeu? Biblia ne spune că primii fraţi care au existat în lume aduceau jerte lui Dumnezeu. Iată că din primele zile ale umanităţii omul a ajuns să dorească să restabilească legătura pierdută în rai cu Dumnezeu. Apoi neamul omenesc s-a înmulţit şi evident interesul pentru a menţine o legătură cu Dumnezeu sau a avea o religie a scăzut mult. A scăzut atât de mult că Biblia ne spune că a fost nevoie de un potop cu apă pentru ca o întreagă generaţie de oamenii să moară pentru a ajunge ca umanitatea să înceapă din nou. Ceea ce trebuie să ştim este că sunt multe religii care sunt minciuni. Acest lucru poate fii văzut din ceea ce susţin aceste religii. Omul are nevoie de religie fiindcă are nevoie de Dumnezeu. Dumnezeu se face cunoscut pe Sine în măsura în care omul Îl caută pe Dumnezeu. Trebuie în acest sens să evidenţiem că omul este cel care trebuie să Îl caute pe Dumnezeu. Acest lucru este negat de secularism. Secularismul ne spune că în sine omul nu are nevoie să Îl caute pe Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul are o înţelegere eronată a ierarhiei care există în lume. Dumnezeu a lăsat o ierarhie în lume şi acest lucru este simţit de orice om care

34 Radu Teodorescu, *Dumnezu: teologie sau religie* (Cugir, 2010).

trăieşte în această lume. Orice om ştie instincitv că Dumnezeu este absolutul dincolo de care nu se mai poate concepe nimic.[35]

Prin urmare principala obiecţie pe care o aduc seculariştii în ceea ce priveşte realizatea plurireligioasă a lumii în care trăim este cum se face că dacă există un singur Dumnezeu sunt atât de multe religii? De ce nu intervine Dumnezeu? De ce nu îi aduce Dumnezeu pe toţi să creadă la fel? Răspunsul la această întrebare îl avem din creştinism. Creştinismul este cel care ne spune că mai înainte de a face lumea noastră materială Dumnezeu a mai făcut o lume care a fost lumea îngerilor. Aceşti îngeri au fost creaţi pentru a Îl slujii pe Dumnezeu. Totuşi îngerii nu au fost constrânşi la acest lucru. Ei au fost lăsaţi liberi să Îl slujească sau nu pe Dumnezeu. O treime dintre îngeri au ajuns să Îl nege pe Dumnezeu şi aşa a apărut iadul. Iadul a fost nevoia unui spaţiu fără de Dumnezeu. Fiindcă Dumnezeu este pretudindeni şi nu se poate ascunde nimeni de El, iadul a devenit un loc al chinurilor şi al suferinţei. Acest lucru este aşa fiindcă diavolii care au fost îngerii care au întors spatele lui Dumnezeu au crezut că pot să Îl substituie pe Dumnezeu. Iată prin urmare că Dumnezeu nu i-a constrâns pe diavoli să Îl slujească dincolo de voinţa lor. La fel de bine acest lucru Dumnezeu Îl face şi cu omul. Este bine să ştim că Dumnezeu este de partea noastră şi la fel de bine El doreşte să trăim în comuniune cu El. Prin urmare aşa se face că în lumea noastră sunt mai multe religii şi la fel de bine în trecut au existat şi mai multe religii din câte cunoaştem azi. Libertatea în materie de religie este un lucru pe care seculariştii nu îl înţeleg şi se folosesc de el pentru a spune că în sine religia este un lucru compromis. Să nu uităm că pluraliatea nu există numai în materie de religie. În filosofie la fel de bine sunt mai multe curente. Istoria filosofiei ştie de: platonism, aristotelism, cinism, stoicism, existenţialism, sofism sau scolastică. Iată prin urmare că şi în alte domenii oamenii au fost liberi şi au creat mai multe curente de gândire filosofică. O vorbă din popor ne spune că „nu tot ce zboară se şi mănâncă.” Este adevărat că au fost mai mulţi care în religie au văzut altceva decât ceea ce oferea religia: o legătură permanentă cu Dumnezeu. Pentru mulţi religia a devenit un fel de metodă de a ajunge la putere. Acest lucru este aşa fiindcă sunt mulţi care ştiu că Dumnezeu este o fiinţă atotputernică. Fiindcă Dumnezeu este o fiinţă atotputernică au fost în istorie mai mulţi care nu au dorit să fie în legătură cu Dumnezeu pentru că L-ai iubit pe Dumnezeu ci mai mult

35 Secularismul este o ideologie care în cele mai multe situaţii ajunge să Îl relativizeze pe Dumnezeu. Nu este sigur dacă omul trebuie să Îl caute pe Dumnezeu, nu este sigur dacă omul trebuie să aibă o legătura sau relaţie cu Dumnezeu, nu este sigur dacă omul trebuie să urmeze lui Dumnezeu. Ceea ce trebuie să ştim este că deşi omul este liber el în mod firesc optează în spre Dumnezeu. Omul este om în adevăratul sens al cuvântului când trăieşte în comuniune cu Dumnezeu. Secularismul modern ne spune că în cele din urmă nu este nevoie să fim în comuniune cu Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă omul poate să ducă o viaţă şi fără de Dumnezeu. Cine îi poate garanta omului că viaţa cu Dumnezeu Îl va face pe om fericit? Evident acest lucru este fals. Orice om sănătos la minte se bucură când este în comuniune cu Dumnezeu. Oamenii nesănătoşi ca şi seculariştii sunt cei care susţin că în cele din urmă ei pot trăi şi fără de Dumnezeu şi la fel de bine ei vor fii fericiţi. În sine acest lucru este fals. Fericirea de care se bucură seculariştii este o fericire care vine tot de la Dumnezeu. Seculariştii sunt cei care susţin că pentru a fii feircit omul trebuie să se mărginească numai la această lume materială. Dacă va face acest lucru omul va fi fericit. Ori ceea ce nu iau în calcul seculariştii este că lumea materială a fost creată tot de Dumnezeu.

pentru a lua din puterea lui Dumnezeu. Iată cum religia a ajuns să fie folosită în alte scopuri decât cele ortodoxe.[36]

Prin urmare omul este liber să opteze între credinţa în Dumnezeu sau nu. Se pare că secualrismul din zilele noastre nu o face sub nici o formă. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul este unul care cere lucruri care sunt peste voia lui Dumnezeu. Secularismul cere ca lumea să aibă o singură religie. Din moment ce nu o are este clar că religia este un lucru compromis. Ceea ce propune secualrismul este ca omul să trăiască şi să ducă o viaţă fără de Dumnezeu fiindcă în lumea religiei nu se poate avea încredere. Să fie aceste lucruri aşa? Cu siguranţă că nu. Acest lucru nu este aşa fiindcă ştim că din religie ne vine şi mult adevăr. Adevărul a avut să fie stabilit în lume de Domnul Iisus Hristos. După Domnul Iisus Hristos a ajuns să fie măsurat şi timpul şi suntem azi în anul 2017 de la Domnul Iisus Hristos. Ştim că sunt mai mulţi întemeiatori de religie. Mai mulţi dintre aceşti întemeietori de religie pot fii demonstraţi că au greşit sau că sunt falşi. Dintre cei mai cunoscuţi întemetori de religie ne vom referii la Buda, Pantajali, Zoroastru, Sfântul Prooroc Moise şi Zoroastru. Aceştia au fost unii oamenii care cu adevărat l-au căutat pe Dumnezeu în timp ce alţii au fost doar mincinoşi. Astfel atunci când vorbim de Buda nu se poate să nu vorbim despre budism. Buda a fost iniţial un prinţ din Asia care a fost extrem de tulburat de suferinţa pe care a găsit-o în jurul lui. Buda a ajuns să caute o modalitate prin care să evite suferinţa din lume. El a ajuns la concluzia că acest lucru poate fi realizat numai când omul va ajunge să se elibereze pe sine de credinţa în Dumnezeu şi v-a ajunge propriul său dumnezeu [pe numele lui adevărat Sidarta Gautama, Buda a fost numele hindus care se traduce prin iluminat fiindcă Buda a ajuns prin iluminare la concluzia că el este propriul lui dumnezeu şi prin urmare nu mai are nevoie de Dumnezeu].[37]

Un lucru pe care secularismul nu îl ia în calcul atunci când vorbeşte despre nevoia de a ne elibera de Dumnezeu şi de credinţa în El este faptul că Dumnezeu există dincolo de timp. La fel cum Dmnezeu există dincolo de timp şi cel rău sau diavolul există dincolo de timp. Diavolul ştim că a fost cel care l-a ispitit pe Domnul Iisus Hristos pe Muntele Carantaniei. Acest lucru trebuie să ne spună că diavolul este cel care nu doreşte ca în lume să fie o singură religie. Fiindcă este duşmanul lui Dumnezeu pe parcursul istoriei diavolul şi-a făcut simţită prezenţa prin mai multe lucruri care evident

36 Ioan Petru Culianu, *Religie şi putere* (Editura Polirom: Iaşi, 2005 reeditare).

37 Dacă vom sta şi vom analiza mai bine vom putea vedea că există multe asemănări între ideologia secularistă şi budism care susţn că omul în cele din urmă trebuie să se elibereze de Dumnezeu. În timp ce budismul spune că omul poate ajunge propriul său dumnezeu, secularismul spune că omul poate să fie o existenţă care nu are nevoie de Dumnezeu şi care poate merge pe un drum propriu. Atât budismul şi secularismul sunt în acord că Dumnezeu trebuie să fie scos din discuţie atunci când vorbim despre om. Omul poate trăi şi fără fără de Dumnezeu sau după Buda omul poate devenii propriul lui Dumnezeu. În lumea seculară acest lucru este întâlnit în multe cazuri. Omul poate trăi liber de Dumnezeu şi la fel de bine poate să fie fericit. Cu alte cuvinte omul nu mai are nevoie de Dumnezeu. Este bine să înţelegem acest lucru şi să ne dăm seama că secularismul are foarte multe în comun cu budismul. Deşi nu susţin aceleşai lucruri deplin este foarte adevărat că ceea ce egalizează secularismul şi budismul este lipsa de încredere în Dumnezeu. Budismul susţune că în cele din urmă autor şi responsabil moral al suferinţei şi morţii din lume este Dumnezeu. Pentru acest lucru omul nu mai are nevoie de Dumnezeu.

cu toate au fost în detrimentul religiei: schisme, erezii, neînţelegeri, certuri, lupte pentru supremaţie în Biserică, etc. În sine însă toate religiile recunosc pe Domnul Iisus Hristos. Domnul Iisus Hristos a venit în lume după Biblie să oprească lucrarea diavolului. Adevărul este că sunt mai mulţi care din propria voinţă şi din propriul liber arbitru ajung de se pun pe sine în slujba diavolului. Am vorbit la începutul acestei cărţi despre romanii politeişti care se închinau la idoli mulţi dintre ei ştiind că idolii sunt locuri în care ajungeau să se sălăşluiască diavolii. Iată prin urmare un lucru care nu poate să ne lase indiferenţi. La fel de bine trebuie să ştim că nu tot ceea ce se numeşte pe sine religie este cu adevărat religie. Un astfel de caz este şamanismul. Ce este şamanismul? Şamanismul este crezul că prin mai multe practici rituale omul [şamanul] poate ajunge să aibă contact cu lumea spiritelor. La o privire mai amănunţită vom vedea că şamanismul nu este cu adevărat o religie ci este mai mult o ramură a magiei. Acest lucru trebuie ştiut. Prin urmare nu toţi care spun că aparţin unei religii şi aparţin de această religie. Despre acest lucru am fost averizaţi de Domnul Iisus Hristos fiul lui Dumnezeu: „feriţi-vă de proorocii mincinoşi, care vin la voi în haine de oi, iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori. După roadele lor îi veţi cunoaşte. Au doară culeg oamenii struguri din spini sau smochine din mărăcini? Aşa că orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele. Nu poate pom bun să facă roade rele, nici pom rău să facă roade bune. Iar orice pom care nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc. De aceea, după roadele lor îi veţi cunoaşte.” (Matei 7, 15-20). Avem aici un îndemn cât se poate de clar şi evident la faptul că sunt mulţi care intră în religie pentru a face mai mult rău. Acest lucru este aşa fiindcă aceşti oamenii sunt dedicaţi răului. Buda nu a spus niciodată că el este un om rău ci el a ajuns să susţină că omul poate devenii propriul lui Dumnezeu. Iată prin urmare un lucru care nu este luat în considerare de secularişti care susţin că omul poate trăi fără de Dumnezeu foarte fericit.[38]

Se spune că un mare învăţat s-a apucat să studieze soarele. Pentru acest lucru şi-a adunat mai multe cărţi şi s-a încuiat într-o cameră întunecoasă luminată de o lampă. A studiat şi a tot studiat până într-o seară când a fost vizitat de un prieten al lui.

- Bună ce faci? A înbtrebat prietenul.
- Bună, ce să fac studiez.
- Dar ce studiezi?
- Studiez despre soare.
- Şi cum este?
- Sunt multe lucruri pe care nu le înţeleg.
- Dar afară ai ieşit să te uiţi la soare?
- Nu. De ce să ies?
- Găsesc ciudat că tu te-ai apucat să studiezi despre soare noaptea la lumina unei lămpi.
- Ce altceva aş putea face?
- Eu cred că cel mai bine ar fi să ieşi şi să studiezi soarele ziua când vei putea vedea toate binefacerile lui.
- Aşa este. Am greşit. Mulţumesc pentru sfat.

Am spus întâmplarea de mai sus fiindcă ea se potriveşte şi celor care ajuns la concluzia că sunt mai multe religii. Pentru a ne da seama care este religia adevărată este bine să studiem. Acest lucru însă nu trebuie să îl facem ca şi seculariştii care se închid în faţa lui Dumnezeu şi spun că nu au nevoie de El. Trebuie să studiem religia ca şi una care a fost lăsată de Dumnezeu şi care la fel de bine ajunge să ne prezinte cât de

38 Traina Tandin, *Secte criminale* (Editura Tritonic: Bucureşti, 2008).

mari sunt lucrările lui Dumnezeu. Pentru noi Dumnezeu a făcut apa, aerul, pădurile, pământul, mările şi oceanele. Aceste lucruri le ştie orice om de bună credinţă. Creştinismul ortodox ne spune că Dumnezeu se descoperă pe sine prin două căi: Revelaţia naturală şi Revelaţia supranaturală. Prin revelaţia anturală orice om ajunge să cunoască bunătatea lui Dumnezeu. Dumnezeu este Cel care ne oferă harana şi apa zilnică. El este cel care rânduieşte succesiunea antimpurile pentru ca ele să vină la timp.[39]

Hinduismul este o altă concepţie care a apărut în India şi în Nepal şi care este cea care nu consideră că Dumnezeu este o persoană ci mai mult o stare: este starea de nirvana. Prin urmare este greu să vorbim despre Dumnezeu în sens personal în hiduism. Hindusimul nu are un întemeiator în adevăratul sens al cuvântului dar unul dintre cei mai vechi hiduşi care este cunoscut a fost Pantajali. Hinduşii sunt oamenii care iniţial au fost în căutarea lui Dumnezeu. Acest lucru ne spune că ei au fost conştienţi de faptul că la începuturile umanităţii a existat o scindare între om şi Dumnezeu. Aşa se face că omul a trebuit să iese în căutarea lui Dumnezeu. Seculariştii ne spun că atâta vreme cât există un singur Dumnezeu nu este bine să intrăm în toate amănuntele diversiunilor religioase care există. Cu alte cuvinte ei ne spun că trebuie să evităm tot ceea ce ţine de religie şi să ducem o viaţă care să nu aibă nici o implicaţie religioasă. Religiile nu se înţeleg una cu alte şi prin urmare nu este nevoie să fim interesaţi de ele. Totuşi, după cum am vorbit în rândurile de mai sus secularismul a apărut iniţial ca şi o „mişcare religioasă”. Este adevărat că păgânismul roman nu a fost o religie în adevăratul sens al cuvântului, dar maselor mari de oamenii păgânsimul politeist era prezentat ca şi o credinţă religioasă. Seculariştii  se aseamnă ca şi înţeleptul din istorioare de mai sus care s-a apucat să studieze soarele din cărţi noaptea. La fel şi ei ştiu că sunt mai multe religii şi ajung la concluzie că nu este este nevoie să studiem religiile fiindcă ele nu se înţeleg una cu alte. Secularismul este o ideologie care evident spun că din start omul nu trebuie să studieze religia fiindcă seculariştii de mai înainte au făcut-o şi au ajuns la concluzia că nu se merită. Omul trebuie să trăiască o viaţă fără de religie. Acest lucru este aşa fiindcă o astfel de viaţă este posibilă. În cele din urmă şi oamenii care cred în Dumnezeu şi oamenii care nu cred în Dumnezeu vor sfârşii tot în mormânt. Să fie lucrurile chiar aşa? Cu siguranţă că ele nu sunt chiar aşa.[40]

Seculariştii sunt cei care susţin că atât oamenii care cred în Dumnezeu cât şi cei care nu cred în cele din urmă vor sfârşii morţii. Prin urmare este adevărat că nu trebuie

---

39 Este foarte adevărat că secularismul este surd şi orb la revelaţia naturală a lui Dumnezeu. Seculariştii se comportată ca şi cum lumea nu ar fii creată de Dumnezeu. De fapt ei şi susţin că lumea este produsul evoluţiei după cum a susţinut Darwin. În sens creştin ortodox este grav atunci când cineva ajunge să nu mai Îl vadă pe Dumnezeu în lumea din jur. Acel om ajunge cu adevărat să fie înstrăinat de Dumnezeu. Este foarte adevărat că Dumnezeu este cel care prin revelaţia naturală vine în întâmpinarea noastră. Seculariştii nu răspund acestei chemări a lui Dumnezeu. Seculariştii sunt asemenea unui copil care la un moment dar refuză să mai accepte că este fiuş tatălui său. În creştinismul ortodox Dumnezeu se descoperă pe sine ca şi Tatăl omului, ca şi Tatăl nostru al tuturor. Este bine să ştim că Dumnezeu ne doreşte pe toţi să fim alături de El, să fim în comuniune cu El. Ei bine acest lucru nu se realizează în secularism. Secularistul se închide pe sine în faţa chemării la comuniune a lui Dumnezeu. Acest lucru este trist. Este trist fiindcă secularistul refuză ceea ce este cel mai preţios dintre toate lucrurile. Nimic nu poate fii mai preţios decât comuniunea şi iubirea lui Dumnezeu.

să avem nici un fel de raportare la religie. Dacă religia ne-ar pute ascoate din moarte eventual acest lucru ar putea face ca seculariştii să fie interesaţie de religie. Seculariştii ne spun că religia nu a înviat pe nimeni din morţi şi prin urmare nu mai este nevoie de nici un fel de credinţă în Dumnezeu. Lucrurile nu sunt chiar aşa. A existat o persoană care a înviat din morţii care făcut prosibil crezul în învierea morţilor: acesta a fost Domnul Iisus Hristos. După ce a fost răstignit de autorităţile romane la anul 33 după Hristos, Domnul Iisus Hristos a înviat din morţi şi a adus întregii lumi o dovadă că învierea este posibilă. Prin urmare învierea a fost un lucru care a fost atestat ca existent de religie. În faţa învierii lui Hristos secularismul rămâne fără de nici o replică. Hristos a înviat prin credinţă în Dumnezeu Tatăl. La fel de bine după învierea Sa din morţi El ne-a asigurat că moartea nu are ultimul cuvânt în ceea ce priveşte viaţa omului. Hristos ne-a spus de mai multe ori că există viaţă după moarte. Pe cine să credem mai mult: pe Iisus Hristos fiul lui Dumnezeu întrupat sau pe secularişti? Un om cu o judecată sănătoasă cu siguranţă că va crede mai mult în Hristos decât în secularism. Secularismul susţine că nu avem nici o dovadă să credem în viaţa după moarte. Ori dovada a fost adusă de Hristos care după ce a înviat le-a spus apostolilor Săi că viaţa se continuă şi după moarte. Este vorba de viaţa de apoi. Ca şi creştini trebuie să credem mai mult în vorbele lui Hristos decât ale secularismului. Ca urmare a acestor dovezi zdrobitoare au fost mai mulţi secularişi care au acceptat creştinismul dar mai mult ca un creştinism secularizat. Acest creştinism secularitzat Îl recunoaşte pe Hristos dar nu consideră că tot ceea ce a propovăduit Hristos este adevărat. Creştinismul secularizat este unul pe care îl găsim foarte des în lumea noastră. Sunt mulţi care de crăciun petrec şi uneori chiar se îmbată fiindcă ştiu că atunci se sărbătoreşte naşterea lui Hristos. La fel de bine de Paştile creştin se face mai multe chefuri şi petreceri fiindcă secularişrii ştiu că atunci a înviat Hristos. Iată formele prin care găsim acest „creştinism secularizat” în zilele noastre.[41]

După cum putem deduce secularismul este cel care ne spune că atâta vreme cât nu există înţelegere în lumea religiei nu mai trebuie să fim interesaţi de religie şi de tot ceea ce ţine de lumea credinţei în Dumnezeu. Sunt mult prea multe religii care se contrazic în ele pentru ca să mai ajungem să le luăm în considerare. Lucrurile nu sunt

40 Phillip E. Hammond, *The sacred în a secular age: towards revision in the scientific study of religion* (California, 1985).

41 Creştinismul secularizat pe care îl întâlnim în zilele noaste este unul care se găseşte mai mult sub forma mitologiei. El ne spune că Iisus Hristos a fost un mit la fel cum Perseu, Hercule, Prometeu, Orfeu sau Tezeu au fost în antichitate. Iisus Hristos este pentru aceşti secularişti un fel de mit mai nou care a reuşit să convingă prin numele Său pe medievali şi pe moderni că este fiul lui Dumnezeu. De fapt sunt mai multe paralele care s-au făcut în istorie între persoana lui Iisus Hristos şi Orfeu. Cine a fost Orfeu? Orfeu a fost un muzician care avea puterea ca prin muzica sa să facă animalele să îl asculte chiar şi fiarele sălbatice. La fel de bine se mai spune că Ofreu a avut puterea de a o învia pe soţia lui Euridice pogorându-se după ea în iad. Aşa se face că mai mulţi secularişti au văzut paralele între Iisus şi Orfeu. După cum Orfeu îmblânzea prin muzica sa animalele sălbatice, la fel de bine şi Iisus Hristos i-a făcut pe păcătoşi să se întoarcă de la păcat la virtute. Orfeu s-a pogorât la iad pentru a o învia pe soţia lui şi Iisus s-a pogărât la iad pentru a îi scoate de acolo pe drepţii care erau ţinuţi în captivitate. Iată prin urmare cum mai mulţi umanişti seculari ajung să îl transforme pe Iisus într-o persoană mitologică şi nici cum într-Unul care s-a împărtăşit de umanitate.

chiar aşa. Chiar dacă cineva se naşte într-o religie care nu este creştină el poate venii la cunoaşterea adevărului pe care l-a adus Hristos în lume. Sunt mai multe cazuri de convertiri celebre în istoria lumii: Sfântul Pavel s-a convertit de la iudaism la creştinism, Fericitul Augustin s-a convertit de la maniheism la creştinism, Sfântul Pahomie al Egiptului s-a convertit de la păgânism la creştinism, Sfântul Constantin cel mare s-a convcertit şi el de la păgânism la creştinism, Sfântul Ciprian s-a convertit şi el de la păgânism la creştinism şi enumerarea ar putea continua. Prin urmare este bine să ştim că au fost mai multe cazuri de convertire de la alte religii la creştinism. Ceea ce ne face să considerăm că creştinismul este religia adevărată este faptul că nici un alt întemeiator de religie nu a mai înviat. Buda nu a înviat, Pantajali nu a înviat, Mohamed nu a înviat, Zoroastru nu a înviat şi Confucius nu a înviat. Aceste lucruri ne spun că acolo unde o persoană a înviat din morţi este clar lucrarea lui Dumnezeu. Lucrarea diavolului este să aducă numai moartea şi la fel de bine diavolul are putere numai peste moarte. Acest lucru ne spune că trebuie să ştim că oamenii care se nasc în alte religii se pot convertii. Convertirea este un lucru de care secularismul nici nu vrea să audă. Seculasimul este cel care susţine că lumea este divizată în plan religios şi pentru acest lucru omul modern nu trebuie să îşi piardă timpul cu toate aceste diviziuni. El trebuie să se îngrijească numai de propria persoană şi de binele persoanal. Acest lucru este evident fals. Sunt mai mulţi care au ajuns la creştinismul ortodox şi care o fac şi în zilele noastre. Prin urmare, a exclude din start interesul faţă de religie este un lucru care este greşit. Nu trebuie să discredintăm religia pe fondul faptului că mai multe religii nu se înţeleg una cu alta. Cei care cred cu adevărat în Hristos până la urmă îşi vor da seama de adevărul care ne vine de la El. Hristos a înviat din morţi după ce a fost condamnat la o moarte infamă de autorităţile romane din Israelul de acum 2000 de ani. De 2000 de ani Hristos cheamă la Sine fiecare generaţie. Din nefericire secularismul de azi nu mai doreşte să audă chemarea lui Hristos. Acest lucru nu este bun şi trebuie să fim conştienţi de el.[42]

Ceea ce trebuie să ştim este că au fost mai mulţi care au făcut încercări de a găsii puncte comune sau denominatori comuni în viaţa religiilor. Aşa se face că au apărut două mari ştiinţe: istoria religiilor şi religia comparată. Ceea ce au ajuns să concluzioneze aceşti savanţi ai istoriei religiilor este că noţiunea de sacru este comună la toate religiile. Sacrul este un element constitutiv al oricărei religii. Omul este cel care se află în căutarea sacrului. Sacrul este sfinţenia lui Dumnezeu care este comunicată oamenilor din lume. Prin urmare este adevărat că ţine de om dacă vrea sau nu să actulizeze sacrul din lume. La o privire generică în istoria religiilor este foarte adevărat că omul a avut un simţământ al sacrului. Sacrul este un lucru pe care fiecare credincios trebuie să şi-l împroprieze. O lume fără de sacru este o lume secularizată sau de ce nu o lume profană. Istoria religiilor este un lucru care îşi propune să găsească puncte comune între religii şi să nu accentueze diferenţele dintre religii. Pentru mai mulţi acest lucru este o pierdere de vreme. Secularişii sunt primii dintre ei. Seculariştii sunt de părere că după mai multe mii de ani de viaţă religioasă este cu adevărat incredibil că există atât de multă neînţelegere în lumea religiei. Pentru secularişti diferenţele dintre religii sunt ireconciliabile şi omul modern este invitat să nu îşi piardă vremea cu studierea lumii religiilor. Ceea ce trebuie să ştim este că fiecare religie pretinde că deţine adevărul. Acest lucru însă după cum am spus este un fapt pe care creştinismul l-a evidenţiat din primele zile ale existenţei sale. Secularismul este cel care îl confundă pe Dumnezeu cu lumea religioasă. După cum în vechime religiile păgâne

42 Ilarion Felea, *Convertirea creştină* (Sibiu, 1935).

practicau idolatria care era o închinare la diavoli la fel de bine şi în zilele noastre sunt mai mulţi care sunt implicaţi în religie cu alte scopuri decât cele ortodoxe. Acest lucru nu înseamnă că religia şi-a pierdut credibilitatea şi este un lucru compormis.[43]

Prin urmare ceea ce trebuie să ştim şi un lucru de care este bine să fim conştienţi este că în lumea noastră religia are menirea de a sacraliza lumea. Trebuie să trăim într-o lume plină de sacru. Forul sacru este un lucru care nu trebuie să fie străin de om. Acest lucru se concretizează prin biserici care au o arhitectură care ne încântă, prin cântece religioase care prin armonia lor ne mângâie auzul, prin icoane şi picturi religioase care ne bucură privirea, prin predici frumoase care ne fac să admirăm măestria oratorică a creştinismului şi multe altele. Iată prin urmare că religia ne oferă un lucru pe care lumea secularizază nu ni-l poate oferii. Lumea seculraizată este o lume care nu are nici un fel de deschidere în spre transecendent. Ea este o lume opacă care nu vede nimic mai mult decât plăcerile acestei lumi. În timp ce religia ne deschide în spre transcendent, secularismul ne închide în imanent sau mai bine spus ne ţine legaţi numai de această lume. După cum am mărturisit în rândurile de mai sus în lumea religiei sunt mai mulţi „lupi în haină de oaie”. Aceştia sunt falsificatori. Trebuie spus că relaţia sau legătura omului cu Dumnezeu este un lucru vital pe care nu putem să îl trecem cu vederea. Orice om sănătos simte nevoia să fie în legătură cu Dumnezeu. Legătura cu Dumnezeu este centrală vieţii omului. Prin urmare este bine să menţinem această legătură cât se poate de curată şi de intactă. Fiind inspirat de duhurile necurate omul a ajuns uneori să pervertească legătura sa cu Dumnezeu. Aşa se face că în zilele noastre avem un fel de amalgam de religii şi de secte. Toate aceste lucruri nu înseamnă că omul obişnuit nu poate avea o legătură cu Dumnezeu. Secularismul modern a ajuns să considere că religia este un lucru impersonal. De ce este acest lucru aşa? Acest lucru este aşa fiindcă atunci când este practicată în comun religia ajunge să fie compusă din ritualuri. Ce este un ritual? Un ritual este un ansamblu de gesturi şi de rugăciuni pe care o comunitate sau o persoană privată îl face pentru a fii pe placul lui Dumnezeu. Ritualul se leagă foarte mult de tradiţie. Tradiţia este un lucru are evident este fondul ritualului.[44]

---

43 Faptul că seculariştii susţin că religia este un lucru compromis este un mare neadvăr. Acest lucru este aşa fiindcă ei consideră că religia ţine numai de viaţa omenească şi nu mai sunt alte implicaţii în ea. Acest lucru este negat de creştinismul ortodox. Au existat mai multe controverse dintre adevărata şi falsa religie. Poate unul dintre cele mai cunoscute exemple este cel pe care îl avem din timpul Sfântului prooroc Ilie când în Palestina acelor timpuri a început să apară o religie care se închina la un zeu pe nume Baal. Sfântul Ilie a fost cel care a provocat pe cei care se închinau la Baal să treacă un test: atât Sfântul Ilie care se închina la Dumnezeu cât şi cei care se închinau la Baal trebuiau să aducă jertfă dumnezeului lor. Care Dumnezeu avea să mistuiască cu foc jertfa adusă de ei cu siguranţă că acela avea să fie adevăratul Dumnezeu. Preoţii lui Baal au adus şi ei jertfă dar nu s-a întâmplat nimic cu ea şi nici un foc nu a ieşit din cer ca să o mistuie. Când s-a rugat Sfântul Ilie foc s-a pogorât din cer care a mistuit jertfa. Iată prin urmare că avem aici un exemplu despre ceea ce înseamnă contrastul dintre falsa şi adevărata religie. Cine să fi fost Baal cel la care se închinau mai mulţi de pe vremea Sfântului Ilie? Cu siguranţă că el a fost cel rău sau diavolul care prin preoţi a dorit să aducă pe mai mulţi la pierzanie.

44 Georges Florovksy, *Biblie, Biserică, Tradiţie: o viziune ortodoxă* (Editura Reîntregirea: Alba Iulia, 2006).

Tradiţia este un element care este prezent în istorie religiilor. Acest lucru este aşa fiindcă ea este cea care ne pune în legătură cu ceea ce au trăit şi au experimentat cei care au fost mai înainte de noi. Creştinismul ortodox prin urmare se bazează pe o tradiţie. În sine ceea ce trebuie să ştim este că mai toate religiile se bazeză pe tradiţii care au fost primite de la întemeietorii lor. La fel de bine ceea ce trebuie să ştim este că creştinismul ortodox este cel care ne spune că în aceast lume sunt puteri nevăzute care ajung să determine cursul istoriei umane. Aceste puteri nevăzute sunt diavolii. Diavolii sunt cei care vor să aducă dezbinare sub orice preţ. În acest sens ei au fost cât se poate de creativi şi au venit cu totul felul de ideologii religioase. Pentru secularişti religia este un produs exclusiv al omului. Să fie lucrurile chiar aşa? Este foarte evident că Dumnezeu nu vrea separaţia sau fragmentarea în materie de religie. Domnul Iisus Hristos s-a rugat în viaţa Sa de pe pământ „ca toţi să fie una” (Ioan 17, 21). Prin urmare este foarte adevărat că nu este după voia lui Dumnezeu ca să fie mai multe religii în lumea noastră. Acest lucru este aşa fiindcă Dumnezeu ne vrea pe toţi în comuniune cu Sine. Totuşi sunt unii care din mândrie au ajuns la concluzia că ei nu sunt ca şi restul şi doresc să aibă un statut privilegiat. Aceştia au ajuns să considere că ai sunt mai buni decât restul şi lor li se cuvine mai mult. Este bine să fim conştienţi de acest lucru. Aşa se face că ei au ajuns să se separte şi să fie cât se poate de fragmentaţi. Diavolul este la fel de bine cel care a adus fragmentarea în lumea religiilor. Acest lucru este aşa fiindcă el nu doreşte mântuirea omului. Religia este un lucru care în sens inţial are şi menirea de a îl mântui pe om. Ce să înţelegem prin mântuire? Mântuirea înseamnă izbăvirea de sub drepta pedeapsă a lui Dumnezeu. Este adevărat că sunt diavoli care acţionează în lumea noastră dar trebuie să ştim că ei nu îi pot forţa pe oamenii să facă lucrarea lor. Omul trebuie să se ofere pe sine voluntar la a face lucrarea diavolilor. Lucrarea diavolilor este una care are menirea de a îl pierde pe om şi de a nu îl lăsa să se mântuiască. Iată prin urmare că în cele din urmă lucrurile se leagă. Au fost destui oameni care nu au dorit să aibă nici un fel de legătură cu Dumnezeu şi astfel au creat propriile lor religii. Cum putem să ne dăm seama de care este o religie adevărată de una falsă? Ne putem da seama după rezultatele ei.[45]

Iată prin urmare că am ajuns la un punct cheie al consideraţiilor noastre despre modul în care se raportează secularismul la religie. Secularismul consideră că religia trebuie să fie un lucru cât se poate de intact şi în el toţi să fie sfinţi. Adevărul este că în religie nu toţi sunt sfinţi. Din contră sunt mai mulţi care lucrează împotriva sfinţeniei. Sfinţenia este un lucru pe care omul ajunge să îl simtă atunci când este în comuniune cu Dumnezeu. Când Dumnezeu a vorbit cu Moise prin rugul aprins pentru a îi spune că este chemat să scoată poporul evreu din robia egipteană, vocea din rugul aprins i-a spus lui Moise să îşi scoată încălţămintea fiindcă locul pe care stă este unul sfânt.

45 Faptul că au fost mai mulţi care nu au dorit să aibă nici un fel de legătură cu Dumnezeu este un lucru foarte adevărat. Aceştia sunt mai mulţi dar dintre ei unii au ajuns să exceleze. Poate un exemplu mai puţin cunoscut este Aleister Crowley care este considerat întemneaietorul bisericii satanice. Acesta a ajuns să se considere pe sine că el este „bestia” de care a vorbit Sfântul Ioan Teologul în Apocalispă. Acest Crowley s-a dedat la toate lucrurile oculte şi chiar şi la homosexualitate. El a ajuns să fie un duşman al creştinismului şi a susţinut acest lucru prin faptul că şi-a adunat mai mulţi care să îl urmeze. Cazul lui Crowley nu este unul izolat fiindcă sunt mai mulţi care au renunţat la Hristos. Prin urmare ceea ce nu ia în calcul secularismul este lucrarea diavolului. Acesta este cel care este duşman al lui Dumnezeu şi doreşte pierzania ultimă a omului. Prin urmare iată care este una dintre principalele cauze pentru care există diviziune în lumea religiei.

Secularismul este cel care ne spune că atâta vreme cât religiile nu ajung să fie una după cum este un singur Dumnezeu nu mai poate fi sfânt nimic. Cum să fie sfântă sinagoga, moschea, aşramul şi biserica în acelaşi timp? Pentru secularism este cât se poate de îndoielnic că în această lume mai există sfinţenie. Sfinţenia este un lucru care nu există în lumea noastră şi prin urmare omul nu trebuie să o caute. Să fie lucrurile chiar aşa? Deşi sunt mai multe religii al ora actuală în lumea noastră, adevărul este că există şi sfinţi. Sunt mai mulţi sfinţi care sunt cunoscuţi de religia creştin ortodoxă: Sfântul Nicolae, Sfântul Gheorghe, Sfântul Vasile, Sfânta Maria, Sfântul Ioan Botezătorul şi enumerarea ar putea continua. Iată prin urmare că sfinţii sunt cele mai bune exemple că religia funcţionează. Să fie sfinţii un produs secular sau al secularismului? Cu siguranţă că nu. Secularismul nu a dat nici un sfânt dar pretinde sfinţenia de la toate religiile. Sfinţii sunt prin urmare lucruri pe care trebuie să le punem în faţa seculariştilor. Sunt şi unii secularişti care sunt de părere că creştinismul este mai mult o parte a unui mare tot. Acest lucru este aşa fiindcă ei ne spun că în sine toate religiile sunt adevărate fiindcă toate îl propovăduiesc pe Dumnezeu. După cum am putut vedea budismul este mai mult o pseudo-religie fiindcă în sine în budism nu ajungi să fi în legătură sau în comuniune cu Dumnezeu. În budism se oferă calea despre cum să fie propriul tău dumnezeu. Este evident că această religie este falsă. Secualrismul este în multe sensuri aproape de budism. Acest lucru este aşa fiindcă la fel ca şi budismul el nu ţine cont de existenţa lui Dumnezeu ci mai mult ajunge la o separare de adevăratul Dumnezeu. Atât budismul cât şi secularismul pun pe om în centrul existenţei şi nu pe Dumnezeu. Este adevărat că în secularism nu se susţine că trebuie să devii propriul tău dumnezeu ca şi în budism dar este foarte adevărat că există foarte mult accent pe propria persoană.[46]

Ştim că există mai multe tipuri de religii: religii panteiste [în care Dumnezeu este una cu lumea], religii dualiste [în care există doi dumnezei care sunt în antagonie unul cu altul] şi religii monoteiste [care recunosc că există un singur Dumnezeu care este distinct de creaţie]. Ceea ce putem remarca în secularism este că în modul cum este prezentat el în zilele noastre sunt mai multe tendinţe în spre dualism. Există un anumit dualism religios în secularismul din zilele noastre. Acest dualism se fondează pe faptul că omul şi lumea este o realitate şi Dumnezeu este o altă realitate. Între aceste două realităţi nu trebuie să fie nici un fel de legătură. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă cu Dumnezeu nu se poate stabilii nici un fel de legătură. Seculariştii consideră că dacă sunt mai multe religii acest lucru înseamnă că nu există nici o religie. Secularismul nu este o religie dar în sine este dualist. El doreşte o separaţie dintre Dumnezeu şi lume. În acest sens fiecare trebuie să îşi aibă o existenţă separată. Aşa se face că aici putem vede un fel de asemnănare dintre secularism şi taoismul chinez şi zoroastrianismul iranian. Aceste două religii susţin că există doi dumnezei unul bun şi altul rău. La fel de bine taoismul chinez este cel care susţine că există doi poli care în cele din urmă sunt compelmentari unul altuia: este vorba de ying şi de yang. Ying şi yang sunt o unitate transcendentă duală dintre bine şi rău. În timp ce ying este binele yang este răul. La fel cum o zi este formată din întuneric şi lumină la fel de bine şi religia este formată din Dumnezeu şi diavol. Iată cum în taosim se ajunge la un fel de compelmentaritate dintre Dumnezeu şi diavol.[47]

---

46 Radu Teodorescu, *Râul în marile religii ale lumii* (Pennsylvania, 2002).

47 Taoismul chinez este o credinţă care în zilele noastre pierde din ce în ce mai mulţi aderenţi fiindcă aceştia sunt atraşi de budism. Taorismul s-a iunspirat foarte mult din natură şi a putut

Am vorbit prin urmare despre faptul că secularismul modern este conştient de o anumită dualitate care există în lumea noastră. Acest lucru este aşa fiindcă una este lumea şi alta este Dumnezeu. Această dualitate este una care după secularism nu poate în nici un fel să fie depăşită. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul crede în demnitatea orgolioasă a omului. Omul este chemat să ducă o viaţă care nu trebuie să Îl includă pe Dumnezeu fiindcă acest lucru poate aduce cu sine condiţii cât se poate de neprevăzute. Este bine să ştim că secularismul este în sine aplecat în spre o dualitate: Dumnezeu să rămână în cer şi omul să îşi vadă de viaţa lui pe pământ. Acest lucru fiindcă în cele din urmă acest fapt este mai bine pentru toată lumea. Dacă ar fii fost să ţinem cont de mentalitatea taoistă, Domnul Hristos nu S-ar mai fi întrupat niciodată. Acest lucru este aşa fiiindcă în sine omul nu are nevoie de un mântuitor. Iată că putem vedea aici un fel de rol mesianic al secularismului. Pentru secularist, viaţa din această lume nu are nevoie de nici un fel de izbăvire fiindcă ea este bună aşa cum este. Ceea ce ne spune creştinsimul este departe de a fii aşa. În această lume omul se confruntă cu probleme care sunt dincolo de puterile sale. Secualrismul îl face pe om să se comporte ca şi cum în ceea ce priveşte lumea el este atotputernic şi nu mai are nevoie de ajutorul lui Dumnezeu. Pentru seculariştii înseşi faptul de a cere „ajutorul” lui Dumnezeu este un lucru umilitor. Acest lucru este aşa fiindcă omul este în controlul total al acestei lumi materiale. Să fie lucrurile chiar aşa cum le susţine secularismul? Cu siguranţă că nu. Deşi secularismul susţine că această lume este a omului şi exclusiv a omului, ceea ce ignoră el este faptul că sunt fenomene în această lume pe care oricât s-ar strădui omul nu poate să le facă prin propria lui voie. Am putea să şi exemplificăm acest lucru: omul nu poate aduce ploaie când vrea, omul nu paoate controla succesiunea anotimpurilor, omul nu poate controla vârstele, omul nu poate controla mişcarea de rotaţie a pământului şi la fel de bine omul nu poate controla lumina soarelui. Aceasta ca să dăm numai câteva exemple. Iată prin urmare că ceea ce susţin seculariştii este o mare inepţie. Ei cred că omul este stăpânul absolut al lumii şi al universului. Acest lucru este aşa fiindcă tot ceea ce are nevoie omul în viaţa lui este numai de această lume. În realitate lumea este controlată de Dumnezeu. Pentru acest lucru secualrismul în loc să Îl vadă pe Dumnezeu ca şi un prieten ajunge să Îl vadă ca şi un duşman. Secularismul este un fel de rebeliune de a ieşi de sub controlul lui Dumnezeu. Seculariştii sunt conştienţi că din moment ce Dumnezeu a creat această lume El are capacitatea de a o şi controla. Controlul lui Dumnezeu asupra luii şi al naturii este un lucru care trebuie absolit ne spun seculariştii. Este ca şi cum am cere ca un ceas să funcţioneze fără de nici o baterie sau fără nici o altă sursă exterioară. Acestea sunt în cele din urmă dezideratele secularismului.[48]

Se spune că un păstor, care-şi pierduse viţelul cel mai frumos, se ruga zicând:

---

vedea că în natură sunt multe lucruri care aparent sunt contradictorii dar în realitate ele sunt complementare unul altuia: cald şi frig, solid şi lichid, lumină şi întuneric, mişcător şi static, sau lung şi scurt. Prin urmare foarte multe dintre elementele taoiste sunt preluate din natură. Adevărul este că în taosim sunt mai multe elemente secualriste. Aceste elemente sunt cele care îi spun omului că el nu trebuie atât de mult să trăiască în armonie cu Dumnezeu care etse o dualitate ci mai mult în armonie cu lumea înconjurătoare. Omul trebuie să fie centrat pe lumea din jurul lui unde v-a putea găsii în cele din urmă sensul vieţii sale. Taoismul este prin urmare o credinţă circumstanţială care se bazează pe condiţiile lumii din jur. În acele din urmă la fel este vorba şi cu secularismul. Secularismul este cel care poate vedea că există destul de multă dezbinare în religie şi prin urmare ajunge la concluzia că religie nu mai este necesară.

-Doamne Dumnezeule, arată-mi pe hoţul viţelului meu şi duminică la biserică, îţi voi aduce jertfă o lumânare din cele mari!

Abia rosti această rugăciune şi, deodată, apăru hoţul din pădure: un urs mare şi înfiorător.

-Atotputernice Dumnezeule, – se ruga păstorul luând-o la fugă – scapă-mă de de acest hoţ şi-ţi voi aduce duminică zece lumânări din cele mari!

Am spus întâmplarea de mai sus pentru a evidenţia un lucru: secularismul este un lucru care susţine că Dumnezeu este reposabil de modul în care este lumea: suferinţă, diviziune religioasă, boli, sărăcie, necazuri şi multe altele. În cele din urmă când secularismul ajunge să fie conştient că nu Dumnezeu este vinovat de toate răutăţile din lume ci diavolul. Ei uită că mai înainte l-au învinovăţit pe Dumnezeu de tot ceea ce este rău în lume. Iată prin urmare un lucru de care este bine să fim conştienţi. Secularismul este o ideologie care dorind să fie cât se poate de echitabilă în plan religios ajunge să fie impragnată de idealurile diavolului. Pentru mai mulţi acest gen de afirmaţie este unul cât se poate de şocant. Cum să afirme secularismul crezuri care sunt diabolice? Să fie chiar aşa? Este chiar aşa. Atât diavolul cât şi secularismul doresc o lume care să fie eliberată de grija şi controlul lui Dumnezeu. În timp ce diavolul doreşte să controleze lumea, secularismul doreşte să îl facă pe om cel care este în controlul lumii. Este clar că aici există o divergenţă de convingeri şi de crezuri. Deşi nu susţinem că secularismul este satanist este foarte adevărat că mai multe idealurile seculariste din zilele noastre sunt de inspiraţie satanică.[49]

Secolul al VI-lea după Hristos este secolul care a adus cu sine pe scena religiilor o nouă formaţiune religioasă. Este vorba despre islam. Această mişcare religioasă a fost înfiiţată de Mohamed care a ajuns să se proclame pe sine singurul profet al lui Dumnezeu. Islamul l-a considerat pe Domnul Hristos ca şi o persoană care a premers venirii lui Mamomed în lume. Ceea ce puţini ştiu este că islamul este o credinţă care a înglobat în sine extrem de multe idealuri seculare. Islamul este foarte mult mentalitatea lumii arabe. Aşa se face să Mohamed a ajuns să fie un exponent al acestei lumi şi la fel de bine el a ajuns să fie considerat un fel de mesia al arabilor. Trebuie să ştim că o religie adevărată nu caută să înglobeze în sine idealuri patriotice sau sociale aşa cum o face islamul. Acest lucru este aşa fiindcă în sine în cele din urmă islamul este o credinţă

---

48 Octavian Udrişte, *Cum a creat Dumnezeu universal din nimic* (Editura Tabor: Râmnicuvâlcea, 1994).

49 Privit din acest punct de vedere este adevărat că în secularism sunt mai multe motive şi idei deiste. Ce este deismul? Deismul este o concepţie care ne spune că întradevăr Dumnezezu a creat lume. El a înzestrat-o cu tot ceea ce a fost necesar pentru a subzista singură şi mai apoi a păsărit-o. În acest sens lumea este ca şi un mecansim care funcţionează singură şi nu mai are nevoie de Dumnezeu. Deşi secularismul nu este deist el susţine foarte clar că omul nu mai are nevoie de Dumnezeu. Trăim într-o lume în care acest sentiment devine din ce în ce mai evident şi mai clar. Omul modern este un om care dorind cât mai multă putere ajunge să fie cu adevărat o entitate separată de Dumnezeu. În acele din urmă acesta este şi idealul secularismului de a îl separa total şi definitiv pe om pe Dumnezeu. Pentru cei care sunt sănătoşi la minte acest lucru este rău şi un lucru care trebuie evitat. Controlul lui Dumnezeu este văzut de ideologiile seculariste mai mult ca şi un fel tiranie. Sunt mai mulţi în istorie care l-au considerat pe Dzumnezeu un tiran. Secualrismul este foarte mult de această opinie. Lumea trebuie eliberată de sub tirania lui Dumnezeu şi omul trebuie să ducă o viaţă separată de Dumnezeu.

care ţine foarte mult de aspiraţiile popoarelor arabe. Aceste aspiraţii sunt cele care ţin foarte mult de supremaţia armată a arabilor, de dorinţa de dominare a femeilor de către bărbaţi, de existenţa raiului ca şi un loc care să fie cât se poate de asemnănător cu plăcerile erotice ale acestei lumi. Toate aceste lucruri au ajuns să fie idealuri pe care le-a înglobat în sine islamul. Islamul este la fel de bine o credinţă care a înglobat în sine şi războiul. Toţi cei care nu se închină lui Mohamed sunt potenţiali duşmani şi infideli cauzei islamice. Aşa se face că islamul a ajuns să ia un ideal secualrist şi să îl facă o religie. Este vorba de ceea ce ei denumesc ca şi războiul sacru în numele lui Mohamed. Este de interes aici să subliniem că în secularism războiul este un lucru cât se poate de firesc şi nu este considerat un păcat fiindcă el este o treabă umană care ţine de necesităţile omului. A face război nu este în secualrism în nici un fel un păcat fiindcă ţine numai de tot ceea ce are omul de realizat în această lume. Acest ideal al războiului care în sens religios este extrem de crepuscul a ajuns să fie preluat şi de musulmani ei. Sunt cei care susţin că credinţa trebuie impusă cu arma în mână. Este foarte clar că acest lucru este un fapt secular care nu are nimic de a face cu Dumnezeu. Pe tot parcursul istoriei Dumnezeu s-a identificat pe Sine ca şi un Dumnezeu al păcii. Iată cum muslmanii au preluat un ideal secular şi l-au transformat în credinţă religioasă. Este de aminitit aici că islamul este în acest sens un fel de „religie seculară” care a ajuns să înglobeze în sine toate aspiraţiile şi nădejdile popoarelor arabe. Acest lucru nu poate fii în nici un fel o credinţă adevărată. O credinţă adevărată nu se mărgineşte la asipiraţiile şi crezurile unei anumite epoci sau a uneo anumite categorii de oameni ci ea caută mai mult să înglobeze în sine voia lui Dumnezeu pentru oameni.[50]

Din cele pe care le-am menţionat mai sus este evident că secularismul consideră că simpla credinţă religioasă nu este suficent. Trebuie să fie numai o singură credinţă religioasă în lume pentru că există un singur Dumnezeu. Este clar că secualrismul şi seculariştii nu sunt conştienţi sau mai bine spus nu vor să fie conştienţi de lucrarea diavolului în lume. Aşa se face că unii dintre ei au ajuns să fie insturmente ale lucrării diavoleşti în lume. Fiindcă sunt mai multe religii în lume care nu se înţeleg una cu alte şi care ajuns să fie rivale secualriştii sunt cei care propovăduiesc o lume fără de religie şi fără de credinţa în Dumnezeu. În acest sens vom ilustra în rândurile care vor urma că secularismul este o formă de ateism. Secularismul este cel care ajunge să înlocuiască locul credinţei în Dumnezeu cu plăcerile acestei lumi. Aşa se face că viaţa omului se rezumă numai la ceea ce oferă această lume. Lumea materială ajunge să fie absolutizază şi să nu mai existe nimic în afară de ea nici chiar Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă seculariştii sunt cei consideră că religia este fondată mai mult pe nevoia de superstiţie a omului. Omul secular nu este chemat să se prindă în neînţelegerile care există între reigii ci mai mult este bine ca el să îşi vadă de un drum separat de religie şi de credinţă în Dumnezeu. Să fie acest lucru adevărat? Cu siguranţă că nu. Unul dintre cele mai puternice exemple în acest sens îl avem de la Domnul Iisus Hristos. Ca şi Fiul lui Dumnezeu întrupat Domnul Iisus Hristos deşi ştia că există foarte multe neînţelegeri între credinţele religioase ale omenirii a fost preocupat de religie. Ca şi om Hristos s-a născut în iudaism. El a ţinut şi a păstrat toate crezurile şi tradiţiile iudaismului. Prin urmare este bine să ştim că Hristos nu a fost un m care a fost indiferent faţă de religie. Dintre cei mai mari oamenii ai lumi Hristos a fost Cel mai mare fiindcă El a fost fiul lui Dumnezeu întrupat. Iată că fiul lui Dumnezeu ne-a dat un exemplu că nu trebuie să rămânem afară de problemele religioase. Trebuie să fim propcupaţi de ceea ce ţine de

50 Ramus Rus, *Istoria filosofiei islamice* (Editura Enciclopedică: Bucureşti, 1994).

credinţa în Dumnezeu. Aşa se face că Hristos a ajuns să plinească tot ceea ce a propovăduit iudaismul şi atsfel s-a născut o nouă religie: creştinismul.[51]

Am putut constata prin urmare că secularismul consideră că diviziunea dintre religii este cea care în cele din urmă nu mai face nici o credinţă în Dumnezeu ca şi un lucru credibil. Acest lucru este aşa fiindcă nu poate fii conceput ca în materie de religie omul să fie divizat. Această obiecţie a secularismului este una puerilă. Acest lucru este aşa fiindcă mai multe religii vorbesc cât se poate de clar de lucarea celui rău sau a diavolului care crează haos în materie de credinţă şi de religie. Totuşi, au existat şi cazuri în care religia a ajuns să se autocontroleze pe sine. Să ne aducem aminte în acet sens că la venirea lui Hristos marea majoritate a popoarelor erau păgâne. Primii creştini au nu totelrat acest lucru şi şi-au daz seama că pâgânsimul este de origine diavolească. Aşa se face că primii creştini au luat atitudine şi au luptat împotirva păgânismului. În cele din urmă în secolul al IV-lea păgânsimul a fost înfrânt şi cea mai mare parte a lumii civilizate s-a încreştinat. Acest lucru a fost aşa fiindcă primii creştini au fost oamenii de convingere care au fost cât se poate de angajaţi în lupta lor contra păgânilor. Iată cum situaţia religioasă a ajuns să seschimbe prin faptul că creştinii au luat atitudine. Acest lucru evident secualriştii nu vor să îl vadă. Seculariştii vor să vadă numai metehnele creştinismului: că este o religie între alte religii, că nu este capabil să aducă pe toţi la aceiaşi credinţă, că au fost mai mulţi creştini care s-au numit pe sine numai formal ca şi creştini sau că creştinismul a ajuns ca în unele păriţi ale lumii să fie religie de stat ceea ce înseamnă că a pactizat cu lumea obişnuită. Adevărul este că în mare seculariştii ştiu că creştinismul este religia şi credinţa adevărată dar din comoditate şi laxitate ignoră acest lucru. Aşa se face că ei ajuns să susţină şi să promoveze o lume în care nu există Hristos, o lume în care mântuirea nu vine de la Hristos ci mai mult de la idealurile seculariste. Acest lucruri evident nu poate să ne lase indiferenţi. S-a spus de mai mulţi că secularismul este o ideologie periculoasă fiindcă el întrvedere o lume fără de Dumnezeu. Ca şi creştini ortodocşi trebuie să fim conştienţi care sunt dezideratele ultime şi finale ale secularismului şi la fel de bine să ne păzim de el.[52]

## CAPITOLUL 3

---

51 Este adevărat că nici în zilele noastre evreii nu Îl recunosc pe Hristos ca şi pe Mesia sau Hristos. Acest lucru este aşa fiindcă în sine lor evreii fără să îşi dea seama au trecut printr-un puternic proces de secularizare. Evreii au fost în vechime singurul popor care a avut ca şi formă de guvernământ teocraţia. Acest lucru a creat în cadrul maselor largi de evrei crezul că evreitatea este un lucru care este superior faţă de restul popoarelor. Evreitatea a ajuns în acest sens să fie un lucru cât se poate de cultivat de ei. Teocraţia însă în loc să îi ducă pe evrei la o spiritualizare mai mare mai mult i-a secularizat. Acest secularism s-a manifestat prin superioritatea naţiei evreieşti faţă de restul popoarelor. Această conştiinţă a superiorităţii a ajuns să fie într-un anume fel un lucru care nu a mai ţinut cont de Dumnezeu ci s-a manifestat printr-un puternic ataşament faţă de lumea materială. Evreii trebuiau să fie poporul ales până la sfârşitul veacurilor. Aceast mentalitate mai există şi în zilele noastre şi este unul dintre motivele pentru care everii nu se convertesc la creştinism în număr mare.

52 Simona Nicoară, *O istorie a secularizării - De la Cetatea lui Dumnezeu la cetatea oamenilor - (sec. XIV-XVIII)* (Editura Accent: Cluj Napoca, 2005).

Prin urmare în rândurile de mai sus am insistat asupra unui fapt cât se poate de semnificativ: că secularismul nu ţine cont de faptul că creştinismul este o religie adevărată în timp ce restul sunt false. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul nu are o o concepţie bine pusă la punct despre ceea ce este răul. Răul este un produs al celor care nu vor să ducă lumea la realizarea ei care este o realizare ce se face prin evoluţie. Acest lucru este un fapt pe care este bine să îl ştim şi să îl avem în vedere în zilele noastre când secularismul ne propune un drum străin de creştinism şi mai ales de creştinismul religios. Prospectul pe care ni-l pune în faţă secularismul este o lume fără de creştinism. Cum ar fii această lume? Ar fii o lume în care ar domina secularismul şi tot ceea ce promovează secularismul. Iată prin urmare care este alternative propusă de secularişti: a venit timpul să înlocuim creştinismul cu ideologia secularistă. Acest lucru este aşa fiindcă în sine creştinismul nu mai are de oferit nimic lumii. Lumea noastră are războaie, ură, nemulţumire, invidie, ceartă sau dezbinare şi la toate aceste lucruri creştinismul se dovedeşte că nu poate să aducă nici un răspuns plauzibil. Este timpul să inaugurăm o lume post-creştină sau mai bine spus o lume fără de Hristos. Acesta este în cele din urmă dezideratul ultim al secularismului.[53]

Ceea ce susţin mai mulţi secularişti este faptul că creştinismul ortodox nu este credibil. Acest lucru este aşa fiindcă seculariştii sunt cei care se bazează pe metode şi pe lucruri concrete. Secularismul este un lucru care luptă pentru drepturile omului: o viaţă mai bună, condiţii mai bune de trai, mâncare, băutură, plăceri trupeşti, averi cât mai mari şi enumerarea ar putea continua. Prin urmare secularismul este o ideologie care este cu picoarele pe pământ. La fel de bine şi seculariştii sunt cei care sunt oamenii cu picioarele pe pământ. Pentru secularişti creştinismul ortodox nu este cu picioarele pe pământ. Acest lucru este aşa fiindcă creştinismul nu vine să împlineacă nevoile imediate ale omului. Nevoile imediate ale omului sunt în cele mai multe cazuri văzute de secularişti de a duce o viaţă a plăcerilor. În acest sens este foarte adevărat că există foarte multe doze de hedonism în secularism. Atât hedonismul cât şi secualrismul consideră că scopul vieţii omului este plăcerea. Acest lucru este aşa fiindcă plăcerea este un fapt care este cât se poate de necesar vieţii omului. Seculariştii în cele din urmă nu consideră că omul a fost creat de Dumnezeu ci este produsul evoluţiei. Acest lucru a ajuns să fie grupat într-o religie care se cheamă *umanism secular*. Iată prin urmare cum secularismul a ajuns să se întorcă la bazele sale din antichitatea păgână romană în care adepţii se închinau la „zeii" infernului Dies Pater şi Proserpina. Deşi nu o spune pe faţă

53 Ceea ce trebuie să ştim este că începând din secolul I şi până în secolul al IV-lea creştinismul a fost o religie prigonită. Timp de 300 de ani creştinii au fost prinşi şi ucişi fiindcă îl recunoşteau pe Iisus Hristos ca şi Mântuitor. Acest lucru a făcut din creştinism o credinţă cât se poate de nepopulară pentru acele timpuri. Fiind păgână lumea nu voia să ştie de Hristos care a venit cu o învăţătură total opusă celei păgâneşti. Iată prin urmare că la timpul apariţiei sale nu era nevoie de secularism fiindcă lumea era liberă de creştinism. Odată ce primele state şi imperii s-au încreştinat era nevoie de secularism. Acest lucru este aşa fiindcă secualrismul este cel care ne duce la o viaţă fără de Hristos fiindcă o astfel de viaţă este posibilă. Seculariştii sunt de părere că din moment ce se poate trăi fără de Hristos acest lucru este un fapt care trebuie pus în practică. Secularismul este un lucru care susţine că tot ceea ce este posibil în plan uman trebuie pus în practică mai puţin creştinismul. Creştinismul este un lucru care ne face să ne întoarcem înapoi în loc să mergem înainte după cum susţine secularismul.

secualrismulse vrea o ideologie care să înlocuiască creştinismul cu alte idealuri: idealuri hedoniste în special. Prin urmare este clar că seculariştii au o agendă secretă pe care urmăresc să o implementeze în lumea noastră. Obiecţia pe care o aduc seculariştii creştinismului ortodox că nu este o credinţă cu „picioarele pe pământ” este una falsă şi care în nici un caz nu poate fii susţinută cu temeinicie. Acest lucru este aşa fiindcă creştinismul ortodox este departe de a fi o ideologie hedonistă. Creştinismul ortodox este cel care ne spune că omul ajunge să se realizeze pe sine atunci când îi urmează lui Hristos Fiul lui Dumnezeu întrupat. Acest lucru poate include cu sine plăceri şi neplăceri. Idealul creştinului ortodox este de a fii în această lume dar a fii orinetat în spre Dumnezeu care este dincolo de această lume. Evident acest lucru nu poate fii realizat de secularişti care sunt cât se poate de ancoraţi în această lume. Fără doar şi poate că seculariştii sunt cei care au ajuns să absolutizeze această lume şi nu mai ţin cont de faptul că ea a fost creată de Dumnezeu. Seculariştii în mare nu susţin că lumea a fost creată de Dumnezeu ci este mai mult procesul evoluţiei. Aceste lucruri sunt cele care definesc parametrii în care există şi în care se manifestă secularismul. A fi cu picioarele pe pământ pentru secualrist înseamnă a urma o viaţă în care să îţi realizezi toate plăcerile. Este bine să ştim că acest mod e viaţă poate să fie unul destăbălat fiindcă în sine Dumnezeu nu există şi prin urmare omul nu are în faţa cui să dea seama de faptele sale.[54]

Seculariştii sunt cei care găsesc că fără nici o îndoială creştinismul nu mai este actual. Al trecut 2000 de ani de istorie creştină şi în această istorie au fost mai multe lucruri pe care creştinismul le-a făcut şi care i-au adus cu sine discreditarea: inchiziţia, cruciadele, arderile pe rug, goana după vrăjitoare sau sectele. Seculariştii sunt de părere că în zilele noastre când vorbim de creştinism nici măcar nu ştim cum să ne adresăm: ortodocşilor, catolicilor sau protestanţilor şi neoprotestanţilor. Din moment ce nu există o singură Biserică cum mai poate să fie creştinismul un lucru care să aibă credibilitate? Cu siguranţă ne spun seculariştii că creştinismul este compromis. Adevărul este că sunt puţini secularişti care studiază istoria creştinismului. Faptul că creştinismul este divizat în zilele noastre are fără nici o îndoială o explicaţie. Acest lucru se darotează unor împrejurări cât se poate de concrete care au existat în trecut. Aceste împrejurări care s-au extins pe 2000 de ai au adus Biserica în stadiul în care se află. Este bine să ştim prin urmare că Biserica totuşi a rămas în existenţă numai că ea a primit mai multe lovituri. Seculariştii atunci când vorbesc de Biserică ne spun că nu ştiu la ce Biserică să se adreseze fiindcă toate bisericile creştine susţin că sunt adevărate. Dacă Hristos a înfiinţat o singură Biserică adevărată cum se face că sunt mai multe Biserici în zilele noastre? Dacă Hristos a fost fiul lui Dumnezeu de ce nu uneşte el toate Bisericile să fie o singură Biserică Creştin Ortodoxă în lume? Dacă ar fii aşa cu siguranţă ne spun seculariştii că ei s-ar lăsa de secularism şi ar devenii creştini. Ceea ce nu i-au în considerare seculariştii este fără nici o îndoială este răutatea şi pervesiunea omului. Omul este o fiinţă care poate face mult rău. În secolul al XX-lea acest om a fost unul care a declaşat două războaie mondiale. Prin urmare este foarte adevărat că oamenii răi au existat şi în biserică. Acest lucru nu poate fii negat.[55]

În lumea noastră auzim unele voci care ne spun că a fi creştin ortodox este un lucru învechit. Medievalii au fost creştini ortodocşi şi noi acum trebuie să intrăm într-o nouă etapă. Unii denumesc această etapă ca şi New Age în timp ce alţii denumesc această etapă ca şi secularismul. Sunt mulţi care cred că în cele din urmă secularismul este un lucru care ne va face să fim cât se poate de optimişti în ceea ce priveşte viitorul.

---

54 Ieroteos Vlahos, *Cugetul Bisericii Ortodoxe* (Editira Sofia: Bucureşti, 2000).

Viitorul lumii nu poate să fie decât unul secular. Omul v-aa anjunge să ducă un mod de viaţă secular care este definit de materialism şi în acest sens nu va mai avea nevoie de nici un fel de legătură cu creştinismul. Pentru secularism creştinsimul din secolul al XXI-lea este demodat. Prin ce se defineşte acest creştinism ortodox pentru secularism: prin fum de tămâie, prin lumânări aprinse, prin citirea de pslami care a au fost poeme religioase compuse acum 4000 sau 5000 de ani sau prin picturi neobizantine care în nici un caz nu mai corespund cu gradul avansat de pictură la care a ajuns omul secolului al XXI-lea. Acest om al secolului al XXI-lea este un om care trebuie să se rupă odată pentru totdeauna de creştinism. Nu mai este la modă să fi creştin sau cu alte cuvinte creştinismul nu mai are nimic de spus lumii de azi. Pentru secularism creştinismul este o etapă care s-a frânt în mai multe bucăţi. Ele nu vor mai fii capabile niciodată să navigheze. Iată cum sunt din ce în ce mai mulţi care sunt de părere că ar trebuie să trăim într-o epocă post-creştină. Această epocă este una care evident va ajunge să ne facă trăim o viaţă fără nici o problemă care va fii condusă de idealuri seculare. La oare actuală idealul secular este cel care susţine că omul modern trebuie să nu mai fie în nici un fel interesat decreştinism şi să fie cât se poate de eliberat de tot ceea ce înseamnă ortodoxie. Este demodat să mai fii creştin ortodox şi oricum nu ajută la nimic. La ce bun să menţinem un ritual creştin ortodox care nu mai are nimic de spus lumii de azi? La ce bun să mai credem într-un creştinism care nu este capabil să îşi unifice bisericile sale care trăiesc fiecare separate una de cealalată? Aceste idei sunt postulate din ce în ce mai mult în timpurile noastre şi cu adevărat modul de viaţă al mai multor semeni de ai noştiri este mai mult un mod de viaţă post-creştin. Trăim într-o epocă a New Age-ului, creştinismul nu îşi mai are locul în această lume. Lumea se pliciteşte la biserică, oamenii nu consideră că rugăciunea privată mai poate să fie de folos fiindcă nu aduce nici un câştig imediat. Prin urmare singura scăpare a lumii de azi este fără doar şi poate secularismul. Să ducem o viaţă fără de Dumnezeu, să nu mai fim interesaţi de Dumnezeu, să nu mai avem nimic de a face cu Dumnezeu.[56]

Toate aceste consideraţii seculariste la adresa creştinismului pot fii înlăturate prin a reamintii o simplă afirmaţie pe care a făcut-o Domnul Iisus Hristos atunci când a fost întrebat de farisei şi cărurari dacă se cuvine să dea impozit cezarului. Hristos a cerut o monedă pe care era chipul împăratului roman şi le-a spus celor care l-au întrebat: „da-ţi cele ce sunt ale cezarului cezarului şi cele ce sunt ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu."

55 Este de amintit aici că seculariştii deşi se prezintă pe sine ca şi necreştini fiindcă ei vor să fie imparţiali faţă de toate religiile şi credinţele recunosc autoritatea Bisericii creştine. Acest lucru este aşa fiindcă ei ştiu că Hristos a fost Fiul lui Dumnezeu şi El este întemeietorul Bisericii. Adevărul este că seculariştii vor un fel de creştinism care să fie cât se poate de perfect în care să nu existe nici un fel de meteahnă. Ei uită că omul este o fiinţă care greşeşte şi uneori el greşeşete în mod voluntar. Aşa se face că seculaştii sunt cei care pretind perfecţiunea de la Biserica Creştină dar uită să o ofere chiar ei. Secularismul cere perfecţiunea şi sfinţenia de la creştinism şi de Biserica Creştină uitând că el este departe de o astfel de perfecţiune şi sfinţenie. Prin urmare secularismul este o ideologie care se contrezice pe sine însuşi. Trebuie să ştim că deşi seculariştii cer perfecşiunea întru totul creştinismului ea poate fii găsită în sfinţii creştin ortodocşi care au fost modele de viaţă creştină. Prin urmare, atunci când seculariştii se raportează la creştinism ar fi bine să se raporteze la sfinţii creştin ortodocşi. Acest lucru este aşa fiindcă stadardele seculariste sunt mai întotdeauna maximale.

56 Horia Roman Patapievici, *Omul recent* (Editura Humanitas: Bucureşti, 2001).

Prin urmare din aceast lucru înţelegem că Hristos ne cere să facem distincţii. Trebuie să facem distincţie dintre minciună şi adevăr, dintre pozitiv şi negativ, dintre răutate şi bunătate, dintre milă şi cruzime sau dintre viaţă şi moarte. Prin urmare este foarte adevărat că trăim într-o lume a distincţiilor. La fel de bine şi Biserica Creştină este o realitate care trăieşte într-o lume a distincţiilor. Acest lucru evident că nu poate în nici un fel să fie negat. Hristos ne cerea să facem distincţie dintre cezar şi Dumnezeu. La fel de bine în zilele noastre trebuie să facem distincţie dintre biserici. Sunt mai multe biserici dar acest lucru nu înseamnă că toate sunt adevărată. Adevărul trist este că au fost mai mulţi în trecut care au dorit să răstălmăcească cuvântul lui Hristos care spunea că „Biserica nici porţile iadului nu o vor birui.” Prin urmare trebuie să ştim că menirea bisericii nu este din această lume. Hristos a făcut această Biserică pentru a ne spune că scopul vieţii noastre pe pământ este să căutăm mântuirea. Este bine să ştim acest lucru. Fiindcă menirea Bisericii Creştin Ortodoxe nu este din această lume dar Biserica există în această lume ea este un mare problemă pentru secularişti care consideră că nu trebuie în nici un fel să fim legaţi de Biserică şi de ceea ce ţine ea. Fiindcă Biserica ne îndeamnă să nu ne ducem prea mult după duhul acestei lumi sau după cum spus călugării după „duhul lumesc” Biserica Creştin Ortodoxă nu este agreată de secularişti.[57]

Un alt lucruri pe care seculariştii vin să îl aducă dovadă asupra faptului că creştinismul nu mai este actual este faptul că în zilele noastre sunt mai multe biserici goale. Raportat la numărul celor care susţin că sunt creştini putem remarca faptul că sunt puţini cei care iau parte activă la viaţa bisericii în mod regulat. Acest lucru îi face pe seculariştii să spună că nu trebuie să avem încredere în Biserică fiindcă numărul celor care merg la Biserică este din ce în ce mai mic. Sunt mai mulţi care deşi nu merg la biserică în mod regulat totuşi se consideră pe sine ca fiind creştini. Seculariştii au fost marcaţi de faptul că în zilele noastre numărul celor care participă la Biserică şi la slujbele care se fac în ea este din ce în ce mai mic. Acest lucru ne spune că în sine biserica este o instituţie veche şi învechită care nu mai are nici un fel de actualitate în zilele noastre. Dacă biserica ar fii actuală în zilele noastre cu siguranţă că şi numărul celor care ar participa la slujbele Bisericii ar fii unul cât se poate de mare. Seculariştii ne spun că în evul mediu numărul celor care participau la slujbele bisericii era mult mai mare şi pentru acest lucru este clar că biserica a fost o instituţie care şi-a găsit menirea în evul mediu. În zilele noastre nu mai este nevoie de biserică şi acest lucru este

57 „Biserica nici porţile iadului nu o vor birui” aceasta este o afirmaţie pe care a făcut-o Domnul Iisus Hristos şi ea ne spune că trebuie să avem în vedere că omul nu a fost creat exclusiv pentru această lume. Secularismul îl reuce pe om exlusvi al această lume şi pentru el nu mai există nimic altceva decât această lume care este produsul evoluţiei şi nu creaţie a lui Dumnezeu. În cele din urmă pentru secularism nu există rai şi iad ci totul se reduce la această lume. Seculariştii ne spun că din moment ce iadul şi raiul nu pot fii văzuţi cu ochii liberi nu există. La fel de bine nici pe Dumnezeu nu îl putem vedea cu ochiul liber dar totuşi îl putem simţii pe Dumnezeu. Prin urmare este bine să ştim că trebuie să ne lăsăm în voia lui Dumnezeu care rânduie lucrurile numai într-un mod pe care el îl ştie. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl ştim şi să ţinem cont de el. Seculariştii care nu cred în Dumnezeu în cele din urmă resping cea mai mare dovadă de existenţei Sale care a fost învierea din morţii a Fiului lui Dumnezeu Domnul Iisus Hristos. Cum pot seculariştii să explice că Hristos a înviat din morţi? Este clar că ei nu pot să facă acest lucru. Prin urmare seculariştii neagă pe Hristos şi tot ceea ce a ţinut de Hristos deşi în realitatea ei ştiu că a existat.

conformat şi de numărul mic a celor care participă la slujbele ei. Trebuie să ştim că aceste afirmaţii ale seculariştilor sunt cât se poate de înţelegătoare. Este adevărat că în zilele noastre nu sunt foarte mulţi cei care merg la biserică în mod regulat dar acest lucru nu înseamnă că mersul la biserică nu mai este actual şi este un lucru care a ţinut de evul mediu. În acest sens trebuie să ne întrebăm la ce ţine biserica mai mult la calitate sau la cantitate? Este foarte adevărat că sunt mulţi creştini numai cu numele care nu se sinchisesc să îşi găsească loc în timpul lor şi pentru Biserică. Acest lucru nu înseamnă că Biserica nu mai este actuală. Mersul la Biserică este pentru cei care doresc să nu ajungă în iad fiindcă Hristos a spus că „Biserica nici porţile iadului nu o vor birui.” Acest lucru ne spune foarte clar că mântuirea este un lucru opţional. Omul poate opta pentru mântuire şi în acet sens să ducă o viaţă care să fie cât se poate de conformă cu idealul mântuirii sau omul poate să nu fie interesat de mântuirea lui. Acest lucru vine să ne spună că în sine nu catitatea de creştini practicaţi este cea care defineşte existenţa bisericii. Biserica poate exista şi atunci când sunt puţini creştini. Acest lucru l-am afirmat în rândurile de mai sus când am spus că în primele 300 de ani de existenţă creştinismul a fost persecutat. Iată prin urmare că au fost etape din viaţa Bisericii în care numărul celor care au fost creştini a fost mic fiindcă Biserica a fost prigonită.[58]

O ceată de învăţaţi s-a strâns odată la o dispută despre Dumnezeire. Unii spuneau una; alţii, alta şi nu se puteau înţelege asupra întrebării lor dacă este Dumnezeu şi cum ar fi Dumnezeu? Unul dintre ei zicea:

– Nu este Dumnezeu; copilul când se naşte n-are credinţă; numai părinţii i-o apasă cu de-a sila în ceara inimii sale.

Atunci un altul zise:
– Să aducem aici un copil şi să vedem cum i s-a tipărit credinţa în ceara inimii.

Aduseră o fetiţă şi o întrebară ce ştie ea despre Dumnezeu şi cum şi-L închipuie ea pe Dumnezeu? Atunci fetiţa, desfăcându-şi pieptul, astfel grăi:

– Eu cred că bunul Dumnezeu este atât de mare, încât nu-L pot cuprinde cerul şi pământul, dar, pe de altă parte, este atât de mic, încât încape aici, în inimioara mea…

Învăţaţii rămaseră ruşinaţi de acest minunat răspuns şi pricepură şi ei că Dumnezeu nu se poate afla prin ocoşeli omeneşti, ci numai prin credinţă.[59]

Adevărul este că seculariştii sunt cei care se opun existenţei lui Dumnezeu şi vor să ne facă să trăim fără de Dumnezeu fără să îşi ridice semne de întrebare despre ce consecinţe vor avea aceste lucruri asupra copiilor. Ceea ce practica a demonstrat este că atunci când copii sunt crescuţi în frica lui Dumnezeu ei sunt persoane mult mai

58 Leon H. Canfield, *Early persecutions of Christians* (New Jersey, 2005).

59 Iosif Trifa, *600 de istoriore religioase* (Sibiu, 19330-1938).

integre şi mai morale. Acest lucru vine să ne spună un lucru fundamental. Creştinismul ortodox este o credinţă care afirmă şi care susţine ceea ce cunoşatem ca şi moralitate. Prin conştiinţa sa omul ştie ceea ce este bine şi ceea ce este rău. Cum ar fi putut omul să fie ceea ce este bine şi ceea ce este rău dacă nu ar avea conştiinţă? Prin urmare omul ştie diferenţa dintre bine şi rău. Să fie acest lucru un produs al evoluţionismului? Cu siguranţă că nu. În evoluţionsim în cele din urmă nu poate exista nici un fel de diferenţă dintre bine şi rău fiindcă omul ar trăi numai prin evoluţie. Ce evoluţie ar fi acea care ţine cont de bine şi de rău? Evoluţia este în cele din urmă oarbă. Acest lucru este aşa fiindcă evoluţia nu poate conştientiza prin sine ceea ce este binele şi ceea ce este răul. Numai dacă este o existenţă de ordin metafizic se va putea ajunge la o diferenţă dintre bine şi rău. Ei bine acea existenţă este Dumnezeu.[60]

Ceea ce trebuie să fim conştienţi este că secularismul are o atitudine anticreştină şi pentru acest lucru el menţine faptul că în cele din urmă omul poate să trăiască o viaţă fără de creştinismul ortodox. Mai mulţi secularişti confundă creştinsmul ortodox cu catolicismul care a fost autor în evul mediu al cruciadelor, inchiziţiei şi al arderilor pe rug. Ceea ce nu ia în calcul secularismul este că prin faptul că ajunge să considere initul şi demodat creştinismul al fel de bine şi moralitatea pe care o predică creştinismul ortodox ajunge să fie cât se poate de blamată. În acest sens secularismul este o ideologia care promovează o lume fără de moralitate. În această lume pornografia, homosexualitatea, lesbianismul, prostituţia, poligamia, promiscuitatea şi libertinajul sunt valori seculariste. Auzim în zilele noastre de cei care miliează pentru drepturile homosexualilor şi ne spune că şi ei trebuie să aibă dreptul să se căsătorească şi să fie acceptaţi. Mai mult în zilele noastre se fac căsătorii civile între homosexuali. Aceste lucruri sunt aşa fiindcă în sine secularismul nu mai are cu sine nici un fel de moralitate. Moralitatea este un lucru care ţine de creştinismul ortodox şi ea nu este sub nici o formă pe agenda secularismului. Adevărul este că lumea pe care o proiectează secularismul este o lume care ne dă fiori. Este o lume în care căsătoriile dintre acealaşi persoane sunt acceptate şi considerate legitime, o lume în care consumul de droguri nu

60 Diferenţa dintre bine şi rău este cea care în cele din urmă ne duce la moralitate. Nu poate să existe moralitate fără să facem distincţie dintre bine şi rău. Ceea ce trebuie să ştim este că pentru secularişti evoluţia este ca şi un fel de dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă spun ei că evoluţia este cea care îl duce pe om înainte şi în face să avanseze. Poate să fie evoluţia prin sine un dumnezeu? Cu siguranţă că nu. Evoluţioniştii care nu cred în Dumnezeu ne spune că au trebuit să fie miloane de ani până când lumea a început să evolueze. Acest proces de evoluţie fără nici o îndoială că nu l-a inclus pe Dumnezeu. Evoluţia este prin urmare un proces care ia locul lui Dumnezeu. În evoluţie Dumnezeu nu mai este necesar fiindcă evoluţia prin sine oferă tot ceea ce are nevoie omul. Aceste lucruri sunt cele care definesc sensul secualrismului care prin umanismul secularist este profund ancorat în prezent în evoluţionsim. Totuşi, este posibil ca evoluţia să se producă din nimic fără să fie un resort exterior? Fizica ne spune că nu. Pentru ca un lucru să evolueze trebuie să fie măcar un resort exterior fiindcă prin sine nimicul nu poate produce evoluţie. Iată prin urmare un lucru pe care evoluţioniştii nu pot să îl explice. În acest punct la fel de bine şi secualrismul rămâne fără de nici o replică.

este considerat o infracţiune şi o lume în care lăcomia sub toate formele ei devine o virtute. Iată lumea pe care ne-o propune secularismul. Secularismul consideră că moralitatea este un lucru care nu mai este relevant pentru zilele noastre fiindcă în zilele noastre omul trebuie să se rupă de legăturile cu moralitatea creştină ce a fost actuală numai pentru medievali. Creştinismul ortodox este o credinţă care a ţinut de evul mediu şi acum este timpul secularismului. Nu mai este nevoie să mai credem în valorile tradiţionale ale creştinismului, nu mai este nevoie să mai mergem la biserică care oricum nu ne oferă nimic, nu mai este nevoie să ne creştem copii în frică de Dumnezeu fiindcă El oricum nu există. Acestea sunt principalele puncte pe care secularismul încearcă prin diferiţi adepţi să le impună în zilele noastre.[61]

Un alt lucru pe care secularismul nu poate să îl integreze în ideologia sa şi care este cât se poate de opus lui este ascetismul creştinismului ortodox. Acest lucru este aşa fiindcă prin sine creştinismul ortodox este o credinţă ascetică. Asceza este nevoiaţa pe care omul o face pentru a nu ajunge să se împătimească. Ce este împătimirea? Împătimirea este un lucru care ţine mai mult recurenţa păcatului. Deşi secularismul nu recunoaşte acest lucru omul are o conştiinţă şi după cum am afrimat în rândurile de mai sus această conştiinţă îi spune omului care este diferenţa dintre bine şi rău. Prin urmare conştiinţa omului este cea care îi spune omului că patima şi păcatul este un lucru rău. Este bine să ştim că în secularism nu există prea mult noţiunea de asceză. De ce să posteşti? De ce să ne nevoieşti? De ce să faci pelerinaje pe la locuri unde au trăit sfinţi? Aceste lucruri nu au nici un fel de logică în secularism. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul în loc să caute să îl despărimească pe om şi să îl scoată de sub incidenţa păcatului mai mult ajunge să îl conisdere că patima şi păcatul sunt lucruri bune. Acest lucru este aşa fiindcă după cum am arătat în rândurile de mai sus secularismul nu are în nici un fel moralitate şi la fel de bine nu este orientat în spre moralitate. O lume fără de moralitate este indirect postulatul ultim şi dorinţa secularismului. Acest lucru este aşa fiindcă moralitatea este cea care îl leagă pe om de religie şi în cele din urmă secualrismul consideră că ea nu este necesară. Iată prin urmare că am ajuns la un punct cât se poate de interesant al discuţiei noastre. O formă a moralităţii este efortul ascetic pe care omul îl face în vederea propriei sale mântuiri.[62]

Un alt lucru prin care secularismul ajunge să îşi manifeste nemulţumirea lui faţă de creştinismul ortodox este faptul că sunt mai multe secte creştine. Cum se face că creştinismul dacă este religia pe care a înfiinţat-o fiul lui Dumnezeu ajunge să aibă atât de multe secte. Dintre cele mai cunoscute secte creştine amintim: iehoviştii, baptiştii, adventiştii, penticostalii, evanghelicii sau mormonii. Sectele sunt un lucru care ne spun seculariştii că sunt cele care nu pot să facă în nici un fel credibil creştinismul ortodox. Ori este un singur creştinism ori sunt mai multe creştinisme şi dacă sunt mai multe creştinisme atunci înseamnă că nu mai este nici un creştinism în cele din urmă. Sectele

61 James Hitchcock, *What Is Secular Humanism?: Why Humanism Became Secular and How It Is Changing Our World* (Servant Publications, 1982).

trebuie să ştim că toate au o istorie şi în secte s-au manifestat mai multe orgolii. Au fost mulţi sectaţi sau care au început sectele fiindcă nu au voit să fie în rând cu ceilalţi. Dacă seculariştii ar fii oamenii cu frică de Dumnezeu ei ar putea să studieze sectele şi vor putea vedea că ele susţin mai multe erori doctrinare şi dogmatice. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul în sine nu doreşte să ştie ce susţine fiecare sectă în parte. Ni se spune că timpul omului modern este prea scurt şi el are alte activităţi pe care trebuie să se concentreze decât a studia istoria şi trecutul sectelor. Acest lucru evident ne spune că seculariştii găsesc nod în papură creştinismului ortodox. Dacă un agricultor are o livadă şi în livadă sunt mai mulţi meri şi unii din acei meri nu au dat rod într-o recoltă înseamnă că livada nu mai este bună? Nu livada continuă să fie bună şi este posibil ca în anii următori pomii care nu au dat rod să dea rod. La fel de bine este şi cu sectele. Dacă sunt mai multe secte acest lucru înseamnă că Biserica Creştin Ortodoxă nu mai este Biserica adevărată? Cu siguranţă că nu. Seculariştii în mare au o privire superficială a creştinismului şi nu ţin cont că mai mulţi sectanţi în cele din urmă au ajuns să se convertească la creştinismul ortodox. Este adevărat că pentru creştinismul ortodox sectele sunt o problemă. Acest lucru este aşa fiindcă sectele sunt cele care ajung să răstălmăcească adevărurile de credinţă ale creştinismului ortodox. Seculariştii evident că ştiu acest lucru dar se mulţumesc să critice creştinismul ortodox spunând că în cele din urmă sectele sunt o dovadă că nu mai trebuie să avem în credere în creştinismul ortodox. Trebuie să ştim că secte au fost încă din secolul I după Hristos. Sfântul Ioan Teologul menţiona în secolul I o sectă a nicolaiţilor cu care el a avut mai multe confruntări. Iată prin urmare că sunt mai mulţi care din cele mai vechi timpuri au răstălmăcit adevărul de credinţă al creştinismului ortodox. Seculariştii sunt cei care nu studiază sectele dar sunt gata să învinovăţească Biserica pentru existenţa lor. În cele din urmă trebuie să ştim că omul este liber şi în probleme de credinţă şi acest lucru nu poate în nici un fel să fie negat.[63]

Deşi afirmaţia pe care o vom face va fii pentru unii şocantă adevărul este că secularismul este cel care militează pentru o *descreştinare a lumii.* Acest proces ne spun seculariştii că este unul bun fiindcă în sine creştinismul nu mai este o religie

62 Este de amintit aici că în timp ce religia doreşte să îl mântuiască pe om de cel rău sau diavolul secularismul doreşte să îl mântuiască pe om de religie. Fără de religie omul îşi perde şansa la mântuire. Iată prin urmare un lucru cât se poate de contrastat pe care este bine să îl înţelegem cum este el. Un poet francez spunea: „cea mai mare înşelăciune a diavolului este să te facă să crezi că el nu există" fiindcă dacă ajunge să te convingă de acest lucru ajungi să săvârşeşti toate păcatele fără să mai ai grijă că Dumnezeu te v-a condama pentru ele. Iată prin urmare că secularismul neagă existenţa nu numai a lui Dumnezeu ci la fel de bine şi a diavolului sau a celui rău. Aşa se face că în cele din urmă seculasimul în aruncă în om neant. Fără nici o îndoială că acest lucru are loc prin secularism care nu mai vrea să ştie de „constrângerile morale ale religiei." Religia este un lucru care nu îi conferă adevărata libertate omului şi secularismul este cel care îl cele din urmă ajunge să o confere.

63 P. I David, *Călăuză creştină: sectologie* (Curtea de Argeş, 1994).

credibilă. Sunt mult prea multe confesiuni şi secte creştine pentru a mai putea spune că putem să avem în credere în creştinism. Secularismul ne propune astfel o viaţă fără de creştinism, fără de Biserică şi fără de credinţa în Hristos. Acest lucru ar trebui în mod firesc să ne dea de gândit. Trebuie să ne dea de gândit fiindcă deşi sunt lucruri care au loc în zilele noastre ele nu sunt bune. Descreştinarea lumii este un proces pe care secularismul îl face în zilele noastre. Omul trebuie să gândească la Biserică şi la creştinism mai mult ca şi o pierdere de vreme. Acest lucru este aşa fiindcă dacă Biserica creştină nu este capabilă să îşi rezolve propriile probleme cum poate să le rezolve pe alte altora? În acest moment este bine să afirmăm că seculariştii sunt cât se poate de ignoranţi în ceea ce priveşte Biserica creştină. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul fiind o ideologie care s-a seprat de Dumnezeu şi care vrea se duce un drum separat de Dumnezeu nu face altceva decât să propovăduiască un mod de viaţă superficial. Omul secular este un om care nu mai are nici un fel de legătură cu Dumnezeu fiindcă ne spune el că acest lucru duce la apariţia religiei instituţionalizate. Ce să înţelegem prin *religie insituţionalizată?* Prin acest lucru înţelegem că omul care crede în Dumnezeu v-a ajunge să îţi facă o Biserică prin care îl v-a recunaoşte pe Domnul Hristos ca şi mântuitor. Seculariştii ne spun că atâta vreme cât numărul celor care participă la slujbele bisericii este în continuă scădere *creştinismul instituţionalizat* îşi dovedeşte incapacitatea sa de a îmi realiza menirea. Aşa se face că secularistul este cel care spune că omul poate trăi şi fără de Biserica Creştină.[64]

Secularismul este o ideologie care se opune instituţionalizării creştine fiindcă consideră că acest lucru nu este în nici un fel bun. Nu este bun fiindcă religia instituţionalizată este cea care se dovedeşte a fii incapabilă de a îşi realiza scopul. Aşa se face că sunt mai mulţi seculariştii care ne spun că în realitate mersul la biserică nu este de folos nimănui. În secularism în cele din urmă omul nu mai trebuie să meargă la biserică. Mersul la biserică este un lucru care îl face pe om să nu mai fie atent la activităţiile lui din viaţa de zi cu zi şi îi oferă o alternativă ce nu poate fii dovedită: cine

64 Ceea ce mai puţini seculariştii iau în considerare este trectul sau istoria Bisericii Creştine. Există o istorie a Bisericii şi ea ne spune de ce lucrurile sunt în stadiul actual aşa cum sunt. În acest sens este foarte adevărat că din istoria Bisericii aflăm că au fost mai mulţi care începând din secolul al IV-lea au aderat la creştinism numai formal fiindcă creştinismul a devenit un fel de „modă lumească.” Începând din secolul al IV-lea era la modă să fii creştin chiar dacă acest lucru nu implica să iei creştinismul în serios. Mai apoi în evul mediu va avea loc „Schisma cea Mare” care a avut loc la anul 1054 an în care Biserica Catolică s-a separat de Biserica Ortodoxă. Schisma a avut şi unele motive seculare pentru care s-a întâmplat s-au legat foarte mult de faptul că între orient şi occident au apărut mentalităţi diferite. Occidentul s-a remarcat prin raţionalism şi scolastică în timp ce orientul s-a remarcat prin mistică şi cultură. Prin urmare este foarte adevărat că la temelia marii schisme de la anul 1054 au existat şi multe motivaţii sau motive seculare. Acest lucru este aşa fiindcă mai ales occidentali nu s-au mai gândit la Biserica Creştin Ortodoxă ca şi la o instituţie care îi duce la mântuire ci mai mult ca şi la o instituţie care aducea puterea lumească. Acest lucru este aşa fiindcă se ştie că în Imperiul Bizantin creştinismul a fost o religie de stat.

poate să ne garanteze că rugăciunile pe care le facem la biserică ne şi sunt ascultate? Acesta este unul dintre principalele motive pentru care seculariştii care sunt profund ancoraţi în mentalitatea şi duhul lumesc ajuns să considere Biserica Creştin Ortodoxă ca şi pe un lucru inutil. Din moment ce pentru seculariştii tot ceea ce există este această lume este foarte adevărat că omul nu trebuie să „viseze” la o altă lume cum este raiul. Pentru secularism nu există rai şi acest lucru este ceea ce face ca toată viaţa creştin ortodoxă să nu aibă nici un fel de semnificaţie. Prin urmare secularismul propune un fel de descreştinare a lumii care să se manifeste prin faptul că credinţa creştină ajunge să nu mai fie instituţionalizată. Sunt mai mulţi creştini care nu merg duminica la biserică şi pentru acest motiv ei susţin că sunt încă creştini. Acest lucru îi face pe secularişti să susţină că în cele din urmă religia şi Biserica Creştin Ortodoxă nu trebuie să ocupe un loc important în spaţiul public. Secularştii sunt de părere că trebuie să lăsăm credinţa în mod privat. Cine vrea să creadă în Dumnezeu este liber să o facă dar să o facă în mod privat. Acest lucru este aşa fiindcă această alternativă este mai bună decât religia instituţionalizată care duce la apariţia bisericii, a ritualului creştin ortodox, al rugăciunii şi al ascezei. Pentru secularism este foarte adevărat că Biserica Creştin Ortodoxă este o instituţie incomodă. Acest lucru este aşa fiindcă Biserica propovăduieşte ca omul să îşi manifeste credinţa în Dumnezeu prin mersul la biserică. Prin acest mers în cele din urmă omul ajunge să demonstreze că este un om credincios. Seculariştii ne spun că mersul la biserică ajunge să îl facă pe om incapabil de a mai avea propriile lui opinii şi propria lui credinţă. Acest lucru este aşa fiindcă Biserica Creştin Ortodoxă cere aderenţa totală credincioşilor ei. Acest lucru este aşa fiindcă seculariştii sunt de părere că în Biserică la fel de bine se poate naşte fanatismul. Să fie lucrurile aşa? Faptul de a avea o credinţă activă care să fie manifestată prin mersul la biserică este un lucru pe care ni L-a cerul Domnul Iisus Hristos. Iată ce ne spunea El: „oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi şi Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor şi Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri.” (Matei 10, 32-33). Iată prin urmare că Hristos ne cere să Îl mărturisim înaintea noastră. Hristos ne cere să nu ne ţinem credinţa numai pentru noi în mod privat ci să o facem cunoscută şi celor din jurul nostru. În acest sens secularismul este o ideologie care se leapădă de Hristos.[65]

Prin urmare secularismul este cel care consideră că Biserica Creştin Ortodoxă este o instituţie discreditată de propriul ei trecut. Pentru acest motiv omul modern trebuie să fie obişnuit să nu mai gânsească în termenii Bisericii şi a credinţei creştine. Omul modern trebuie să fie complet eliberat de prejudecăţile creştin ortodoxe. El trebuie să îşi găsească un drum propriu în mersul prin viaţă şi acest lucru este aşa fiindcă omul este capabil să trăiască şi fără de creştinismul ortodox. Sunt mai mulţi care cred şi gândesc în acest mod deşi nu sunt secularişti. După cum am mai afirmat pentru secularişti creştinismul şi Biserica Creştin Ortodoxă nu mai sunt nişte lucruri la

65 Andrei Andreicuţ, *Mărturisitori pentru Hristos* vol. 1 (Editura Reîntregirea: Alba Iulia, 2005).

modă. Timpul lor a trecut. Acum este timpul ca omul să devină secular pe de-a întregul. Iată ce susţine secularismul. Secularismul susţine că Biserica Creştin Ortodoxă nu mai poate fii credibilă fiindcă ea ne cere să participăm la un ritual cât se poate de demodat şi învechit. Nevoile omului modern sunt mult diferite de cea ce are de oferit Biserica. Biserica este cea care ne cheamă la liturghie în fiecare duminică. Seculariştii ne spun că liturghia nu mai este utilă. Acest lucru este aşa fiindcă ea nu îşi are nici un sens. Seculariştii sunt cei care nu vor să audă că liturghia este o jertfă pe care omul o aduce lui Dumnezeu. Pentru secularism omul nu este dator cu nici o jertfă în faţa lui Dumnezeu. Omul poate la fel de bine să trăiască şi fără să jertfească lui Dumnezeu.[66]

Excluzându-L pe Dumnezeu din calculele sale secularismul modern nu face decât să susţină o concepţie de viaţă cât se poate de superficială. Trebuie spus că fără de creştinism omul ajunge să fie superficial. Acest lucru este aşa fiindcă sunt mai multe lucruri care nu pot să fie explicate de secularism. Seculariştii umanişti moderni ne spun că lumea şi universul nu au fost create de Dumnezeu ci sunt produsul evoluţiei. Cum putea să evolueze lumea dacă nu ar fii fost o forţă supranaturală care să controleze această evoluţie? Cei mai mulţi secularişti sunt cei care susţin evoluţionsimul lui Darwin. Acest lucru ne spun ei că este demonstrat ştiinţific. Omul seamănă cu maimuţa şi prin urmare se trage din maimuţă care la rândul ei a ajuns în acest stadiul prin milioane de ani de evoluţie. Să fie acest lucru posibil? Cercătătorii moderni au demonstrat că teoria evoluţiei este falsă. Ei au inseminat mai multe iepe cu sămânţă de oi şi nu s-a produs nimic. Dacă teoria evoluţionistă ar fii adevărată din insemniarea iepelor cu oile ar fii trebuit să se nască o specie de animal care să fie un fel de intermediar dintre oi şi cai. Iată că deşi prunul se aseamănă cu mărul ele sunt două fructe separate. Fără de creştinismul ortodox secularismul devine o ideologie extrem de superficială. Omul nu mai are nimic sfânt în el şi în afară de el. Omul este o existenţă simplu biologică. În secularism omul nu este nimic mai mult sau mai puţin decât un animal evoluat dar în cele din urmă tot un animal. Prin urmare secularismul umanist nu face decât să îi răpească omului una dintre cele mai preţioase legături sau relaţii pe care o poate avea: este legătura cu Dumnezeu. Prin legătura cu Dumnezeu omul a

---

66 Este foarte clar că putem vedea aici o contrazicere de termeni fiindcă primii secularişti aduceau jertfe zeilor inferului Dies Pater şi Proserpina [cel mai probabil doi demoni]. Prin urmare este foarte adevărat că în secularism nu există termenul de jertfă creştină. Jertfa este un lucru care este menită să demonstreze iubirea şi încrederea pe care omul o are în Dumnezeu. În secularism acest lucru evident că nu mai este necesar. Seculariştii sunt cei care spus că tot ceea ce trebuie să facă omul în această lume este să se intereseze de propria persoană. Acest lucru este aşa fiindcă în sine nu este sigur că Dumnezeu există. Este foarte adevărat că deşi în esenţa lui secularismul modern este ateu, el susţine libertatea persoanei de crede. Credinţa în secularism după cum am putut vedea este un lucru privat şi el nu trebuie să iese din sfera privată. Cu alte cuvine secularismul ne spune că religia trebuie să fie o „afacere privată” şi că nu trebuie impusă în public. Acest lucru este aşa fiindcă Biserica Creştin Ortodoxă în cele din urmă nu face decât să încalce libertatea omului. Omul este o fiinţă liberă şi el nu trebuie adus la biserică. Omul poate trăi şi fără de biserică.

reuşit să creeze o întregă civilizaţie. Este ceea ce cunoaştem ca şi civilizaţia modernă. Fără de creştinismul ortodox omul modern nu mai poate să afle în cele din urmă care sunt adevăratele lui origini şi fără să mai facă acest lucru în cele din urmă nu mai ştie în ce direcţie să o apuce. Secularismul este cel care crede în demnitatea omului dar acest lucru nu face decât să îl arunce pe om în orgoliu şi în aroganţă. Mentalitatea seculară după cum vom vedea în rândurile care vor urma este una atee. Este o mentalitate care înlocuieşte locul lui Dumnezeu cu cel al omului. Omul poate să trăiască şi fără de Dumnezeu şi nu mai trebuie să fie îngrijorat de ceea ce va avea loc după moarte fiindcă în realitate după moarte nu mai există nimic. Fără să creadă în Dumnezeu este foarte clar că secularismul umanist nu mai crede nici în viaţa de apoi. Ori credinţa în viaţa de apoi este unul dintre punctele centrale ale credinţei creştine. Dacă nu ar exista o viaţă de apoi viaţa omului ar fii o mare absurditate. Acest lucru este aşa fiindcă sunt mai multe lucruri care nu pot să fie explicate decât prin credinţa în viaţa de apoi. De ce există lupta dintre bine şi rău în viaţa aceasta? Este lupta dintre bine şi rău numai un produs al evoluţiei? Lupta dintre bine şi rău nu are cum să fie un produs al evoluţiei fiindcă ea este grea şi nimeni în sine nu o îndrăgeşte. Am putea la fel de bine să trăim şi fără de lupta dintre bine şi rău.[67]

O altă obiecţie pe care secularismul o aduce împotriva creştinsimului ortodox este faptul că prin cerinţele sale el nu face nimic mai mult decât să îi aducă pe oameni fanatism. Ce este fanatismul? Fanatismul este un fel de zel exagerat pentru religie sau pentru credinţa în Dumnezeu după cum este ea prezentată de creştinismul ortodox. La fel de bine fanatismul este cel care nu mai ajunge să îşi tolereze adversarii. Pentru secualrişti aderenţa pe care o cere Biserica Creştin Ortodoxă credincioşilor este fără doar şi poate un exemplu de fanatism. Acest fanatism după secularişti este manifestat prin perioade de post, rugăciuni, pelerinaje, spovedania şi împărtăşanie. Nu sunt toate aceste practici care sunt recurente o dovadă de faantism? Este ceea ce cred în mare seculariştii, creştinismul ortodox pentru ei nu face decât să îi îndoctrineze pe oamenii şi astfel să le răpească libertatea. La fel de bine pentru secularişti poate cea mai mare dovadă de fanatism religios sunt călugării creştin ortodocşi. Călugării creştin ortodocşi sunt cei care se retrag în pustie şi duc o viaţă departe de orice localitate umană. Să fie acest lucru normal şi firesc? După secualrişti nu este normal. Acest lucru este aşa fiindcă pentru ei lumea în sine este un scop. Secularismul nu poate trăi fără de lume, fără de elementul lumesc şi prin urmare ajunge să considere că cei care pleacă din lume cum sunt călugării creştin ortodocşi sunt fără de nici o îndoială fanatici.[68]

Prin urmare este foarte clar că pentru secularişti modul de viaţă creştin este unul care este cel mai bun exemplu de fanatism. Acest lucru este aşa fiindcă creştinismul ortodox învaţă că există puteri ale întunericului sau diavoli de care copii trebuie să se lepede la botez prin naşii lor. Copilul de mic trebuie să fie educat în spiritul creştin

---

67 Gheorghe Vlăduţescu, *Filosofia primelor secole creştine* (Editura Enciclopedică: Bucureşti, 1995).

ortodox pentru a deprinde din fragedă pruncie credinţa în Hristos. De ce nu sunt lăsaţi copii să crească mari şi să decidă ei singuri dacă doresc sau nu să ducă o viaţă creştină? Să nu fie acesta un exemplu de fanatism religios? Acest lucru este o obiecţie pe care adepţii secualrismului ajung să o aducă creştinismului ortodox. Cu se poate face că copii trebuie de mici educaţi în spirtul creştinismului ortodox? Ei nu mai au nici o libertate. Acest lucru nu este bun ne spus seculariştii. Copii trebuie să fie educaţi în spiritul creştinismului religios fiindcă în acest fel în cele din urmă vor ajunge să fie oamenii responsabili. Toate studiile psihologice ne demonstrează că copii care sunt crescuţi în spiritul creştinismului ortodox sunt mult mai reposabili şi mai integrii ca şi adulţi. Secularismul evident că greşeşte aici foarte mult. Secularismul este cel care ne spune că a creşte copii în creştinsimul ortodox este fără de nici o îndoială o dovadă de fantism. Copii trebuie să fie lăsaţi să meargă prin toate religiile lumii sau mai bine zis prin aşa zisele religii ale lumii în cele din urmă să fie lăsaţi să aleagă ceea ce doresc şi ceea ce consideră ei că este bine. Ceea ce uită secualariştii este că copii nu au discernământ şi prin urmare părinţii lor trebuie să se ocupe de ei până ce împlinesc 18 ani. Aderenţa la Biserica Creştin Ortodoxă este văzută de secularişti ca şiun exemplu de fanatism. Acest lucru este aşa fiindcă din tot ceea ce face creştinul în lumea credinţei el nu ajunge în nici un fel să câştige nimic. Seculariştii sunt oamenii care sunt cât se poate de orintaţi în spre bani şi în spre câştig. Acest lucru fiindcă ei consideră că lumea este condusă de bani şi de cei care au averi mari. Iată prin urmare cum seculariştii sunt cei care ne spun că din moment ce nu avem nimic de câştigat de pe urma vieţii creştin ortodoxe aceasta nu este necesară şi nici nu trebuie să o urmăm. Acuze de fanatism religios sunt multe partea seculariştilor. Au fost fanatici apostolii care l-au predicat lumii pe Hristos, a fost fanatic Sfântul Constantin cel Mare când a încreştinat imperiul roman, a fost fatantic ţarul Vladimir când a încreştinat Rusia, au fost fanatici Sfinţii Chiril şi Metodie când au încreştinat popoarele salve. Iată prin urmare că secualrismul nu poate înţelege care sunt restorturile după care funcţionează creştinismul ortodox. Acest lucru este aşa fiindcă el este cel care pune la îndoială existenţa lui Dumnezeu. Fiindcă secualrismul viasează la o lume fără de Dumnezeu el ajunge să fie cât se poate

---

68 Secularismul este o ideologie a lumescului şi acest lucru se manifestă prin mai multe lucruri. Omul secular este un om care este chemat să guste deplin şi total din distacţiile acestei lumi. El este bine să fie un om care trăieşte din chef în chef şi din distraţie în distracţie. Acest lucru este aşa fiindcă tot ceea ce există este numai această lume. Dumnezeu nu are nimic de face cu această lume şi la fel de bine El nu poate intervenii în nici un fel în destinul omului. Mentalitatea lumescului este una regresivă în secualrism fiindcă ea ne face să ne legăm exclusiv numai de această lume. Valorile acestei lumi sunt în mai multe situaţii reprobabile: beţie, destrăbălare, goana după faimă şi celebritate, averi cât mai mari, setea de putere şi enumerarea ar putea continua. Prin urmare este foarte adevărat că aceste lucruri ne spun că omul mai are nevoie şi de alte lucruri decât realităţile lumeşti. Omul mai doreşte să mai şi mediteze să mai şi contempleze şi la fel de bine să mai şi simte un fior al sacrului. Aceste lucruri nu există în secularism.

de străin de noţiunea de creştinism ortodox. Acest lucru fiindcă fără de Dumnezeu lumea este o mare necunoscută.[69]

Un doctor s-a adresat odată, aşa cam în batjocură, unui preot, cu următoarele vorbe:
-Sfinţia ta te numeşti păstor de suflete; spune-mi, te rog, ai văzut vreodată un suflet?
-Nu, răspunse preotul!
-Dar de auzit, l-ai auzit?
-Nu!
-Dar de gustat, l-ai gustat?
-Nu!
-Atunci, poate că l-ai mirosit?
-Nici aceasta!
-Nici nu l-ai simţit?
-Ba da, l-am simţit! răspunse preotul.
-Va să zică, încheie doctorul cu un aer de învingător, din cele cinci simţuri ce le ai, patru vorbesc contra sufletului şi numai unul pentru suflet! Şi dumneata încă tot mai crezi că este suflet?
Atunci preotul îl întrebă pe doctor aşa:
-Dumneata eşti medic?
-Da!
-Spune-mi, ai văzut dumneata vreodată o durere?
-Nu!
-Dar de auzit, ai auzit-o?
-Nu!
-Dar de gustat, ai gustat-o?
-Nu!
-Atunci, poate ai mirosit-o?
-Nici aceasta!
-Nici n-ai simţit-o?
-Ba da, am simţit-o!
– Iată dar, zise preotul, din cele cinci simţuri ce le ai, patru vorbesc contra durerii şi numai unul pentru ea. Şi dumneata tot mai crezi că este durere?
Doctorul înţelese lecţia şi plecă ruşinat.[70]

În această situaţie să găseşte şi secularistul modern. El crede că numai ceea ce poate fii demonstrat ştiinţific este în cele din urmă şi credibil.[71] Pentru secularişti este adevărat că formele de manifestare ale creştinismului ortodox sunt cu adevărat

---

69 Mircea Vulcănescu, *Bunul Dumnezeu cotidian: studii despre religie* (Editura Humanitas: Bucureşti, 2004).

70 Iosif Trifa, *600 de istoriore religioase* (Sibiu, 19330-1938).

faantism. Creştinismul ortodox nu numai că are călugări creştini ortodocşi care se retrag departe de lume dar la fel de bine are şi pustnici şi eremiţi care toată viaţa trăiesc în pustiuri şi în sigurătate. Nu este omul făcut să fie parte din viaţa lumii, să fie cât mai lumesc şi să caute tot ceea ce ţine de această lume? Călugării şi pustinicii sunt pentru secularişti cele mai mari dovezi ale fantismului religios. Aceşti oamenii refuză să trăiască în lume care este elementul natural al omului. Nu poate fi o dovadă mai concludentă a fanatismului religios. Ceea ce uită seculariştii este moativaţia pe care o au călugării şi pustinicii atunci când se retrag din lume. Ei ajung în această situaţie pentru că nu doresc să fie tulburaţi de atracţiile lumii din jur în drumul lor spre Dumnezeu. La fel de bine mănăstirea şi retragea în pustie este o jertfă pe care călugării şi pustnicii o fac pentru Dumnezeu. Pentru mentalitatea secularistă nu poate exista în nici un fel de caz noţiunea de jertfă pe care cineva o face lui Dumnezeu. Cum să jertfeşti unui Dumnezeu pe care nu Îl vezi? Se poate un astfel de lucru?. Dacă L-am vedea pe Dumnezeu şi Dumnezeu a ar cere să i se aduce o anumită jertfă cu siguranţă că jertfa ar avea o logică. Prin urmare pentru secularişti a jertfi pentru Dumnezeu este o absurditate. Ceea ce nu ţin cont seculariştii este că Domnul Iisus Hristos a fost Cel care a instituit una dintre cele mai mari jerfe pe care o face omul lui Dumnezeu: euharistia sau liturghia. În liturghie omul ajunge să jertfească lui Dumnezeu fiindcă la cina cea de taină Hristos a luat pâninea şi vinul şi le-a dat apostoilor frângând pâinea spunând: „aceasta să face-ţi întru pomenirea Mea.” Prin urmare este foarte clar că Hristos a cerut să i se aducă jertfă.[72]

După cum am prezentat în rândurile de mai sus principala obiecţie pe care seculariştii o aduc faptului că creştinismul nu poate să fie ascultat este faptul că el se aflǎ într-o stare de diviziune. Sunt mai multe confesiuni creştine şi acest lucru evident nu poate să fie trecut atât de uşor cu vederea. Lumea modernă vine din ce în ce mai puţin duminica şi în sărbători la biserică şi acest lucru la fel de bine este un indiciu că nu putem să mai considerăm creştinismul ca şi o credinţă credibilă. Acestea sunt princiapele obiecţii seculare care se aduc creştinismului. În rândurile de mai sus am prezentat mai pe larg care este situaţie şi am vorbit despre faptul că creştinismul nu este atât de mult o religie cantitativă cât una calitativă. Este bine să ştim prin urmare faptul că mai multe motive de natură seculară au dus la ceea ce istoria Bisericii cunoaşte ca şi reforma prostetantă. În evul mediu a avut loc o reformă care a dus la

71 În creştismul ortodox seculariştii spun că există un fel „credinţă oarbă.” Seculariştii sunt de părere că pentru a fii un bun credincios şi un bun creştin ortodox trebuie să te bazezei pe sintagma: „crede şi nu cerceta.” Acest lucru este ceea ce înseamnă pentru secualrişti începutul fantismului religios. Cum să crezi dacă nu cercetezi? Seculariştii moderni ne spun că poate ii crezut numai ceea ce este dovedit ştiinţific şi numai ceea ce ţine de ştiinţă. În acest sens seculariştii sunt de acord cu faptul că ştiinţa trebuie să ia locul religiei. Cu alte cuvinte în secularism ştiinţa este adevărata religie. Acest lucru este fals fiindcă ştiinţa vine de la Dumnezeu care a lăsat-o omului pentru a îi fii de folos acestuia.

72 Olimp Căciulă, *Euharistia ca jertfă* (Editura Deisis: Sibiu, 2016).

ceea ce se cunoaşte în zilele noastre ca şi protestantismul creştin. Acest lucru s-a datorat în mare parte ambiţiilor seculare ale papilor de la Roma. După cum am prezentat la anul 1054 Biserica Creştină s-a fracturat în două mari confesiuni: ortodoxă şi catolică. Am vorbit în rândurile de mai sus care au fost cauzele pentru care a avut loc acest eveniment nefericit. Totuşi fracturarea Bisericii Catolice nu s-a mărginit numai la atât. Reforma protestantă a avut loc în secolul al XVI-lea şi a avut ca protagonişti pe trei mari reformatori: Martin Luther, Zwingli şi Jean Calvin. Aceştia au pretins în sens iniţial că au fost nemulţumiţi de abuzurile de putere comise de papi de al Roma. Papii de la Roma au fost în evul mediu dominaţi de foarte mult idealuri lumeşti: dorinţa de a domina şi faptul că toţi împăraţii erau numiţi şi recunoscuţi numai cu acordul lor. Acest lucru fără ne nici o îndoailă a fost un lucru secular.[73]

Este de amintit aici că reforma protestantă a înglobat în sine mai multe idealuri seculare. Un astfel de ideal a fost faptul că în loc să se întoarcă în spre ortodoxie protestanţii au luat un drum propriu care nu era în nici un fel în acord cu creştinismul ortodox. Unul dintre aceste lucrurti a fost faptul că creştinismul ortodox era condus de clerici. Pentru protestanţii clericii au fost un fel de monopolizare a Bisericii. Protestanţii au militat şi încă o fac pentru o declericalizare a bisericii. Acest lucru este aşa fiindcă în sine biserica este a laicilor. Laicii sunt cei care formază biserica şi prin urmare ei sunt şi cei care trebuie să o conducă. Fără doar şi poate că şi aici putem observa un element secular. Reforma protestantă a dus la şi mai mult secularism. Acest lucru este aşa fiindcă clericii au fost instituiţii de Hristos. Prin urmare atunci când şi-a ales pe apostoli şi Hristos le-a cerut să îşi facă ucenici în toată lumea s-a instituit preoţia. Protestanţii susţin că pentru a conduce biserica nu este nevoie de preoţi şi episcopi fiindcă cei care condu biserica sunt în cele din urmă laicii. Acest lucru a făcut la tot ceea ce este laic în biserică să aibă un rol fundamental şi să fie considerat ca şi un lucru care este fundamental organizării bisericii. Prin faptul că preoţii au fost negaţi de protestanţii nu s-a făcut nimic altceva decât să se nege voinţa lui Hristos ca Biserica să aibă o preoţie distinctă de laici în Biserică. Acest lucru a fost fără de nici o îndoială un act cu profunde implicaţii seculare. Acest lucru este aşa fiindcă preoţii sunt cei care sunt chemaţi să fie întru totul dedicaţi slujirii lui Dumnezeu. Laicii sunt parte din această lume şi ei sunt

73 Ceea ce trebuie să ştim este că din cele mai vechi timpuri papalitatea a menţinut un element secular în modul ei de a fi. Acest lucru s-a datorat faptului că papii s-au văzut pe sine ca şi continuatorii cezarilor sau a împăraţilor romani. Aşa s-a ajuns să se vorbească de cezaropapism în cazul papilor. În sine este de amintit aici că acesta a fost şi unul dintre motivele pentru care a avut loc schisma de la anul 1054 fiindcă s-a ajuns la concluzia că papii au mai mult ambiţii seculare decât motivaţii bisericeşti. Prin urmare o schismă dintre Biserica Ortodoxă şi cea Catolică era inevitabilă. Evident că s-au scris mai multe lucruri despre acest fapt şi schisma a rămas ca şi o rană pe trupul Bisericii. Nu putem să nu remarcăm aici că în sine papalitatea era un fel de trup creştin pe un schelet secular papii nu au pregetat niciodată să nu se considere pe sine ca şi urmaşii şi succesiorii împăraţilor romani. Ce dovadă de secularism mai mare găsim din moment ce cezarii romani erau o insituţie laică şi papalitatea trebuie să fie una bisericească şi creştină? Este evident că aici avem un mare contrast pe care nu se poate să nu îl remarcăm.

într-un anume nedeplin încredinţaţi slujirii lui Dumnzeu. Din acest punct de vedere este foarte clar că reforma protestantă a fost un mare câştig pe care secularismul l-a avut asupra Bisericii Creştin Ortodoxe. În loc să se întoarcă în spre creştinismul ortodox reformatorii protesteanţi au optat în spre un drum mai mult secularizat de accentul pus pe elementul laic din Biserică. Laicii sunt fără doar şi poate o parte importantă a Bisericii dar ei nu sunt sub nici o formă o elită a Bisericii. Preoţii şi episcopii au fost într-un anume fel chemaţi să fie o elită a Bisericii. Fără de preoţi este foarte adevărat că Biserica a avut numai de pierdut şi la fel de bine a mai făcut un pas înainte în procesul de secularizare.[74]

## CAPITOLUL 4

## DE LA SECUALRISM LA ATEISM

Ceea ce vom insista în rândurile care vor urma este că secularismul este o formă de ateism. Deşi pe faţă secularismul nu recunoaşte că este ateism în cele din urmă el este ateism. Este adevărat că sunt anumite distincţii care există între secularism şi ateism dar în cele din urmă secularismul este o formă mai subtilă de ateism. Secularismul nu spune pe faţă că Dumnezeu nu există dar din ceea ce susţine şi din ceea ce propovăduieşte este foarte adevărat că acesta este lucrul care îl defineşte: ateismul. Ateismul susţine că nu există Dumnezeu. Seculariştii nu sunt ce ce susţin pe faţă că nu există Dumnezeu dar prin modul de viaţă pe care îl propovăduiesc este foarte adevărat că seculariştii sunt atei. Ateismul lor este adevărat că este unul modern şi prin urmare este mult mai elaborat de când formele crase de atesim. Secularismul susţine că din moment ce Dumnezeu nu poate fii văzut cu siguranţă că El nu există. Prin urmare omul trebuie să ducă o viaţă aici pe pământ fără de Dumnezeu. Sunt puţine lucruri care ne spun că Dumnezeu există şi prin urmare omul nu trebuie să ţină cont de Dumnezeu. El trebuie să îşi ducă existenţa aici pe pământ cât se poate de liber faţă de Dumnezeu şi să se comporte ca şi cum Dumnezeu nu ar exista.[75]

După cum am putut constata secularismul nu afirmă direct şi pe faţă că Dumnezeu nu există dar din premisele sale putem deduce acest lucru. Omul este chemat să nu îşi ridice nici un semne de întrebare în ceea ce priveşte existenţa lui Dumnezeu fiindcă acest lucru este de prisos. Acest lucru îl fac şi celelalte religii şi au ajuns la concluzia că deşi există un singur Dumnezeu ele nu se pot înţelege una cu alta. Prin urmare trebuie să fim atenţi când avem de face cu secularismul fiindcă el este cu

74 Liviu Stan, *Mirenii în Biserică: studiu canonic istoric* (Sibiu, 1939).

adevărat o ideologie fără de Dumnezeu. Este adevărat că secularismul nu este un ateism militant cum au fost ideologiile atee de sorginte sovietică ale secolului al XX-lea. Ateismul secularismului este unul camuflat care ne spune că nu trebuie să trăim cu Dumnezeu ci la fel de bine putem să ducem o viaţă fără de Dumnezeu. Dumnezeu nu este necesar vieţii fiindcă oricum nu putem fii siguri de existenţa Lui. Ateismul secularismului nu este un ateism care se propovăduieşte prin vorbe ci mai mult printr-un mod de viaţă. După cum am putut observa acest mod de viaţă este un mod de viaţă fără de Biserică şi fără de creştinismul ortodox. Ateismul secularist este unul subtil care ne spune că de ce să ne dedicăm viaţa lui Dumnezeu pe când noi o putem dedica plăcerilor pe care le oferă lumea? Nu este oare aceasta o alternativă mai bună şi mai folositoate pe care o poate folosii omul? Cu siguranţă că da. Dumnezeu nu există şi nu putem să fim siguri de existenţa Lui. Chiar dacă ar exista seculariştii ar fii împotriva lui Dumnezeu şi a existenţei Sale fiindcă acest lucru implică cu sine foarte multă responsabilitate. Omul modern nu trebuie să mai fie îngreuiat de responsabilitatea de a da seama de faptele sale în faţa lui Dumnezeu şi a venit timpul ca el să o spună pe faţă: Dumnezeu nu există. La fel de bine nimeni nu L-a văzut pe Dumnezeu. Cum putem să avem o religie dacă nu L-am văzut cu ochii noştrii pe Dumnezeu? Este greu de acceptat dar în cele din urmă trebuie să spunem: secularismul este o ideologie atee. Este o ideologie care neagă existenţa lui Dumnezeu. Este adevărat că sunt seculariştii care sunt conştienţi că Dumnezeu există, deşi mai puţini, dar consideră că această existenţă este nulă. A nega existenţa lui Dumnezeu este un lucru grav şi trebuie să nu avem nici o îndoială în acest sens. Pentru acest lucru este adevărat că secularismul umanist este o ideologia periculoasă. El este unul care nu vorbeşte deschis despre faptul că Dumnezeu nu există dar promovează un mod de viaţă fără de Dumnezeu. Este foarte adevărat că fără de Dumnezeu lumea noastră ar fii cât se poate de diferită. Este o lume în care secualrismul ar devenii singura scăpare a omului. Secularismul este cel care îi oferă omului tot ceea ce este necesar ca în intervalul de la naştere la moarte să fie fericit.

75 După cum am afirmat secularismul este o formă subtilă şi mult mai avansată de ateism care se bazează pe faptul că omul trebuie să ducă o viaţă fără de credinţa în Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă Dumnezeu nu a intervenit în viaţa omenilor şi acest lucru este cea mai zdrobitoare dovadă că El nu există. Dacă Dumnezeu ar exista cu siguranţă că că moartea şi suferinţa din lume nu ar mai exista. Fiindcă Dumnezeu nu există acest lucru trebuie să îl facă pe om să adopte un set de reguli sau un mod de viaţă care să reflecte acest lucru. Cel mai bine acest lucru este realizat în secularism. În cele din urmă după ce omul a devenit convins că Dumnezeu nu există trebuie să îşi creeze o ideologie proprie prin care să ajungă să fie cât se poate de mulţumit cu ceea ce îi oferă această lume. După cum am spus după secularismul umanist, lumea nu este creaţia lui Dumnezeu ci este produsul evoluţiei. Evoluţia este cea care a adus tot ceea ce există în existenţă şi prin urmare nu este vorba în nici un caz de Dumnezeu care a realizat toate acest lucruri. Secularismul este ideologia care îl familiarizează pe om cu o viaţă fără de Dumnezeu fiindcă în cele din urmă seculariştii nu cred în existenţa lui Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă seculariştii sunt cât se poate de încrezători în posibilităţiile pe care le oferă o lume fără de Dumnezeu. Dacă Dumnezeu nu există colacul de scăpare al omului din această situaţie este secularismul.

Omul poate trăi şi fără de Dumnezeu. Marii secualrişti este adevărat că sunt atei. Este vorba nu de orice fel de ateism ci de un ateism subtil, un ateism care este mai greu de depistat şi care care este în mod sigur o negaţie a existenţei lui Dumnezeu.[76]

Este prin urmare adevărat că secualrismul s-a bazat pe unii mari atei ai lumii prin intermediul cărora a ajuns în cele din urmă să îşi elaboreze o ideologie. Poate unul dintre cei mai influenţi atei asupra secularismului a fost Karl Marx. Marx a fost un ateu din copilărie şi el a fost unul care a susţinut că ateismul nu este numai un lucru teoretic ci la fel de bine şi unul practic. El era de părere că „în pământul raţiunii" existenţa lui Dumnezeu nu mai are nici un sens. A crede în Dumnezeu este un lucru cât se poate de lipsit de sens pentru Marx fiindcă raţiunea omului considera el, că în nici un caz nu îl face pe om să accepte existenţa lui Dumnezeu. Marx a fost cel care a lansat teoria „materialismului dialectic." Ce este această teorie? El susţinea că în afară de materie care poate să fie simţită de om nu mai există nimic. Din moment ce Dumnezeu nu poate să fie simţit la fel cum este simţită materia este cât se poate de logic că Dumnezeu nu există. Materia era pentru Marx cauză a tot ceea ce există. Nu poate exista nimic dincolo de materie şi tot ceea ce există se raportează într-un anume sens la materie. Pentru Marx a vorbi de existenţa raiului şi a îngerilor este o pură fincţiune fiindcă aceştia nu pot să fie demonstraţi ca existenţi pe cale materială. Dacă raiul şi îngerii nu sunt materiali cu siguranţă că ei nu există. În acest sens un rol cât se poate de important la acordat Marx elemnetului economic care este unul care ţine de tot de lumea materială. Acest lucru este aşa fiindcă fără de economie omul nu mai poate trăi. Economia este un produs al materiei şi al omului şi ea demonstrează că Dumnezeu nu are nici un fel de implicaţie în existenţa omului. Prin urmare Dumnezeu nu există.[77]

---

76 Beaufils Dominique, *Credinţa ta te-a mântuit: o viziune ortodoxă asupra bolii şi a morţii* (Editura Doxologia: Iaşi, 2009).

77 Am ales să vorbim în aceste rânduri mai pe larg de ateismul lui Marx fiindcă a fost preluat de secularism. După cum putea vedea foarte multe dintre ideile lui Marx au fost preluate de secularism. Marx a fost cel care a susţinut că toată societatea umană trebuie să trăiască într-o existenţă care neagă pe Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă numai împreună oamenii vor putea să fie străini de existenţa lui Dumnezeu. Marx prin urmare a fost un ateu convins şi el a practicat un ateism activ care a dorit să se împărtăşească şi celor din jur. Ideile lui au fost cât se poate de anticreţine şi a considerat că creştinismul nu este nimic mai mult decât un basm sau mai bine spus o poveste fantastică ce în nici un caz nu mai poate să fie actuală pentru omul modern. Omul modern nu poate să fie după Marx în nici un caz un om care să creadă în Dumnezeu după cum nici un omul antic nu mai a trebuit să creadă în zei. Dacă antichitatea a crezut în zei şi omul modern crede într-un singur Dumnezeu este foarte adevărat după Marx că nu există nici un dumnezeu în cele din urmă. Iată prin urmare care au fost principalele puncte ale ideologiei lui Marx care a avut o puternică înlănţuire asupa secualrismului. Secualrismul a împropiat în sine mai toate ideile lui Marx.

Este foarte evident după Marx că Dumnezeu nu există. Dacă nu există Dumnezeu atunci cine ia locul lui Dumnezeu? După Marx omul este cel care ia locul lui Dumnezeu. Omul devine o „supra-fiinţă”, un fel de superman ca să fim mai pe înţeles. Acesta este motivul pentru care Marx a fost adeptul unui *umanism absolut.* Omul este cel care este menit să Îl detroneze pe Dumnezeu după el şi viitorul dumnezeu este omul. Pentru Marx trebuie să spunem că Dumnezeu este un pericol. Acest lucru este aşa fiindcă existenţa lui Dumnezeu este un lucru care îl pune pe om pe al doilea rând: în primul rând este existenţa lui Dumnezeu şi în al doilea rând este existenţa omului. Marx nu a fost de acord cu Dumnezeu. Pentru el omul trebuia să fie pe primul loc şi pentru acest lucru el a ajuns să nege existenţa lui Dumnezeu. Este posibil ca Marx să fi fost obsedat de om şi pentru acest lucru a ajuns să considere că omul este mai presus de Dumnezeu. Ateimul lui Marx este cel care consideră că nu există o fiinţă mai superioară decât omul. Prin urmare nu mai este nevoie de credem în Dumnezeu fiindcă omul este mai presus de Dumnezeu. Pentru Marx ştim că religia a fost un opium. El a fost cel care a lansat celebra ipoteză că „religia este opium pentru popor.” De ce a susţinut el acest lucru? A susţinut acest lucru fiindcă după Marx religia a fost cea care l-a ţinut pe om să fie inferior lui Dumnezeu. Atâta vreme cât omul are o religie el nu poate să fie mai presus de Dumnezeu. Prin urmare religia este un drog, ceva care nu este în nici un fel de folos omului. Religia după Marx este cea care îl împiedică pe om să ajungă la măreţia pentru care el a fost menit: acea de a fi mai presus de Dumezeu. Iată prin urmare că Marx a mers atât de departe încât a considerat că Dumnezeu trebuie să se închine în faţa omului şi că omul este mai presus de Dumnezeu. După cum am spus aceste crezuri sunt cele care au fost preluate de secularismul umanist care le susţine şi în zilele noastre. Sunt mai mulţi secularişti care îşi fondează ideologia pe ceea a susţinut Karl Marx. Pentru Marx a ajunge la adevărata fericire înseamnă a suprima deplin religia fiindcă ea este cea care îl ţine pe om în mizerie. Când omul are o religie el nu poate să ajungă la îndeplinirea menirii sale: de a fi mai presus de Dumnezeu. Marx a fost cel care a ajuns să condamne faptul că în lumea noastră reprezentanţii Bisericii ajuns să fie aliaţi cu oamenii de stat fiindcă acest lucru înseamnă faptul că preoţii devin stăpâni ai celor slabi şi fără drepturi. Pentru acest lucru el considera că preoţii trebuie suprimaţi. Trebuia creată o lume fără de preoţi care au ajuns să funcţioneze în lume împreună au autorităţile civilie. Ei nu fac decât să oprească potenţialului omului de a lua locul lui Dumnezeu.[78]

Am putut vedea în rândurile de mai sus cât se periculoase sunt ideile lui Karl Marx. Sunt puţini cei care ştiu că aceste idei au fost preluate de secularism. Secularismul asemenea lui Karl Marx doreşte să îl înlocuiască pe Dumnezeu cu omul. La fel de bine secularismul este cel care susţine că omul trebuie să fie mai presus de Dumezeu. Deşi pare greu de crezut sunt mai mulţi secularişti care cred şi susţin aceste idei. Marx este nu numai autorul Manifestului comunist ci la fel de bine este unul dintre principalii ideologi ai secularismului. Secularismul modern este o ideologie care se

78 Karl Marx, *Critique of Hegel’s philosophy of right* (Oxford, 1970).

fondează pe ideile şi concepţiile lui Marx. Spunem că marximsul este periculos pentru noi creştinii ortodocşi fiindcă el doreşte o „detronare” a lui Dumnezeu. În marxism nu Dumnezeu este fiinţa supremă ci omul. Omul devine astfel un fel de divinitate a pământului. Aceste lucruri sunt cele care ne fac ca şi creştini ortodocşi să ne aducem aminte de un celebrul pasaj al Bibliei în care se vorbeşte de căderea lui Adam şi Eva. Deşi Dumnezeu le interzise lui Adam şi Eva să cunoască diferenţa dintre bine şi rău fiindcă când o vor face vor murii, cel rău sau diavolul sub chipul şarpelui a fost cel care a ajuns să le spună că nu vor murii dacă vor cunoaşte diferenţa dintre bine şi răul ci vor ajunge ca şi dumnezei. Iată cum în zorii modernităţii Marx nu face decât să reia vechiul pasaj al Bibliei prin care primii oamenii au căzut. Primilor oameni diavolul l-a promis că vor ajunge dumnezei. La fel de bine Marx ne promite că prin secularism vom ajunge să luăm locul lui Dumnezeu. Pentru mai mulţi oameni de bună credinţă aceste lucruri sunt cât se poate de incredibile dar ele au în zilele noastre destui de mulţi adepţi. Marx a fost cel care a spus că în lumea noastră există „o luptă de clasă” care este cea care defineşte viaţa noastră. În cele din urmă omul este chemat să se lupte pentru ca în cele din urmă să ajungă să ia locul lui Dumnezeu.[79]

Pe linia lui Marx scularismul nu doreşte numai negarea existenţei lui Dumnezeu ci la fel de bine înlocuirea lui Dumnezeu cu omul. Omul devine în secularism centru universului şi nu poate exista nimic mai presus de el. Cu o ecomonie care funcţioenază este clar că după secularism omul are tot ceea ce este necesar pentru a devenii dumenzeu. Să fie lucrurile chiar aşa? Poate lua omul locul lui Dumneezeu atât de uşor după cum susţine marxismul şi secularismul? Răspunsul este nu. Locul lui Dumnezeu nu poate fii luat fiindcă omul este o fiinţă muritoare. Cum poate să fie omul o fiinţă care să ia locul lui Dumnezeu este care nemuritor prin fiinţa lui dacă omul este muritor? Aici este cât se poate de clar că marxismul şi la fel de bine secularismul care s-a inspirat din el nu pot să ne ofere un răspuns plauzibil. Cel mai probabil este că secularismul este cel care consideră că omul poate lua locul lui Dumnezeu în această lume. Acest lucru omul îl face fiindcă duce un mod de viaţă fără de Dumnezeu. Fără de Dumnezeu este clar că omul poate să se considere un dumnezeu pe pământ. După cum am spus, secularismul este cel care susţine că la fel cum antichitatea a ajuns la concluzia că trebuie să se elibereze de sclavia zeilor omul modern şi postmodern trebuie să se elibereze de sclavia

79 La fel cum idolatrii pioliteişti din antichitate au susţinut că omul trebuie să jertfească „zeilor” care au luat locul lui Dumnezeu, ei bine Marx a fost cel care a rectificat problema şi a spus că în sine zeii nu mai trebuie să ia locul lui Dumnezeu fiindcă omul este cel care va lua locul lui Dumnezeu. Pentru Marx nu există fiinţă mai superioară decât omul. Omul este mai presus chiar şi decât Dumnezeu. Acest lucru a fost preluat şi de secularism ca şi el crede în destinul suprem al omului care în cele din urmă este mai presus de Dumnezeu. Sunt unii care cred că nu poate să fie stabilită nici un fel de paralelă dintre Marx şi secularism fiindcă una este secularismul şi alte este marxismul. Ceea ce trebuie să ştim este că secularismul a preluat mai toate idealurile lui Marx. Marx este în zilele noastre un părinte ale secularismului. Secularismul este cel care în cele din urmă ne va rupe de inhibiţiile religei şi va ajunge să ne facă dumnezei pe toţi.

lui Dumnezeu. Pentru secularism religia şi credinţa creştin ortodoxă este un lucru care îl ţine pe om în scalvie. Acest lucru este aşa fiindcă omul poate să fie propriul lui Dumnezeu. După cum am spus în rândurile de mai sus şi în budismul asiatic există o astfel de intenţie. Este foarte clar în acest sens că secularismul este o credinţă care este profund inspirată de duhurile răutăţii sau de diavoli. Diavolii sunt cei care eventual au inspirat crezul că omul poate lua locul lui Dumnezeu după cum au făcut şi cu Adam şi Eva în rai. Ideologia secularistă este una care doreşte să îl pună în centrul existenţei nu pe Dumnezeu care l-a creat pe om ci mai mult pe omul însuşi. După cum am putut constata secualrismul ajunge să îl absolutizeze pe om şi să îl considere că este chiar mai presus de Dumnezeu. În faţa unor astfel de postulate este foarte adevărat că noi ca şi creştin ortodocşi trebuie să luăm o atutidine. Nu putem să stăm indferenţi la ceea ce pretinde şi la ceea ce susţine secularismul. Trebuie să găsim o metodă prin care să putem contracara atacurile seculariste la adresa religiei fiindcă aceştia consideră că religia şi credinţa creştin ortodoxă este mai mult un lucru care îi face rău omului. Pentru a lua locul lui Dumnezeu omul trebuie să se elibereze de orice formă de religie. Cum putem să ne apărăm împotriva seculariştilor care sunt împotriva lui Dumnezeu şi a credinţei creştin ortodoxe?[80] Vom ilustra acest lucru cu o întâmplare mai puţin cunoscută.

Se spune că la un moment dat la un preot duhovnic a venit o creştină care i-a spus:

- Părinte am o mare problemă.
- Ce problemă?
- Am o duşmănie cu o vecină.
- De ce?
- Nu ne putem suporta una cu alta.
- Şi ce ai făcut?
- Am încercat să fac pace cu ea dar nu am reuşit.
- Cu cărbunii cei aprinşi ai încercat? o întrebă preotul.

-Până la cărbuni încă n-am ajuns. Am încercat numai cu nişte *apă fierbinte.*

-Stai, că nu ne înţelegem bine! grăi preotul. Eu nu înţeleg să opăreşti pe vecina ta sau să-i dai foc, ci, uite,este vorba despre cărbunii cei aprinşi despre care Sf. Apostol

80 Henry De Lesquen, *Religia contra ideologiilor socialiste* (Editura Antet, 1995).

Pavel scrie:„Preaiubiţilor! Nu întoarceţi nimănui rău pentru rău. Dimpotrivă, dacă îi este foame vrăjmaşului tău, dă-i să mănânce; dacă-i este sete, dă-i să bea! Căci dacă vei face astfel, vei grămădi cărbuni aprinşi pe capul lui” (Romani 12, 17-21). Ia încearcă şi cu „cărbunii” aceştia şi o să vezi că vei avea izbândă![81]

Prin urmare este foarte adevărat că în lupta noastră contra ideologiilor secularisteR trebuie să fim cât se poate de precauţi şi la fel de bine nu este bine să ne adresăm cuvinte de insultă unii la alţii. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă suntem creştini şi trebuie să ne iubim vrăjmaşii. Secularitii din acest sens sunt cât se poate de bine duşamanii creştinismului ortodox. În timp ce creştinismul ortodox ne cere să fim supuşi lui Dumnezeu secularismul ne spune că noi putem să luăm locul lui Dumnezeu. Seculariştii spun că acesta este drumul cel mai sigur al avansării omului: va veii vremea când omul va fii dumnezeu. Este clar că o astfel de gândire este anticreştină şi nu poate în nici un fel să fie acceptată de noi.[82]

Ceea ce trebuie să ştim este că nu numai Karl Marx a fost un ideolog secular ateu ci alţi ideologi cunoscuţi atei sunt şi: Denis Diderot, Ludwig Andreas Feuerbach, Alfred Adler, Emil Cioran, Vladimir Ilici Lenin, Jawaharlal Nehru, Iosif Stalin sau Giuseppe Garibaldi. Prin urmare numărul este mult mai mare de cei care au profestat un ateism secularist. Deşi acest lucru nu se spune deschis este foarte clar că secularismul este o ideologie care se adapă din ateism. Acest lucru este aşa fiindcă secualrismul consideră că omul trebuie să fie o fiinţă cu adevărat liberă şi credinţa în Dumnezeu nu îl face în nici un fel pe Dumnezeu să fie liber. Acest fapt este bine să fie înţeles într-un context potrivit. Prin urmare ateismul secularist este cel care vede viitorul omului fără de Dumnezeu. Ruperile şi fragmentările din creştinism au făcut acest lucru posibil şi cu siguranţă că îl vor amplifica pe viitor. Prin urmare ateismul este viitorul lumii şi la fel de bine viitorul omului. Secularismul este în acest sens o pregătire pentru ateismul absolut. Acest ateism este cel care v-a ajunge în cele din urmă să definească existenţa şi viaţa omului. Liber de religie omul va fi posibil să îşi croiască un drum prin această

81 Iosif Trifa, *600 de istoriore religioase* (Sibiu, 19330-1938).

82 Este foarte adevărat că Karl Marx a avut o influenţă puternică prin ceea ce cunoaştem azi ca şi partidul comunist. Marx împreună cu Engels au fost cei care au scris Manifestul comunist în care străvedeau o societate şi o lume atee. Acest lucru nu a ajuns ca şi nici în zilele noastre de secol al XXI-lea să fie deplin stârpit. Sunt şi în zilele noastre ţări atee în care forma de guvernământ este cea atee. Dintre cele mai cunoscute amintim: China, Cuba, Corea de Nord sau Vietnamul de Nord. Este clar că ideologia lui Marx a prins în cadrul partidului comunist. Comunismul este cât se poate de înrudit cu secularismul fiindcă ambele doresc o lume care să fie eliberată deplin de Dumnezeu şi de existenţa Sa. Fără doar şi poate că comunismul a fost o ideologie atee care a fost secularizată deplin. În comunism nu mai exista nici un loc pentru Dumnezeu şi existenţa Lui a fost negată deplin şi total. Ateismul este cel care poate primii mai multe forme şi este adevărat că una dintre aceste forme este cea socială. Când lumea nu mai recunoaşte pe Dumnezeu fără doar şi poate se va ajunge la secularism.

viaţă strălucit şi fără de nici o problemă. Ateismul atât a mers de departe că a găsit şi forme de expresie literare şi poetice. Au fost mai mulţi poeţi şi dramaturgi atei care au lăudat în creaţiile lor o viaţă fără de Dumnezeu, o viaţă în care omul ajunge să ia locul lui Dumnezeu. Dintre cei mai cunoscui amintim pe: Percy Bysshe Shelley, George Gordon Byron, Ernest Hemingway sau Bernard Shaw. Iată prin urmare câteva nume de atei care au ajuns proslăvească ateismul prin modul lor de viaţă. Secluarismul este un ateism care nu se prezintă dintr-o dată ca fiind ateu ci mai mult ca şi o ideologie care chestioenază validitatea lumii religiei şi a credinţei în Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă în sine mari iniţiaţi ai secularismului sunt conştienţi de existenţa lui Dumnezeu dar nu cred în Dumnezeu sau mai bine spus îi neagă existenţa.[83]

Persepctiva creştin ortodoxă asupra ateismului a fost definită cel mai bine de Sfântul David care spunea într-unul dintre psalmii săi: „zis-a cel nebun întru inima sa: nu este Dumnezeu” (Psalmul 52, 1). Prin urmare în creştinimsul ortodox ateismul este văzut ca şi o formă de nebunie. Acest lucru fiindcă ateul este cel care uită de un lucru fundamental: înseşi viaţa pe care o are este dată de Dumnezeu, aerul pe care îl respiră a fost creat de Dumnezeu, mâncarea pe care o mănncă a fost lăsată de Dumnzeu. Cu alte cuvine în sens matematic fără de Dumnezeu omul este un zero absolut. Dacă creştinismul ortodox a ajuns să considere că ateismul este o formă de nebunie ei bine reacţia nu a pregetat să vină din partea ateilor. Poate cel mai concludent exemplu este cel al psihiatrului Sigmund Freud care a fost un ateu convins. Freud a fost o persoană care a studiat mai mult religia şi a ajuns la concluzia că ea nu este necesară pentru om şi că omul poate trăi fără de religie. El a spus că există două cazuri pentru care religia este acceptată de om:

1. Faptul că omul se teme de lucruri pe care nu le poate stăpânii cum ar fii fulgerele, seceta, inundaţia sau cutremurele şi alte calamităţi naturale.

2. Din cauza complexului lui Oedip.[84]

Freud este cel care a considerat că a duce o viaţă religioasă şi a crede în Dumnezeu este o fromă de nevroză [boală mentală]. Omul religios şi omul credincios este un om bolnav care are nevoie să se vindece. Vindecarea va venii numai în momentul când va realiza că se va elibera de religie deplin. La fel de bine ceea ce trebuie să ştim este că în materie de psihologie şi de religie ideile atee a lui Freud au fost cât se poate de bine primite. Sunt şi în zilele noastre mai mulţi psihologi şi psihiatrii care se guvernează după ideile şi după principiile lui Freud. Acest lucru fiindcă se cosnideră în zilele noastre că omul poate să trăiască şi singur şi la fel de bine el nu mai are nevoie de ajutorul lui Dumnezeu care îi vine prin credinţa în El. În zilele noastre este foarte adevărat că există foarte multe curente psihologice seculare. În timp ce creştinismul ortodox este cel care susţine că sufletul omului este nemuritor,

83 [autor necunoscut], *Elemente de ateism ştiinţific* (Editura Dacia, 1972).

psihologia modernă consideră că sufletul moare odată cu trupul prin urmare tot ceea ce are nevoie sufletul uman este să se adapteze la această viaţă fiindcă dincolo de ea nu mai este nimic.

Freud era cel care susţinea că în sine religia nu este necesară fiindcă ea este un fel de ritual obsesiv. Prin religie omul ajunge să fie efectiv obsedat de mai multe lucruri: de îngeri, de sfinţi, de biserică, de rugăciune, de spovedanie. Aceste lucruri sunt după Freud obsesii care trebuie înlăturate fiindcă ele nu sunt de nici un folos omului. Religia este cea care îl poziţionează pe om într-o lume a ritualurilor obsesive în timp ce psihologia şi psihanaliza seculară nu face decât să îl salveze pe om de la aceste obsesii. La fel de bine Freud mai era de părere că numai cei care se simt oprimaţi recurg la religie. Acest lucru pentru a ajunge la o şi mai mare oprimare. Este vorba fără doar şi poate de „oprimarea" care vine de la Dumnezeu. Prin psihologie şi psihanaliză omul poate ajunge să se elibereze de oprimarea lui Dumnezeu. Este interesant aici să remarcăm că Freud considera că *Dumneezu este Cel care Îl oprimă pe om.* Atâta vreme cât omul crede în Dumnezeu el este oprimat. Omul trebuie să se elibereze de Dumnezeu şi în acest sens în cele din urmă va ajunge să dobânească adevărata sănătate mintală. La fel de bine pentru Freud religia este o reacţie la neputinţa infantilă. Numai omul infantil recurge la religie fiindcă omul care este în deplinătatea capacităţilor sale nu are nevoie de religie. Freud vede religia ca şi un lucru care este de folos numai celor care sunt infantili. Cei care sunt cu adevărat puternici nu au nevoie de nici o formă de religie şi de nici o credinţă în Dumnezeu. Prin urmare este cât se poate de adevărat că pentru Freud religia este un lucru infantil şi ea nu se adresează oamenilor puternici. Cu cât omul este mai puternic sau devine mai puternic cu atât el nu mai are nevoie de religie. Pin urmare pentru Freud religia este o iluzie a maselor şi de ce nu o formă de paranoia populară. Această formă este una  care trebuie să fie tratată pentru ca în cele din urmă omul să fie vindecat deplin. Tot Freud mai este de părere că religia este folosită de preoţi pentru a controla masele şi că ea este cea care le asigură preoţilor un sentiment

---

84 Ce este complexul lui Oedip? Se referă la "o legendă a Greciei antice, în care Oedip, fiul regelui din Teba, fără să ştie, îşi ucide propriul tată, Laios, şi se căsătoreşte cu mama lui, Iocasta. În psihanaliză, complexul Oedip simbolizează legătura erotică inconştientă cu părintele de sex opus şi rivalitatea faţă de părintele de acelaşi sex, care se dezvoltă încă din copilărie şi provoacă sentimente de vinovăţie şi teamă în cadrul unei stări nevrotice." https://ro.wikipedia.org/wiki/Complexul_Oedip. Ce înseamnă acest lucru? Acest lucru înseamnă că asemena lui Oedip care a luat locul tatălui său şi omul în cele din urmă va ajunge să ia locul lui Dumnezeu. Prin urmare dacă creştinismul ortodox a ajuns să considere că ateismul este o boală mentală fără doar şi poate acelaşi lucru îl spun şi ateii prin gura lui Freud despre cei care cred în Dumnezeu. Freud a creat o psihologie care a fost liberă deplin şi total de „contrângerile" religiei. Religia este cea care îl ţine pe om încătuşat şi asemenea lui Oedip omul trebuie să se elibereze de ea şi să ia locul lui Dumnezeu. În acest sens psihanaliza lui Freud se aseamănă foarte mult cu ideologia lui Karl Marx. Deşi sunt mulţi care spun că între cei doi nu este nici un fel de legătură adevărul este departe de a fi acesta. Freud şi Marx sunt doio prietenii foarte mult în sensul ideologiei atee.

de putere şi de dominare a maselor. Dacă nu ar fi religia preoţii nu s-ar mai bucura de acest lucru ci ar fii consideraţi ca şi simple persoane.[85]

O mare influenţă asupra secularismului au avut-o ideile germanului Friederich Nietzsche. Acesta a fost cel care a proclamat *moartea lui Dumnezeu* şi a susţinut că locul lui Dumnezeu a fost înlocuit cu supraomul [ubermensch]. Nietzsche susţinea că a venit timpul în care trebuie să trecem peste dinstincţia clasică dintre bine şi rău. Acest lucru este aşa fiindcă pentru Nietzsche tot ceea ce este religia este mai mult dorinţa de putere. Religia este cea care îi face pe preoţi să fie deasupra mulţimilor şi prin urmare pentru el religia este dorinţa de a domina semenii din jurul tău. Trebuie spus că Niezsche s-a declarat pe sine a fiind antihristul şi a murit nebun într-un ospiciu. Este de amintit aici că în secolul al XIX-lea secol în care a trăit Niezsche au fost mai mulţi care nu au susţinbut credinţa în Dumnezeu şi acest lucru l-a făcut să se simtă cât se poate de confortabil. Secolul al XIX-lea a fost un secol care a fost plin de idei atee şi anticreştine. El a afirmat că omul trebuie să se elibereze de credinţa în Dumnezeu care îl ţine într-un fel de sclavie. Nietzsche era de părere că apariţia creştinismului şi faptul că el a înlocuit păgânismul antic politeist a fost o mare pierdere. Acest lucru a fost ceea ce a făcut ca Nietzche să urască creştinismul şi să îl considere ca şi pe duşmanul lui direct. Pentru el lumea trebuie să se debaraseze de orice idee de creştinism fiindcă creştinismul îl ţine pe om în robie prin accentul pe care îl pune pe moralitate. Pentru el creştinismul este cel care a înlocuit virtuţile naturale ale omului şi a adus în om teama de Dumnezeu atunci când acesta păcătuieşte. Omul trebuie să se elibereze de Dumnezeu, să nu mai creadă în Dumezeu şi în cele din urmă va fii liber şi de frica pe care o face atunci când păcătuieşte. Păcatul nu este un lucru rău după Nietzsche ci este mai mult un fel de virtute naturală pe care o are omul.[86]

Pentru Nietzsche virtuţile creştine ale compasiunii, dragostei şi iubirii nu sunt decât un fel de fapte ale scvlaiei. O altă dovadă de mentalităţii sclaviei a fost pentru Niezsche faptul că creştinismul a susţinut egalitatea dintre oamenii în faţa lui

85 Jean Claude Larchet, *Terapeutica bolilor mentale* (Editura Sofia: Bucureşti, 2008).

86 Trebuie să ştim că nu numai Nietzsche a fost ideologul care a susţinut idei anticreştine ci la fel de bine şi Richard Dawkins. Totuşi am ales în aceste rânduri să vorbim despre Nietzsche fiindcă el a fost cel care s-a proclamat pe sine „antihrisirul.” Nici un om a nu mai făcut acest lucru. Ceea ce ne spune acest lucru este faptul că ateismul este cu adevărat atihristic. Sunt mulţi care sunt de părere că ateismul nu este în nici un caz o formă de a fi antihristic. Adevărul este departe de a fi acesta. Ateismul nu numai că este o boală a sufletului omului dar la fel de bine este şi o viaţă care este antihristică. Prin acest lucru înţelegem că el se împotirveşte lui Dumnezeu. Sunt puţini atei care se gândesc la acest lucru. În acest sens este bine să evidenţiem că secularismul este şi el la un anumit nivel antihristici fiindcă îşi propune să ducă o viaţă fără de Dumnezeu. Acest lucru implică cu sine o ideologie antihristică. În sine secularişţii nu se consideră ca fiind antihrişti dar consecinţele în plan religios şi al credinţei ne duc fără de nici o îndoială la concluzia că secularismul este o formă de manifestare pe care numai antihriştii o au.

Dumnezeu. Acest lucru spunea el că îl face pe om să fie un sclav fiindcă este foarte clar că oamenii nu sunt egali. După Nietzche cei tari trebuiau să îi conducă pe cei slabi şi acest lucru spunea el că trebuie să fie manifestat prin faptul că europenii trebuiau să îi conducă pe restul oamenilor şi mai ales pe evrei. Pentru Nietzche viitorul trebuie să aparţină celor puternici [ubermensch] care vor ajunge să îi înrobească pe cei slabi. Acest lucru este aşa fiindcă era nevoie după Nietzche să se nască o nouă rasă, o rasă care va ajunge să conducă lumea. După cum vom vedea în rândurile care vor urma aceste idei au fost împropiate de ideologia nazistă cea care avea să declanşeze al doilea război mondial. Este cât se poate de adevărat că Nietzsche a fost din umbră unul dintre principalii ideologi ai celui de al doilea război mondial. Pentru Nietzsche cel mai important eveniment la istoriei este „moartea lui Dumnezeu.” Această expresie poate fii găsită în câteva dintre cărţile sale. Fiindcă Dumnezeu este mort oamenii trebuie să se întoarcă la credinţele păgâne dinainate de venirea lui Hristos fiindcă ele au fost un lucru bun care au dus lumea înainte în antichitate. La fel de bine pentru Nietzsche este clar că din moment ce nu mai există Dumnezeu nu mai poate exista nici moralitate. Acest lucru este aşa fiindcă moralitatea este un lucru care vine din existenţa lui Dumnezeu. Prin urmare este bine ca să ştim că moralitatea este o noţiune perimată şi învechită care nu mai este actuală pentru timpurile moderne. Unul dintre motto-urile lui Nietzsche a fost ca ateii din toate ţările lumii să se unească. În acest mod ei vor putea să să devină o putere. La fel de bine pe Iisus Hristos Nieztsche Îl considera superficial. Iisus Hristos a fost o persoană superficială şi acest lucru este bine să fie ştiut. Nieztsche era în viziunea lui mai presus de Hristos care nu oferea decât sclavia în faţa moralităţii. Nietzche era de părere că trebuie date legi anticreştine fiindcă în cele din urmă creştinismul trebuie să fie stârpit din lume fiindcă el este cel care îi ţine pe oameni sclavi în robia moralităţii. La fel de bine după el toate bisericile trebuie să fie demolate şi preoţii lor trebuie să fie prinşi şi închişi în închisori.[87]

Deşi pare cât se poate de greu de acceptat mai multe dintre ideile seculariştilor au fost preluate din ideologia nui Nieztzsche. Acest lucru este evident un fapt care nu transpare la prima vedere în secularismul modern. Secularismul este un mod de viaţă în care cu adevărat moralitatea ajuns să fie o problemă. Acest lucru este aşa fiindcă moralitatea este cea care îl ţine pe om într-o stare de atenţie continuă. Pentru secularişti la fel ca şi pentru Nietzche nu mai este nevoie de moralitate. Moralitatea este un lucru care ţine de credinţă şi de religie şi prin urmare a venit o epocă şi un timp în care omul trebuie să se debaraseze de moralitate. Acest lucru este o idee cât se poate de clară şi de evidentă în mentaliatea secularismului. Nietzche a avut mare influenţă asupra ideologiei seculare. Acest lucru este aşa fiindcă atât Nietzche cât şi secularismul întrevăd o societate şi o lume fără de Dumnezeu. Este bine să fin conştienţi de acest lucru fiindcă el este negat de cei care cred că secualrismul este un lucru care doreşte binele omului. Secularismul doreşte numai aparent binele omului. Una dintre diferenţele fundamentale dintre secularism şi idiele lui Nietzche a fost că

87 Bârsa Daniel, *Credinţă şi ateism* (Târgu Mureş, 2014).

creştinismul trebuie să fie înlocuit după Nietzche cu revenirea la religiile păgâne ale antichităţii. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă creştinismul este cel care îl ţine pe om sclav în frica de păcat şi în constrângerile morale. Prin urmare creştinismul nu este bun pentru om. Secularismul nu este cel care susţine că creştinismul trebuie să fie înlocuit cu religiile antice păgâne ci mai mult cu ştiinţa. Pentru secularism ştiinţa este cea care devine adevărata religie a omului. Aici avem un punct în care secularismul diferă puţin de ideile lui Nietzsche dar în cele din urmă abele ideologii sunt de acord că creştinismul trebuie să fie abolit. Sunt mai mulţi secualrişti care sunt de părere că trăim într-o epocă post creştină şi acest lucru trebuie să ne ofere încredere şi speranţă în viitorul unui om care nu mai are nimic de a face cu credinţa în Dumnezeu. Acest om va fii în cele din urmă cu adevărat liber.[88]

Este de remacat aici că în timp ce Nietzche s-a proclamat pe sine direct ca fiind atihristul, secularismul nu face acest lucru în mod direct dar în sens creştim ideologia secularistă este fără doar şi poate una antihirstică. Secularismul este cel care în zilele noastre întrevede o viaţă fără de Hristos. Hristos este cel care ne cere să nu păcătuim şi după cum ştim omul nu poate să nu păcătuiască. Acest lucuru este pentru secularişti o contrazicere şi pentru acest lucru în cele din urmă credinţa creştină trebuie să fie înlăturată. Este de amintit aici că secularismul are foarte multe de obiectat în special creştinismului fiindcă consideră că acest lucru este periculos pentru om. Creştinismul este cel care în loc să îl ţină orientat pe om în spre problemele acestei lumi îl ţine legat de Dumnezeu şi de sfinţii Săi. Pentru secularism acest lucru nu este bun. Omul trebuie să fie orintat exclusiv în spre această lume fiindcă dincolo de această lume nu mai există nimic. Iată prin urmare cum se manifestă secularismul. Secularismul este o ideologiei a decepţiei sau mai bine spus a înşelăciunii. El este cel care îl ţine pe om închis în această lume şi nu Îl mai lasă să se orienteze în spre Dumnezeu. În acest sens pentru om în cele din urmă această lume în loc să fie un mediu transparent de a ajunge la unirea cu Dumnezeu nu face nimic altceva decât să Îl înrobească pe om. Sub pretinsa opinie că secularismul este un fel de eliberare a omului de sub constrângerile morale ale lui Dumnezeu în cele din urmă omul ajunge să fie înrobit de lume şi de dinamica ei.

88 Fără de nici o îndoială este adevărat că Nietzsche şi secularismul sunt două lucruri care au multe în comun. Multe din ideile seculariste sunt inspirate din ideologia lui Nietzsche. Poate una dintre cele mai cunoscute este faptul că omul modern nu mai are nevoie de creştinism. Acest om trebuie să fie liber faţă de morala creştină şi să îşi facă un viitor separat de Dumnezeu. Deşi secularismul nu recunoşate în cele din urmă şi el este o ideologia care susţine moartea lui Dumnezeu. Odată cu moartea lui Dumnezeu este foarte adevărat că omul secular îşi poate face propriul lui viitor şi el este un om care est eliber de orice fel de constrângere morală. La fel ca şi pentru Nietzsche şi pentru secularism moraliatatea este un lucru care în cele din urmă ajunge să îl constrângă pe om. Acest lucru este aşa fiindcă omul trebuie să fie atent aproape zilnic să nu păcătuiască. Ei bine iată că a venit timpul ca omul să se elibereze pe sine de constrângerile păcătuirii şi să ajungă să fie cu adevărat liber. Omul nu va fi cu adevărat liber atâtta vreme cât va exista moralitatea care este un lucru de care trebuie să fie preocupat constant.

După cum ne spune creştinismul ortodox omul este chemat să trăiască în această lume şi prin această lume să ajungă în cele din urmă să Îl decopere şi să urmeze pe Dumnezeu. Aceasta este în cele din urmă ceea ce defineşte sensul existenţei omului. Secularismul este o ideologie care îl reduce pe om numai la această lume fiindcă nu este sigur dacă mai există rai sau iad. Iată prin urmare care sunt metodele prin care îşi concepe viaţa secularismul. Fără nici o îndoială că mai multe idei ale lui Nietzsche sunt prezente în mentalitatea secularistă. Poate una dintre cele mai cunoscute este că omul trebuie să se elibereze de creştinsim şi de tot ceea ce ţine de Hristos. Acest lucru este aşa fiindcă pentru timpurile modern creştinismul este demodat şi el susţine un mod de viaţă în care trebuie să practicăm compasiunea, iubirea şi mila. Pentru secularişti la fel de bine cum a fost şi pentru Nietzsche aceste noţiuni sunt cât se poate de străine de ideologia sa. Lumea trebuie cu adevărat condusă se cei puternici care au drept total asupra celor slabi. Acest lucru este un fapt care devine din ce în ce mai prezent în mentalitatea secualaristă din zilele noastre. Este adevărat că secularismul este o ideologie formată şi el a împrumutat mai multe idei de la mai mulţi ideologi ai trecutului. Să nu uităm că unul dintre ei a fost Nietzsche.[89]

De la Nietzsche a apărut o altă ideologia care a fost una ce a infleunţat secualarismu: nihilismul. Această ideologie susţine că viaţa umană nu are nici un fel de adevăr şi nici un fel de sens. Totul este în van şi la fel de bine nihiliştii sunt de obicei atei şi susţin că Dumnezeu nu există. Pentru nihilism lumea nu are nici un rost fiindcă ei ştiu că a fost creată de Dumnezeu. Lumea în sine trebuie să se debaraseze de Dumnezeu. Atâta vreme cât există în legătură cu Dumnezeu lumea nu are nici un rost fiindcă aceasta este în cele din urmă numai o iluzie a omului modern. Omul modern trebuie să fie eliberat de iluzia existenţei lui Dumnezeu şi atunci va devenii cu adevărat nihilist. Nihilismul care poate fii găsit şi la sciitori cum ar fii Ivan Turgheniev ce a influnţat desconstructivismul care a fost susţinut de Jaques Derrida. Acesta a fost cel care a spus că lumea trebuie „desconstruită” sau mai bine spus frântă fiindcă numai în acest sens omul va ajunge la concluzie că tot ceea ce există este în cele din urmă o simplă iluzie. Secularismul are foarte multe lucruri în comun cu disconstructivismul care sunt două ideologii care afirmă că elibarearea omului de această lume nu poate să vină de la Dumnezeu. Numai prin desconstruirea lumii în cele din urmă omul se poate elibera şi poate fii cu adeăvrat o persoană liberă. În cele din urmă ceea ce susţine nihilismul este foarte mult *nimicul absolut.* Pentru nihlist sensul final al vieţii este nimicul absolut. Acest lucru este aşa fiindcă în sine lucrurile din lume sunt doar o iluzie. Atâta vreme cât Dumnezeu nu există nu ne poate certifica nimică că lumea este cua adevărat o realitate. Prin urmare omul gtrebuie să facă din nimicul absolut un ţel în sine sau mai bine spus scopul vieţii.[90]

Este prin urmare adevărat că nihilismul şi-a spus amprenta lui asupra asecualrismului modern. Lumea nu este o existenţă în adevăratul sens al cuvâtnului ci

89 Michael Warner, *Varietis of secularism in a secular age* (Harvard University Press, 2013).

mai mult o iluzie fiindcă Dumnezeu nu există. Dacă Dumnezeu nu există este foarte adevărat că lumea în sine nu are nici ea cum să existe. Este bine să ştim acest lucru fiindcă în sine pentru nihilist singurul lucuru la care trebuie să aspire omul este la nimicul absolut. Tot ceea ce există este nimicul absolut şi prin urmare lumea este o iluzie care a ieşit din nimic şi în cele din urmă se v-a întoarce din nimic. Acest gen de mentalitate a avut mai mulţi secularişti care au ajuns să îi preia ideile şi la fel de bine să şi le împroprieze. Secularismul este cel care spune că civilizaţia modernă trebuie să fie una care să se bazeze pe idealurile nihiliste fiindcă acestea sunt cele care susţin adevărul. Fie că a fost Nietzsche, Baudelaire, Cioran, Rimbaud sau Bauknin cu toţii au susţinut că ceea ce va exista în cele din urmă nu va fii omul care v-a fii în comuniune veşnică cu Dumnezeu ci nimicul absolut. Este foarte adevărat că nihlismul aduce cu sine o viziune cât se poate de pesimistă asupra lumii. Acest pesimism poate să fie simţit şi în cadrul secularismului modern. Filosofia modernă a secularismului este una nihlistă care neagă existenţa lui Dumnezeu şi spune că omul trebuie să se îndrepte în spre neant fiindcă numai în neant omul v-a ajunge să îşi dea seama că totul este o iluzie. Nimic nu este adevărat din ceea ce există în această lume. Această lume nu poate în nici un fel să fie adevărată fiindcă ea este o iluzie. Pentru nihilistul modern este cât se poate de adevărat că nu poate exista nici un adevăr în această lume fiindcă Dumnezeu nu există. Prin urmare tot ceea ce există în această lume este minciună şi iluzie. Prin urmare pentru nihilist nu există nici un ţel, nici un scop şi nici o realitate în această lume. Deşi Dumnezeu a creat lumea din nimic, nihilistul neagă acest lucru şi susţine că lumea nu are cum să fie adevărată fiindcă nu există Dumnezu. Pentru nihlist lumea este absurdă şi nihilsitul spune că dacă Dumnezeu există El este cu siguranţă autorul acestei lumi absurde. Prin urmare lumea trebuie să se întoarcă din nimicul din care a fost creată şi să nu mai existe nimic în cele din urmă. Nihlismul este o luptă împotriva fiinţei fiindcă ea a fost adusă de Dumnezeu din nimic la existenţă. Acest lucru este ceea ce face posibilă lumea. Nihiliştii sunt conştienţi că Dumnezeu a creat lumea din nimic dar neagă că această lume ar venii de la Dumnezeu şi prin prin urmare în sine lumea nu poate avea o fiinţă proprie. Nihilsitul este cel care doreşte ca lumea să nu mai graviteze

90 Fiindcă Dumnezeu nu există este foarte adevărat că în cele din urmă lumea este numai o iluzie pentru nihilism. Prin nihilism omul ajunge în cele din urmă să îşi dea seama de iluzia lumii şi acest lucru îl face cel mai bine prin nihilism. Este adevărat că nihilismul şi secualrismul au mai multe lucruri în comun. Acestea se grupează în jurul idei că omul trebuie să ducă o viaţă fără de dumnezeu fiindcă în acest în cele din urmă omul ajunge să concluzioneze că în realitate Dumnezeu nici nu exista. Este de amintit aici că pe faţă secularismul nu respinge existenţa lui Dumnezeu ci mai mult faptul că omul trebuie să ducă o viaţă şi o existenţă care să fie liberă de această existenţă. Omul ajunge în cele din urmă să îşi dea semea că tot ceea ce există nimicul sau neantul. În acest sens nihlismul este o filosofie a aneantizării prin care omul ajunge să nu mai aibă nici un fel de legătură cu metafizicul. Este foarte adevărat că sunt mai multe paralele dintre nihilism şi hindusim care şi el susţin că starea ultimă la care este chemat mul să ajungă este neantul. Neatul este prin urmare un lucru care este prezent şi în cadrul secularismului. Din moment ce Dumnezeu nu există sau nu este sigură existenţa lui este foarte adevărat că starea ultimă la care ajunge omul este neantizarea.

în jurul lui Dumnezeu ci mai mult să îşi schimbe centrul de gravitaţie în jurul nimicului. Atunci când omul ajunge să dorească să trăiască fără de Dumnezeu el ajunge să cadă într-un gol. Acest gol este nimicul pe care îl propovăduieşte nihilismul.[91]

Un ministru se prezintă odată în inspecţie la o temniţă. După ce inspecteaza bunul mers al instituţiei, trece apoi în revistă şi pe cei deţinuţi. Se interesează de soarta lor şi de păsurile lor.

– Dumneata cum ai ajuns aici?

– Sunt nevinovat, domnule ministru! Lucrurile stau aşa şi aşa. Am fost judecat pe nedrept.

– Dar cu dumneata?

– Şi eu, domnul ministru, tot aşa. Alţii m-au cumpănit să ajung aici. Sunt nevinovat!

– Şi dumneata?

– Tot satul ştie ca am fost omul cel mai de treabă. Numai întămplător eram şi eu atunci la crâşmă. Lucrul stă aşa şi aşa. Eu sunt nevinovat!…

Şi tot aşa, al patrulea deţinut, al cincelea, al şaselea, al zecelea etc. Numai un biet ocnaş stătea la o parte smerit şi cu capul plecat

– Dar cu dumneata, ce-i? îl întreabă ministrul.

– Eu, domnule ministru – zise robul smerit şi plângând – am fost un hoţ şi-un talhar şi sufăr după dreptate. Pentru blăstămăţiile mele… Sunt un ticălos şi-mi iau acum pedeapsa ce mi se cuvine.

Atunci ministrul, întorcându-se spre directorul temniţei, îi zise:

– Domnul director, cum ţii dumneata pe acest ticălos între drepţii ăştialalţi? Da-i drumul de-aici! Aici sunt numai oameni nevinovaţi. Şi locul acestui nevinovat nu este aici. Da-i drumul de-aici!

Şi astfel, vinovatul fu dat afară din temniţă, iar “nevinovaţii” rămăseră şi pe mai departe acolo…

Am spus întâmplarea de mai sus pentru a demonstra că acest lucru are loc şi în cazul secularismului. Seculariştii nu vor recunoaşte niciodată că greştesc, că ei neagă exisetenţa lui Dumnezeu, că consideră că ateismul este adevărul. Acest lucru este un

91 Serafim Rose, *Nihilismul: o filofie luciferică* (Galaţi, 2004).

fapt care defineşte în cele din urmă toată mentalitatea scularistă. Seculariştii deşi sunt conştienţi de existenţa lui Dumnezeu neagă acest lucru şi consideră că trebuie să fie crezuţi. Seculariştii sunt cei care după cum am spus consideră că credinţa în Dumnezeu este o povară pentru om fiindcă ea îl face pe om să fie atent întotdeauna la noţiunea păcatului şi a ceea ce ţine de păcat.[92]

Prin urmare am putut remarca că ideologia seculară este una care a împrumutat multe elemente nihiliste. Fiindcă a fii nihlist este un lucru extrem de inconvenient pentru lumea de azi este adevărat că este mult mai uşor să fi un secularist. În cele din urmă în secularism putem observa foarte bine cum mai multe noţiuni nihiliste au ajuns să pătrundă în el şi să îl definească. Secularismul este fără doar şi poate unul care în esenţa lui este nihilist. Acest nihlisim ajunge să fie central modului de viaţă secularist fiindcă ideologiile postulate sunt comune şi la fel de bine cât se poate de complementare. Sunt puţini cei care ştiu că în lumea de azi secularismul a împrumutat mai multe elemente nihiliste. Unul dintre aceste elemente este foarte clar cel care susţine că creştinismul ortodox este o ideologie învechită care nu mai are nici un fel de actualitate pentru omul modern. Pentru secularişti şi pentru nihilişti jertfa lui Hristos pe cruce a fost zadarnică. Acest lucru este aşa fiindcă în sine lumea şi tot ceea ce există este o mare iluzie. Este vorba de iluzia nimicului. Dacă lumea este o iluzie a nimicului atunci de ce să ajungi să te jertfeşti pentru ea? Iată prin urmare cum putem vedea duhovniceşte că atât secularismul cât şi nihilismul sunt inspirate de aceleaşi duhurile necurate pe care creştinismul încearcă să se stârpească din lume. Evident secularismul nu recunoaşte că există o lume a duhurilor rele şi pentru acest motiv tot ceea ce îi vine în minte omului este considerat un mare adevăr. Trebuie să ştim că nu tot ceea ce ne vine în minte este şi adevărat. Acest lucru este pentru nihlişti o dovadă în plus că lumea în sine este o iluzie şi că tot ceea ce există în cele din urmă este nimicul sau neantul.[93]

---

92 Adevrul că această tendinţă de a ne considera nevinovaţi există şi în rândul creştinilor simpli. Când păcătuiesc creştinii în loc să recunoască faptul că au păcătuit îşi găsesc tot felul de scuze şi circumstanţe antenuante. Este bine să ne recunoşatem păcatele şi să nu considerăm că suntem fără de păcat. Acest fapt este aşa fiindcă numai în acest mod vom reuşii să facem faţă în lupta cu secularismul lumii din jur. Lumea din jur este o lume care este secualară sau profund îmbibată de idealuri seculare dar nu recunoaşte acest lucru. Modul de viaţă secular se manifestă prin faptul că omul ajunge să simtă datoria de a fi moral ca şi o greutate. Acest fapt se manifestă uneori şi la nivel înalt în funcţii mari de conducere şi se responsabilitate. Sunt mai mulţi mari demnitari ai noştiri care sunt corupţi şi consideră că acest lucru nu este în nici un fel un păcat fiindcă corupţia este un lucru care trebuie să fie o eliberare de simţul responsabilităţii. Pentru cei care nu sunt conştienţi de ceea ce este secularismul viaţa seculară se manifestă prin: mersul la discoteci sau la cluburile de noapte, pariuri sportive, jocurile de noroc, uşurătatea sau destrăbălarea. Acestea sunt lucruri care ajung să îl domine pe omul care nu mai are nici un fel de conştiinţă morală fiindcă secularismul îşi spune că trebuie să se elibereze de ea.

93 Serafim Rose, *Nihilismul. Cauza revoluţiei din epoca modernă* (ebook, 2014).

Un alt mare ideolog care a influenţat secualrismul a fost Jean Paul Sarte care susţinea evident că Dumnezeu nu există. Tot ceea ce există după el este neantul şi omul vine din neant şi se îndreaptă în spre neant. Prin urmare omul este liber în această lume să aleagă tot ceea ce doreşte. Libertatea este cu adevărat pentru Sartre un chin fiindcă ea este cea cea care îi cere omului să se raporteze la lume. În cele din urmă această lum v-a merge în neant şi evident că atunci libertatea omului se dovedeşte a fii o absurditate. Cea mai mare pedeapsă a omului după Sartre este că el este condamnat să trăiască într-o lume absurdă în care trebuie să îşi găsească repere. La ce bun să îţi mai găseşti repere dacă în cele din urmă te vei întoarce în nimic şi în starea de neexistenţă? Prin urmare pentru Sartre omul este condamant să aleagă. Aceasta este condamnarea omului la libertate. În fiecare zi omul trebuie să facă alegeri şi acest lucru este în cele din urmă un lucru absurd fiindcă în cele din urmă omul se va întoarce în nimic sau mai bine zis în starea de nimic din care a fost creat. Aceste idei Sartre a ajuns să le popularizaze într-un roman pe care la denumit Greaţa. Cu alte cuvinte lui Sartee viaţa umană şi existenţa îi producea greaţă. Acest lucru fiindcă viaţa şi lumea în cele din urmă sunt o mare absurditate. Ideile lui Sartre au ajuns să fie preluate şi de secularismul modern care la un anumit nivel şi el simte o „greaţă” faţă de viaţa religioasă a omului. Acest lucru este aşa fiindcă evident pentru secularism viaţa religioasă şi credinţa în Dumnezeu este o mare absurditate. Omul se confruntă cu abruditatea unui lumi care nu poate demonstra existenţa lui Dumnezeu. Pentru unii va părea ciudat că secularismul a ajuns să îşi împroprieze atât de multe ideologii care trebuie să spunem că sunt o ideologie care susţine că este într-o continuă dinamică. Secularismul trebuie să împroprieze ideile care ajuns să îi slujească cel mai bine interesele. Pentru Sartre este adevărat că tot ceea ce există este numai viaţa biologică şi această viaţă se poate vedea că se degradează. Prin urmare este adevărat că în cele din urmă viaţa este absurdă.[94]

Atât Sartre şi Camus au fost doi ideologi care au avut puternice implicaţii în cadrul secularismului. Prin influenţa lor secularismul a devenit un fel de absenţă radicală a lui Dumnezeu care a dus la un om modern golit în întregime de Dumnezeu şi a mers atât de departe că a ajuns să susţină că omul nu trebuie nici să pronunţe numele

94 Dimpreună cu Sarte un alt ideolog care a avut mare însufleţire asupra secularismului a fost Albert Camus. Camus a fost cel care a susţinut că în faţa morţii tot ceea ce poate face omul este să se revolte. Acest lucru este aşa fiindcă în sine viaţa este un lucru care se îndreaptă în spre moarte şi odată cu ea omului ajunge să i se năruie toate visele şi toate aspiraţiile. Camus şi-a şi pus în scris ideile sale într-o care cu numele de *Omul revoltat.* Pentru el revolta era tot ceea ce poate face omul în faţa inimenţei morţii. Moartea vine şi ne ia pe toţi şi prin urmare acest lucru demonstrează că viaţa este absurdă. Camus a fost un filosof al revoltei şi al absurdului. Pentru acest lucru Camus se considera pe sine un exilat în această viaţă şi o persoană care nu are nimic de face cu această lume care în cele din urmă este absurdă. Acest lucru l-a făcut pe Camus să scrie o carte pe care el a intitulat-o Străinul. Era de fapt o carte prin care el se intitula pe sine ca fiind străin în această lume absurdă. Camus a fost de părere că dictonul lui Descartes: cuget deci exist, trebuie înlocuit cu dictonul: mă revolt deci exist.

lui Dumnezeu pentru a uita deplin de Dumnezeu şi de existenţa Lui. Fără de Dumnezeu este adevărat că în mai multe situaţii secularismul a căzut într-un sentiment de disperare. Seculariştii deplini sunt oamenii disperaţii fiindcă ei ajung să îşi dea seamă că nu au nici un rost într-o lume care a fost creată şi condusă de Dumnezeu. Disperarea este un sentiment cât se poate de des întâlnit în cazul seculariştilor pe care ei au preluat-o de la nihilişti. Secularismul a fost cel care a ajuns să proclame moartea lui Dumnezeu chiar dacă a făcut-o într-un mod indirect. Sine seculariştii nu recunosc existenţa lui Dumnezeu şi susţin că viaţa omului nu trebuie să aibă nimic de a face cu credinţa în Dumnezeu. Viaţa omului trebuie să se orienteze în spre această lume. Fără doar şi poate că fără de Dumnezeu care este în control a tot ceea ce existră seculariştii ajung la disperare. Sunt mai multe formele de disperare ale secularismului dar în sine acest lucru este ceea ce defineşte mentalitatea seculară. Oricât ar încerca seculariştii să ascundă acest lucru ei sunt oamenii care sunt stăpâniţi de un sentiment al neliniştii şi al disperării. Acest lucru este aşa fiindcă fără de Dumnezeu cu adevărat existenţa devine un chin. Trebuie să ştim prin urmare care au fost principalele curente care au influenţat secularismul modern. În sens ideologic printre cele mai cunoscute trei nume este bine să amintim pe: Nietzsche, Sartre şi Camus. Ideile lor sunt încă în vogă în secularism fiindcă aceştia au fost oamenii fără de Dumnezeu. Deşi pare greu de crezut pentru adevăraţii creştin ortodocşi secularismul şi-a făcut o modă în a lua pe oamenii care au gândit şi au scris ateu. În cele din urmă trebuie să spunem că secularismul este cel care promovează un mod de viaţă ateu, un mod de viaţă fără de Dumnezeu, un mod viaţă în care Dumnezeu este eliminat din viaţa de zi cu zi a omului. Acest lucru secularismul îl face şi pentru acest motiv cei care ajung să devină secularişti trăiesc cu adevărat un sentiment al înstrăinării şi al disperării. Ei se simt singuri şi fără de Dumnezeu într-o lume care vine din neant şi se duce în neant. Iată prin urmare care este adevărata faţă a secularimului. Este o ideologie cât se poate de atee şi care îl aruncă pe om în întunericul ateismului.[95]

# CAPITOLUL 5

## SECULARISMUL: UN MOD DE VIAŢĂ INDIVIDUALIST ŞI DESACRALIZAT

Fără să recunoască existenţa lui Dumnezeu secularismul ajunge să se orineteze numai pe această lume şi pe tot ceea ce ţine de ea. Prin urmare secularismul modern este cel care ajunge să absolutizeze toate nevoile omului şi tot ceea ce ţine de existenţa omului. Omul este punctul suprem al exiestenţei şi interesele lui sunt fără doar şi poate

95 Richard Dawkins, *Dumnezeu: o amăgire* (Editura Curtea Veche, 2012).

mai presus de Dumnezeu. Acestea sunt principalele puncte ale secularismului modern. Secularismul modern evident că ajunge să îl întoarcă pe om numai spre sine. Fiindcă omul este chemat să trăiască în acord şi în armonie cu lumea din jur este adevărat că ceea ce promovează secularismul este fără doar şi poate o antropologie deformată. Omul trebuie să se gândească numai la sine fiindcă nu există nici un Dumnezeu care să îi poarte de grijă. Este bine să ştim prin urmare că secularismul este o idologie a individualismului. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul nu consideră că omul este o persoană. De ce este acest lucru aşa? Acest lucru este aşa fiindcă secularismul susţine că noi trebuie să ne orientăm numai după propriile noastre interese. Având în vedere că în lumea sunt mai mulţi care nu împărtăşesc crezurile seculare este foarte adevărat că seculariştii trebuie să nu se gândească la cei care nu au acelaşi idealuri şi crezuri ca şi ei.[96]

Ceea ce nu ţin cont şi ceea ce este ignoră seculariştii este că omul este o fiinţă care este chemată să fie în comuniune. Prin urmare în fiinţa lui omul este chemat să facă acte de altruism. În secularism după cum am putut constata altruismul este un lucru care ţine de moralitate. Pentru acest lucru a fii altruist este un fapt care ţine exclusiv numai de legătura omului cu Dumnezeu. Din moment ce secularismul ateist ne spune că nu mai există Dumnezeu este foarte adevărat că nu mai este nevoie de moralitate. Altruismul este un lucru moral care ne vine din lumea religiei şi pentru acest motiv este foarte adevărat că el se leagă de Dumnezeu şi ne duce la credinţa în Dumnezeu. Prin urmare nu poate fi negat faptul că altruismul are o bază în credinţa în Dumnezeu. Credinţa în Dumnezeu este un fapt care trebuie să ne facă să fim cât se poate de altuişti şi la fel de bine atenţi cu cei din jurul nostru în secularism acest lucru nu mai există şi prin urmare nu mai trebuie să fim atenţi şi grijlii cu cei din jurul nostru. Pentru mentalitatea seculară a avea grijă de cei din jurul nostru este o povară. Să nu uităm că în Germania nazistă din prima jumătate a secolului al XX-lea s-a ajuns la concluzia că handicapaţii nu mai merită să trăiască. Aşa se face că ei au fost duşi în lagăre de exterminare. Iată prin urmare cum secularismul îşi arată colţii. El este cel care susţine că numai cei puternici în cele din urmă trebuie să se bucure de drepturi în

96 Ceea ce trebuie afirmat încă de la început este că secularismul este o ideologile a egoismului. Acest lucru este aşa fiindcă el se raportează numai la propria persoană şi nu şi la cei din jurul nostru. În cele din urmă trenbuie să fim cât se poate de interesaţi numai de propria persoană este ceea ce ne spune secularismul. Acest lucru este aşa fiindcă tot ceea ce contează este propriu interes. Nu trebuie să ne lăsăm cuprinşi de ceea ce doresc şi cred cei din jur. Tot ceea ce este important este să îţi urmezi extazul propriu. Este un ideal care poate ai auzit din gura seculariştilor şi care susţine că numai aşa vom ajunge în cele din urmă să ne realizăm ca şi persoane. Propria persoană este cu adevărat un fel de dumnezeu în secularism fiindcă ea este cea care în cele din urmă este „măsura tuturor lucrurilor.” Antropologia seculaaristă îl face pe om să nu mai aibă nici un fel se spiritualitate şi nici un fel de moralitate. Pentru acest lucru a îţi realiza propriile scopuri este ceea ce defineşte în cele din urmă existenţa omului. Acest mod de a gândii este foarte larg răspândit în zilele noastre şi de ce să nu spunem este cu adevărat o modă a timpurilor moderne şi postmoderne.

această lume în timp ce cei slabi trebuie să fie supuşi celor puternici. Acest lucru este un fapt care se leagă foarte mult de mentalitatea sclaviei. Deşi nu neagă acest lucru, societatea pe care ne-o promite secularismul este foarte mult un fel de sclavie modernă în care cei puternici au drepturi şi în care cei slabi sunt oprimaţi în mod evident. Secularismul este o mentalitate care este departe de ceea ce cunoaştem ca şi altruism. Pentru acest lucru în lumea noastră secularismul este cauza la mai multe crize: sociale, ideologice, economice, psihologice sau culturale. Tot ceea ce trebuie să facă omul secular din zilele noastre este să îşi urmeze propriul interes. Trăim într-o lume a interesului. Acest lucru este ceea ce ajunge să îi motiveze pe unii la acte de barbarie faţă de cei din jurul lor: pentru a îmi realiza scopurile o să calc peste cadavre. Nu trebuie să uităm prin urmare că secularismul urmând lui Karl Marx crede că lumea materială este supremul bine dincolo de care nu mai există nimic. Aşa se face că secularismul este o ideologie predominat materialistă. Faptul în sine poate fi extrem de bine constatat în lumea noastră şi în rândurile care vor urma vom insista mai mult asupra acestui aspect.[97]

Omul secular este un om individualist. Acest lucru este cel care îl face să se raporteze la propria lui persoană în orice moment. În zilele noastre acest lucru este un fapt care a devenit atât de obişnuit că nici nu se mai poate concepe un alt mod de viaţă decât cel orinentat spre propria persoană. Fără doar şi poate individualismul secularist este un fel de narcisism. Omul nascisist se vede pe sine unic şi fără de el nu mai există nici un fel de altă realitate. Deşi nu pare, secularismul este narcisist fiindcă îl vede pe om mai presus de orice şi dincolo de cei din jurul lui. Fiindcă este narcisist secularistul se gândeşte în orice moment că nu este bine să se aproprie prea mult de cei din jurul lui fiindcă acest lucru ar putea să îi pericliteze propriei sale imagini. Auzim în zilele noastre că se vorbeşte foarte mult că nu contează ceea ce este omul în sine important este care este imaginea lui în exterior. Aşa se face că sunt mulţi care sunt extrem de lacomi şi hulpavi dar în exterior au o imagine de miei nevinovaţi. Este aşa fiindcă secularistul se gândeşte numai la propria lui persoană şi eventual la alţi secularişti ca şi el. Omul secularist este un om care se iubeşte pe sine şi nu îşi mai face loc să îi iubească şi pe cei din jurul lui fiindcă consideră că numai el trebuie iubit şi numai el trebuie să fie apreciat. După cum am putut vedea mentalitatea seculară este o mentalitate care ajunge uneori să îi considere pe om că este mai presus de Dumnezeu. Ce dovadă mai mare de narcisism putem avea decât aceasta? Narcisismul este un lucru care fără doar şi poate ne face să fim orientaţi numai în spre noi înşine. În sine nici un secularist nu recunoaşte că este secularist dar adevărul este departe de a fi acesta. Secularistul este pentru sine singura măsură a realităţii şi dincolo de el nu mai apoate exista nimic. Este prin urmare adevărat că secularismul modern este o mentalitate a narcisismului în care persoana ajunge să să iubească pe sine fiindcă ea nu mai crede în Dumnezeu. Fără de credinţa în Dumnezeu omul ajunge să se absolutizeze. Acest lucru

97 Louis Dumont, *Eseu asupra individualismului* (Editura Anastasia: Bucureşti, 1996).

este prin urmare un fapt care nu trebuie să fie uşor trecut cu vederea. În sine nici un secularist nu recunoaşte că este narcisist dar lucrurile sunt departe de fi aşa.[98]

Ceea ce trebuie să ştim este că fără nici o îndoială cauzele individualismului secularist sunt fără doar şi poate de origine spirituală. Acest lucru a fost atestat de mai mulţi sfinţi părinţi ai ortodoxiei. Când omul ajunge să se iubească pe sine evident că el va ajunge să nege rolul şi acţiunea lui Dumnezeu din viaţa lui. Este bine să ştim că acest fapt se manifestă printr-o ataşare de propria persoană. Nu poate exista nimic mai presus de propria persoană; este unul dintre postulatele secularismului invidualist. Prin urmare este bine să ştim că trebuie să ne dăm seama de origine individualismului secularist. Mai ales în occident acest lucru este cât se poate de evident. Societatea occidentală s-a spus de mai multe ori că este una individualistă care pune individul mai presus de persoană. Ce să înţelegem din acest lucru? Din acest lucru înţelegem că există o diferenţă dintre persoană şi individ. Cum este posibil aşa ceva? Persoana sau individul sunt termeni care nu au aceleaşi conotaţii. Persoana este cea care este deschisă spre cei din jur în timp ce individul este închis şi este deschis numai spre sine. Prin urmare în timp ce persoana deschide, invididul închide. Este bine să fim conştienţi de acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt din ce în ce mai puţini care sunt conştienţi de această diferenţă. Ca şi oamenii trebuie să fim deschişi spre cei din jurul nostru şi să ne dăm seama că ei sunt cei prin care ajungem să ne definim. Ne definim prin cei din jurul nostru prin faptul că ne dăm seama că îi iubim pe ei. Un filosof francez spunea că a îi spune unei persoane te iubesc înseamn să îi spui „tu nu veu muri niciodată.” Acest lucru este aşa fiindcă iubirea este cea care afirmă eternitatea persoanei în faţa lui Dumnezeu. Iubirea este un lucru care nu este deloc prezentă în individualismul secualist fiindcă omul este centrat numai pe propria persoană şi pe propriul interes. Iubirea de sine a secularistului se manifestă printr-un ataşament exagerat şi nesănătos faţă de materie şi de lumea materială. Acest lucru este aşa fiindcă secularistul crede că tot ceea ce există este numai lumea materială. Fără doar şi poate atâta vreme cât Dumnezeu nu poate să fie demonstrat pe cale materială El nu există. Secularismul este prin urmare tributar unei logici a materiei. Materia din care este făcut omul şi lumea

98 Narcis este un personaj imaginar care a ajuns să se îndrăgosească de propria lui persoană. El îşi vedea chipul într-un loc şi când dorea să îl atingă imaginea se tulbura fiindcă era o reflecţie a lacului. Aşa se face că în cele din urmmă Narcis a ajuns să moară de durere fiindcă nu ajungea să îşi atingă propriul chip reflectat în apa lacului. În această situaţie să găseşte şi secularistul modern care este o persoană ce nu are nici un Dumnezeu. Fiindcă el consideră că credinţa în Dumnezeu este un lucru învechit şi care nu mai este actual tot ceea ce contează este propria lui persoană. Aşa se face că în zilele noastre există un adevărat cult al frumuseţii. Vedem cu nu numai femeile dar şi bărbaţii ajuns să fie obsedaţi de modul cum arată şi de frumuseţea lor. În plan secular în industria modei se investei miloane de euro şi de dolari fiindcă omul doreşte să arate cât mai bine. Acest lucru este fără doar şi poate un fapt care ne spune că omul secular este definit de narcisim. Narcisismul secular nu poate în nici un fel să fie ignorat. În timp ce cei frumoşi se bucură de celebritate, cei urâţi chiar dacă sunt inteligenţi sunt marginalizaţi fiindcă nu sunt la fel de frumoşi ca şi marile vedete.

ajunge să fie divinizată. Este aici o puternică tendinţă spre panteism a secularismului. Omul secular este un om care deduce că Dumnezeu nu există din moment ce El nu poate fii demonstrat pe cale materială. Seculariştii nu vor să audă de întruparea lui Hristos fiindcă această întrupare aduce cu sine nevoia unei spiritualizări a materiei. Materia este divinizată de secularişti fiindcă ea aduce plăcere insticteler. Fiindcă seculariştii în care neagă că omul are un suflet nemuritor, acest lucru în cele din urmă îi face să definească lumea şi existenţa numai la valorile lumii materiale. Prin urmare viaţa umană ajunge să fie condusă numai de instincte.[99]

Prin urmare ceea ce am dorit să afirmăm este faptul că individualismul secularist este un lucru care izvorăşte din iubirea de sine, dintr-o prea mare adorare a sinelui în devafoarea lui Dumnezeu. Este adevărat că creştinismul ortodox ne spune că există şi o iubire de sine care este bună. Ea este cea care ne spune că: „să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi” (Matei 19, 19; 22, 39; Luca 10, 27). Este foarte adevărat că măsura iubirii trebuie să fie iubirea care o avem faţă de noi înşine. Fiindcă acest lucru nu are loc în secularism este foarte adevărat că individualismul secularist este un lucru care se centrează numai pe propria persoană şi pe tot ceea ce ţine de ea. Trebuie prin urmare să ştim care este cauza individualismului secularist care face atât de mult rău în zilele noastre. Este centrarea pe egoul propriu şi pe propria persoană dincolo de care nu mai există nimic. Aşa se face că unii ajung să deţină averi colosale în timp ce alţii sunt la limita subzistenţei. Aceste lucruri au loc fiindcă individualismul umanist nu are nici un fel de morală de care să fie dublat. Fără de o morală el ajunge să fie un lucru cât se poate de egoist. Există foarte mult egoism în individualismul secualrist fiindcă tot ceea ce contează pentru unii este propria persoană. Propria persoană ajunge să fie un asbolut dincolo de care nu mai există nimic. După cum am spus, fiindcă neagă importanţa religiei şi a credinţei în Dumnezeu individualismul secularist ajunge să nu aibă nici un fel de morală. Am putut vedea în rândurile de mai sus că marii dieologi ai secularismului au negat cu toată puterea morala creştină. Acest lucru este aşa fiindcă morala creştină este cea care ne face conştienţi de faptul că n trebuie să avem grijă numai de propria persoană ci la fel de bine trebuie să fim atenţi şi cu cei din jurul său.[100]

---

99 Nicolae Paulescu, *Insticte morale, patimi şi conflicte – remedii morale* (Editura Credinţa Strămoşească, 2009).

100 Individualismul secularist este cel care susţine că tot ceea ce trebuie să facă omul în această viaţă este să îşi urmeze propriile lui instince. Printre aceste instince este şi dorinţa de putere. În timp ce Hristos a fost ispitit de dorinţa de putere de cel rău sau diavolul în pustiul Crantaniei, individualismul secularist ne spune că setea de putere este un lucru normal şi firesc. Acest lucru ajunge ca în cele din urmă să accepte şi să considere etic şi moral chiar şi crima în numele puterii. Omul este în această lume într-o luptă pentru putere ne spune seculariştii. Dacă nu ajungi să ai puterea şi să stăpâneşti în cele din urmă vei ajunge să fii stăpânit individualsimul umanist este într-o goană mare pentru putere ori de ce natură ar fi ea: politică, socială, culturală, guvernamentală sau pshologică. Individualsitul secualrist este un om

Individualismul secularist ne spune că trebuie să ne bucurăm de toate plăcerile din lume şi să ducem o existenţă strict tupească. Acest lucru este aşa fiindcă tot ceea ce există din om este trupul său. Aşa se face că în lumea de azi omul ajunge să se simtă înstrăinat de Dumnezeu fiindcă sunt mai mulţi care promovează în societatea noastră individualismul secularist. Sfântul Teodor al Edesei era de părere că această iubire de sine pe care o promovează individualismul umanist este mai mult un fel de „înclinaţie pătimaşă" care se reduce numai la „împlinirea voii trupului." Pentru individualistul umanist tot ceea ce există cu adevărat este omul cu insintinctele sale. În acest sens dacă nu ar fii ştiinţa care este adevărata religie a individualistului umanist omul nu s-ar deosebii mult de un animal. Iată prin urmare nişte lucruri pe care este bine să le înţelegem în contextul lor fiindcă ele sunt cele care fac parte din viziunea la mai mulţi semeni de ai noştrii. Despre aceştia Sfântul Nichita Stihatul spunea că: „fiind stăpâniţi de iubirea de sine...toată grija lor şi-o îndreaptă spre sănătatea şi plăcerea trupului." Este adevărat că pentru individualistul umanist trupul devine nu numai o grijă ci un lucru obsesiv. Pentru el totul se rezumă numai la trup şi prin urmare tot ceea ce trebuie să ţină cont omul este grija faţă de trupul său. Trupul este un lucru dincolo de care nu mai există nimic şi la fel de bine el este cel mai superior dintre tot ceea ce există în această lume. Spiritualitatea creştin ortodoxă nu foloseşte termenul de individualism secualrist ci mai mult de omult trupesc. În sine aceşti termeni sunt sinonimici şi nu pot exista unul fără de altul. Omul trupesc este ceea ce în zilele noastre denumit ca individualistul secularist. Acesta nu vrea să ştie de sufletul lui fiindcă consideră că sufletul moare odată cu trupul. După cum am spus în rândurile de mai sus nimeni nu a văzut sufletul şi acest lucru ne spune clar că pentru individualistul secularist nu există sufletul şi omul nu trebuie să se îngrijească de sufletul său. Pentru individualistul secualarist lumea şi plăcerile din ea sunt adevăratul Dumnezeu. Nu există nici un alt Dumnezu în afară de acesta fiindcă El nu poate fii dovedit pe cale materială. În acest mod este foarte adevărat că individualistul secularist păşeşte pe o cale străină care este denumită de Biblie ca şi drumul pierzaniei. Acest drum al ierzaniei este un drum care în nici un fel nu poate să fie un lucru bun fiindcă în face pe om să uite de originile sale. Individualiştii ne spune că originile noastre sunt lumea materială şi în lumea materială ne vom găsii în cele din urmă şi moartea.[101]

Se spune că un preot se duse cu un cuvânt de mângâiere la patul unei bolnave. Femeia se tânguia neîncetat contra bolii şi încercărilor.

---

al puterii, un om cu mare anvergură în care cu mare uşurinţă ajungem să remarcăm grandomania. Fără doar şi poate că puterea absolută ajunge să corupă la nivel absolut. Pentru individualistul secualrist lupta pentru putere este unul dintre ţelurile vieţii. Acest ţel este mai presus chiar şi decât Dumnezeu care evident nici nu există.

101 Bernardo Kastrup, *Why materialism is baloney* (Iff books, 2014).

-Te rog, deschide Psaltirea – îi zise preotul – şi citeşte la Psalmul 143, versetele 1 şi 2. Femeia citi: „Bine este cuvântat Domnul, Dumnezeul meu (…), Mila mea şi Scăparea mea, Sprijinitorul meu şi Izbăvitorul meu, Apărătorul meu şi Nădejdea mea".

-Destul! Te rog, acum, adu foarfecele!
-Şi ce vrei Sfinţia Ta cu foarfecele?
-Păi vreau să tai acest loc din Psaltire, pentru că dumneata nu crezi ce spune aici… Locul acesta e de prisos să mai stea în Cartea lui Dumnezeu. Pentru dumneata, el nu mai are nici un preţ.
-Ba lasă-l acolo! zise femeia plângând.

Şi, din acel ceas, n-a mai cârtit contra încercărilor.[102]

Am spus  pilda de mai sus fiindcă ea se potriveşte foarte bine celor care sunt adepţii individualismului secularist care poate fii văzut în lumea noastră. Când aceştia se lovesc de greutăţi în viaţa lor ei nu se duc în nici un caz să ceară ajutorul lui Dumnezeu şi nici nu consideră că Dumnezeu este Cel care doreşte să îi atragă pe sine. Din contră, ei recurg la mai mult tratamente psihologice şi psihiastrice. În occident mai ales psihilatrul este cel care a aluat locul duhovnicului ortodox. Psihiatrul şi psihologul sunt cei care ajung să menţină viaţa omului occidental sub control şi cu de ea nu mai este nici un fel de nevoie de a umbla după ajutorul lui Dumnezeu. Iată prin urmare cât de străin este individualismul secularist de grija şi de purtarea lui Dumnezeu. Pentru secularist a cere şi a căuta ajutorul lui Dumnezeu este fără nici o îndoială o umilire. Cum să ceri ajutorul lui Dumnezeu? Omul se poate descurca şi singur în această lume şi el nu are nevoie de nici un fel de ajutor de la Dumnezeu. [103]

---

102 Iosif Trifa, *600 de istoriore religioase* (Sibiu, 19330-1938).

103 Individualistul este cel care crede în demnitatea fără de limite a omului. Acest lucru după cum am putut vedea este produsul ideologiilor nihiliste care cred că nu există Dumnezeu ci ceea ce denumesc  creştinii ca fiind Dumnezeu este în definittiv nimicul. Omul prin urmare se distruge pe sine dacă ajunge să ceară ajutorul lui Dumnezeu fiindcă numai cerşetorii cer ajutorul lui Dumnezeu. Pentru secularişti omul este un fel de cerşetor care cere mila lui Dumnezeu. În secularism nici nu poate să fie vorba de mila lui Dumnezeu. Cum să ceri mila lui Dumnezeu? Numai cei slabi fac acest lucru. Cei puternici pot să ducă şi o viaţă fără de Dumnezeu. Acestea sunt prin urmare coordonatele care definesc şi susţin secularismul. După cum am spus este adevărat că creştinismul consideră că omul este chip şi asemănare a lui Dumnezeu dar acest lucru nu înseamnă că omul nu mai are nevoie de Dumnezeu. A avea nevoie de dumnezeu este văzut în secularism ca şi o dovadă de slbiciune. Prin urmare nu mai trebuie să fie căutat ajutorul lui Dumnezeu. Omul poate să meargă pe o cale care nu are nimic de a face cu Dzumnezeu. Iată prin urmare cât de departe de normalitate merge gândirea şi mentalitatea secularistă.

Prin urmare ceea ce ne pune în faţă individualismul secularist este foarte mult un fel de model al omului pătimaş. Cu toţii ştim că avem nevoie de modele în viaţa noastră. Acest lucru este aşa fiindcă omul trebuie să se raporteze la anumiţi parametrii prin care să îşi definească viaţa. În acest sens secularismul este adevărat că şi el ne pune în faţă un model de viaţă. Este omul care este condus şi guvernat de patimi şi de insticte. Acest lucru este aşa fiindcă ele sunt cele care în cele din urmă definesc omul. Vom vedea că aceste lucruri au o istorie lungă. Din vechime a existat o tedinţă de a vedea patimile şi păcatele ca şi un lucru de care nu trebuie să ne ferim ci mai mult ca şi un fapt care trebuie să fie un fel de mândrie fiindcă nu sunt ele cele care în cele din urmă ajung să definească ceea ce este uman? Aşa se face că în mitologia greacă zeii Olimpului erau plini de patimi şi acest lucru nu era considerat ca fiind rău. Omul a tins să îşi facă în fiecare epocă un dumnezeu care să fie conform chipului său. Cu alte cuvinte nu omul trebuie să se modeleze după Dumnezeu ci mai bine spus Dumnezeu trebuie să se modeleze după om. Acest lucru este prezent şi în secularism. Fiindcă secularismul consideră că omul pătimaş este un model bun de viaţă este foarte adevărat că acest om nu are cum să fie pe placul lui Dumnezeu care susţine că omul trebuie să fie un om al virtuţilor. Pentru acest lucru nihiliştii au ajuns să proclama moartea lui Dumnezeu. Dumnezeu creştin era un Dumnezeu care în nici un fel nu era de acord cu ideologia nihilistă. Prin urmare nu mai era nevoie de Dumnezeu; omul putea să apuce pe pe o cale proprie care nu mai are nimic de a face cu Dumnezeu. Iată prin urmare cât de gravă este căderea secularismului. Individualismul în plan social este numai o manifestare a secularismului. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă omul este chemat să ducă o viaţă separată de Dumnezeu fiindcă Dumnezeu cere lucruri pe care secularistul nu le poate oferii. Dumnezeu cere: virtuţi, moralitate, bunătate, iubire, jertfă şi altele Aceste lucruri sunt fără doar şi poate dincolo de posibilităţile de a fi oferite de secularism. Prin urmare iată cum individualismul secularist nu se raportează numai la semeni şi la persoanele din jur ci şi la Dumnezeu.[104]

Ceea ce ne spunea creştinismul ortodox acum 2000 de ani prin Sfântul Ioan Teologul este că „Dumnezeu este iubire.” Este clar că Dumnezeul creştin este un Dumnezeu care se definşte pe Sine prin iubire. La fel cum Dumnezeu este capabil de iubire şi omul este capabil de iubire. Iubirea este un lucru care fără doar şi poate vine să îl înobileze pe om şi să îl facă să fie cât se poate de asemnător lui Dumnezeu. În cele din urmă aceasta a fost menirea sua vocaţia ultimă a omului de a fii asemănător cu Dumnezeu. Faţă de iubire însă omul a avut cele mai variate reacţii. Acest lucru este aşa fiindcă după cum spunea teologul Paul Evdokimov „deşi iubirea este unul dintre cele mai folosite cuvinte ale lumii în cele din urmă este unul dintre cele mai pervertite cuvinte ale lumii.” Cu toţii avem nevoie să oferim şi la fel de bine să primim iubire. În cazul secularistului acest lucru nu mai este valabil. Nu mai este valabil fiindcă omul ajunge să fie deschis numai spre sine şi nu mai are nici un fel de ineters faţă de cei din jur. Acest lucru poate fii văzut şi în lumea afacerilor din zilele noastre. Atât de mult s-a

104 Christos Yannaras, *Împotriva religiei* (Editura Anastasia: Bucureşti, 2011).

ajuns în zilele noastre să fie pervertită idea de iubire că afaceriştii ajung să manifeste „iubire” faţă de cei din jur numai atât permite interstul de afaceri. În zilele noastre putem constata un puternic curent individualist mai ales în lumea afacerilor. Nu se urmăreşte să se facă afaceri care să fie echitabile pentru toţi cei care sunt în cauză ci mai mult pentru a fi realizate unele idealuri indiviudaliste. Aşa se face că lumea afacerilor în care se jonglează cu miloane de euro şi de dolari ajunge să fie un mediu al individualismului. Am nevoie de tine atâta vreme cât facem afaceri şi mai apoi nu mai avem nici un lucru în comun. Iată prin urmare un lucru pe care nu putem să nu îl remarcăm când vorbim de individualism. Individualismul este cel care ne spune că trenuie să vedem numai de interesul nostru şi la fel de bine să îi vedem pe semenii din jurul nostru ca şi obiecte care ajung în cele din urmă să ne slujească scopurile. Acest gen de mentalitate nu numai că este foarte larg răspândit în lumea noastră dar în cele din urmă este total necreştin. Nu trebuie să îi tratăm pe oamenii ca şi obiecte ci mai multe ca şi persoane.[105]

Ceea ce se întâmplă cu mai toţii individualiştii şi trebuie spus că sunt puţine excepţii este că aceştia jug să fie obsedaţi de idea de bogăţie. Ne referim aici evident la bogăţia materială. Este prin urmare un lucru cât se poate de evident că individualiştii sunt persoane care doresc sub orice formă să ajungă la bogăţie. Pentru acest lucru este adevărat că individualiştii fac mari sacrificii pe care mai apoi ajung să le publice în memorii sau cărţi memorialiste pentru a le demosntra şi celor din jur de ceea ce sunt ei capabili. Este adevărat că sărăcia este un lucru pe care toată lumea îl evită, însă trebuie să ştim că raportat la marii bogaţi şi magnaţi ai lumii cu toţii sunt săraci. Aceştia au unii dintre ei miliarde în conturile din bancă şi încă consideră că nu au cât merită. În marea majoritate a cazurilor pentru individualişti bogăţia este o obsesie. Este o obsesie a ajunge să fii putred de bogat dar la fel de bine este o şi mai mare obsesie a îşi menţine averea. Sunt mai multe cazuri de individualişti care odată ce au ajuns să deţină averi fabuloase au ajuns să fie obsedaţi de gândul că vor fii furaţi. Acest lucru este aşa fiindcă bogăţia este pentru individualistul secularist un scop în sine. Ea este ceea ce aduce tot ceea ce este necesar unei vieţi frumoase şi fără de probleme: plăceri, confort,

105 După cum Dumnezeu este o persoană la fel de bine şi noi suntem persoane şi ajungem să fim într-o stare de comuniune personală cu Dumnezeu. Acest lucru este una dintre tezele principale ale creştinismului ortodox. Creştinismul ortodox este cel care susţine că omul trebuie să aibă o relaţie personală cu Dumnezeu care nu implică numai a cere lui Dumnezeu lucruri ci la fel de bine a îi şi oferii lui Dumnezeu lucruri. Acesta este unu dintre motivele pentru care cultul creştin este organizat ca şi o jertfă pe care o aducem lui Dumnezeu. În dinvidualism fără doar şi poate nu poate fii în nici un fel loc pentru jertfă. Idea de jertfă este străină de individualism nu numai în sensul semnilor ci şi a lui Dumnezeu. Cum să te jertfeşti pentru Dumnezeu? Întreabă individualistul. Acest lucru este aşa fiindcă el consideră că nu îi este dator cu nimic lui Dumnezeu. Iată prin urmare un lucru pe care trebuie să îl cunoaştem şi să ştim să ne ferim de el. Sunt mai mulţi care ajung să devină credincioşi numai pentru a cere lucruri şi bunuri de la Dumnezeu. Dacă nu le primesc atunci când le cer în cele din urmă ajung la ateism şi necredinţă.

comoditate, lux sau extravaganţă. Ceea ce s-a putut reamrca este că în mare individualiştii nu pot să ţină numai pentru sine faptul că sunt bogaţi ci ajung să facă din acest lucru un lucru care este prilej de faimă. În lume se fac mai multe topuri cu care sunt cei care bogaţi oamenii ai lumii şi care sunt cei care mari deţinători de capital. Fără doar şi poate acest lucru este o dovadă de lăcomie. În individualismul secularist nu există noţiunea de lăcomie ci numai de instinct. Individualistul este cel care îşi bazează lumea numai pe instince şi tot ceea ce ţine de ele. Acest lucru este aşa fiindcă instinctul este un lucru care în cele din urmă un lucru cât se poate de firesc şi de natural în viaţa omului. Iată prin urmare un lucru pe care trebuie să îl ştim şi de care trebuie să ţinem cont în zilele noastre. Individualiştii sunt cei care îşi etalează averile pentru a fii recunoscuţi de cei din jur. Acest lucru este aşa fiindcă în mentalitatea lor bogăţia este un lucru care ţine de cursul firesc al vieţii. Este clar că numai oamenii puternici ajung să dobânească averi în timp ce cei slabi sunt incapabili să le aibă şi prin urmare aceştia trebuie să fie dominaţi. Bogăţia este cauza la mai multe crime în zilele noaste şi acest lucru este aşa fiindcă pentru bogăţie sunt mulţi care ajung să ucidă. Acest lucru este probabil una dintre cele mai mari dovezi de secularism. Când omul nu mai vede decât bogăţia este clar că el va ajunge să considere că crima este un lucru justificat. Auzim de mai multe crime care au loc din cauza bogăţiei şi al banilor acest lucru fiindcă lumea de azi trăieşte într-un mediu preponderent secularizat.[106]

Una dintre cele mai cunoscute obiecţii pe care o aduc seculariştii împotriva Bisericii Creştin Ortodoxe în zilele noastre este că în cele din urmă ceea ce urmăresc preoţii Bisericii este să se bucure de cât mai multe privilegii în viaţa socială. Aşa se face că preoţii ţin pe oamenii simplii într-un stadiu de supunere faţă de biserică. În acest mod ne spun seculariştii preoţii ajung să se bucure de cât mai multe drepturi comparativ cu masa mare şi amorfă de creştini. Iată prin urmare o obiecţie pe care seculariştii o aduc împotriva creştinismului ortodox. Starea de supunere faţă de biserică a marii majorităţi a creştinilor este văzută de seculariştii din perspectivă strict materială. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă tot ceea ce doresc preoţii şi călugării bisericii este să se bucure de mai multe drepturi decât creştinii simpli. Obiecţia aceasta este veche şi asupra ei vom insista în rândurile acestea fiindcă ea este una neadevărată. Este adevărat că biserica este formată din preoţi şi călugări. Acest lucru nu înseamnă că ei sunt mai presus de creştinii simpli. Preoţii şi călugării adevăraţi nu umblă după drepturi şi privilegii mai mari decât restul ci ceea ce fac ei este că încearcă să îi slujească lui Dumnezeu. Evident acest lucru este tocmai fapta pe care seculariştii o antipatizează. Aşa se face că se aud mai multe obiecţii că tot ceea ce doresc preoţii Bisericii este să se bucure de cât mai multe drepturi şi de cât mai multe privilegii comparativ cu restul masei de creştini simpli. Lucrurile sunt departe de a fii astfel. Preoţii şi călugării sunt persoane ca şi restul creştinilor ortodoşi doar că ei ajung să fie administratori ai bisericilor pe care le păstoresc.[107]

106 Vasilios Bacoianis, *Creştinul ortodox în faţa crizei economice* (Editura Tabor, 2011).

Ceea ce mai multă lume trăieşte în zilele noastre este un puternic sentiment al *înstrăinării*. Acest sentiment este aşa fiindcă lumea din jurul nostru s-a secularizat. Omul care trăieşte într-un mediu secularizat este o persoană care nu mai ştie exact care sunt reperele fundamentale ale mediului în care trăieşte. Aşa se face să omul postmodern se simte extrem de singur. Singurătatea este un sentiment pe care foarte mulţi îl simt în zilele noastre şi sunt şi mai puţini cei care îşi dau seama că acest sentiment provine din faptul că omul nu mai ştie exact la ce să se raporteze în această viaţă. Înstrăinarea de lume şi de oamenii din jurul nostru este un lucru pe care secularismul l-a creat fiindcă el ne situează într-o lume fără de Dumnezeu şi mai ales fără de noţiunea de sacru sau de sfinţenie. În secularism nu există nici o noţiune legată de sfinţenie şi omul este prin urmare lăsat să trăiască într-o lume în care forţele ostile lui îi fac viaţa rea. Nu are cine să îl ajute pe acest om postmodern fiindcă el nu mai ştie în ce direcţie să apuce. Iată prin urmare un lucru asupra căruia trebuie să insistăm. Secularismul este un lucru care îl face pe o să se simtă singur şi părăsit într-o lume care nu mai are nici un fel se sens. Sentimentul de înstărinare pe care îl simte omul în zilele noastre este unul care provine din lipsa de sens a vieţii, a lumii şi a semenilor. Acest lucru este aşa fiindcă cu adevărat dacă negăm existenţa lui Dumnezeu lumea şi existenţa devine un fel de nonsens. Este bine prin urmare să ştim care sunt consecinţele secularismului. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul este o ideologie care ne situeatză într-o lume fără de Dumnezeu. O lume fără de Dumnezeu este o lume în care exisetnţa nu mai are o destinaţie precisă. Omul trebuie să îşi creeze un fel de ideologie pentru a ajunge să umple locul pe care Îl deţinea Dumnezeu mai înainte. Iată prin urmare un lucru de care trebuie să ţinem cont şi pe care trebuie să îl înţelegem în contextul propriu lui. Lumea fără de Dumnezeu este o existenţă cât se poate de nesigură şi incertă. Ceea ce era un fel de sursă de orientare pentru omul credincios acum devine un lucru inexistent. După cum am spus nu toţi seculariştii neagă existenţa lui Dumnezeu dar cu toţii spun că omul trebuie să trăiască fără Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă viaţa fără de Dumnezeu este un lucru cât se poate de frumos şi de plăcut. Omul nu trebuie să fie împovărat cu preceptele religiei şi ale credinţei ci mai

107 Obiecţia seculariştilor prin urmare este cât se poate de nefondată. Acest lucru fiindcă Biserica nu caută nici un privilegiu mai mare sau mai mic decât cel al credincioşilor din care este formată. Adevărul este că lumea de azi este secualrizată şi nu mai prea poate accepta modul de funcţionare al Bisericii care este unul ce nu s-a secularizat încă. Acest proces de secularizare îl face pe cel care aderă la el să vadă totul dintr-o perspectivă materială şi să nu mai ţină cont de nici un alt fel de lucru. De mai multe ori seculariştii sunt cei care gândesc Biserica din prisma salariilor şi veniturilor pe care le au preoţii. Sunt mulţi care spun că preoţii nu trebuie să aibă nici un venit fiindcă ei nu folosesc nimănui şi la fel de bine nici nu produs. Iată prin urmare un lucru pe care seculariştii ajung să îl obiecteze în zilele noastre. Obiecţiile lor sunt neîntemeiate. Acest lucru este aşa fiindcă preoţii Bisericii nu sunt persoane care doresc să câştige cu orice preţ ci mai mult sunt puşi să fie în slujba masei de creştini pe care îi păstoresc.

mult trebuie să fie orinentat în spre lume şi în spre materie. Aceasta este una dintre principalele idei pe care le susţine secularismul în zilele noastre.[108]

Ceea ce ştim din religie şi din credinţa în Dumnezeu este că legătura omului cu Dumnezeu este una sfântă. Prin acest lucru înţelegem că omul ajunge să trăiască în prezenţa lui Dumnezeu, un lucru care este greu şi la fel de bine care trebuie menţinut de om. Este bine să ştim prin urmare că omul este o fiinţă care caută sfinţenia. Raportat la om sfinţenia este perfecţiune morală şi un simţ că totul este legat de Dumnezeu. Sfinţenia este cea care ne face conştiinţi că trăim într-o lume în care suntem puşi să facem mai multe alegeri care au consecinţe în plan uman. În cele din urmă omul este pus în această lume pentru a o sfinţii. Noţiunea de sfinţenie sau de sacru este una care lipseşte deplin din secularism. Scularismul este o noţiune care îl ţine pe om fără de sfinţenie. Omul poate trăi şi fără de sfinţenie fiindcă în cele din urmă tot ceea ce contează în această lume este aspectul material. Trăim într-o lume care este compusă din materie şi prin urmare tot ceea ce trebuie să ţinem cont este viaţa materială. Să fie aceste lucruri aşa? Cu siguranţă că nu. Omul nu trebuie să se lege numai de lumea materială ci el trebuie să aibă un ideal mai nobil decât ea. Aceasta este sfinţenia. Sfinţenia prin urmare este bine să ştim că este un lucru cât se poate de profund şi la fel de bine este unul care este activ. Sfinţenia nu este o stare statică şi pasivă ci una cât se poate de activă. Ea este cea care se raportează întotdeauna la semenii din jurul nostru. Sfinţenia este cea care are mai multe valenţe sociale: este cea care dă hrană celor flămânzi, adapă pe cei însetaţi, îmbracă pe cei goi, oferă un adăpost celor fără de casă, ajută pe cei săraci sau mângâie pe cei care au necazuri. Este prin urmare eronat să credem că sfinţenia este un lucru care nu are nici un fel de activitate în zilele noastre. Seculariştii sunt de altă părere. Ei ne spun că oamenii consideră bisericile ca şi un loc al sfinţeniei. Poate să fie acest lucru adevărat? Seculariştii ne spun că în cele din urmă sfinţenia este o invenţie a preoţilor care doresc să câştige pe cât mai mulţi la crezurile lor. Cu ce este diferită o biserică de o fabrică? Cu nimic ne spun seculariştii. Acest lucru este aşa fiindcă pentru ei sfinţenia este un lucru convenţional. Cu ce sunt diferite locurile sfinte de la Ierusalim de restul spaţiilor din lume noastră? Cu nimic sunt de părere seculariştii. Acest lucru este aşa fiindcă sfinţenia este un fapt care nu duce la nici un fel de rezultat.[109]

108 Aureliu Augustin, *Despre cetatea lui Dumnezeu* (Editura Ştiinţifică: Bucureşti, 1998).

109 Sculariştii sunt de părere că sfinţenia este un lucru perimat şi care nu mai are nici un fel de actualitate. Acest lucru este aşa fiindcă mai multe confesiuni creştine susţin sfinţi care sunt cât se poate de proprii şi care nu au nici un fel de asemănare unii cu alţii. Una sunt sfinţii catolici şi alta sunt sfinţii ortodocşi. Iată prin urmare că lumea credinţei nu se poate înţelege nici măcar în ceea ce priveşte sfinţenia. Să fie lucrurile chiar aşa? Ceea ce trebuie să insistăm mai mult este faptul că sfinţenia nu este un lucru teoretic. Ea se trăieşte şi se experimnetează şi nu se filosofează despre ea. Prin urmare este bine să ştim acest lucru. Sfinţenia nu este o teorie ci o practică. este adevărat că această practică se încadrează în învăţăturile creştinismului ortodox. Prin urmare este bine să ştim ceea ce este sfinţenia şi la fel de bine cum trebuie să o înţelegem.

Prin urmare este bine să ştim că omul modern simte nevoie de sfinţenie. Sfinţenia nu este un act de eroism ci este mai mult a căuta să fii în conformitate cu voia lui Dumnezeu. Omul sănătos care ajunge la experimentarea lui Dumnezeu ajunge să îşi dea seama că sfinţenia este un lucru care vine de la Dumnezeu. Aşa se face că în zilele noastre sunt din ce în ce mai puţini cei care ajung să îşi dea seama de acest lucru. Sfinţenia este prin urmare un lucru care ne face să fim cât se poate de atenţi cu Dumnezeu fiindcă Dumnezeu este sfânt. Deşi acest lucru este mai greu de acceptat pentru unii Dumnezeu este deplin sfânt. Credinţa în Dumnezeu înseamnă a menţine lumea aşa cum a fost ea creată. Acest lucru vedem că nu prea are loc în zilele noastre. Omul secularizat ajunge la concluzia că nu trebuie să menţină lumea în stadiul natural în care a fost creată de Dumnezeu ci el trebuie să o modifice. Aşa se face că în zilele noastre ne confruntăm cu o profundă criză ecologică. Mentalitatea seculară ne spune că lumea din jur este numai materie şi această materie trebuie să slujească intereselor omului şi nimic mai mult. Credinţa ne spune că din contră, natura din jurul nostru este o creaţie a lui Dumnezeu şi ea trebuie să fie menţinută în starea pe care a creat-o Dumnezeu. Secularismul este cel care nu are noţiunea de sfinţenie. Fără de noţiunea de sfinţenie este adevărat că omul este liber să defrişeze câte păduri vrea, să arunge cât mai multe gunoaie în apele din jurul lui, să polueze aerul prin cât mai multe fabrici chimice, să deverseze cât mai multe reziduri în fluvii şi în mări. Iată prin urmare care sunt consecinţele secularismului. Secularismul este cel care ne spune că noţiunea de sfinţenie este o iluzie a religiei şi a credinţei în Dumnezeu. În sine nu există nici un fel de sfinţenie şi acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem foarte bine în vedere. Seculariştii ne spun că sfinţenia este un lucru realativ în lumea noastră fiindcă toate religiile pretind că au în ele sfinţenia. Există prin urmare o singură sfinţenie sau mai multe sfinţenii? Acest fapt este o realitate pe care ne-o pune în faţă secularismul. Cum putem să mai credem în sfinţenie dacă nu există un acord în ceea ce priveşte ea în religie? Aşa se face că profintând de acest lucru mentalitatea secularistă ne spune că nu este un păcat dacă ajungem să exploatăm semenii. În lumea de azi fenomenul exploatării este extrem de des întâlnit.[110]

Ceea ce trebuie să ştim este că în ideologia secularistă nu există nici un fel de noţiune de sfinţenie. Acest lucru este aşa fiindcă sfinţenia este pentru seculariştii doar o invenţie a religiei. Omul poate trăi foarte bine fără de sfinţenie. Sfinţenia este un lucru pe care religia nu îl poate definii. Ce este sfinţenia? Ce înseamnă a fii sfânt? Cine poate definii sfinţenia? Sunt întrebări la care seculariştii ne spun că noi cei credincioşi nu

---

Cel mai bine sfinţenia este un lucru pe care îl înţeleg cei care ajung să trăiască în preajma sfinţilor. Acest lucru este greu accesibil în zilele noastre fiindcă avem din ce în ce mai puţini sfinţi. Sfinţii sunt persoane excepţionale care cu adevărat ajung să „sfinţească locurile” pe unde trăiesc. Iată prin urmare un lucru de care trebuie să ţinem cont şi pe care trebuie să îl avem în vedere când vorbim despre sfinţenie.

110 Rudolf Otto, *Sacrul* (Editura Humanitas: Bucureşti, 2005).

putem să oferim un răspuns. Prin urmare este bine să insistăm mai multe asupra noţiuni de sfinţenie. Sfinţenia este un lucru care ajunge să fie definită şi la fel de bine trăită prin faptul că omul ajunge să facă diferenţa dintre viciu şi virtute. Viciile şi virtuţile sunt noţiuni cât se poate de opuse una alteia. Prin urmare în timp ce sfântul trăieşte în lumea virtuţilor depravatul tărieşte în lumea viciilor. Acest lucru pare simplu dar în pratică nu este. Este aşa fiindcă este mai greu să pui în aplicare sfinţenia. Sfinţenia cere jertfă şi sacrificiu şi acest lucru este mai greu de realizat. Prin urmare este bine să ştim că trebuie să avem încredere în credinţa creştin ortodoxă. Ortodoxia este o credinţă care ne spune că omul ajunge să tânjească după sfinţenie. Acest lucru este aşa fiindcă mai ales sufletul omului are nevoie de sfinţenie. Avem nevoie de sfinţenie şi acest lucru nu poate în nici un fel să fie contestat. Sfinţenia este un lucru care ne ţine legaţi de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă sfinţenia este un lucru care este pe placul lui Dumnezeu. Omul trebuie să ştie că în timp ce virtuţiile îl duc la Dumnezeu viciile îl duc la diavol. Fără doar şi poate că acest lucuru este o realitate care nu poate fii contestată. Ceea ce este mai trist este că în zilele noastre sunt din ce în ce mai puţini cei care sunt conştenţi de calea viciilor şi de faptul că acestea sunt o pierzanie a sufletului omului.[111]

Ceea ce trebuie să ştim este că sfinţenia este un lucru care se manifestă prin mai multe stări sufleteşti şi la fel de bine prin virutuţi. Cele mai importante virtuţi sunt după creştinismul ortodox: credinţa, nădejdea şi dragostea. Acestea sunt prin urmare virtuţiile care definesc crezul nostru în Dumnezeu. La fel de bine atunci când omul se află în faţa sfinţeniei ajunge să aibă unele trăiri de ordin sufletesc: pace sufletească, linişte, un sentiment de fericire sufletească, înţelegere, lipsa de îngrijorare. Acestea sunt sentimente care ajung să fie trăite când omul ştie că este în comuniune cu Dumnezeu. Comuniunea cu Dumnezeu naşte mai multe sentimente cât se poate de pozitive şi de frumoase în om. Este bine să ştim acest lucru şi la fel să fim conştienţi de el. Comuniunea cu Dumnezeu este un lucru de care trebuie să ţinem cont. Când omul este în comuniune cu Dumnezeu fără nici o îndoială că el ajunge să trăiască ceea ce

111 În secularism nu există noţiunea de pierzanie a sufletului fiindcă pentru secularişti sufletul, dacă el există, este o enitate care moare odată cu trupul. Ştim că seculariştii sunt cei care împătăşesc un punct de vedere material referitor la existenţa omului. Prin urmare este bine să ştim că secularismul nu crede în viaţa de apoi pe care o duce sufletul omului. În acest sens creştinismul ortodox este cel care susţine că mai înainte de a adera la o ideologie de viaţă sau la un crez social omul trebuie să fie interesat dacă acel idea este unul mântuitor sau mai bine spus dacă el nu cumva îl duce pe om la pierzanie. Acest lucru este aşa fiindcă omul are nevoie de a fii în comuniune cu Dumnezeu. Ceea ce nu Îl duce pe om la comuniunea cu Dumnezeu fără doar şi poate că îl duce în cele din urmă la pierzanie. Acesta este unul dintre principalele crezuri ale creştinismului ortodox. Este bine prin urmare să ştim care este diferenţa dintre o ideologie care Îl include pe Dumnezeu în cadrul ei şi una care nu doreşte să audă de Dumnezeu. Acest lucru este în cele din urmă cea care ne aduce în faţa secularismului. Secularismul este o ideologie care nu Îl include pe Dumnezeu în forma sa şi acest lucru ne spune că secularismul poate la fel de bine să fie o ideologie a pierzaniei.

este sfinţenia. Sfinţenia nu poate să fie trăită în afară de Dumnezeu. Fără să fie în comuniune cu Dumnezeu secularistul ajunge să trăiască mai multe stări sufleteşeti negative cum sunt: rebeliunea sau mai bine spus o stare constată de nemulţumire cu lumea şi oamenii din jur, neînţelegerea cu semenii, angoasa, lipsa de clam, lipsa de pace sufletească sau o grijă exagerată de propria persoană. Aceste lucruri sunt stări care provin din secularism. Secularismul prin urmare este un fapt care îl ţine orientat pe om numai spre sine însuşi fiindcă îi spune că nu are de ce să fie orientat în spre Dumnezeu. Omul trebuie să fie cât se poate de atent la străile sale sufleteşti şi să îşi dea seama de ceea ce sunt ele şi care este originea lor. Omul care ajunge să experimenteze sfinţenia lui Dumnezeu devine un model de viaţă morală pentru cei din jurul lui. Acest lucru este aşa fiindcă sfinţenia este un fapt care se leagă de noţiunea de moralitate. Omul care este moral este cu un pas mai jos de sfinţenie. Lumea secularizată este o lume care ne spune că nu are nevoie de sfinţenie şi nici de viaţa cu Dumnezeu fiindcă omul prin eforturile proprii îşi poate crea un „destin” în această viaţă. Iată prin urmare un lucru pe care sunt puţini cei care ţin cont de el. Sfinţenia este cea care oferă omului o stare de lumină morală. De  ce spunem „lumină morală”? Spunem lumină morală fiindcă în sine în cele din urmă în timp ce moralitatea îl iluminează pe om, imoralitatea este un lucru care îl întunecă pe om. Evident aici nu vorbim de om lumină fizică ci mai mult de o lumină spirituală. Este secularismul un lucru care este lumină? Cel mai probabil nu. Secularismul nu este o lumină morală pentru om fiindcă nu îl orientează pe aceasta în spre Dumnezeu. Secularismul îl orientează pe om numai spre lumea materială şi ceea ce ţine de ea. Deşi secularismul susţine că omul trebuie să fie moral acest lucru se referă la o moralitate minimă. Este vorba de o moralitate care îi vine omului numai din viaţa instinctelor.[112]

Istoria păstrează următoarea întâmplare:

La anul 1819, un tânăr boier din Germania făcea o excursie de plăcere prin munţi. La o răscruce de drum, văzu o rugă cu chipul lui Iisus Cel Răstignit. Crucea avea de jur-împrejur următoarea scrisoare:

***“Aceasta am făcut eu pentru tine!***
***Dar tu ce faci pentru mine?”***

Icoana şi întrebarea ei îi străpunseră inima, îi schimbară viaţa şi tânărul cel iubitor de plăceri deveni un vestitor al Domnului. Mai târziu, acest întors la Domnul scrise şi el întrebarea de mai sus pe o rugă din apropierea unei cârciumi. Peste un an, cârciumarul era şi el un întors la Domnul. Întrebarea îi străpunsese inima. Încuiase cârciuma şi, dintr-un vestitor al diavolului, se făcuse un vestitor al Domnului.

Ceea ce am dorit să arătăm cu întâmplarea de mai sus este că nu poate fii un exemplu de sfinţenia mai mare decât persoana Domnului Iisus Hristos. Iisus Hristos

112 Justinian Chira, *Trăiţi frumos şi în bucurie* (Putna, 2014).

este exemplul nostru de sfinţenie supremă. Cel mai bine poate fii văzută sfinţenia Domnului Iisus Hristos din faptul că El a suferit crucea. Crucea este o dovadă nu numai a iubirii de oamenii a lui Dumnezeu ci la fel de bine este o dovadă de sfinţenie. Deşi a fost nevinovat de toate acuzaţiile care i s-au adus, Domnul Hristos a suferit crucea pentru noi. Acest lucru este un fapt care este destul de departe de mentalitatea seculară şi secularizantă din zilele noastre. Pentru creştinii ortodocşi crucea a fost metoda prin care Hristos a deschis calea spre mântuire a omului. În secularism cruce îşi perde orice sens. Ajunge să fie interpretat ca şi un semn istoric şi nimic mai mult.[113]

Prin urmare este foarte adevărat că în lumea noastră există foarte mult profan. Acest lucru se manifestă prin mai multe fapte: violenţă, înjurături, minciuni, înşelăciuni, hoţii sau bârfe. Acestea sunt numai câteva dintre faptele care îi asigură omului ceea ce am putea denumii ca şi *existenţa profană.* Omul ajunge în cele din urmă la un fel de saturaţie a profanului şi simte nevoie de sfinţenie. Acest lucru ajunge să fie un fel de nevoie sufletească pe care el o resimte. Este bine prin urmare să ştim că sfinţenia este un lucru mai greu de realizat decât păcătoşenia. Acest lucru este aşa fiindcă sfinţenia cere sacrificu, cere jertfă. Fără de aceste două lucruri ea nu poate să fie realizată. Lumea seculară este un lume profană care în cele din urmă nu are o moralitate sau un element moral cât se poate de bine definit. Dacă în creştinismul ortodox sfinţenia are un contur şi este formată din moralitate şi virtuţi, în secularism acest lucru nu există. Secularismul este cel care face din existenţa profană un sens al vieţii şi el este cel care îi spune omului că nu trebuie să fie prea interesat de sfinţenie. Sfinţenia nu aduce după secularişti nici un câştig material imediat şi prin urmare acest lucru ne spune că ea nu poate în nici un fel să fie o valoare seculară. Mai mult decât atât sfinţenia cere omului să renunţe la sine înuşi în favoarea lui Dumnezeu. Nu cere religia şi creştinismul ortodox mult prea mult de la om? Domnul Iisus Hristos a spus cât se poate de deschis: „oricine voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie” (Matei 8, 34). Avem aici prin urmare un îndemn de a ne lepăda pe noi înşine. Din perspectivă creştin ortodoxă ne lepădm pe noi înşine fiindcă eul pe care îl creăm noi nu

113 Ştim că creştinii ortodocşi obişnuiesc să îşi facă cruce. Prin faptul că îşi fac cruce acest lucru arată cpă ei recunosc sfinţenia lui Hristos. Hristos a lasat crucea ca şi un instument sfânt pentru mântuirea noastră. Prin urmare crucea la fel ca şi Biserica Creştin Ortodoxă au menirea să ne sfinţească. Pentru lumea seculară aceste lucruri nu au nimic de spus. Acest lucru este aşa fiindcă lumea secularizată nu mai este una care să creadă că crucea mai poate să ne fie de un folos. Crucea este un insturment prin care Hristos a înfrînt puterea celui rău sau a diavolului. Acest lucru fiindcă acesta a închis drumul de mântuire a omului. Secularismul este cât se poate de străin de aceste lucruri şi nu are în nici un caz noţiunea a ceea ce înseamnă în cele din urmă crucea. Este bine să precizăm că Hristos nu avea nevoie de cruce dar El a voit ca noi să ne putem mântui. Ne putem mântui prin puterea crucii. Crucea este cea care face ca Hristos să se actulizeze în noi şi faptul că acceptăm crucea ca şi semn al mântuirii noastre nu face decât să actulizeze trecerea de la mântuirea obiectivă la mântuirea subiectivă. Prin cruce Hristos a mântuit obiectiv toată umanitatea, subiectiv trebuie şi noi să acceptăm crucea şi în acest sens să ajungem să ne împropiem mântuirea.

poate în nici un fel să fie unul care să fie adevărat. Ajungem în unele situaţii să ne minţim pe noi şi să credem că suntem mai mult decât suntem în realitate. Pentru acest lucru Hristos este Cel care ne conferă adevăratul eu. Acest lucru este un fapt care presupune renunţarea la sinele nostru în favoarea lui Hristos. Este evident că acest lucru nu poate să fie înşeles de secularişti. Ei consideră că a te lepăda pe sine însuşi pentru Hristos este un lucru mult prea mare şi care nu poate în nici un fel să fie realizat. Este bine să ştim că nu trebuie să ne autoidolatrizăm pe noi. Acest pericol există în zilele noastre şi este indicat să nu cădem în el. Hristos a fost pentru noi un model de sfinţenie. Găsit vinovat de blasfemie a fost răstingit de evrei la anul 33 între doi tâlhari. O dovadă mai mare de sfinţenie nu poate exista. Secualrismul ne spune că Hristos este un lucru care nu poate fii acceptat. Acest lucru este aşa fiindcă Hristos ne cere să renunţăm chiar la noi înşine. Acest lucru în mentalitatea seculară care este una ce accentuiază rolul individului nu poate în nici un fel să fie acceptat.[114]

Sfântul Ioan Hrisostom era de părere că „îi cinstim pe sfinţi imitându-i." Sfinţii sunt în acest sens modele de sfinţenie pentru noi. Fie că vorbim de Sfântul Ştefan, Sfântul Vasile, Sfântul Gheorghe sau Sfântul Dumitru sfinţii sunt pentru noi creştinii ortodocşi modele de sfinţenie. Acest lucru este aşa fiindcă în viaţa de zi cu zi şi în viaţa duhovnicească omul are nevoie de modele. Fără să recunoască existenţa lui Dumnezeu secualrismul pune în faţa noastră alte modele şi ale exemple pe care să le urmăm: Charles Darwin, Karl Marx, Friederich Nietzsche, Jean Paul Sartre, Albert Camus sau Sigmud Freud. Este foarte clar că sunt diferite căile creştinismului ortodox de cele ale secularismului. Acest lucru îl putem vedea prin diferenţa de modele pe care o pune în faţa noastră. În timp ce creştinismul ortodox ne spune că trebuie să facem eforturi să ne ridicăm la Dumnezeu să urcăm spre Dumnezeu, secularismul ne spune că un astfel de efort este în van şi în nici un caz nu poate să ne aducă un câştig. Secularismul ne spune că tot ceea ce trebuie să facem şi avem de făcut este să le limităm numai la existenţa acestei lumi şi la tot ceea ce vine din ea. Acest fapt este un lucru pe care în nici un fel nu putem să îl ignorăm. Deşi Dumnezeu ne-a creat în această lume El doreşte ca noi să ajungem să moştenim viaţa de apoi care este viaţa veşnică. Prin urmare aceste lucruri sunt cele care ne spun că trebuie să fim mai mulţi axaţi pe căutarea unui mod de viaţă secularist. Modul de viaţă secularist este unul comd dar în cele din urmă opac. El nu are nici un ideal înalt şi nici nu doreşte să îl înalţe pe mai dincolo de limitele acestei lumi. Iată prin urmare care este sensul generic al secularismului: să îl ţină pe om lipit de această lume şi să nu îi ofere posibilitatea de a se ridica spre Dumnezeu.[115]

În secolul al XX-lea cuviosul Paisie Aghirotul spunea un lucru pe care trebuie să îl luăm în considerare: „sfinţiţi-vă viaţa. Când gospodina, făcând treburile casei se roagă totul se sfinţeşte; se sfinţeşte nu numai mâncarea, ci şi cei care o mănâncă." Avem aici o afirmaţie cât se poate de simplă dar care este plină de semnificaţii şi la fel de bine de adevăr. Acest lucru este aşa fiindcă în sine sfinţenia este un lucru care ajunge să fie

114 Constantin Galeriu, *Jertfă şi răscumpărare* (Bucureşti, 1991).

trăită şi experimentată direct şi concret. Acest lucru prin urmare este bine să fie ştiut şi să îl avem în vedere. Sfinţenia este un lucru care ţine de viaţa duhovnicească şi este bine să ştim că ambele sunt complementare. Lumea de azi găseşte sfinţenia învechită şi neactuală. Cum poate să ne ajute sfinţenia când noi avem atât de multe probleme în materie de economie, medicină, cultură sau sociologie? Toate problemele noastre ar fii mult mai uşor dacă vom ajunge să ne concentrăm mai mult asupra sfinţeniei. Aşa se face că în lumea seculară sfinţenia este un fapt şi un lucru cât se poate de străin. Fiindcă sfinţenia este stăină de lumea seculară aşa se face că şi omul secualr ajunge să se înstrăineze şi să trăiască un sentiment de înstărinare în acestă viaţă. Este bine prin urmare ca omul să tindă la sfinţenei. Cu toţii trebuie să dorim să ajungem sfinţii. Chiar dacă nu vom ajunge să fim sfinţi în cele din urmă vom ajunge să fim cât se poate înduhovniciţi. Prin urmare din căutarea sfinţeniei în cele din urmă vom ajunge să fim cât se poate de familiari cu sfinţenia. Sfinţenia este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Secularismul este o ideologie în care noţiunea de sfinţenie este înlocuită cu alte idealuri: de prosperitate, de demnitate, de drepturile omului, de echitate socială, de globalizare etc. Aceste lucruri în cele din urmă ajung să fie idolatrizate de secularişti. Este bine să ştim că sfinţenia vine numai de la Dumnezeu şi atunci când omul nu mai ajunge să fie în contact cu ea ajunge să simtă un fel de gol în suifletul său. Sfinţenia este fără dor şi poate un lucuru care ajunge să îl împlinească pe om. Omul este o fiinţă care caută să se împlinească şi acest lucru evident că îl face prin faptul că el se află în cautare de sfinţenie. Sfinţenia este un lucru care aduce omului fericire. Este genul de fericire pe care îl menţiona Domnul Iisus Hristos în predica de pe munte. Prin urmare este bine să facem din sfinţenie un lucru în spre care să tindem. Aceasta fiindcă sfinţenia este cea care ne va aduce împlinirea. Sfinţenia este un lucru care nu există în secularism fiindcă secualrismul consideră că omul poate trăi şi fără de sfinţenie. Sfinţenia presupune mult sacrificiu şi pentru acest lucru este bine ca omul să nu mai fie interesant de sfinţenie şi de ceea ce ţine de ea.[116]

---

115 Ceea ce ştim din experienţă este că în sufletul fiecărui om există o tânjire după Dumnezeu. Acest lucru este un lucru natural. La unii aceaastă tânjire este mai mare în timp ce la alţii mai mică. La unii este mai intensă în timp ce la alţii este mai puţin intensă. Cee ace ne spune creştinismul ortodox este că este bine ca omul să ajungă să fie definit de tânjirea după Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă tânjirea după Dumnezeu este cea care în cele din urmă îl pune pe om pe o linie sănătoasă. Tânjirea după Dumnezeu este un lucru care nu este găsit în secularism. Secularismul este de altă părere. Omul nu trebuie să tânjească după Dumnezeu ci dacă Dumnezeu doreşte să intre în legătură cu omul El nu are decât să facă acest lucru dar trebuie să fie conştient că timpul omului pentru Dumnezeu este limitat; omul nu poate să fie şi cu Dumnezeu şi cu lumea. Prin urmare secualrismul este cel care ajunge să Îl condiţioneze pe Dumnezeu fiindcă omului trebuie să îi fie respectată demnitatea.

116 Nichifor Crainic, *Sfinţenia împlinirea umanului* (Iaşi, 1993).

CAPITOLUL 6

# ILUMINISMUL SCIENTIST ÎN IDEOLOGIA SECULARISMULUI UMANIST

Am ajuns prin urmare într-un punct în care trebuie să facem referinţă la iluminism. Acest lucru este aşa fiindcă iluminsimul este cel care a avut o puternică influenţă şi înrâuirire asupra secularismului modern. Prin urmare ce este iluminismul? Iluminismul a fost o ideologie care a durat între secolele al XVII-lea şi secolul al XIX-lea şi care a urmat să înlăture din viaţa omului religia cu dogmele ei şi să îl facă pe om se se „ilumineze” pe baza experienţei proprii. Cu alte cuvinte iluminismul era de părere că dacă omul nu poate experimnta un adevăr care vine din lumea religiei pe cale proprie atunci acest lucru nu trebuie acceptat. Este clar că iluminismul a fost cel care a pus mare accent pe propria persoană. Persoana umană era cea care este liberă să aleagă între a fii una creduncioasă sau a respinge credinţa în Dumnezeu. Pentru că punea acceptul pe persoana proprie este cât se poate de adevărat că iluminismul a fost cel care a pus accentul pe raţiune. Raţiuna umană este în iluminism un lucru fundamental. Ieşit din evul mediu, iluminismul considera că omul a tărit într-o epocă întunecată în care raţiunea a fost ţinută sub control de dogmele Bisericii. Omul simplu nu putea să gândească mai mult decât îi cerea Biserica în evul mediu. A venit vremea ca acum în iluminism omul să se izbăvească de sub tutela Bisericii şi să ajungă prin raţiune să ducă un drum independent. Cu alte cuvinte iluminisul a fost cel care a susţinea că raţiunea omului nu trebuie să fie pusă în slujba lui Dumnezeu ci trebuie să îşi găsească o cale proprie şi un drum care să nu aibă nimic de a face cu religia.[117]

---

117 Ceea ce puţini au remarcat este că sunt mai multe elemente comune dintre budism şi iluminism. În cele din urmă Buda înseaamnă în sanscrită iluminatul iar budismul este calea iluminării. Acest lucru face ca să există puncte comune dintre budism şi iluminsim. Deşi cele două lucruri sunt distincte atât budismul cât şi iluminismul urmăresc iluminarea omului. Această iluminare nu are loc în nici un caz prin împreună lucarea cu Dumnezeu ci prin autodivinizarea eului. Este adevărat că există o diferenţă de metodă dintre iluminsim şi budism. În timp ce iluminsimul caută iluminarea omului prin religie budismul o face prin mistică. În sine scopul este acelaşi omul poate devinii propriul lui dumnezeu şi nu mai are nevoie de Dumnezeu. Buda a fost nemulţumit de hiduism şi prin urmare a fondat budismul şi iluminiştii au fost nemulţuimiţi faţă de creştinsim şi prin urmare au ajuns să fondeze iluminsimul. Este clar că iluminismul nu a ajuns să fie o religie ci el este o ideologie. Budismul a făcut un pas înainte şi a susţinut că este o religie în tot cuvântul. În cele din urmă ceea ce se aseamnănă în budism şi în iluminism este scopul.

Iluminiştii au fost cei care au susţinut că în evul mediu biserica a ţinut lumea în întuneric fiindcă nu i-a dat voie omului să îşi folosească raţiunea. A venit acum un timp în care omul să se elibereze de contrângerile dogmei şi ale creştinismului şi să îşi elibereze raţiunea de sub orice constrângere exterioară. Acest lucru este propriu ideologiei iluministe. La fel ca şi secularismul iluminsimul a fost cel care spunea că dacă omul va ajunge să ducă un mod de viaţă care să fie guvernat de raţiune în cele din urmă el nu va mai avea nevoie de Dumnezeu. Ceea ce trebuie să ştim este că secularismul modern şi-a împropriat mai toate crezurile iluministe. Acest lucru fiindcă în cele din urmă secularismul este cel care şi el îl duce pe om departe de Dumnezeu. Atât în iluminsim cât şi în secularism nu mai este nevoie de Dumnezeu. Dumnezeu este cel care susţin iluminiştii că a ţinut în loc ca omul să îşi folosească raţiunea ca să nu ajungă să considere că nu mai are nevoie de El. Ceea ce uită iluminiştii este că în cele din urmă raţiunea este un lucru care a fost lăsat omului Dumnezeu. Evident acest fapt este negat de iluminişti. La fel de bine iluminiştii erau de părere că Dumnezeu este Cel care îl ţine pe om într-un mod de viaţă dependent de El şi a venit timpul ca omul să se perfecţioneze şi în acest sens să ajungă să nu mai aibă nevoie de Dumnezeu. Este evident că iluminismul care susţinea că urmăreşte binele omului a ajuns să îl separe pe om de Dumnezeu. Să fie acest lucru bun? Iluminiştii au considerat că da, omul merită să se separe de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă raţiunea umană avea în sine destul de multă potenţialitate care să îl facă pe om să îşi găsescă un drum al său propriu care să nu mai aibă nimic de a face cu Dumnezeu. Ceea ce vom vedea că ceea ce se refereau iluminiştii prin raţiunea era ştiinţa. Cu cât omul ştie mai mult lucruri în plan ştiinţific cu atât de mult el ajunge la concluzia că nu mai are nevoie de Dumnezeu. Ştiinţa poate ţine loc de religie pentru om sau în alte cuvinte ştiinţa a luat locul religiei.[118]

Pentru iluminiştii secolelor al XVII-lea şi până în secolul al XIX-lea a fost cât se poate de clar să Biserica creştină a fost conpromisă. Ea a fost cea care a încercat să îşi impună autoritatea în evul mediu prin suprimarea raţiunii omului. Era timpul ca acum numai statul să conducă şi Biserica să nu mai aibă nici un fel de implicaţie în viaţa cetăţenilor. Nu este oare acest lucru ceea ce susţine secularismul în zilele noastre? Pentru iluminişti Dumnezeu este undeva departe. Ştiinţa a avasant mult şi acest lucru a fost posibil fiindcă ea s-a desprins de sub tutela Bisericii. Iluminiştii au mizat mult pe rezultatele din fizică a lui Isaac Newton, empirismul lui Fracisc Bacon, raţionalismul lui Rene Descartes, panteismul lui Bendict Spinoza sau scepticismul lui Perre Baile. Iluminiştii au tărit într-o epocă în care mecanica a început să se dezvolte şi prin urmare au fost cei care au susţinut că în cele din urmă universul este un mare mecanism la fel cum omul este un mecanism mai mic. Aşa se face că în iluminism s-a născut concepţia mecanicistă a existenţei. Lumea a devenit un lucru separat de Dumenezu care semenea unui mecanic o conducea de la distanţă. Pentru iluminişti a devenit cât se poate de evident că nu mai era nevoia prea mult de Dumnezeu. Acest lucru era confirmat şi de faptul că în occident în timpul iluminsimului Biserica îşi pierdea din ce în ce mai mult

118 Robert Zimmer, *Filosofia de la iluminism până azi* (All Educational, 2006).

din autoritate. Este de amintit aici că mare parte din iluminişti nu au fost atei pe faţă dar ceea ce susţineau ei este că omul poate duce un mod de viaţă separat de existenţa lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte iluminiştii nu au fost atei  în sens teoritic dar au fost atei în sens practic: în viaţa de zi cu zi Dumnezeu nu mai avea nimic să îi spună omului şi la fel de bine omul a devenit conducătorul deplin al vieţii sale. O persoană care a fost cât se poate de importantă pentru iluminism a fost provenit din Franţa şi s-a numit Voltaire. De ce s-a impus Voltaire ca şi iluminist? El s-a impus ca ilumnist fiindcă a ajuns să critice puternic creştinismul. Voltaire nu credea că Domnul Iisus Hristos este Dumnezeu şi om, nu credea că Biblia este inspirată şi la fel de bine nici nu credea că cei păcătoşi vor fii pedepsiţi de Dumnezeu. El spunea că Biserica trebuie să înţeleagă libertatea şi toleranţa şi să îşi dea seama că iluminiştii au venit cu un alt fel de înţelegere a lumii şi a existenţei. Această înţelegere a fost foarte mult iluminsimul. Este prin urmare adevărat că cei mai mulţi iluminişti au susţinut deismul, o învăţătură care susţine că Dumnezeu este asemena unui ceasornicar care a făcut un ceas capabil să funcţioneze şi mai apoi l-a abadonat.[119]

Un filosof iluminist care a fost puternic pătruns de crezurile iluminsite a fost germanul Imanuel Kant. Acesta nu a negat existenţa lui Dumnezeu dar a susţinuit că omul trebuie să fie independent de Dumnezeu. Acest lucru spunea Kant fiindcă în cele din urmă numai faptul de a fi independenţi de Dumnezeu avea în cele din urmă capacitatea de a îi oferii omului stabilească unde se situează. Este ştiut că asemenea iluminiştilor Kant a pus mare preţ pe raţiunea umană. Raţiunea a fost pentru el de fapt mai mult decât un principiu filosofic ci a ajuns să fie unul cu valenţe religioase. Aşa se face că el a ajuns să scrie trei cărţi fundamentale care urmăreau să stabilească locul raţiunii în viaţa omului: Critica raţiunii pure, Critica facultăţii de judecare şi Critica raţiunii practice. Deşi nu a fost ateu Kant a ajuns să suţin că în cele din urmă viaţa de zi cu zi trebuie să fie cât mai departe de cea religioasă fiindcă viaţa religioasă este cea care suprimă viaţa raţiunii. Omul este o fiinţă raţională şi prin urmare trebuie să ajungă să acţioneze şi să gândească pur raţional fără de nici o altă implicaţie. În cele din urmă religia şi credinţa în Dumnezeu erau nişte lucruri care puteau să îi dăuneze omului

119 Deismul este o religie care a pregătit drumul secularismului modern. Acest lucru fiindcă în cele din urmă secularismul modern crede la fel de bine ca şi deismul că Dumnezeu nu mai are nici un fel de implicaţie în viaţa de zi cu zi a omului. După ce a creat lumea Dumnezeu s-a retras din lume şi prin urmare nu mai are nici un fel de amestec cu ea. Acest lucru este ceea ce defineşte deismul. Mai multe elemente din deism au fost preluate şi de secularism. Numai că secularismul a mers în mai multe situaţii şi mai departe şi a ajuns să susţină că Dumnezeu nu mai are nici un fel de implicaţie în viaţa omului. Omul trebuie să ducă o viaţă străin de orice noţiune de Dumnezeu fiindcă în cele din urmă acest lucru îi va aduce libertatea deplină. Prin urmare este adevărat că iluminismul a fost un fel de predecesor al secularismului modern. În acest sens în secularismul modern omul trebuie să fie complet liber de existenţa lui Dumnezeu fiindcă numai în acest sens raţiunea lui va ajunge să îşi realizeze propriul ei potenţial. Este trist dar în cele din urmă atît iluminismul cât şi secualrismul nu fac decât să îl depărteze pe om de Dumnezeu şi evident acest lucru nu este bun.

fiindcă îl fac să fie cât se poate de separat de raţiune. Fără doar şi poate aici putem vedea cât de mult a fost atins Kant de iluminism. Poate el este unul dintre cei mai reprezentativi filosofi iluminişti. Unele dintre afirmaţiile lui Kant sunt cât se poate de grăitoare în acest sens. Kant era de părere că iluminiştii sunt cei care trebuie să fie un fel de arbitrii în ceea ce priveşte problemele de religie fiindcă preoţii şi călugării: „nu au nici un interes să joace rolul gardianului cu privire la arte şi ştiinţe şi, întrucât incompetenţa de ordin religios nu este numai cea mai dăunătoare, ci şi cea mai degradantă din toate.” Îl putem vedea aici pe Kant că este cât se poate de inspirat de o convingere seculară care scoate religia şi credinţa în Dumnezeu din lumea artelor şi ştiinţelor fiindcă ne spune el că acestea nu au nimic de câştigat de pe urma lor. Iată prin urmare cum şi un filosof ca şi Kant a ajuns să fie puternic influenţat de crezuri iluministe care vedeau prezenţa lui Dumnezeu în ştiinţe şi în arte ca şi un lucru rău. Acest lucru este aşa fiindcă religia şi credinţa în Dumnezeu au un rol cât se poate de degradant în ceea ce priveşte artele şi ştiinţele. Cu alte cuvinte după Kant Dumnezeu nu face nimic altceva decât să ţine ştiinţele şi artele pe loc. Să fie acest lucru adevărat? Cu siguranţă că nu.[120]

Dacă Voltaire şi Kant au menţinut crezul în existenţa lui Dumnezeu ei bine acest lucuru nu mai poate fii spus de Denis Diderot. El a fost autorul unei cărţi fundamentale a iluminismului denumită Enciclopedia la care a loucrat mai bine de 20 de ani. Deşi tatăl său a dorit ca Ddiderot să fie preot în cele din urmă a Diderot a ajuns să considere că preoţia nu i se potriveşte. A început să studieze diferite ştiinţe şi încet, încet al a ajuns să se îndrepte spre ateism. În cele din urmă a declrat că este adeptul unui ateism materialist lucru care a stârnit reacţia autorităţilor care îl vor condamna la închisoare. Va ieşii din închisoare şi va decide că nu îşi va mai publica cărţile pentru a nu mai fii condamnt din nou. După Diderot lumea şi omul trăiesc şi evoluează singure fără de inteventţia lui Dumnezeu. Ele fac acest lucru printr-o „sentibilitate universală.” Pentru Diderot credinţa în Dumnezeu şi religia în cele din urmă este formată din mai multe superstiţii şi din dogme care în cele din urmă nu duc niciunde. Acest lucru l-a făcut pe Diedeor să considere că trebuie să fie creată un curent de gândire şi de viaţă care să nu mai aibă nimic de a face cu religia şi cu credinţa în Dumeuzeu. Acest lucru este ceea ce trebuia să fie făcut după Dideort de iluminism. Diderot a venit cu idea că raţiunea umană poate să fie fortificată prin enciclopedism. Acest lucru fortifică raţiunea umană că omul ajunge să nu mai fie dependent de Dumnezeu şi să ducă o viaţă cât se poate de stărină de Dumnezeu şi care să nu se mai lege cu nimic de El. Deşi iluminisul a apărut în sens iniţial în Franţa la Paris în scurt timp mai ales în secolul al XVII-lea avea să deivnă un curent de gândire universal. Iluminismul a fost cel care a susţinut că în unele situaţii religia şi dogmele Bisericii nu fac decât să ţină pe om într-un fel de obscurantism intelectual din care acesta trebuie să se eliberze. După cum am putut vedea Diderot a susţinut că dogmele Bisericii nu ajută la nimic şi acest lucru este aşa

120 Mircea Flonta, *20 de întrebări şi răspunuri despre Immanuel Kant* (Editura Humanitas: Bucureşti, 2012).

fiindcă ele sunt adevături abstracte care în loc să elibereze raţiunea mai mult o ţin închisă.[121]

Iluminiştii au ajuns să considere că lumea este un fel de mecanism autonom care ajunge să funcţioneze indepdent nu numai de om ci la fel de bine şi de Dumnezeu. Aşa se face că din moment ce lumea este un lucru care există seprat de Dumnezeu este foarte adevărat că în cele din urmă întruparea lui Hristos nu a fost posibilă. Acest lucru pentru iluminişti nu avea cum să aibă loc din moment ce lumea era deplin separată de Dumnezeu. Cum poate un Dumnezeu care stă la distanţă de lume să fie în acelaşi timp unul care se întrupează pentru a mântui lumea? Fără doar şi poate acest lucru nu avea cum să aibă loc. Întruparea lui Hristos este pentru iluminişti o minciună a creştinismului şi pentru acest lucru iluminiştii au mai făcut un pas în drumul de secularizare al omului. Omul poate trăi separat de Dumnezeu fiindcă lumea este o entitate autonomă. Diderot spunea că facerea lumii de către Dumnezeu este o mare minciună. Evident au fost iluminişti care s-au opus lui Diderot şi au susţinut că Dumnezeu a făcut lumea dar mai apoi nici Dumnezeu nu mai are putere să o ţină sub stăpânie sau în control. Prin urmare, iluminiştii susţineau că Dumnezeu există dar El nu are nici un fel de implicaţie în viaţa lumii fiindcă lumea poate să trăiască foarte bine liberă de Dumnezeu. Chiar dacă lumea avea probleme pentru iluminişti Dumnezeu nu mai putea în nici un fel să intervină în problemele lumii. După cum am afirmat în rândurile de mai sus trebuie să fim conştienţi că iluminismul nu este în nici un fel secularism dar el a premers secularismului modern şi mai multe idealuri seculare au fost luate din iluminsim. Poate unul dintre cele mai centrale lucruri care a făcut ca iluminismul să pregătească calea secularismului modern a fost deismul. Este deismul cel care Îl ţine pe Dumnezeu afară din viaţa omului şi omul poate să ducă o viaţă cât se poate de bună şi de frumoasă şi fără de Dumnezeu. Este bine să fim conştient că la secularismul modern au contribut mai multe lucruri şi iluminismul a fost unul dintre ele. Secularismul este o credinţă care ne spune că treuie să ţinem cont de raţiunea umană care este cea care îi oferă omului o educaţie civică. Educaţia civică este pentru secularişti un lucru care este contradictoriu cu cea religioasă fiindcă în cele din urmă

121 Deşi nu au spus-o pe faţă, iluminiştii au găsit credinţa în Dumnezeu ca şi un lucru inconvenient. Acesta a fost numai un pretext care susţinea că în cele din urmă prin credinţa în Dumnezeu raţiunea umană ajunge să trăiască în obascuritate. Acest lucru este aşa fiindcă credinţa în Dumnezeu este definită de dogme şi dogmele nu sunt lucruri concrete. Iată de ce este bine ca omul să se elibereze de dogme şi de religie şi să ofere raţiunii un drum privat şi individual. Acest lucru este ceea ce are nevoie iluminsimul şi în cele din urmă iluminismul este cel care va oferii raţiunii omului adevărata libertate. Iluminismul este în acest sens un lucru care face bine omului, omul nu poate ajunge bun numai prin credinţa în Dumnezeu ci la fel de bine şi prin cultivarea raţiunii, adică prin educaţie. Omul trebuie să fie conştient că raţiunea în cele din urmă trebuie să fie eliberată de dogmele religioase care nu fac decât să o ţină în loc. Lumea după cum am a fost creată de Dumnezeu este un mecanism care funcţioenază fără de Dumnezeu şi pentru acest lucru este bine ca omul să se elibereze de prejudiciile religiei fiindcă în cele din urmă lui Dumnezeu nu îi pasă de viaţa omului.

Dumnezeu nu poate să intervină în problemele oamenilor. Acest lucru este un fapt pe care secualriştii moderni îl iau din religie şi din ceea ce ţine de credinţa în Dumnezeu. Prin urmare este bine să ştim care este diferenţa dintre secularism şi iluminism. Aceste două ideologii au multe lucruri în comun fiindcă secularismul a preluat multe dintre idealurile seculariste dar în acelaşi timp sunt şi multe lucruri care diferă. Este adevărat că la fel ca şi iluminsimul nici secularismul nu neagă pe faţă existenţa lui Dmnezeu dar ceea ce ne propune secularismul la fel ca şi iluminismul este un mod de viaţă fără de Dumnezeu.[122]

Pe la anul 1754, se făcu în Franţa o mare procesiune cu moaştele făcătoare de minuni ale unui sfânt. Mulţime mare de popor se strânse cu acest prilej. Venise şi o mulţime de bolnavi şi cerşetori. Doi ologi cerşeau la un capăt de drum.

-Să aveţi credinţă tare! – le ziseră trecătorii. În curând vor trece pe aici moaştele Sfântului şi, de veţi avea credinţă,vă veţi tămădui.

-Frate! – se înţeleseră atunci ologii. De noi nu va fi bine cu moaştele alea… S-ar putea întâmpla să ne tămăduim; şi atunci cine ne va mai da nouă bani?!… Va trebui să ne apucăm iarăşi de lucru! Hai să o ştergem de aici!…

- Aşa este, a spus celălat olog.

Şi cei doi ologi o şterseră repede din calea moaştelor, nu cumva să-i ajungă tămăduirea.[123]

Asemenea cu aceşti doi ologi sunt şi seculariştii din zilele noastre. Ei ştiu că Dummezeu poate rezolva orice lucru şi orice problemă dar preferă să fugă de Dumnezeu decât să obţină ajutor de la el fiindcă în cele din urmă existenţa lui Dumnezeu va ajunge să le schime întreg omul lor de a fii. Ştim din viaţa Domnului Hristos că atunci când un tânăr bogat a venit şi l-a întrebat ce să facă să moştenească viaţa veşnică Hristos i-a spus să îşi vândă toate averile lui şi să îi urmeze însă tânărul nu a făcut acest lucru fiindcă era puternic ataşat de bogăţiile sale. În această situaţie se găseşte şi secularismul din zilele noastre şi modul lui de viaţă este împărtăşit de foarte mulţi. Acest lucru este aşa fiindcă viaţa în sine este un lucru care după secularişti trebuie să fie dusă independent de Dumnezeu.[124]

---

122 Caroline Warman, *Tolerance: the beacon of enlightment* (et al, 2016).

123 Iosif Trifa, *600 de istoriore religioase* (Sibiu, 19330-1938).

124 Această independenţă a omului de Dumnezeu după cum am putut constata a fost un lucru care a fost susţinut mai întâi de iluminişti şi mai apoi a ajuns să fie un lucru care a definit toată ideologia secularistă. Acest lucru fiindcă omul occidental de după evul mediu a constat că viaţa poate să fie trăită şi fără de prezenţa lui Dumnezeu. Este adevărat că catolicismul occidental a

Iluminismul a fost un pas înainte în drumul care a ajuns în cele din urmă la secularismul modern. Acest lucru este aşa fiindcă iluminsimul este cel care susţinea că omul trebuie să se emancipeze. Omului nu ami trebuie să îi fie frică să cadă modul de viaţă păgân al antichităţii ci trebuie să fie încrezător în posibilităţiile raţiunii prin sine şi fără de ajutorul lui Dumnezeu. Acest lucru a fost ceea ce a definti mentalitatea iluministă de la începutul modernităţii. După cum am spus iluminiştii nu s-au văzut pe sine atei dar printre ei au fost multe idei de origine atee. Iluminiştii au fost cei care prin Jean Jaques Rousseau au spus că Biserica nu mai trebuie să joace nici un rol în viaţa cetăţenilor şi să trebuie să fie separate puterile în stat. Iluminiştii gândeau la Biserică nu în termneii unei insituţii care urma să îl ducă pe om la mântuire ci mai mult ca o putere de stat. A venit vremea ca Biserica să nu mai fie implicată în viaţa cetăţenilor. Evident avem de a face aici cu o mare confuzie. Acest lucru este aşa fiindcă Biserica există în ţări şi este adevărat că ţările sunt conduse de puteri politice. Acest lucru nu înseamnă că Biserica face politică. Este bine să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt mulţi care susţin că Biserica şi religia creştin ortodoxă nu mai este credibilă fiindcă în evul mediu a pactizat cu puterea de stat. Trebuie să ştim că au fost şi oameni de stat care au fost sfinţi. Dintre cei mai cunoscuţi sunt Sfântul Constatin cel Mare şi mama sa Sfânta Elena. Este evident prin urmare că trebuie să ne dăm seama că Biserica trăieşte în ţări şi trebuie să ţină cont de legile acelei ţări. În acest sens acest lucru nu înseamnă că Biserica este o insituţie politică. Biserica Creştin Ortodoxă este o instituţie publică şi ea operează cu mai mulţi credincioşi pe care trebuie să îndrume la mântuire. Deşi Biserica există în diferite state ale lumii acest lucru nu înseamnă că Biserica este o instituţie care este definită de elementul politic. Acest lucru a fost găsit inconvenient de iluminişti care fiindcă negau înturparea Domnului Iisus Hristos la fel de bine negau şi implicarea Bisericii în viaţa socială a creştinilor. Creştinii iluminişti trebuiau să fie educaţi numai în sens laic sau profan şi fără să aibă nici un fel de legătură cu viaţa religioasă sua cea a credinţei. Acest model a fost preluat şi de secularişti care după cum ştim nu sunt de acord ca religia să fie predată în şcoli. De fapt acest lucru a fost realizat mai ales în timpul sovieticilor. Este bine să ştim prin urmare ceea ce a afirmat iluminismul fiindcă sunt mai multe idelauri ale sale care au fost preluate de ideologia secularistă.[125]

Prin urmare este bine să ştim că iluminismul a fost cel care a pus la baza existenţei şi a vieţii omului raţiunea. Raţiunea se putea dezvolta pe sine prin ştiinţă. Acest lucru

---

făcut mai mult rău occidentului dar acest lucru nu este vina lui Dumnezeu. Nu a fost vinovat Dumnezeu fiindcă preoţii medivali au ajuns să considere că toate viaţa trebuie să graviteze în jurul catolicismului. Nu este vinocat Dumnezeu că preoşii meidevali au ajuns să susţină unele superstiţii şi în cele din urmă să obscurizeze rolul educaţiei în societate. Pentru medievali educaţia religioasă era deplin incompatibilă cu cea progfană fiindcă în antichitate toate şcolile au fost profane. Aşa se face că medivalii au ajuns să creze un un fel de tabu dintre educaţia profană şi cea religioasă.

125 Lucien Goldman, *The philosophy of the enlightment* (Londra, 1068).

evident că a fost exacerbat în iluminism şi a dus la ceea ce cunoaştem în zilele noastre ca şi scientism. Scientismul este un curent de gândire care a apărut în cadrul iluminismului şi care susţine că singura metodă de cunoaştere este cea ştiinţifică. Prin urmare în scientism nu mai este loc pentru cunoaşterea religioasă. Cunoaşterea religioasă este în cele mai multe cazuri una care este bazată pe mistică sau mai bine spus pe cunoşaterea mistică şi această cunoaştere nu mai era actuală în iluminism. Scientismul era cel care susţinea că orice dogmă a credinţei creştine care nu poate fi trecută prin filtrul ştiinţei nu poate să fie adevărată. Aşa se face că în cele din urmă scientimsul a fost un fel de tranziţie de la religie la ştiinţă. Ştiinţa avea să devină în epoca modernă pentru mai mulţi atei adevărata religie. Acest lucru nu este străin nici de secularism. Secularismul este scientist fiindcă susţine că tot ceea ce ţine de credinţa în Dumnezeu este un lucru cât se poate de necredibil fiindcă nu poate fi trecut prin proba scientistă. Secularismul a ajuns să absolutizeze scientismul şi susţine că tot ceea ce nu poate fii demonstrat pe care ştiinţifică nu există în cele din urmă. Scientismul este un lucru care trebuie spus că nu îi lărgeşte orizonturile omului ci mai mult îl ţine închis la această lume şi la tot ceea ce ţine de ea. Scientimsul este forma absolută a ştiinţei care ajunge să ia locul religiei fiindcă religia nu este întemeiate pe baze scientiste. Trebuie să fim conştienţi că există o diferenţă dintre scientism şi ştiinţă. Această diferenţă constă în faptul că în timp ce ştiinţa este un lucru care oferă unele cunaoşteri, scientismul este cel care afirmă că ştiinţa este mediul absolut prin care omul ajunge la cunoaştere.[126]

Scientismul este cel care susţine că ştiinţa este un lucru absolut şi tot ceea ce nu trece de propa ştiinţei nu poate în nici un fel să fie acceptat de om. Pentru acest lucru scientismul a ajuns să aibă o poziţei cât se poate de sceptică şi de îndoielnică în ceea ce priveşte religia. Scietismul crede în Dumnezeu numai dacă acest lucru poate fii dovedit ştiinţific. Dacă nu este ştiinţifică înseamnă că existenţa lui Dumnezeu este nulă. Acest principiu scientist este bine să ştim că a fost preluat şi de secularism care absolutizează ştiinţa în defavoarea religiei. Scientismul este un lucru care este cât se poate de în vogă în zilele noastre mai ales printre secularişti fiindcă el ne spune că tot ceea ce avem de a face în această lume este să ne raportăm la ceea ce este ştiinţific. Scietismul nu

126 Pentru secularistul postmodern este cât se poate de adevărat că ştiinţa este un lucru care este mai presus de religie. Acest lucru este aşa fiindcă ştiinţa este un fapt care operează cu elementele din această lume pe când religia este un lucru care ţine mai mult de lumea cealaltă. Este bine să ştim că ştiinţa nu poate să fie în nici un fel de religie. Acest lucru este aşa fiindcă Dumnezeu este mai presus de orice investigaţie ştiinţifică. Deşi religia a afirmat că ştiinţa nu poate lua locul religiei, pentru seculariştii atei acest lucru este un fapt care în nici un fel nu poate să fie contrazis. Pentru seculariştii atei ştiinţa este o adevărată religie fiindcă ea este cea care în orientează pe om în lume şi la fel de bine face lumea pe înţeles. Pentru seculariştii atei este cât se poate de adevărat că lumea nu este în nici un fel un lucru care poate să fie explicat pe baze religioase. Acest lucru nu trebuie să fie uitat. Prin urmare în secularismul ateu ştiinţa este noua religie şi noul dumnezeu este raţiunea sau mintea umană. Deşi pare greu de crezut sunt mai mulţi secularişti care susţin în zilele noastre aceste opinii.

recunoaşte că ştiinţele vin de la Dumnezeu ci că ele sunt un produs autonom al creaţiei omului. Omul prin sine este scinetist ne spun seculariştii fiindcă el vrea să aibă la tot ceea ce există explicaţii ştiinţifice. Să fie acest lucru adevărat? Cu siguranţă că nu. Acest lucru este aşa fiindcă omul nu are nevoie numai de ştiinţă ci la fel de bine şi de credinţa în Dumnezeu. Dumnezeu este mai presus de ştiinţă şi acest lucru ne spune că El poate sau nu poate să fie parte din investigaţiile ştiinţifice ale scientismului. Scietismul este cel care încească să îl reducă pe Dumnezeu numai la lumea materială sau mai bine spus la tot ceea ce este empiric. Acesta este în cele din urmă şi dezideratul ultim al secularismului. Secularismul nu ar avea nici o problemă cu existenţa lui Dumnezeu dacă Dumnezeu ar fi ţinut numai de lumea materială. Din moment ce Dumnezeu nu ţine numai de lumea materială este foarte adevărat că existenţa Lui devine nesigură. Iată prin urmare cum scientismul de origine iluministă ajunge să îl facă pe om să ducă o viaţă seprată de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă scientismul crede numai într-o lume materială şi este în acest sens empiric. În realitate Dumnezeu transcede lumea materială şi acest lucru este găsit inconvenient de secularismul scientist. Fără doar şi poate că secularismul după cum este prezent în zilele noastre este scientist. Este bine să ştim prin urmare că ştiinţa este un lucru limitat şi ea nu are capacitatea de a Îl condiţiona pe Dumnezeu. Dumenzeu a lăsat ştiinţele pentru ca omul să Îl deducă prin intermediul lor pe Dumnezeu. Dumnezeu este Cel care „se ascunde” în spatele ştiinţelor în cele din urmă. Este bine prin urmare să ştim că scienstimul este mai mult un fel de pseudo-ştiinţă în cele din urmă fiindcă se rezumă numai la ştiinţă şi tot ceea ce există pentru el este ştiinţa care poate să fie demonstrată pe care raţională. În cele din urmă omul nu este numai raţiune şi viaţa lui nu se reduce numai la raţiune. Scientismul este adevărat că îl reduce pe om numai la ceea ce ţine de minte şi de raţiune.[127]

O altă ideologie care a avut un puternic impact şi mare influenţă asupra secularismului este umanismul. Acest lucru atât de mult că a început să apară o combinaţie dintre secularism şi umanism care se numeşte umanism secular. Prin urmare ce este umanismul? Umanismul este cel care pune valorile umane mai presus de orice chiar şi de Dumnezeu. Prin urmare în umanism nimic nu poate fii mai presus de om care este fiinţa supremă sau valoarea supremă. Accentul pe om poate să meargă în umanism, deşi acest lucru nu este valabil în toate situaţiile, chiar şi dincolo de credinţa în Dumnezeu. Pentru umanism omul are capacitatea de a se autodetermina şi prin urmare el nu mai are nevoie de credinţa în Dumnezeu. Fiindcă omul este în sine o entitate autonomă este foarte evident că în umanism viaţa credinţei în Dumnezeu joacă un rol secundar sau uneori chiar nu este prezentă deloc. Prin urmare este cât se poate de clar că umanismul este cel care susţine că omul se poate descurca singur în această lume şi el nu are nevoie de ajutorul sau de asistenţa lui Dumnezeu. Acest lucru fiindcă în cele din urmă omul se poate descurca singur prin liberul arbitru pe care îl are. Cel mai probabil primul care a folosit termenul de umanism a fost filosoful Cicero. Este prin

127 Dumitru Popescu, *Eonul dogmatic* (Bucureşti, 2001).

urmare bine să precizăm că umanismul este dincolo de toate orientat ateu şi fără de nici o îndoială că el a fost preluat de secularismul modern. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul este umanist când el se raportează la Dumnezeu. Umaniştii sunt cei care susţin că tot ceea ce trebuie să facă omul este să se intereseze de propria persoană şi că nu trebuie să fie orientat în spre Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă prin sine omul va putea să găsească cheia la toate problemele existenţei sale de pe pământ. Fiindcă umanismul a ajuns să nege existenţa lui Dumnezeu el a avut nevoie să înlocuiască locul lui Dumnezeu cu anumite lucruri. Acest lucru l-a făcut prin faptul că umanismul a fuzionat cu mai multe filosofii. Deşi umanismul a apărut ca perioadă de timp în Renaşterea italiană este foarte adevărat că el este un curent de gândire cât se poate de generic care a ajuns să fuzioneze cu filosofia. Pentru acest lucru umaniştii erau de părere că omul trebuie să se întoarcă înapoi la religiile şi filosofiile antichităţii necreştine.[128]

Fiindcă avea nevoie să înlocuiască locul lui Dumnezeu care a rămas liber în ideologia sa este adevărat că în modernitate umanismul a ajuns să fuzioneze cu secularismul. Aşa s-a născut ceea ce cunoaştem în zilele noastre ca umanismul secular. Acesta a ajuns să fie pentru unii o adevărată religie. Aşa se face că prin fuzionarea dintre umanism şi secularism omul a ajuns să fie cât se poate de centrat pe sine şi pe valorile umaniste. Tot ceea ce trebuie să facă omul în această viaţă este să se afunde cât mai mult în idealurile şi preceptele umaniste şi că considere că nu mai este nimic dincolo de ele. Acest lucru ne spune că în sine secularismul a ajuns să nu mai poată fii definit fără de umanism. În zilele noastre orice formă de secularism ajunge să fie definită de umanism. Umanismul este un lucru care susţine că omul este autonom faţă de existenţa lui Dumnezeu de care omul nu poate să fie sigur. Aşa se face că omul ajunge să fie o entitate absolută. Fără de nici o îndoială că umanismul este cel care absolutizează omul şi tot ceea ce ţine de el. Acest lucru este aşa fiindcă în sine tot ceea ce contează este omul şi dincolo de el nu mai poate fii conceput nimic. Este adevărat că viziunea umanismului este reducţionistă fiindcă ea în loc să Îl pune în centrul existenţei pe Dumnezeu îl pune pe om. Omul devine astfel centrul a tot ceea ce există. Acest lucru este evident eronat fiindcă prin sine omul nu are cum să stăpânească universul care este mai presus de puterile sale. Un alt lucru care i-a dezamăgit mult pe umanişti este

128 Este interesant acest proces de reîntoarcere în spre păgânismul antic pe care umanismul la avut fiindcă în cele din urmă după cum am putut constata primul germene al secularismului a apărut tot în antichitate. Umaniştii sunt cei care au întors faţa lui Dumnezeu şi au ajuns să se raporteze numai la lumea din jur sau mai bine spus la natură. Este adevărat că au existat şi umanişti are au profestat o arecare credinţă în Dumnezeu dar în mare umanismul s-a definit pe sine ca şi un curent ideologic ateu în care omul şi nevoile sale luau locul lui Dumnezeu. Atâta vreme cât omul este centrat pesine el nu mai are nevoie să fie interesat de Dumnezeu. Cu ce poate să îi ajute Dumnezeu omului atunci când omul ajunge să creeze un mod de viaţă umanist care nu se mai raportează la nimic altceva decât la natura umană? Erasmus de Rotterdam a fost printre singurii umanişti care au profesat credinţă în Dumnezeu în timp ce restul au ajuns să fie cât se poate de atei.

faptul că religia şi mai ales creştinismul face recurs la credinţa omului. Acest lucru a fost recunoscut de umanişti ca fiind un lucru rău fiindcă în sine credinţa este un lucru care nu se bazează pe investigaţia ştiinţifică la fel ca şi ştiinţele. Prin urmare umanismul a ajuns să susţină că religia este un lucru care nu poate să fie de încrdere. Tot ceea ce poate fii de încredere este investigaţia ştiinţifică. Aşa se face că încet, încet mai multe concepte ştiinţifice au ajuns să fie împropriate de umanism care este un lucru cât se poate de influent în zilele noastre. Sunt mulţi umanişti care consideră că în sine Dumnezeu trebuie să fie subordonat omului fiindcă omul este o fiinţă centrală a lumii şi el are menirea de a guverna această lume. Aşa se face că încet, încet umanismul l-a scos pe Dumnezeu afară din constituţia sa şi a ajuns la ateism.[129]

Umanismul secular este cel care susţine că omul poate să fie o fiinţă morală şi fără de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă în sine omul trebuie să fie moral fiindcă aceasta este natura lui. Prin urmare umanismul este cel care scoate pe Dumnezeu din condiţia omului sub pretextul că omul se poate descurca şi singur în această lume. Umanismul secular este o credinţă care evident pune accentul pe om şi care are ca şi scop să îl elibereze pe om de credinţa în Dumnezeu. Atunci când omul este interesat de Dumnezeu el nu ajunge să îşi realizeze adevărata lui potenţialitate şi tot ceea ce face este să fie centat numai pe propria persoană. Iată prin urmare un lucru pe care nu putem să îl trecem uşor cu vederea. De ce se simte umanistul nesigur atunci când crede în Dumnezeu? El se simte nesigur fiindcă în sine credinţa în Dumnezeu este un pericol pentru umanist. Ea îl face pe om să nu mai fie interesat de propria persoană ci să caute alte lucruri cu care să relaţioneze. Pentru acest lucru umanismul este în cele din urmă ateu şi susţine un mod de viaţă fără de Dumnezeu. Secularismul a preluat ideologia umanistă şi în cele din urmă a ajuns să fie şi el ateu. Aşa se face că în zilele noastre secularimsul nu mai poate fii conceput fără de umanism. Prin urmare unul dintre principalele motive pentru care umanismul secular a ajuns să respingă credinţa în Dumnezeu este faptul că această credinţă nu ajunge să fie în nici un fel un lucru care să se bazeze exlusiv pe ştiinţă. Cele mai multe lucruri despre existenţa lui Dumnezeu ajung să fie experimentate în creştinism prin credinţă. Pentru umanismul secular acest lucru nu este suficent. Numai ceea ce poate fi experimentat pe bazele ştiinţei poate să fie în cele din urmă acceptat de umanismul secular. În acest sens în umanismul secular religia este substituită cu ştiinţa. Prin urmare este adevărat că pentru umanismul secular fiinţele umane pot să fie morale şi etice şi fără de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă prin ştiinţă omul poate stabili ce decizii trebuie să stabileacă faţă de lumea din jur. Rolul lui Dumnezeu este unul inexistent în umanismul secular fiindcă tot ceea ce contează în cele din urmă este omul şi propria lui persoană.[130]

Ceea ce trebuie să ştim este că în sine umanismul secular a fost puternic influenţat de creştinism deşi nu recunoaşte acest lucru. Motivaţia pe care o aduce umanismul secular în faţa creştinismului este un fel de creştinism fără de Hristos.

---

129 Ion Ianoşi, *Umanism: viziune şi întrupare* (Editura Eminescu, 1978).

Umaniştii seculari sunt de acord că omul poate ajunge să fie o fiinţă morală prin propriile puteri şi nu prin credinţa în Dumnezeu. Prin urmare este adevărat că umanismul secular are noţiunea de moralitate. Această noţiune este însă una care a fost luată din creştinsim care este poate cea mai credinbilă religie a lumii. Este prin urmare adevărat că umanismul secular este cel care susţine mai multe valori creştine fiindcă acestea funcţionează în lumea noastră. Dintre ele amintim: iubirea faţă de semeni, compasiunea, mila, dreptatea sau libertatea. Acestea sunt valori pe care creştinismul le-a afirmat cu mult înainte ca umanismul secular să apară în lume. Este adevărat că umaniştii seculari nu recunosc că au preluat aceste valori etice din creştinism. În sine umaniştii seculari sunt de părere că omul poate să trăiască moral şi fără de credinţa în Dumnezeu fiindcă în cele din urmă fiinţa umană este una a moralităţii. Acest lucru este mai greu de crezut. Omul face binele şi este moral fiindcă doreşte în general să fie pe placul lui Dummezeu. Moralitatea este un lucru care ne spun umaniştii seculari că vine din fiinţa umană atunci cînd omul este cu adevărat preocupat de propria lui persoană. Prin urmare pentru umaniştii seculari tot ceea ce trebuie să facă omul este să se orienteze în spre propriul eu şi atunci totul va fii în regulă. Ceea ce afirmă creştinismul este un lucru care este diferit şi de ce nu contradictoriu cu umanismul secular. Creştinismul afirmă că Dumnezeu a sădit în om o conştiinţă morală care îi spune omului ceea ce este bine şi ceea ce este rău. În cele din urmă este cât se poate de adevărat că aecastă conştiinţă a omului este vocea lui Dumnezeun din om. Prin urmare conştiinţa morală a omului vine de la Dumnezeu. Acest lucru este negat de umaniştii secualri care ne spun că nu Dumnezeu este autorul conştiinţei morale a omului ci mai mult propria capacitatea de a alege dintre bine şi rău. Ceea ce trebuie să ştim este că diferenţa dintre bine şi rău poate fii extrem de relativă în cazul omului. Acest lucru este aşa fiindcă ceea ce pare aparent bun poate să fie în cele din urmă un lucru rău. Aşa se face că pentru a avea o conştiinţă a binelui şi a răului omul trebuie să se raporteze la Dumnezeu. Numai în acest mod se poate vorbii de o conştiinţă morală în om. Ori acest lucru umanismul secular nu îl face.[131]

---

130 Umanismul secular este cel care în cele din urmă ajunge să descentralizeze lumea după cum a fost ea creată de Dumnezeu şi mai ales ajunge să nege adevărului creştin ortodox. Acest lucru este aşa fiindcă umanismul secular susţine că tot ceea ce contează în cele din urmă este numai omul şi dincolo de om nu mai există nimic. Este adevărat că Dumnezeu l-a creat pe om ca şi „coronă a creaţiei” sau a lumii dar acest lucru nu implică cu sine faptul că omul nu mai trebuie să se raporteze la Dumnezeu. În umanismul secular omul nu trebuie să se gândească la Dummnezeu ci tot ceea ce trebuie să facă este să se orienteze numai pe propria persoană. Umansimul secular este cel care consideră că omul înglobează în sine prin excerciţiu moral tot ceea ce are nevoie de a duce o viaţă fără de credinţa în Dumnezeu. Acest lucru este un fapt care în nici un fel nu poate fi negat. Este evident că din perspectiva creştină umansimul secular propune un mod de viaţă înstrăinat şi alienat de Dumnezeu în care tot ceea ce contează sunt alegerile şi liberul arbitru al omului. Această ideologie este un lucru care este puternică în zilele noastre fiindcă sunt din ce în ce mai mulţi care cred numai în rolul omului în această lume, un rol care în cele din urmă nu mai are nimic de a face cu Dumnezeu.

Auguste Compte a fost cel care a susţinut că în cadrul umansimului secular este adevărat că avem de a face cu un fel de evoluţie a omului. Ce să înţelegem prin acest lucru? Înţelegem că în starea actuală omul se găseşte într-un stadiu teologic fiindcă omul face tot ceea ce face raportându-se la Dumnezeu. Va venii vremea când omul va ajunge să evolueze din acest stadiu teologic şi va trece la unul matefizic [supranatual] şi în cele din urmă va evolua la un stadiu raţional sau raţionalist. Acest stadiu este după Auguste Compte un fel de stadiu „raţionalist pozitivist.” El a susţinut ceea ce a denumit ca şi un fel de „religie pentru umanitate” care va ajunge să ia locul creştinismului. Iată prin urmare un lucru cât se poate de evident şi care ne spune că umanismul secular este o credinţă anticreştină. Este bine să ştim acest lucru fiindcă în zilele noastre se consideră că tot ceea ce este creştin trebuie pus la îndoială şi trebuie trecut prin filtrul raţiunii. Sunt puţini cei care ştiu că umanismul secular a fost cel care a ajuns să întemeieze şi o biserică care să îi slujească interesele. Această biserică a fost denumită Biserica Umanităţii şi ea era menită să slujească tot ceea ce ţine de natura umană şi de modul în care este ea guvernată. Această biserică a apăprut în 1878 în Londra în Anglia şi a fost una care s-a definit pe sine prin idealuri pozivisite. Pentru lumea moderntă este cât se poate de adevărat că umanismul este un lucru bun şi pentru acest lucru el a juns să fie inclus în pozitivism. Această filosofie susţine că trebuie să fim cât se poate de pozitiv fiindcă omul este în cele din urmă o fiinţă pozitivă. Pozitivismul este văzut în acest sens ca şi un mode viaţă care susţine faptul că omul este o fiinţă care este definită şi menţinută în viaţă de valori pozitive printre care este şi umanismul. Umansimul secularist deşi este de orintare atee a ajuns în ziele noastre să fie considerat ca un lucru bun pentru om. Acest lucru este aşa fiindcă el ajunge să slujească umanitatea.[132]

Umaniştii seculari au ajuns să suţincă că creştinismul este o religie perimată şi învechită în cadrul unei lumi care este emancipată ştiinţific. Ei susţin că descoperirile

131 Edward D. Thorndike, *Învăţarea umană* (Editura didactică şi pedagogică, 1983).

132 Noţiunea de umanitate este un lucru fundamental în umansimul secular. Acest lucru este aşa fiindcă se consideră că omul trebuie să fie cât se poate de orientat şi preocupat de propria lui umanitate. Acest lucru ajunge să pună umanitatea mai presus de Dumnezeu fiindcă în cele din urmă tot cee ace contează şi tot ceea ce este important pentru om este ceea ce ţine de umanitatea lui. Prin urmare, umanitatea este un lucru care este ridicat pe un piedestal extrem de înalt de umaniştii seculari. Omul trebuie să facă orice sacrificu pentru binele umanităţii. Am putut vedea că a apărut şi o Biserică a Umnaităţii care evident nu ţine de creştinism. Dacă a apărut o Biserică a Umanităţii este cât se poate de adevărat că umanismul secular caută cu orice preţ să ne detruneze de la Hristos şi să ne împingă pe căi străine de El. Hristos a întemeiat o Biserică pentru a ajunge să îl izbăvească pe om de iad şi de damnarea la iad. Prin urmare în sens creştin nu poate să existe o menire mai mare a Bisericii decât aceea de a îl duce pe om la mântuire. Este clar că Biserica Umanităţii întemeiată pe umaniştii seculari este una care nu are de a face cu Hristos chiar dacă umaniştii secualri nu afirmă acest lucru pe faţă. Ceea ce trebuie să ştim este că nu trebuie să abolutizăm noţiunea de umanitate dipă cum fac umaniştii seculari fiindcă acest lucru nu este în nici un caz bun.

care s-au făcut în materie de ştiinţă sunt atât de mari încât fac ca această credinţă creştină să nu mai fie una actuală. Pentru umaniştii seculari creştinismul şi-a pierdut actualitatea şi acest lucru este cel mai probabil într-un sens ireversibil. A venit timpul ca omul modern să îşi dea seama că este nevoie de o nouă religie care să fie pe înţelesul omului modern. Creştinismul este după umaniştii seculari o religie care nu poate ţine pasul cu descoperirile care se fac în lumea ştiinţiei şi pentru acest lucru este desuet. Iată cum umaniştii seculari ne fac să ajungem al concluzia că trăim într-o lume post-creştină care nu mai are nimic de a face cu Hristos. Acest lucru este şi unul dintre motivele pentru care umanismul secular este o ideologie care pretinde că în sine este o religie. Este o religie fără de Dumnezeu în care omul trebuie să se închine la valorile pur şi strict umane. Acest lucru este aşa fiindcă dincolo de aceste valori nu mai există nimic. Este bine să ştim prin urmare care este sensul generic în spre care se îndreaptă umanismul secular umanismul secular ne îndreaptă în spre o lume în care nu mai există Dumnezeu şi în spre o lume goală de prezenţa şi de existenţa lui Dumnezeu. Umanismul secular este cel care înlocuieşte teologia cu o moralitate pur umană care este despinsă din condiţiile acuale ale lumii în care trăim în zielele noastre. Umaniştii seculari sunt cei care au fost conştienţi de forţa convingerii idealurilor morale creştine dar ei consideră că este bine să scoatem aceste idealuri afară de credinţa în Dumnezeu şi să le orientăm numai în spre raţiunea umană şi ceea ce ţine de ea. Iată prin urmare care este sensul şi care este orientarea umanismului secular. Este foarte mult o viaţă şi o existenţă care nu mai are de face cu Dumnezeu. Umaniştii seculari au fost cei care au obeiectat asupra faptului că creştinsimul ortodox este alcăptuit din mai multe ritualiuri şi ceremonii. Acest lucru este cât se poate de lipsit de actualitate. Omul modern este o fiinţă socială care consideră că nu mai este necesar crezul în Dumnezeu şi în existenţa Lui. Acest lucru este aşa fiindcă această existenţă a dus foarte mult la apariţia ritualurilor şi a ceremoniilor religioase care nu sunt prin sine un răspuns la problemele cu care se confruntă umanitatea.[133]

Într-o adunare, un om credincios a pus odată întrebarea:

- Care e cuvântul cel mai lung?

  Nimeni nu a putut da un răspuns corect.

Atunci întrebătorul a răspuns el, zicând:

- Cuvântul cel mai lung e vorba «veşnicia», pentru că nu se mai gată niciodată.

A pus apoi o altă întrebare:

- Care e cuvântul cel mai scurt?

---

133 Ronald E. Osborn, *Humanism and the death of God. Searching for God after Darwin, Marx and Nietzsche* (Oxford, 2017).

Răspunsul l-a dat tot el, zicând:

- Cuvântul cel mai scurt e vorba «acum», pentru că, îndată ce ai rostit-o, nu mai este; s-a dus

În audienţă s-a făcut linişte.

- Am pus aceste întrebări – a zis mai departe întrebătorul – să vă gândiţi şi dumneavoastră că «acum» e timpul să câştigăm «veşnicia». Viaţa noastră e acest «acum», care ţine cât o scânteie. Dar «veşnicia» rămâne pentru totdeauna.

Am spus această întâmplare fiindcă ea ne spune în spre ce trebuie să ne orientăm. Umanismul secular este orientat în spre acum şi în nici un caz în spre veşnicie. Acest lucru este aşa fiindcă negând pe Dumezeu în cele din urmă umanismul secular ajunge să nege veşnicia. Când sumntem orientaţi spre Dumnezeu în cele din urmă vom ajunge să fim cât se poate de bine bine ancoraţi în veşnicie. Scopul nostru în această viaţă nu este să fim orientaţi absolut în spre umanitate ci mai mult trebuie să fim atenţi cu destinaţia noastră ultimă în spre Dumnezeu.[134]

Anul 1933 a fost anul când mai mulţi umanişti seculari s-au adunat şi au semnat ceea ce ei au denumit ca Manifestul Umanist în care ei spuneau că a venit vremea ca lumea să îşi dea seama că religiile nu pot să soluţioneze problemele omului modern şi prin urmare este nevoie de o altă religie. Această religie nu poate fii alta decât umanismul secular. Este adevărat că pe parcursul timpului au fost adoptate mai multe manifeste umaniste. Umanismul secular este cel care a ajuns să considere faptul că existenţa lui Dumnezeu în nici un fel nu poate să fie compatibilă cu cea a omului fiindcă existenţa lui Dumnezeu este una supranturală. Prin urmare dacă Dumnezeu este supranatural este clar că pentru umaniştii seculari El nu are nimic de a face cu viaţa

134 Umansimul secular este cel care o profundă înrâurire în lumea de azi fiindcă el este unul care îi propune omului să se raporteze numai la sine şi la tot ceea ce ţine de Dumnezeu. El uită că omul va ajunge să găsească un răspuns la problemele cu care se confruntă numai atunci când va ajunge să trăiască în Dumezeu. Pentru umaniştii seculari viaţa cu Dumnezeu este sterilă fiindcă ei nu pot să îl scoată pe Dumnezeu din centrul existenţei. Fiindcă este Dumnezeu, Dumnezeu devine mai important decât omul şi acest lucru nu poate în nici un fel să fie acceptat. Iată prin urmare care este sensul şi orientarea generică a umanismului secular. Este adevărat în acest sens că umanismul secular este o pseudo religie fiindcă el ajunge să îl idolatrizeze pe om şi să facă din om centrul existenţei şi a tot ceea ce există. Iată prin urmare care este scopul ultim al umanismului: de a Îl înlocui pe Dumnezeu cu omul. Acest lucru nu poate să fie în ici un fel acceptat de creştinismul ortodox şi pentru acest lucru creştinismul ortodox condamnă umanismul secular. Acest lucru este aşa fiindcă umanismul secular nu doreşte să ştie despre Dumnezeu şi despre existenţa Lui ci se rezumă numai la om şi la tot ceea ce ţine de interesul omului. Evident acest lucru nu poate să fie creştin fiidncă creştismul este cel care consideră că omul va ajunge la adevărata lui împlinire numai atunci când va fii în comuniune cu Dumnezeu.

omului. Dacă există Dumnezeu pentru umaniştii seculari Acesta este închis undeva deasupra umanităţii care se poate descurca şi fără de ajutorul Lui supranatural. Prin urmare faptul că Dumnezeu este o fiinţă supranaturală nu este un mijloc sau o metodă de a vieţui în comuniune cu Dumnezeu fiindcă acest lucru nu are cum să aibă loc în cele din urmă. Existenţa lui Dumnezeu este un fapt care nu poate să modifice soarta omului şi pentru acest lucru omul este destinat umansimului secular. Aşa se face că ceea ce ar fi în sens creştin un atuu pe care Îl are Dumnezeu prin faptul că este mai presus de umanitate prin supranaturalitatea Sa ajunge să fie un lucru care este defavorabil lui Dumnezeu. Adevărul este că umaniştii trăiesc cu regretul că omul nu poate să fie şi e supranatural la fel ca Dumnezeu şi în cele din urmă ajung să considere că omul trebuie să se raporteze numai la această viaţă. Dincolo de această viaţă nu mai există nimic fiindcă este clar că omul nu va putea să ajungă supranatural. Este posibil ca umanismul secular să fie un fel de răzbunare atee faţă de condiţia lui Dumnezeu raportată la cea a omului. Prin urmare omul este cel care trebuie să testeze dacă creştinsmul şi dogmele sale i se potrivesc şi nu trebuie să le accepte prin credinţă ci mai mult prin propria lui individualitate. Am spus că umanismul secular este o ideologie care promovează individual în defavoarea persoanei. Omul nu mai trebuie să fie deschis spre Dumnezeu prin credinţă ci mai mult el trebuie să fie orinetat în spre propriile tăiri şi simţăminte. Acesta este unul dintre dezderatele prime ale umansimului secular.[135]

Umaniştii secualri au fost cei care au susţinut că în cele din urmă a venit timpul ca omul să se elibereze pe sine de controlul pe care creştinimsul îl face asupra omului. Acest lucru este aşa fiindcă în trecut prin inchiziţie creştinsimul a ajuns să se comporte cât se poate de abuziv în ceea ce îl priveşte pe om. Este bine să ştim că acest lucru este un fapt pe care umaniştii seculari îl susţin. Viaţa omului nu mai trebuie să fie ghidată după principii religioase, mai ales creştine, ci a venit timpul ca omul să se elibereze de aceste prejudecăţi şi să fie cu adevărat liber. Acest lucru este cel care în cele din urmă îl va face pe om să fie liber şi fără de nici o condiţie din partea religie. Umaniştii seculari sunt cei care sunt de părere că religia şi creştinismul ortodox aduc cu sine o îngrădire a libertăţii omului. Acest lucru fiindcă în sine omul are dreptul să fie preocupat numai de propria lui persoană fără să mai fie interesat de Dumnezeu. Fără doar şi poate că în umanismul secular există un fel de ostiltate faţă de religie şi de credinţa în Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă în sine se poate constata că omul trebuie să se elibereze pe sine de constrângerile credinţei în Dumnezeu. Este bine să ştim că umaniştii seculari susţin aceste crezuri şi se bazeză pe ele ca fiind adevărul despre om. Din moment ce nu mai crede în Dumnezeu, umanismul secular ajunge să Îl înlocuiască pe Dumnezeu cu omul. Omul devine astfel centrul existenţei şi al vieţii. Cel mai tragic pentru umaniştii seculari este că omul nu este o fiinţă supranaturală aşa cum este Dumnezul creştinilor. Totuşi, omul poate să ducă o viaţă şi fără de Dumnezeu. Cu alte cuvinte omul nu mai are nevoie de Dumnezeu. Omul nu mai are nevoie de

135 Kaustuv Roy, *Limits of the secular: social experinece and cultural memory* (Palgrave Macmillan, 2017).

ritualurile relgioase fiindcă el este liber de orice constrângere care îi vine din partea religiei şi a creştinismului. Biserica creştină l-a cenzutat de prea multe ori pe om şi l-a criticat la fel de bine atunci când a greşit şi a păcătuit. Avenit timpul ca aceste lucruri să fie lăsate la o parte şi omul să urmeze un curs al vieţii separat de credinţa în Dumnezeu. Acest lucru nu mai este necesar atâta vreme cât omul este preocupatde propria lui persoană şi dincolo de el nu mai există nimic.[136]

Sunt mai mulţi umanişti seculari care în cele din urmă sunt cât se poate de sceptici referitor la faptul dacă există sau nu Dumnezeu ca şi o realitate supranaturală. Acest lucru este aşa fiindcă pentru umanistul secular tot ceea ce există are o explicaţie ştiinţifică. Orice este cât se poate de adevărat că existenţa suprantuală a lui Dumnezeu nu are nici un fel de explicaţie ştiinţifică. Acest lucru îl face pe umanistul secular să considere că supranatural nu există fiindcă el nu poate fi explicat pe bazele epirice ale ştiinţei. Prin urmare dacă nu există supranatual este cât se poate de adevărat că nici Dumnezeu nu există. Este clar că umanismul secular ajunge să nege existenţa lui Dumnezeu într-un mod dialectic. Acest lucru se leagă de ştiinţi şi de incapaciatatea ştiinţei de a explica pe care ştiinţifică tot ceea ce ţine de lumea supranaturală. Aşa se face că umanismul secular a ajuns să susţină un fel de „naturalism metafizic” în care supranaturalul existenţei lui Dumnezeu nu este nimic altceva decât o prelungire inexplicabilă a naturii. Prin urmare Dumnezeu nu este mai presus de natură ci mai mult o continuare inexplicabilă a ei. Este cât se poate de adevăarat că umanismul secular este o ideologie atee care nu doreşte să recunoască existenţa lui Dumnezeu şi nu face decât să îl reducă pe om la condiţiile de viaţă din această lume. În acest sens pentru creştinismul ortodox umansimul secular este o ideologie degenerescentă. Acest lucru fiindcă el nu face decât să Îl scoată pe Dumnezeu din viaţa omului. Pentru umaniştii seculari omul nu trebuie să fie definit de credinţa în Dumnezeu ci de credinţa în propria lui umanitate. Este evident că umanismul secular îl pune pe om în locul lui Dumnezeu şi consideră că omul este liber să trăiască în această lume fără de nici o raportare la Dumnezeu. Tot ceea ce este necesar vieţii omului este să se raporteze la sine însuşi şi acest lucru este în cele din urmă un lucru bun şi fără de nici o implicaţie. În acest sens

136 Cenzura Bisericii a greşelilor şi a păcatelor omului este considerată de umaniştii secualri ca un lucru care trebuie să înceteze. Acest lucuru este aşa fiindcă Biserica nu face prin cenzura ei decât să îl subaprecieze pe om. Omul care este mustrat de religie şi de biserică pentru greşelile lui nu mai poate să fie în nici un fel un umanist secular. Acest lucru este aşa fiindcă atunci Biserica s-ar situza ca şi un for mai presus de om. În umanismul secular nimic nu este mai presus de om şi acest lucru este bine să fie ştiut şi încunştinţat. Umanismul secular este o realitate care nu poate în nici un fel să îl considere pe om răspunzător în faţa lui Dumnezeu de faptele sale fiindcă Dumnezeu este o existenţă care se sustrage investigaţilor ştiinţifice din zilele noastre. Omul trebuie să se elibereze de credinţa în Dumnezeu care nu poate să fie trecută prin filtrul propriei umanităţii. Acest lucru este un fapt care defineşte ateismul umanismului secular. Deşi umanismul seuclar nu negă pe faţă existenţa lui Dumnezeu ceea ce îi propune omului este un mod de viaţă fără de Dumnezeu. Omul poate trăi fericit şi fără de Dumneezu şi acest lucru este experimentat de umaniştii seculari.

este adevărat că umanismul secular este o formă de individualism absolut. Acest lucru fiindcă el consideră că tot ceea ce trebuie să facă omul în această viaţă este să se reducă la propria lui individualitate. Religia şi credinţa în Dumnezeu este definită de dogme, umanismul secular este definit de investigaţia ştiinţifică. Dincolo de această investigaţie ştiinţifică nu mai poate exista nimic fiindcă tot ceea ce consideră omul că este bun pentru el este în cele din urmă aşa. Iată prin urmare cum umanismul secular nu face dcât să îl elibereze pe om de orice legătură cu Dumnezeu. Acets lucru este poate cel mai tragic lucuru care are loc în zilele noastre în ceeace priveşte umanismul secular.[137]

## CONCLUZII

Am ales să scriem o carte despre secularism fiindcă ea este o temă cât se poate de actuală pentru lumea în care trăim. Idealurile seculariste care susţin că omul trebuie să ducă o viaţă separat de Dumnezeu şi fără de Dumnezeu sunt din ce în ce mai proeminente în zilele noastre. Acest lucru nu poate în nici un fel să ne lase fără de nici un răspuns. Secularismul este o ideologie care se inflitrează subtil dar sigur în modul nostru de viaţă zilinic, în muzica pe care o ascultăm, în filmele pe care le vedem, în cultura noastră sau în intercţiunea socială. Sunt mai mulţi agenţi sociali care susţin şi promovează secularismul ca unul dintre cele mai mari bunuri la care trebuie să tindă omul în modernitate şi în postmodernitate. Acest lucru este evident un fapt care nu poate să ne lase ca şi creştin ortodocşi indiferenţi. Suntem chemaţi să luăm atitudine şi să stabilim cu exacitate unde ne situăm în raport cu secularismul. Opinia cea mai des întâlnită este că Biserica şi creştinismul ortodox au ajuns în incapacitatea de a mai oferii un răspuns în faţa provocării secularismului. Acest lucru este aşa fiindcă s-a demosnstrat în mai multe regiuni ale lumii să secularismul funcţionează. Omul poate duce un mod de viaţă secularist care să fie orinetat numai spre valorile umaniste. Prin urmare avem cea mai mare dovadă că Biserica Creştin Ortodoxă este o instituţie demodată ce nu mai poate venii în întâmpinarea noilor provăcări ale lumii de azi.[138]

Prin urmare ceea ce am insistat mai mult în cartea de faţă este că deşi secularismul nu o spune deschis el este o ideologie atee. Acest lucru este aşa fiindcă consideră că omul nu trebuie să se raporteze la existenţa lui Dumnezeu. Prin urmare este cât se poate de adevărat şi de real faptul că trebuie să ne protejăm de secularismul modern. Acest lucru este aşa fiindcă în timp ce omul credincios doreşte să îşi raporteze toată viaţa lui la existenţa lui Dumnezeu, secularistul consideră că viaţa cu Dumnezeu îi suprimă unul dintre cele mai fundametale drepturi ale omului: dreptul la libertate. Cu Dumnezeu secularistul nu se simte liber fiindcă existenţa lui Dumnezeu este cea care

137 Anthony B. Pinn, *What is humanism and why does it matter?* (Routhledge, 2014).

aduce cu sine existenţa religiei. Iată prin urmare un lucru care nu poate în nici un fel să fie trecut cu vederea şi este bine să ştim acest lucru. Trebuie să avem în vedere prin urmare că trebuie să fim persoane credincioase şi nu necredincioase. Acest lucru este cel care a fost cerut de Domnul Iisus Hristos Sfântului apostol Toma care s-a îndoit de învierea lui. Trebuie să avem încredere în Hristos care poate să ne ajute în drumul nostru prin această viaţă. Secularistul consideră că din moment ce Dumnezeu nu poate fi văzut cu ochiul liber omul nu mai trebuie să se sinchisească să Îl caute pe Dumneezeu ci mai mult trebuie să se orienteze în spre propria lui individualitate şi să ajungă în acest fel în cele din urmă să fie cât se poate de independent de existenţa lui Dumnezeu. Secularismul ne propune un mod de viaţă care merge paralel cu voia lui Dumnezeu şi prin urmare care nu mai are nevoie de Dumnezeu şi de existenţa Lui. Aceste considerente sunt cele care ne fac să credem că în cele din urmă secularismul este una dintre *maladiile spirituale* al timpului nostru. Dacă ateismul este o doctrină care neagă explicit şi deschis existenţa lui Dumnezeu, secularismul face acest lucru mai voalat. În cele din urmă secularismul este o formă modenră de ateism. Trebuie să ştim prin urmare ce trebuie să facem în calitatea noastră de creştini ortodocşi. Trebuie să ne apărăm de secularism fiindcă el ne separă de Dumnezeu. Un om care se separă de Dumnezeu nu poate decât să meargă în spre neant. Secularismul este o meladie spirituală a timpului nostru fiindcă ajunge să ne înstrăineze de Dumnezeu şi să considere acest lucru ca fiind normal şi firesc. Este cât se poate de obişnuit ca secularismul să ajungă să promoveze în zilele noastre un mod de viaţă în care omul este dezvăţat să se roage, să meargă la biserică, să postească, să se spovedească şi să se împărtăşească. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul ne spune că omul nu mai are nevoie de aceste lucruri. Omul modern şi postmodern este un om emancipat care poate să trăiască şi fără de Dumnezeu. Acest lucru este cel care pe bună dreptate ne face să considerăm secularismul drept o maladie de ordin spiritual de care trebuie să ştim să ne ferim şi atunci când am fost afectaţi de ea să ştim să ne vindecăm.[139]

---

138 Ceea ce am dorit să adresăm în rândurile de mai sus este că secularismul este o ideologie a lumescului şi prin urmare în sens creştin ortodox unde a pierzaniei. Acest lucru este aşa fiindcă lumea de azi este numai formal creştină şi practică un mode viaţă lax în ceea ce priveşte moralutatea creştină. Acest lucru nu poate în nici un fel să ne lase fără de replică. Trebuie să ştim că viaţa în secularism este o viaţă care merge în pas cu lumea şi care nu caută se se ralieze pe sine la voia lui Dumnezeu. Seculasimul nu consideră că omul trebuie să facă voia lui Dumnezeu ci mai mult să se mărginească la sine şi la tot ceea ce ţine de om. Este clar că secularismul nu vede nici o antiteză între voia lui Dumnezeu şi voia lumii lucru care este negat de realitate. Lumea seculară nu este o lume care se raportează la voia lui Dumnezeu ci mai mult la ceea ce ţine de această viaţă şi de această existenţă în mod autonom. Este bine să ştim că în cele din urmă secularismul ne duce departe de Dumnezeu pe căi stărine de voia lui. Acest lucru este un fapt pe care seculariştii îl neagă fiindcă ei consideră că în cele din urmă existenţa lui Dumnezeu nu poate fi dovedită ştiinţific.

139 Bissias David G, *Sfântul Maslu – taina vindecării* (Iaşi, 2012).

Ceea ce este specific secularismului din zilele noastre este că el are o privire critică la adresa creştinsimului ortodox şi consideră că datorită unor evenimente din trecut cum au fost cruciadele, inchiziţia, schismele bisericeşti, sectele sau ereziile creştinismul ortodox şi Biserica Creştin Ortodoxă nu mai este o instituţie credibilă. Acest lucru fiindcă este cât se poate de evident că a venit vremea să instaurăm o nouă epocă. Este vorba de epoca umanismului secular. În această epocă omul poate să existe fără de existenţa lui Dumnezeu în acest interval pământesc. Este bine să ştim acest lucru şi mai ales trebuie să ştim să ne ferim de el. După mai mulţi teologi secularismul este o ideologie periculoasă care sub pretinsa pretenţie că îi ofere libertate omului ajunge să îl lege pe om exclusiv de această lume. Iată prin urmare care sunt consecinţele pe termen lung ale secularismului. Trăim într-un veac în care secularismul este în floare, în care ni se spune că omul poate trăi şi fără de religie fiindcă ştiinţa este mai presus de religie. Omul nu are cum să mai aibă încredere în religie din moment ce în religie sunt atât de multe scindări şi fragmentări. După cum am putut remarca secularismul ia în considerare toate eşecurile creştinismului ortodox. Acest lucru fiindcă se consideră că în cele din urmă el oferă calea sigură a existenţei omului. Religia după evul mediu nu mai este un lucru pe care ne putem baza şi în cele din urmă creştinismul ortodox este demodat. Este demodat fiindcă el se bazează pe ritualuri şi ceremonii care nu îi mai spus nimic omului modern. Omul modern poate să trăiască şi fără de ritual şi ceremonii creştin ortodoxe. Acesta sunt postulatele principale ale secularismului şi asupra lor am dorit să insistăm mai mult în râmndurile de mai sus. Secularismul este o ideologie care după cum am spus produce în sânul societăţii o profundă înstrăinare a omului. Înstrăinare faţă de ce? Faţă de valorile tradiţionale.[140] Termenul de tradiţie nu prea există în secularism.

Creştinismul ortodox este o credinţă care se bazează pe tradiţie şi pe tot ceea ce este tradiţional. El chiar spune că mai înainte de a fi fost Biblia a fost sfânta tradiţie. Din sfânta tradiţie ştim despre sfinţi, despre ortodoxie, despre icoane, despre biserică şi despre moaşte. Aceste lucruri sunt dovezi care ne spun că în cele din rumă ca şi creştini ortodocşi trebuie să fim într-un fel de legătură cu valorile tradiţionale pe care le

140 Sentimentul religios al înstrănării de Dumnezeu este un lucru care este tipic secualrismului. Promovând un mod de viaţă fără de Dumnezeu este foarte adevărat că în cele din urmă secularismul este un lucru care ne duce pe căi străine care nu sunt potrivite pentru om. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă omul ajunge să fie prin creştinismul ortodox familiar cu Dumnezeu şi cu existenţa Lui. Prin secularism omul ajunge să nu mai fie familiar cu Dumnezeu şi este clar că în cazul lui se simte un gol sau un vid care a fost locul pe care Îl ocupa Dumnezeu. Iată prin urmare cum secularismul este un fapt care în nici un caz nu poate să ne ofere un sentiment de căldură şi de familiaritate cu lumea din jur. Acesta este unul dintre motivele pentru care omul secular simte un sentiment de revoltă şi de rebeliune faţă de tot ceea ce este tradiţional. Acest lucru este aşa fiindcă după cum vom vedea creştinsimul ortodox este profund ancorat în tradiţie. Sentimentul de înstrăinare al omului în secualrism este unul care provine din faptul că în secularism omul se raportează numai la modernitate şi nu mai doreşte să ştim nimic din trecutul său religios.

propovăduieşte Biserica Creştin Ortodoxă. În acest sens sunt unele lucruri pe care creştinismul le-a făcut care evident sunt ignorate de secularism. Dintre aceste lucruri amintim că creştinismul ortodox a fost cel care l-a scos pe om din întunericul închinării la idoli, că creştinismul a fost cel care a militat pentru abolirea sclaviei în trecut, că creştinismul a venit cu nevoia de moralitate a omului, că creştinismul a susţinut din cele mai vechi timpuri drepturile omului. Aceste lucruri sunt negate de secularism care vede în creştinism numai neajunsurile şi eşecurile sale. Iată prin urmare un lucru de care trebuie să fim conştineţi şi pe care trebuie să îl avem în vedere atunci când vorbim de secularismul postmodern. Am vorbit în această carte despre faptul că originile secularismului au fost găsite în păgânismul antic. Seculariştii din zilele noastre consideră că ideologia seculară a avansat şi nu mai este nevoie în zilele noaste de aceleşai crezuri ca şi cele din antichitate. Primii secularişti am putut vedea că se închinau la zei şi recunoaşteau existenţa a mai multor dumnezei. Seculariştii moderni numai recunosc existenţa nici a unui Dumnezeu şi sunt cât se poate de imbibaţi de idealuri şi crezuri care au fost împrumutate din nihilism. Iată prin urmare unde se situează secularismul şi unde ne îndreaptă el ca ideologie. Deşi nu recunaoştem secularismul a împrumutat mai multe crezuri nu numai din umanism ci la fel de bine şi din nihilism. Spre deosebire de creştinism secularismul nu are nici un fel de tradiţie şi tot ceea spune el este că omul trebuie să trăiască în prezent. Omul nu trebuie să se raporteze la veşnicia lui Dumnezeu fiindcă acest lucru este lipsit de sens. Omul secularist este un om care este într-o profundă lipsă de sens. Această lipsă de sens este prezentă în secularism fiindcă în cele din urmă nu mai poate fii vorba despre existenţa lui Dumnezeu în cadrul său şi fără de Dumnezeu este adevărat că omul nu are nici un sens în această lume. Iată prin urmare cum această lipsă de sens creată de absenţa lui Dumnezeu ajunge să îl facă pe secularist să fie un om dezrădăcinat care nu mai are nici o origine şi în care tot ceea ce contează pentru om este lumea materială.[141]

După cum am spus în rândurile de mai sus fiindcă secularismul promovează un mod de viaţă fără de Dumnezeu în sânul său sau născut un fel de gol sau de vid existenţial pe care într-un fel sau altul secularismul trebuia să îl umple. Aşa sau născut mai multe încercări de a reabilitate secularismul în zilele noastre care evident a avut mai multe peirderi de popularitate atunci când a susţinut că omul poate trăi şi fără de Dumnezeu. Acest lucru a făcut ca secularismul să împrumute mai multe elemente din alte ideologii. Aşa se face că sunt multe elemente în secularism din hedonism, materialism, nihilism, ateism sau umanism. Acest lucru ne face conturul secularismului a unei *ideologii sincretice*. Ce să înţelegem printr-o ideologie sincretică? Prin acest lucru înţelegem că secularismul este o ideologie care este departe de a fii autonom sau care se poate susţine numai prin priopriile idei. Am spus că secularismul este o ideologie sincretică şi pentru a constesta originalitatea secularismului. Fiindcă sunt mai multe ideologii care intră în formarea secularismului este clar că o astfel de ideologie nu este originală. Trebuie să ştim acest lucru. Originalitatea este un lucru care evident

141 Dumitru Popescu, *Omul fără rădăcini* (Editura Nemira: Bucureşti, 2001).

nu este un punct principal al secularismului dar pentru noi ca şi creştini ortodocşi este bine să ştim că secularismul este o ideologie care prin sine este extrem de limitată. Fiindcă este fomat din mai multe ideologii mai mult sau mai puţin atee seculariştii doresc să ne spună că secularismul este într-o continuă stare de adaptabilitate. Acest lucru este aşa fiindcă secularismul este departe de a sta în armura rigidă a dogmelor creştine ortodoxe. În acest sens una dintre principalele trăsături ale secularismului este faptul că este cât se poate de adogmatic. El nu doreşte să ajungă să fie definit de dogmă la fel cum o face creştinismul. Acest lucru este un fel de inepţie a secularismului care deşi doreşte să fie eliberat de „constrângerile" religiei este tributar metodologiei religioase. Creştinsimul ortodox este o credinţă care este definită de dogme şi acest lucru nu înseamnă că orice ideologie se iveşte în lume trebuie să fie şi ea definită de aceste dogme.[142]

Prin urmare este bine să ştim că secularismul este un amalgam de mai multe idei şi concepţii. Sub pretinsa pretenţie că omul nu trebuie să amestece credinţa în Dumnezeu cu viaţa de zi cu zi în cele din urmă secularismul ajunge să promoveze un mod de viaţă fără de Dumnezeu care nu are nimic de a face cu Dumnezeu şi nici nu doreşte să ştie de Dumnezeu. Prin urmare trebuie să ştim că pentru secualriştii înfocaţi separaţia care trebuie să existe dintre religie şi viaţa secualră este numai un pretext care ajunge în cele din urmă la ateism. Fără doar şi poate am insiatat în această carte că secularismul este o formă de ateism subtil. Acest lucru este aşa fiindcă el nu poate să rezolve una dintre cele mai mari probleme ale omului: cum poate omul să ducă o viaţă separat de Dumnezeu? Omul poate să ducă o viaţă separată de Dumnezeu numai dacă ajunge să fie eliberat de religie şi de credinţa în Dumnezeu care este foarte mult ateismul. Prin urmare este bine să ştim acest lucru şi să îl avem în vedere. Este adevărat că secularismul după cum este existent în zilele noaste este un amalgam de concepţii şi ideologii care ajung să se separe de Dumnezeu. S-a spus prin urmare că nu există nici un fel de diferenţă dintre secularism şi profan. Secularismul este un mod de viaţă profan care nu doreşte să ajungă la nici un fel de sfinţenie. Omul este o fiinţă care

142 Adogmatismul secularismului este un lucru care în nici un fel nu poate să fie contestat. Secularismul este prin urmare adogmatic fiindcă el nu crede în dogmele creştinismului ortodox. Acest lucru este aşa fiindcă dogmele creştine în primul rând trebuie acceptate prin credinţă şi la fel de bine nu pot fii criticate. Acest lucru este găsit de secularişti inconvenient. Cum să accepţi ca dogmele să fie nişte lucruri care nu sunt acceptate să fie criticate? Secularismul care a trecut în trecut printr-o puternică fază nihilistă este clar că nu poate accepta acest lucru. El ne spune că dogmele trebuie să fie acceptate numai după ce au fost demosntrate ca fiind capabile să treacă de destul ştiinţific. Fiindcă dogmele sunt mai presus de ştiinţă este foarte adevărat că în cele din urmă ele nu pot în nici un fel să fie considerate ca fiind bune de acceptat. Secularismul este mult prea nihlist pentru a accepta că religia se fondează pe dogme. Aşa se face că în zilele noastre forma secularismului este una adogamtică. Acest lucru este cel care a dus în cele din urmă secularismul la ateism. Sunt mulţi care nu cred că secularismul este ateism dar după cum am spus el este un ateism într-o formă ascunsă. Acest lucru fiindcă secualrismul nu crede în faptul că credinţa în Dumnezeu îi este de folos omului.

are nevoie să creadă în sfinţenie. Creştinismul ortodox a fost cel care a pus în faţa noastră mai multe exemple de sfinţenie. Iată prin urmare un lucru care în nici un fel nu putem să îl ignorăm. La fel de bine ceea ce trebuie să ştim este că dacă secularismul nu ar fii împrumutat elemente din ale ideologii probabil că el nu ar mai fi existat în zilele noastre. Acest lucru evident că nu poate să ne lase indiferenţi. Este bine să ştim care este diferenţa dintre secularismul în sine şi împrumuturile pe care acesta le-a făcut din restul ideologiilor posutlate de om la începutul modernităţii. În forma sa actuală după cum am putut vedea este foarte adevărat că secularismul este departe de ceea ce a fost în antichitate. În antichitatea romană secularismul era timpul secular, timpul pe care la 100 de ani ajungea să fie sărbătorit de cei care se închinau la mai mulţi dumnezei. Închinarea la mai mulţi dumnezei a fost găsită în antichitate ca un exmeplu de viaţă secularizată. Acest lucru s-a perpetutat şi în alte epoci ale istoriei sub forme diferite. Am vorbit prin urmare despre faptul că secularismul respângând credinţa în Dumnezeu ajuge să îl reducă pe om la o existenţă pur biologică şi fără de nici un fel de spiritualitate. Nu există nici un fel de spiritualitate în secularism fiindcă el este orientat exclusiv numai spre materie.[143]

Un întors la Domnul din Anglia spunea în gura mare că pe el l-a întors din calea pierzării o muscă.
–Cum aşa?

- Foare simplu.

- Povesteşte-ne şi nou.

- Bine o voi face

- Te ascultăm

– Iată cum! – răspundea el întrebărilor. Eu eram un mare iubitor de muzică, dar, în schimb, uram Cuvântul lui Dumnezeu şi lucrurile sufleteşti. Odată, am mers la biserică, dar nu să ascult slujba şi predica, ci să ascult corul şi orga (auzisem că ar cânta minunat). Le-am ascultat cu plăcere, de mai multe ori, însă, la predică, mă aşezam în bancă şi îmi înfundam urechile cu degetele, să n-aud Cuvântul lui Dumnezeu. Dar într-o duminică, cum stam aşa cu urechile astupate, veni o muscă, se aşeză pe nasul meu şi fusei silit să destup urechile ca să alung musca. Tocmai în clipa aceea, preotul rostea cuvintele: „Cine are urechi de auzit să audă!…” Aceste cuvinte mi-au străpuns inima. Am văzut că întâmplarea aceasta este un semn al Cerului de Sus. Am început să citesc Scriptura şi să mă ocup cu cele sufleteşti şi azi mulţumesc lui Dumnezeu că am scăpat de orbia şi surzenia cea sufletească. Şi iată, aşa, pe mine m-a întors la Domnul o… muscă!

143 Andrei Andreicuţ, *Spiritualitate creştin pe înţelesul tuturor* (Cluj, 2012, reeditare).

Înâmplarea de mai sus am spus-o fiindcă trebuie să fim conştienţi că seculariştii se pot converti la Biserică dacă doresc acest lucru. În primul rând ei trebuie să fie conştienţi că greşesc prin idealurile lor seculare şi că nu trebuie să facă din secularism un mod de viaţă pentru zilele noastre este adevărat că secularismul este un mod de viaţă. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă ceea ce ţine de creştinism este considerat ca fiind neactual. În secularism sinuciderea poate fii considerată o rezolvare a problemelor omului care nu este în nici un fel responsabil de faptele sale în faţa lui Dumnezeu.[144] Deşi nu o recunosc este foarte adevărat că seculariştii sunt cât se poate de ignoraţi în ceea ce priveşte originile secularismului. Seculariştii din zilele noaste nu ştiu că secularismul a apărut pentru prima dată în cadrul păgânismului roman. Acest lucru este un fapt care nu poate să ne lase indifreneţi ca şi creştini ortodocşi. Creştinii ortodocşi pot obseva că mai multe lucruri din zilele noastre sunt cât se poate de străine de Dumnezeu şi nu fac decât să îl depărteze pe om şi mai mult de Dumnezeu. Este bine prin urmare să ştim care sunt consecinţele secularismului pe termen lung. Pe termen lung secularismul este cel care ajunge în cele din urmă la ateism. Pentru ca şi creştini ortodocşi acest lucru este grav. Am vorbit în aceste rânduri că mai mulţi ideologi secularişti au avut crezuri atee şi evident că acest lucru continuă să fie o realitate care se perpetuează în zilele noastre. Fiindcă în cele din urmă secularismul duce la o separaţie a omului de Dumnezeu avem datoria să ne împotrivim secularismului şi să fim cât se poate de atenţi cu idealurile sale. Secularismul este subtil şi el se ispiteşte cu un mod de viaţă care aparent nu are nici un lucru comun cu Dumnezeu. Fie că este vorba de muzică care devine şi ea din ce în ce mai secular, de pictură care este din ce în ce mai lipsită de forme sau în cele din urmă fie că este vorba de cinematografie putem să trăim după secularişti această viaţă şi fără de ne raportăm la Dumnezeu. De ce să facem efortul să îl căutăm pe Dumnezeu? Nu este necesar un astfel de efort. Omul este liber să trăiască fără de nici o îngrădire umană. În evul mediu Biserica Catolică a comis mai multe abuzuri şi prin urmare ea nu mai este o instituţie credibilă. Trebuie să ţinem cont că este adevărat că pentru occidentali catolicismul nu mai este de multă vreme actual şi nici un lucru care să mai aibă credit fiindcă ea a comis mult prea multe abuzuri în trecut. Acum a venit vremea să ne orientăm în spre o altă lume. Este vorba

144 Trebuie să ştim că modul de viaţă secularist este un mod de viaţă care nu are în cele din urmă noţiunea păcatului. Acest lucru este aşa fiindcă omul trebuie să ducă o viaţă care să fie separată de Dumnezeu. Prin urmare este bine să ştim ceea ce propovăduieşte secularismul şi ceea ce susţine el. Secularismul este un lucru care nu are noţiunea de păcat fiindcă din modul lui de manifestare lipseşte noţiunea de Dumnezeu şi de existenţă a lui Dumezeu. Lumea pe care ne-o propune secularismul este prin urmare una cât se poate de ciudată. Este o lume fără de nici un fel de îngrădire fiindcă omului îi sunt toate posibile. Accentul pe individ este un lucru care nu lipseşte din secularism fiindcă el este un lucru care în nici un caz nu poate să se raporteze la Dumnezeu. Iată prin urmare care este agenda seculară: să nu avem de a face nimic cu Dumnezeu, în arte, în ştiinţe, în cultură sau în viaţa de zi cu zi. Trăim într-o lume post creştină care nu mai are nimic de a face cu valorile creştine. Toate acestea sunt simple noţiune ale trecutului de care nu mai trebuie să ţinem cont în zilele noastre. Aceasta este în cele din urmă viaţa pe care ne-o propune secularismul.

de societatea în care nu mai există nici un fel de Dumnezeu, acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă tot ceea ce trebuie să facem este să fim liberi de Dumnezeu şi de existenţa Lui. Dumnezeu a fost indiferent faţă de strigătele de ajutor al omului medieval. Iată că a venit timpul să ne eliberăm de Dumnezeu şi să nu ne mai ridicăm nici un semn de întrebare în ceea ce Îl priveşte.[145]

Ca şi creştini ortodocşi ceea ce trebuie să avem în vedere este dacă în Bibile găsim vreun îndemn la secularism? Cu alte cuvinte se ridică o întrebare legitimă: este secularismul o ideologie biblică? Dacă ne vom uita în paginile Bibliei şi mai ales ale Noului Testament vom putea vedea că Biblia nu consideră că secularismul este un lucru bun. Acest lucru fiindcă în nici unul unul dintre episoadele vieţii Sale Hristos nu a fost adept al unei ideologii seculare. Mai mult, în timp ce Hristos a încercat să ne lege şi mai mult de Dumnezeu Tatăl secularismul nu a făcut decât să ne îndepăreze de Hristos şi de credinţa în Dumnezeu. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere şi de care trebuie să ţinem cont. Hristos nu poate în nici un sens să fie considerat un model de viaţă seculară. Acest lucru fiindcă Hristos ne-a spus un lucru fundamental: "fără de Mine nu puteţi face nimic" (Matei 15, 5). Iată prin urmare un lucru de care este bine să ţinem cont: Hristos ne spune că nu putem să trăim fără de Dumnezeu şi că este bine ca în tot ceea ce facem să ne raportăm la Dumnezeu. Acest lucru nu poate în nici un fel să fie trecut cu vederea. Viaţa noastră trebuie să se raporteze la Dumnezeu fiindcă numai în acest fel îşi v-a găsii în cele din urmă adevărata vocaţie. Există vreo vocaţie în secularism? Poate că există dar este fără doar şi poate una cât se poate de pervertită. Acest lucru este aşa fiindcă omul trebuie să fie cât se poate de liber şi fără de nici un fel de legătură cu existenţa lui Dumnezeu. Dumnezeu cere mult prea multe pentru omul modern. Acest lucru trebuie să fie bine ştiut şi prin urmare nu mai trebuie să ştim de Dumnezeu. Cu alte cuvinte al ceea ce ne îndeamnă secularismul este fără doar şi poate la ignoranţă faţă de Dumnezeu.[146]

---

145 Susanna Lee, *A world abandoned by God: narrative and secularism* (Lewisburg, 2006).

146 La fel de bine cum religia şi creştinismul ortodox ne învaţă ca în tot ceea ce facem să ne raportăm la Dumnezeu în cele din urmă secularismul este o ideologie care ne spune că a ne raporta în tot ceea ce facem la Dumnezeu este un lucru inutil. Aşa se ajunge la ignoranţa faţă de Dumnezeu. Este foarte adevărat că seculariştii sunt ignoranţi faţă de Dumnezeu fiindcă sunt foarte mulţi dintre ei care ajung să nu mai creadă în nici un fel în El. Acestea sunt prin urmare lucrurile care ne fac cât se poate de străini faţă de Dumnezeu şi de tot ceea ce ţine de El. Seculariştii ne spun că tot ceea ce este Dumnezeu şi tot ceea ce ţine de existenţa Lui este irelavant. Omul poate să îşi croiască o existenţă liberă şi fără de nici un fel de constrângere din partea lui Dumnezeu. Iată prin urmare care sunt principalele postulaze ale secularismului. Secularismul nu este singura ideologie care ne spune că trebuie să fim ignoranţi în ceea ce Îl priveşte pe Dumnezeu ci la fel de bine sunt şi altele pe care le-am expus în rândurile de mai sus. Aşa se face că secularismul ajunge să fie o existenţă cât se poate de eliberată de tot ceea ce ţine de credinţă şi de religie. Acest lucru este prin urmare un lucru bun pe care trebuiem să îl avem în vedere.

Cartea noastră se vrea mai mult un avertisment pe care îl aducem în faţa creştinilor ortodocşi şi nu numai despre care sunt implicaţiile obiective ale secularismului. Trebuie să ştim că în lumea noastră sunt mai multe ideologii. Unele sunt bune în timpă ce altele sunt rele. Realitatea este că din persepctivă creştin ortodoxă este cât se poate de adevărat că secualrismul este un ideal negativ fiindcă el susţine un lucru pe care în nici un fel nu putem să îl acceptăm. Acest lucru este faptul că omul trebuie să se separe odată pentru totdeauna de Dumnezeu. Acest lucru este ceea ce cred seculariştii că defineşte modernitatea. Este adevărat că seculariştii sunt cei care consideră că în cele din urmă omul modern nu mai are nevoie de Dumnezeu. El este capabil să îşi facă o cultură, o viaţă socială, o ştiinţă şi arte care să se elibereze de povara credinţei în Dumnezeu. Pentru secularist a crede în Dumnezeu este o povară de care acesta trebuie să se elibereze. Acest lucru este bine să îl ştim şi să îl avem în vedere. Iată prin urmare un lucru care este cât se poate de specific epocii moderne. Pentru secularist religia şi credinţa în Dumnezeu îl sufocă pe om. Îl sufocă fiindcă nu îi oferă libertate omului. Să fie lucrurile chiar aşa? Cu siguranţă că nu. Creştinismul ortodox nu obligă pe nimeni să adere la el. Omul trebuie să adere din libertate la Dumnezeu. Aici evident că seculariştii se înşală foarte mult. Acest lucru fiindcă ei nu ştiu de care este rolul şi care este sensul ultim al credinţei în Dumezeu. Credinţa în Dumnezeu nu este un lucru care îl îngrădeşte pe om ci mai mult îi oferă libertate a omului. Acest lucru este un fapt care nu este luat în considerare de seculariştii moderni. Este bine prin urmare să ştim care este sensul şi care este destinaţia ultimă a secularismului. Secularismul ne propune o lume fără de Dumnezeu, guvernată numai de principii umaniste în care viaţa religiei nu mai are nici un sens. Secularismul este cel care ajunge să confude sfinţenia cu eroismul fiindcă susţine el că acest lucru este cel care în cele din urmă ne va duce să conştientizăm că eroii care se jertfesc şi îşi dau viaţa pentru idealuri seculare sunt la fel de importanţi ca şi sfinţii şi martirii creştinismului ortodox. Este prin urmare adevărat că modul de gândire secularist este inspirat de duhurile necurate sau de diavoli fiindcă acestea sunt cele care doresc să îl elibereze pe om de orice legătură cu Dumnezeu. Din acest punct de vedere omul va fi liber numai atunci când nu va mai avea nimic de a face cu religia. Secularismul este un atac frontal pe care societatea modernă îl aduce asupra creştinsimului ortodox. În faţa acestei atac este evident că nu putem să rămânem indiferenţi. Se cuvine să fim eliberaţi de tot ceea ce implică cu sine secularismul. Acest lucru este aşa fiindcă trebuie să ne apărăm de secularism. Pentru acest lucru trebuie să ajungem să practicăm trezvia duhovnicească, faptă care ne leagă în tot ceea ce facem de Dumnezeu şi care în nici un fel nu ne separă în tot ceea ce facem de Dumnezeu.[147]

147 Radu Teodorescu, *Trezvia duhovnicească în viaţa de zi cu zi* (Cugir, 2017).